

EX LIBRIS

**KØBENHAVNS
RAADHUS-
BIBLIOTEK**

EH

Efterretninger

om

det kongelige Opfostringshus

for

Skoleaaret 1. Maj 1877 til 30. April 1878

ved

Otto Jensen,

Stiftelsens Forstander.

Kjöbenhavn.

S. L. Möllers Bogtrykkeri.

1878.

09.385

1877/86

Op. 25

1

17291

Skoleefterretninger.

Den aarlige Eksamen afholdtes i Fjor den 24de, 25de og 26de April med tilfredsstillende Udfald. Den 28de meddeltes Udfaldet af Pröven og Vidnesbyrdene for det sidste Halvaar; umiddelbart derefter udgik de 24 ved Paaske konfirmerede Elever. Af disse kom 3, der i Löbet af Aaret havde underkastet sig Præliminæreksamen af lavere Grad, som Disciple paa Apotheker, 1 bestod som Nr. 1 Pröven til Flaadens Haandværkscorps og blev optaget som Maskinistelev, 5 kom i Kjöbmandslære, 14 anbragtes ved forskjellige Haandværk, og 1 overgik til sine Forældres Forsorg. Herfra afgaa Eleverne med et godt Udstyr og sættes i Lære paa 5 Aar, i hvilken Tid Principalen forpligter sig til at sørge for dem i ét og alt og ved Udlöbet af Læretiden at give dem et anstændigt Svendeudstyr. Ogsaa det forløbne Aar har givet Stiftelsen Anledning til at være tilfreds med sine tidligere Elever, i det nemlig kun 1 af de over 100 Elever, som til en hver Tid ere i Lære rundt om i Landet, har givet alvorlig Grund til Klage; han kom her tilbage og gik saa til Søs. Af de 24 sidst udgaaede Elever egnede 1 af dem, som var anbragt i Kjöbmandslære, sig ikke dertil og maatte anbringes paa anden Maade, 1, som var kommen i Smedelære, kunde ikke taale det haarde Arbejde og maatte have en lettere Lære, og 1, som var kommen i Snedkerlære, maatte vende her tilbage og gaa til Søs, da Mesteren

erklærede ikke at kunne overholde Kontrakten; men da Mesteren i temmelig betydelig Grad havde misligholdt Kontrakten, blev han indkaldt til Forligsmægling og vedtog at erlægge en Bøde.

I Følge Forordningen af 24de November 1777, hvori det mod Slutningen hedder: Saa længe deres (d: Opfostringshusdrengenes) Læretid ikke er udlöben, maa ej heller nogen, hvo det end er, uden Directionens Indvilligelse dennem i Tjeneste tage; men paa Directionens Forlangende skal en hver i slige Tilfælde være pligtig dennem straks frit at udlevere til Oplærelse i det valgte og begyndte Haandværk«, er Opfostringshuset i Stand til at haandhæve sine Kontrakters Overholdelse, ogsaa ud over det 18de Aar. Dette, i Forbindelse med det gode Lov, Opfostringshusets Elever i en lang Aarrække have haft for Orden og Disciplin, er Aarsag til, at vore Drenge end nu kunne opnaa, at Principalerne ville optage dem i deres Huse og give dem Kost og Klæder — den enesteⁿ Maade, hvorpaa man i Almindelighed kan vente, at der vil udvikle sig et smukt Forhold mellem Principal og Lærling. Det var ønskeligt, at det vilde blive almindeligere Brug, at Lærlingen var til Huse hos sin Mester; derved vilde Mesteren faa en ganske anden Myndighed over og Indflydelse paa sin Lærling end nu, og megen af 'den Löshed og Usikkerhed, der nu findes i dette vigtige Forhold vilde svinde, og man vilde undgaa den fordævelige Uskik, at Drenge og purt unge Mennesker hver Uge sættes i Fristelse ved at faa deres Ugelön udbetalt, ikke at tale om de höjst uheldige Steder, Lærlingene ofte have deres Logis og Ophold i Fritiden. Ved at Lærlingen faar Ugelön udbetalt som de ældre Arbejdere, vækkes hans falske Uafhængighedsfølelse let, og han betragter sig som »Arbejder,« hvis Arbejdskraft er hans Kapital, som det gjælder om at udnytte saa meget som muligt, for at der kan blive saa meget som muligt at leve for eller at more sig

for, ikke som »Lærling«, hvis Maal maa være at blive saa dygtig i sit Fag som muligt, for at han kan gjøre sin Læremester og sit Fag Ære. Opfostringshuset søger at sikre sig baade sine Elevers moralske og tekniske Opdragelse, ved at Mesteren i Lærekontrakten forpligter sig til at vaage over Lærlingens Forhold og sætte ham ved Siden af sædelige Svende, til flittig at beskæftige ham ved Professionen og ikke lade ham spille for megen Tid paa Byløben, saa at han ved Læretidens Udløb kan underkaste sig og bestaa den Prøve i Faget, som ommeldes i Lov af 29de December 1857 § 27. I alle Sager angaaende Lærlingen har Mesteren at henvende sig til Stiftelsens Forstander, der ordner muligen indtrædende Uoverensstemmelser, for saa vidt saadant kan ske i Mindelighed; i modsat Fald overgaar Sagen til Magistratens 1ste Afdeling.

Elevantallet er bestemt til 90; efter Konfirmationen kunde her saaledes optages 26 Elever — i Fjor havde vi kun 88 Elever —, deraf 2 i 3dje Kl.; af disse 26 Pladser belagdes 4 af private Mænd, der end nu have Belæggesret. Om de øvrige 22 Pladser indkom 58 Ansøgninger; deraf 41 fra Kjöbenhavn, 11 fra det øvrige Sjælland og 6 fra Jylland. Af de paa sædvanlig Maade optagne 22 Elever vare 16 fra Kjöbenhavn og 6 fra det øvrige Sjælland; paa private Pladser indlagdes 1 fra Jylland, 2 fra Kjöbenhavn og 1 fra Sjælland.

Den 6te Januar i Aar afgik en af Eleverne ved Döden af Nyrebetændelse, en Følge af Mæslinger efter 1½ Aars Forløb; han var en stille, trofast og dygtig Dreng, agtet og afholdt af os alle. Af de 89 Elever, som for Tiden ere her, ere 41 fader- og 5 moderløse, 32 have begge og 11 ingen af Forældrene levende.

Opfostringshuset optager Elever fra hele Landet. Værdige, trængende Familier, der ønske deres Börn eller Plejebörn optagne, maa i Februar Maaned indsende behørig attesteret Ansøgning hertil, stilet til Stiftelsens Bestyrelse.

Bestemmelserne for Indlæggelsen ere: Drengen maa den 1ste Maj det Aar, han ønskes optaget, være fyldt 10, men ikke 11 Aar, være i Besiddelse af godt Helbred og uden Legemslyde; undtagelsesvis optages Börn i Alderen mellem 11 og 12 Aar i 3dje Kl., men de maa da have læst Tysk 1 Aar. Drengen maa 1°: kunne læse tydeligt og sikkert dansk og latinsk Tryk, kunne gjengive Indholdet af det oplæste (5 à 6 Linier) og stave Ord og korte Sætninger uden ad; 2°: fejlfrit afskrive et Stykke efter Bog; 3°: skrive taalelig god latinsk Sammenskrift; 4°: med Færdighed paa Tavle regne de 4 Regningsarter i ubenævnte Tal (i Division med 3cifret Divisor), kunne den lille Tabel sikkert og kunne regne i Hovedet med Kroner og Öre, samt 5°: kunne af Bibelhistorien mindst til Rigets Deling. Med Ansøgningen skal følge 1°: Döbe- og Koppeseddel; 2°: Attest fra en avtoriseret Læge for, at Drengen er fuldkommen sund; 3°: Vidnesbyrd for god Opførsel og Flid og gode Evner fra Skolen, som tillige maa udtale sig om, hvorvidt Barnet antages at kunne fyldestgjøre ovennævnte Fordringer og at kunne følge med ved den videregaaende Undervisning, Opfostringshuset tilbyder. De indenbys Ansøgere prøves för Optagelsen; de udenbys maa derimod indsende Pröver paa deres Færdighed i Skjön- og Ret-skrivning og i Regning samt Udskrift af sidste Eksamens-protokol; efter disse indstilles de til Optagelse og prøves ved Ankomsten hertil; kunne de da ikke tilfredsstillende Opfostringshusets Fordringer, hjemsendes de for vedkommendes Regning.

Fra 1ste Oktober 1755, da de förste Elever indlagdes, til Dato er her i det hele optaget 3689, udgaaet 3600 Elever.

Lærerpersonalet.

Ved Stiftelsen virke 2 faste, inspektionshavende Lærere og Forstanderen, 2 Faglærere, 1 Skrædermester, 1 Gymnastiklærer og 1 Oldfrue, der tillige er Ökonoma.

1. Konstruktör F. Alstrup ansat $\frac{7}{8}$ 45. Geometri 1—3 og geometrisk Tegning 1—4, i alt. 12 T.
2. Kand. phil. V. Fritz, inspektionshavende Lærer, ansat $\frac{1}{4}$ 56. Dansk 2—4, Tysk 1—4, Geografi 1—3, i alt ..... 35 T.
3. Skrædermester O. Kristensen, ansat $\frac{1}{8}$ 66. Haandgjerning i hele Skolen; han er forpligtet til at være her ..... 42 T.
4. Gymnastiklærer Erichsen, ansat $\frac{1}{9}$ 68. Gymnastik og Dans i hele Skolen, i alt ..... 9 T.
5. Musklærer V. Brandt, ansat $\frac{1}{10}$ 69. Sang 1—4, i alt..... 4 T.
6. Forstanderen Kand. theol. Otto Jensen ansat $\frac{9}{5}$ 74. Religion 1—4, Historie 1—4, Dansk 1, i alt. .... 26 T.
7. Seminarist C. Rolsted, der har gennemgaaet det Monradske Kursus, inspektionshavende Lærer, ansat $\frac{1}{9}$ 75. Regning og Naturhistorie 1—4, Arithmetik og Naturlære 1—2, Geografi 4, Frihaandstegning 1—3, i alt..... 36 T.
8. Seminarist Eskov Möller, ansat $\frac{1}{9}$ 75. Skrivning i hele Skolen, i alt ..... 12 T.
Oldfrue og Ökonoma her Frk. M. Ch. Friis, ansat $\frac{1}{9}$ 76.

I Lærerpersonalet er der foregaaet den Forandring, at Stiftelsens mangeaarige, dygtige Tegnerlærer, Arkitekt C. Rasmussen fratraadte sin Stilling paa Grund af Sygdom den 1ste November 1877; hans Fag overtoges af Hr. Rolsted.

Undervisningen omfatter følgende Fag: Religion, Dansk, Historie, Geografi, Tysk, Naturlære, Naturhistorie, Geometri, Arithmetik, Regning, Skrivning, Tegning, Sang, Haandgjerning og Gymnastik med Dans. De ugentlige Undervisningstimer ere fordelte saaledes paa hvert Fag:

	1 Kl.	2 Kl.	3 Kl.	4 Kl.
Religion	2	2	4	4
Dansk	6	6	6	8
Historie	2	2	2	2
Geografi	2	2	2	2
Tysk	3	3	2	2
Naturlære	2	2		
Naturhistorie	2	2	2	2
Geometri	2	2	2	
Arithmetik	2	2		
Regning	3	2	4	4
Skrivning	2	2	3	4
Tegning	3	3	3	2
Sang	2		2	
Haandgjerning	6	6	6	8
Gymnastik og Dans	4		5	
I alt	43	42	43	45

I det forløbne Skoleaar ere følgende Pensa gennemgaaede:

Religion.

1. Klasse: Af Katekismen er lært 2den, 3dje, 4de og 5te Part. Det ny Testaments Bibelhistorie efter Anger. Saadanne Stykker af det N. T., som der henvises til i Angers Bibelhistorie, ere i Reglen lærte. De i de foregaaende Klasser lærte 36 Salmer ere repeterede og 4 ny lærte.

2. Klasse: 1ste, 4de og 5te Part af Katekismen ere gennemgaaede. Det gamle Testaments Bibelhistorie er lært efter Anger med flittig Benyttelse af Bibelen. De i de foregaaende Klasser læste 24 Salmer ere repeterede og 12 ny lærte. Palæstinas Geografi er gennemgaaet.

3. Klasse: 2den og 3dje Part af Katekismen ere gennemgaaede. Af det gamle Testaments Bibelhistorie er lært fra Rigets Deling ud og hele det ny Testaments. De i 4de Kl. lærte 12 Salmer ere repeterede, 12 ny ere lærte.

4. Klasse: Af Katekismen er gennemgaaet 1ste Part og af Bibelhistorien det gamle Testamente. 12 Salmer. Ordret uden ad læses i Katekismen kun Skriftordene og Luthers Forklaringer.

Dansk.

1. Klasse: Til Oplæsning og Gjenfortælling benyttes Flors Haandbog og Matzens Læsebog III. Eleverne have lært et kort Omrids af den danske Grammatik og ere flittig blevene övede i Analyse. 45 Stile ere skrevne og rettede. Opgaverne have været hentede fra de gennemgaaede Pensa i Historie, Geografi, Naturhistorie og Naturlære; nogle Beskrivelser, Breve, Udviklinger af Ordsprog og fri Opgaver, disse sidste med opgivne Momenter, ere skrevne. Nogle af vore fremragende Digteres Levned er læst efter Flors Haandbog, lige som der i Aarets Löb baade i og uden for Skoletiden er blevet oplæst Stykker af gode Forfattere.

2. Klasse: Til Oplæsning og Gjenfortælling er benyttet Matzen III. Ved Analyse er det vigtigste af den danske Grammatik indövet. 45 Stile ere skrevne; Opgaverne have været Diktatstile, Gjenfortællinger, Breve med opgivet Indhold og Beskrivelse af Billeder.

3. Klasse: Til Oplæsning og Gjenfortælling er benyttet Matzen II og Hjorts Börneven. Alle Ordklasserne og de vigtigste Forbindelser af Hoved- og Bisætninger ere indövede ved Analyse. 60 Stile, Diktat og Gjenfortællinger, ere skrevne og rettede. Nogle Digte efter »Holsts Smaadigte« ere lærte uden ad.

4. Klasse: Matzen II og Hjorts Börneven benyttes til Oplæsning og Gjenfortælling. Eleverne have lært de vigtigste Ordklasser og ere blevene övede i at oplöse den simple Sætning med Hensyn til Grundord, Omsagn, Gjenstand og Hensyngjenstand. 80 Diktatstile ere skrevne og rettede. Nogle Digte ere lærte uden ad.

I 1ste og 2den Klasse maa Eleverne skrive deres Stile i ulinierede Böger.

Historie.

1. Klasse: Af Fædrelandets Historie efter Nissen er læst fra 1448 ud. Efter Kofods fragmentariske Ver-

denshistorie er læst Middelalderens og den nyere Tids Historie.

2. Klasse: Af Fædrelandets Historie efter Nissen er læst fra 1730 ud, for fra til 1448. Af Verdenshistorien efter Kofod er læst fra 1ste puniske Krig til Reformationen.

3. Klasse: Af Fædrelandets Historie er læst fra 1340—1730 efter Nissen. Af Verdenshistorien efter Kofod er læst for fra til den 1ste puniske Krig. For at lette Börnene Arbejdet bliver Verdenshistorien ugentlig benyttet i én af de danske Timer til Oplæsning og Gjenfortælling.

4. Klasse: Efter Nissens Fædrelandshistorie er læst for fra til 1523. Ved den første Gjennemgang af Stoffet benyttes ingen Bog, men alt fortælles.

Geografi.

1. Klasse: Hele Geografien efter Erslev Nr. 4.

2. Klasse: De 3 nordiske Riger, Asien, Afrika, Amerika og Avstralien. Palæstinas Geografi gennemgaas udførlig.

3. Klasse: For fra til de britiske Öer.

4. Klasse: Indledningen til Geografien og Danmark.

Tysk.

1. Klasse: Af Kapers Læsebog II fra Side 72 til Side 171. Hele Formlæren med Hjorts lille Grammatik som Grundlag.

2. Klasse: Kapers Læsebog II til Side 72. Formlæren er gennemgaaet.

3. Klasse: Kapers Læsebog I fra Side 44 ud. Af Grammatiken er gennemgaaet Artiklernes, Adjectivernes og Substantivernes Deklination, Talord, Stedord, Konjugation af Hjælpeverberne og de regelrette Verber.

4. Klasse: Kapers Læsebog I til Side 44. Artiklernes og Substantivernes Deklination, Konjugation af Hjælpeverberne og de regelrette Verber i Aktiv.

Naturlære.

1. Klasse: Efter Deichmann-Branths Lærebog er gennemgaaet Varme, Magnetisme og Elektricitet.

2. Klasse: Efter samme Lærebog er gennemgaaet

Tyngdens almindelige Virkninger (Faldet) samt Virkninger paa faste, flydende og luftformige Legemer.

Naturhistorie.

1. Klasse: Hele Plante- og Dyreriget efter Feddersens og Ströms Lærebøger.
2. Klasse: Efter Ströms Plantelære: Den almindelige Del samt de helkronede og frikronbladede. Hvirveldyrene ere repeterede.
3. Klasse: Hele Dyreriget efter Feddersen.
4. Klasse: Pattedyr, Fugle og Fiske.

Geometri.

1. Klasse: Julius Petersens Lærebog i den elementære Plangeometri er gennemgaaet.
2. Klasse: Efter samme Bog til § 100, Pagina 50.
3. Klasse: Efter samme Bog til § 67, Pagina 28.

Arithmetik.

1. Klasse: Efter Assens Lærebog er gennemgaaet Sum, Produkt, Brök, Decimalbrök, Proportion, Roduddragning og Ligninger al 1ste Grad.
2. Klasse: Sum og Produkt.

Regning.

1. Klasse: Lösning af blandede Opgaver efter Bokenheusers Regnebog for Mellemlasserne. Hovedregning.
2. Klasse: Reguladetri med Brök, Kurs- og Procentregning. Hovedregning.
3. Klasse: Reguladetri samt de 4 Regningsarter med Brök. Hovedregning.
4. Klasse: De 4 Regningsarter med benævnte Tal. Hovedregning.

Skrivning.

1. Klasse: Eleverne öves i enkelte Timer i Skjön-skrivning efter Forskrift og stort Latin, men i Reglen skrives efter Bog og uden Streger. Övelser i Hurtigskrivning efter Diktat.
2. Klasse: Af de 3 ugentlige Skrivetimer anvendes de 2 til Skjön-skrivning, den ene til Övelse i Hurtigskrivning og Afskrivning efter Bog.
3. Klasse: Skjön-skrivning efter Forskrift og Afskrivning efter Bog.
4. Klasse: Skjön-skrivning efter Forskrift.

Tegning.

1. Klasse: Frihaandstegning efter stor Fortegning og Gips. I geometrisk Tegning have Eleverne udført nogle Projektionstegninger og optrukket en Del Figurer med Tusk. De fremligste Elever öves i Tegning efter Klodser og fritstaaende Figurer.

2. Klasse: Frihaandstegning efter Fortegning. I geometrisk Tegning er udført en Spiral, nogle Maalestokke, Prismer og Pyramider i forskjellige Stillinger.

3. Klasse: Frihaandstegning efter Fortegning. I geometrisk Tegning er udført Konstruktioner for rette Liniers Stilling mod hinanden, Sum, Deling etc. af Linier og Vinkler, Figurkonstruktioner, Cirkelperiferiens Deling og Ovaler.

4. Klasse: Her er udført regelmæssige Samstillinger af rette og krumme Linier.

Fortegninger bruges ikke ved den geometriske Tegneundervisning, men Forbillederne optegnes paa Vægtavlen.

Sang.

Eleverne have, inddelte i 2 Hold, lært adskillige flerstemmige Sange efter Berggrens, Rungs, Weyses o. fl. Samlinger.

Ved Undervisningen benyttes og saa »kortfattet Musiklære af V. Brandt.«

Haandgjerning.

Af alle tidligere Haandgjerningsfag er nu kun Skræderiet tilbage. Paa Opfostringshusets Værksted forfærdiges og repareres alle Elevernes daglige og Konfirmationsklæder; i Aaret 1877 er her forfærdiget 164 Klædninger, 290 ere reparerede og 90 Par Gymnastiksko blevne syede. [For saavidt Tiden tillader det, öves Eleverne i at bagflække og forsaaale deres Sko.

Gymnastik.

Eleverne ere delte i 2 Hold. Opfostringshuset har havt Gymnastikundervisning siden 1ste Juli 1799; da Gymnastik er af stor Vigtighed for Börn og da især for vore Dreng, der ere meget beskjæftigede, lægges der stor Vægt paa denne Side af Undervisningen. I Time om Ugen anvendes til Dans. Om Sommeren gaa Eleverne hver Dag til Svømning, og det er rent undtagelsesvis, at en Elev ved Udgangen herfra ikke er Frisvømmer.

Disciplinen og Sundhedstilstanden har været særdeles god; ingen Farsot har hjemsøgt Stiftelsen, og med Undtagelse af den ovennævnte Elev har ingen været alvorlig syg.

Skolehøjtider, Præmier og Legater. Tre Højtidsdage: Kongens Fødselsdag, Stiftelsesdagen, den 29de Juni, og Nytaarsaften faa Eleverne et Festmaaltid. Stiftelsesdagen fejres end videre ved Skolehøjtid, Præmieuddeling og Skovtur. Julefesten, som holdes mellem Jul og Nytaar eller den 2den Januar, fejres ved Julefrø og Dans; hertil har hver Elev Lov at indbyde en jævnaldrende Pige og modtager en lille Gave (enkelte ogsaa gode Bøger). 2 af Stiftelsens Velyndere, D'Hrr. Grosserere Grøn og Amnitzböll have i en lang Aarrække til denne Fest sendt os betydelige Gaver, der væsentlig bidrage til at forhøje Börnenes Glæde. Hr. Handskefabrikant N. F. Larsen har ogsaa i en lang Aarrække vist sit venlige Sindelag mod Opfostringshuset ved at forære hver Konfirmand et Par sorte Handsker.

Paa Fridage er der foretaget flere Smaaudflugter til Fods, flere Museer og Maleriudstillingen ere besøgte; ved Hr. Direktør Andersens Velvillie ere vi blevne i Stand til 2 Gange at besøge Casino.

Præmierne bestaa dels i Penge, dels i Bøger og udredes af de i forrige Aars Beretning Pag. 13 nævnte Legater. Foreningen af 29. Juni og Opfostringshusforeningen, der bestaa af ældre Elever, have i Aar som tidligere hver skænket en Præmie til en flink Elev.

I Aar ere Legaterne blevne forøgede med et nyt Legat, stort 800 Kroner. Det er stiftet den 15. Juni 1877 af Opfostringshusforeningen til Minde om Forstander Elvius, der paa denne Dag for 25 Aar siden tiltraadte sin Virksomhed her, og det fører Navn af »Forstander Elvius' Mindelegat stiftet af Opfostringshusforeningen«. Dets Rente skal efter Fundatsen enten gives som Præmie paa Stiftelsesdagen i en samlet Sum til en Elev i 1ste Klasse, der har gjort en særlig god Eksamen og udmærker sig ved Flid, Fremgang og god Opførsel, eller anvendes til Anskaffelsen af saadanne Undervisningsapparater (Kort, Afbildninger, fysiske Instrumenter o. l.), der have blivende Værd og maa antages at fremme Undervisningen og vække Elevernes Lærelyst.

I Anledning af Legatets Overrækkelse holdtes den aarlige Skolehøjtid den 15de Juni.

Skolens Bogsamling tæller 1578 Bind og benyttes stærkt.

Pengevæsenet.

Opfostringshuset ejede den 31te Dec. 1877 i Kapital 115,826 Kr. 2 Öre og sin vidtløftige, til 205,800 Kr. assurede Ejendom mellem store Kongensgade og Bredgade. Indtægterne have været: Blokke-, Bøsse- og Tavlepenge 367 Kr. 52 Öre. Godtgjørelse for Kollektpenge 2600 Kr. Konsumptionsgodtgjørelse (d: 200 Kr. for hvert 100 Dreng, som bispises) 158 Kr. 89 Öre. Lejeindtægt 9,670 Kr. Renteindtægt 5,312 Kr. Klasselotteriafgift 12,000 Kr. Ekstraordinært 220 Kr., ialt 30,328 Kr. 41 Öre. Udgiften har andraget 30,690 Kr. 56 Öre, saa at Aaret ender med et Underskud af 362 Kr. 56 Öre.

7 Pladser nemlig Nr. 4, 6, 78, 92, 126, 212 og 230 besættes end nu af private.

Den aarlige Eksamen afholdes i Dagene den 26de, 27de og 28de April efter nedenstaaende Schema:

I. Klasse. Locale Nr. I.

Fredag den 26de April.

8—9½.	Religion	Forstanderen.
9½—11.	Naturlære	} Hr. Rolsted.
3—4½.	Arithmetik	
4½—6.	Geometri	Hr. Alstrup.

Lørdag den 27de April.

8—9½.	Historie	} Forstanderen.
9½—11.	Dansk	
2—3½.	Naturhistorie	Hr. Rolsted.
3½—5.	Geografi	Hr. Fritz.

Mandag den 29de April.

8—9½.	Regning	Hr. Rolsted
9½—11.	Tysk	Hr. Fritz.

2. Klasse. Lokale Nr. 2.

Fredag den 26de April.

8—9½.	Naturlære	Hr. Rolsted.
9½—11.	Religion	Forstanderen.
3—4½.	Geometri	Hr. Alstrup.
4½—6.	Tysk	Hr. Fritz.

Lördag den 27de April.

8—9½.	Naturhistorie	Hr. Rolsted.
9½—11.	Geografi	} Hr. Fritz.
2—3½.	Dansk	

Mandag den 29de April.

9½—11.	Historie	Forstanderen.
11—12.	Regning	Hr. Rolsted.

3. Klasse. Lokale Nr. 3.

Fredag den 26de April.

8—9½.	Dansk	} Hr. Fritz.
9½—11.	Geografi	
11½—12½.	Regning	} Hr. Rolsted.
4½—6.	Naturhistorie	

Lördag den 27de April.

8—9½.	Tysk	Hr. Fritz.
2—3½.	Historie	Forstanderen.
3½—5.	Geometri	Hr. Alstrup.

Mandag den 29de April.

8—9½.	Religion	Forstanderen.
-------	----------	---------------

4. Klasse. Lokale Nr. 4.

Fredag den 26de April.

11½—12½.	Tysk	Hr. Fritz.
3—4½.	Religion	} Forstanderen.
4½—6.	Historie	

Lördag den 27de April.

9½—11.	Regning	} Hr. Rolsted.
3½—5.	Naturhistorie	

Mandag den 29de April.

8—9½.	Dansk	Hr. Fritz.
9½—11.	Geografi	Hr. Rolsted.

12—1. Hele Skolen Sang Hr. Brandt.

1—2. — Gymnastik Hr. Erichsen.

Børnenes skriftlige Arbejder og Tegneprøver ligge under Eksamen til Eftersyn i Lokale Nr. 1.

Til at overvære Pröven indbydes Börnenes Forældre og Værger og en hver, der maatte interessere sig for Stiftelsen.

Det kongelige Opfostringshus den 1. April 1878.

Otto Jensen.

Efterretninger

om

det kongelige Opfostringshus

for

Skoleaaret 1. Maj 1878 til 30. April 1879

ved

Otto Jensen,

Stiftelsens Forstander.

Kjøbenhavn.

S. L. Møllers Bogtrykkeri.

1879.

09.385

1878/79

Op. 25

8

Et Par Ord om kristelig Opdragelse.

Skoletale ved Stiftelsens Aarsfest.

Efter gammel Skik fejre vi denne Stiftelsens aarlige Højtid i Kredsen af vore Børn og dem, som staa Børnene nærmest. Vel er det saa, at fra det Øjeblik, et Barn bliver optaget her, overtager Opfostringshuset Forældrenes Pligter og Rettigheder; men det er en Selvfølge, at Forældre og Slægtninge bevare deres Interesse for Barnet, deres Kjærlighed til det, og derfor er det naturligt, at der fra Tid til anden foreligger fra vor Side en Udtalelse af, en Redegjørelse for vor Virksomhed, idet vi udtale os om det Maal, vi stræbe efter, og den Vej, ad hvilken vi søge at naa det.

«At opdrage Børn, det er jo noget en hver kan, dertil fordres ikke nogen særegen Gave, Agtpaagivenhed eller Uddannelse,» er en Ytring, som høres meget almindelig og det ikke alene af Mennesker, som ikke selv have Børn; men endog af saadanne, i hvis Varetægt Herren har betroet Børn, og denne letsindige Tale viser, at de netop selv mangle den aller første Betingelse for at udføre denne Gjerning, idet de ikke en Gang ere komne saa vidt, at de føle Ansvarer ved Gjerningen, end mindre have til fulde betænkt hele dens Omfang og de store Fordringer, den stiller til et Menneskes Kræfter og Evner; men vi ville, idet vi ere os vor Opgaves Vigtighed fuldt bevidste, betragte den nøjere.

Paa 2 Punkter i Livet ere alle Mennesker stillede lige, i det Øjeblik, da vi komme til Verden og som smaa, hjælpeløse Skabninger blive lagte i vor Vugge, og i det, da vi stride den sidste, store Strid med Døden og bukke under: imellem disse 2 Punkter ligger Livet i al sin Forskjellighed, al sin Vekslen; og dog — hvor forskellige vore ydre Vilkaar og Livets Skjæbner end ere: Livet bringer os alle ét Spørgsmaal, som skal besvares: «Hvis Billede og Overskrift bærer du i dit Hjærte?» Det er Opdragerens Opgave at lede de unge saaledes, at de kunne give det rette Svar paa dette Spørgsmaal hin store Dag, da han skal mødes for Guds Throne med sin Myndling og gjøre Regnskab for sin Gjærning, en Gjærning saa alvorlig og ansvarsfuld, at den kun kan udføres af den, som skrider til den i Tro, i Haab og i Kjærlighed og arbejder i den med Frygt og Bæven. En hver af os, der holder af Blomster og sysler med dem, vêd, hvor omhyggelig de skulle passes, hvorledes nogle skulle stilles i Solen, andre i Skyggen, hvorledes de skulle beskjæres, opbindes, vandes og hæges, men vêd ogsaa, hvorledes Ugers og Maaneders omhyggelig Røgt og Pleje kan forspildes ved et Øjeblik Forsømmelighed eller Glemsomhed — og nu Barnet da, som ikke alene skal ernæres og plejes, men ogsaa ledes, Barnet med sine mange Haande forskellige Evner og Anlæg, hvor meget større Omhu kræver ikke det, med hvor megen større Varsomhed maa man ikke der fare frem, ja der skal arbejdes med en Udholdenhed, som aldrig trættes, med en Tro, der aldrig falder af, med et Haab, der trods alle Skuffelser aldrig svigter, men frem for alt med en Kjærlighed, der aldrig kjølnes. Er der nogen Gjærning, som lægger Beslag paa et Menneskes Kræfter fuldt ud, saa er det Opdragerens; men er der paa den anden Side nogen Gjærning, hvorom man hører saa megen løs og uvederhæftig Tale, og til hvilken der tidt skrives med en utilgivelig Letsindighed,

saa er det Opdragerens; ikke at tale om de saare mange Familier i vore Dage, hvor Børnene vokse op saa godt som uden Opdragelse, og det ikke alene i fattige Hjem, hvor Forældrene ere beskjæftigede ude af Huset hele Dagen for at bjerge Føden, og Børnene overlades til sig selv enten indelukkede i en fattig, lille Lejlighed eller overladte til Livet paa Gaden i Selskab med en Flok mere eller mindre tvivlsomme Kammerater; men ogsaa i velhavende Familier, hvor Forældrene ere saa optagne af deres Forretninger, Forlystelser eller Pynt, at de «ikke have Tid» til at opdrage deres Børn og forsømme denne Forældres helligste Pligt, idet de overlade Børnene til sig selv eller Tjenestefolkenes Omsorg. Hvor meget godt og ædelt er der ikke gaaet til Grunde under saadanne Forhold og i et Hjem, hvor Kjærlighedens Varme mangler, hvor Kiv og Usamdrægtighed bringer Splid og Forvirring ind i Barnehjertet, og det kues ved Haardhed eller Ligegyldighed! Det er betegnende for denne Opgaves Storhed, at lige fra de ældste Tider have de ædleste og største Mænd tænkt og gransket derover og nedlagt deres Erfaringer og Tanker i deres Skrifter, saa at mange af de almindelige Grundsætninger, som nu høre til Opdragelsens Katekismus og betragtes som alle oplyste Menneskers Fællesejendom, skyldes saadanne højtbegavede Mænd.

Men Tiderne veksle og Tidsaanden med dem; hver Tid stiller sine Krav til Menneskene, som de ikke kunne unddrage sig for, da vi nu en Gang ikke ere satte her i Verden som Tilskuere ved Livets store Drama, men hver paa sin Plads for at udføre sin Del deri, og vil nogen blot være Tilskuer, ikke Deltager, blot være nydende, ikke ydende, da har han svigtet sit Livs Opgave, hans Liv vil blive et tomt, et forspildt Liv. For Opdrageren bliver det altsaa, ganske i Almindelighed sagt, Opgaven at lede og dygtiggjøre sin Myndling til at udfylde sin

Plads i Livet, saaledes som hans Gaver og Evner nu anvise ham den. Jeg bruger Udtrykket «hans Gaver og Evner anvise ham,» thi hvert Menneske medbringer en Naturbestemthed, en medfødt Individualitet, som det aldrig kan komme helt bort fra, ej heller skal komme fra, men som ved Opdragelsen og den deraf resulterende Frihedsudvikling skal modificeres og omdannes til en sædelig Karakter, hvorfor det er en grov Vildfarelse, naar Opdrageren søger at gjøre Vold paa Menneskets naturlige Ejendommelighed, en Vildfarelse, som altid vil hævne sig ved at den unge enten sætter Trods imod Forsøget eller bliver en Hykler. Men herved er Sagen endnu langt fra klar eller Opgaven udtømt; der skal tages Hensyn til Tidens berettigede Krav, medens de uberettigede, og da som oftest mest højrostedede, skulle afvises, men frem for alt maa der ikke tabes af Syne, at der arbejdes ikke blot for Menneskenes Krav og Riger, men først og fremmest for Guds Krav og Rige efter Ordet Math. 16, 26: «Hvad nytter det et Menneske, om han vandt den ganske Verden, men tog Skade paa sin Sjæl? Eller hvad kan et Menneske give til Vederlag for sin Sjæl?» Opdrageren skal træde til over for den unge, snart hæmmende, snart tilskyndende, han skal staa vejende og prøvende, men aldrig vaklende; den Haand som skal styre et Skib gjennem de fraadende Bølger, maa ikke ryste, og Øjet ikke blinke, selv om Dødsfaren er overhængende. Men end mindre maa den Haand gribe fejl, som skal lede den unge ind paa Livets Sejlads og sætte hans Kurs, og det Øje, som skal spejde efter den vejledende Stjerne, sløves!

Fæste vi saa Øjet paa den Tid, i hvilken det er givet os at virke, da vil selv den mest overfladiske Betragtning gjøre det klart, at den er en gjærende og voldsom Tid, svanger paa mange og farlige Kræfter. Det er Folkefrihedens Tidsalder, i hvilken Folkene ere kaldte

til at tage Del med Fyrsterne i Landenes Styrelse, men det er ogsaa Tøjlesløshedens Tidsalder, i hvilken de dæmoniske Magter, «Verdens Herrer, som regjere i denne Tids Mærke, Ondskabens aandelige Hær under Himmelen,» (Ef. 6, 12) puste til alle onde Lidenskaber i Masserne, saa de trodse og kuldkaste al lovlig Orden og Myndighed. Det er Oplysningens og Fremskridtenes Tidsalder, i hvilken Menneskeaaanden har aflagt glimrende Prøver paa sit Snille, men ogsaa Hovmodets Tidsalder, i hvilken den vildfarne, selvkloge Fornuft vil opkaste sig til Dommer over alt i Himlen og paa Jorden. Det er Humanitetens Tidsalder, som har mange store og ædle Gjerninger til Menneskeslægtens Gavn at opvise; men det er ogsaa Egennyttens og Selvkjærlighedens Tidsalder, som undergraver al sand Moral og lader haant om al den gammel Dags Ærlighed, idet den, i umættelig Begjærlighed, har taget til sit Valgsprog: «En hver er sig selv nærmest;» og det er Næverettens Tid, i hvilken det oplyste og humane Evropa ligner en eneste stor Vaabenplads, hvor Blodet har flydt i Strømme i uretfærdige Krige, hvor de smaa lide Vold og Uret, hvor de helligste Løfter brydes med Haan, og Brødre skilles fra Brødre! Sandhed og Løgn, Lys og Mærke, Tro og Vantro kæmpe i vore Dage saa voldsomt mod hinanden som nogen Sinde, og det, der gjør denne Kamp saa farlig og uhyggelig, er, at den nu ikke holder sig inden for de lærdes og oplystes Kreds, men føres i alle Samfundets Lag, og maaske hæftigst og mest ødelæggende dér, hvor den rette Indsigt og Dannelse til at prøve og vurdere mangler. I Kampens Dage maa hvert Menneske tage sit Parti, for eller imod Sandheden, Lyset og Troen; et hvert Menneske maa søge sig et fast Holdepunkt, en Tilflugts Klippe i den forvirrede Hvirvel, at han ikke skal rives bort af Døgnets glimrende Blændværk; men for ingen gjælder dette mere end for den samvittighedsfulde Opdrager, Mand eller

Kvinde, som skal lede de unge. Han maa udvælge sig en Klippe at staa paa, hvorhen han ogsaa kan føre den unge; men han se vel til, at det er en Klippe, han vælger, ikke en løs Sanddyngge eller endog en gyngende Baad, der let og ustanselig glider ned ad Tidens Strøm — dog Klippen er ikke vanskelig at finde for den, der søger med Alvor; der er kun én, som aldrig i alle Evigheders Evighed rokkes: Kristus og hans Naadens Evangelium.

Se nu er det snart 19 Aarhundreder, siden Jakobs Stjernen straaede over Bethlehem, de skiftende Tider og de vilde Tidsaander have som et oprørt Hav raset mod Frelsens Klippe; men urokket hæver den endnu sin Tinde højt mod Himlen, og ikke et Sandskorn er bortrevet af de brusende Vover -- men hvor ere de vilde Aander henne, som rejste og oprørte Havet? Bortvejrede som Havets Skum paa Stormens Vinger.

Vil et Menneske have Hold paa sit Liv, vil et Menneske have det rette Syn paa sit Liv, da maa han gaa til Jesus og gjøre Skriftens Ord til sit Hjertes troende Bekjendelse: «Herre, til hvem skulle vi gaa hen? Du haver det evige Livs Ord, og vi have troet og erkjendt, at du er Kristus den levende Guds Søn. Men denne er Dommen, at Lyset er kommet til Verden, og Menneskene elskede Mørket mere end Lyset; thi deres Gjerninger vare onde; men, hvo som øver Sandhed, kommer til Lyset, at hans Gjerninger maa blive aabenbarede; thi de ere gjorte i Gud.» (Joh. 6, 68—69. 3, 19, 21). Og kun den, som har det rette Syn paa Livets Værd og Betydning, kan opdrage og vejlede andre saaledes, at de lære at vurdere deres Liv rigtig, lære at se paa det, som en betroet Guds Gave, for hvis Anvendelse de skulle staa til Regnskab, her i deres Samvittighed, hisset for den alvidende, retfærdige Dommer. Kun den, der elsker Lyset og lever i Lyset, formaar at stille sig i det rette

Samvittighedsforhold til Gud, og det er dog derpaa, alt kommer an efter Skriftens Ord: «Bevar dit Hjærte frem for alt, thi fra det udgaar Livet.» (Ordsprog. 4, 23). Den kristne Opdrager skrider til sin Gjærning i Tro paa Lysets Magt og dets endelige Sejr; han vil søge sit Maal ikke i Øst og Vest, ikke i det fremmede og fjerne, men i det, som skal være Lyset i den unges Liv, hans ved Guds Ord oplyste og styrkede Samvittighed: «Guds Rige» kommer ikke saaledes, at man kan vise derpaa; de skulle heller ikke sige: se her eller se der; thi se, Guds Rige er inden i eder, »Guds Rige er Retfærdighed og Fred og Glæde i den hellige Aand.» (Luc. 17, 20, 21. Rom. 14, 17). Thi den store almene Menneskegjærning, som er lagt for os alle, som vi først og fremmest skulle dygtiggjøres til, er jo netop Arbejdet for Guds Rige; men denne Gjærning kan kun udføres af den, som lever et Samvittighedsliv med Gud, har Guds Lov skrevet med levende Skrift i sit Hjærte. Det, hvorom det gjælder for et hvert Menneske, høj eller lav, rig eller fattig, gammel eller ung, det store Sandhed humane eller almenmenneskelige, er at gjøre sin Vilje til ét med Guds Vilje saaledes, at man føler sig forpligtet til Guds Vilje i sin Samvittighed, føler at Livet falder i Stumper og Stykker, bliver et tomt og fredløst Liv, naar det ikke føres efter Guds Vilje under den inderlige, vedholdende Bøn: «Tilkomme dit Rige. Ske din Vilje, som i Himlen, saa og paa Jorden!»

Samvittigheden er det egentlige Midtpunkt i Menneskets Liv, den kostelige Evne, hvorved vi føle os dragne til Gud, forpligtede til ham, som den kristne Vismand siger: «Gud, du skabte os til dig; derfor bliver vort Hjærte aldrig stille, før det hviler hos dig.» Hvilken ubodelige Skade er der dog ikke anrettet og vil der blive anrettet ved den énsidige Udvikling af Forstanden! Hvor skulle vi kunne opdrage en viljestærk og daadkraftig Slægt, naar ikke Viljen levendegjøres og styrkes

af Samvittigheden! Vi kjende alle denne forunderlige Glæde og Fred, som fylder os, naar vi formaa at hæve os over alle Jordelivets Bekymringer og Sorger til Gud, naar vort Hjerte formaar at juble: «Min Sjæl lov Herren, og alt, hvad i mig er, love hans hellige Navn. Min Sjæl lov Herren og glem ikke alle hans Velgjerninger, ham, som mætter din Sjæl med det gode, at du bliver ung som Ørnen!» (Salm. 103, 1. 2. 5). Men vi kjende ogsaa denne fortærende Uro og Angst, naar vi kæmpe med Tvivlen og Anfægtelsen, med Bekymringerne og Sorgerne, kjende, hvorledes vor Sjæl da bliver gammel og træt, ja syg indtil Døden; vi vide, hvorledes Tankerne indbyrdes forsvare og anklage hverandre — det er Livets Gang, Livets Kamp, ja Livet selv; naar denne Kamp, denne Vekslen stanser, da er Livets Kilde udtørret, den evige Afgjørelse kommen. Alt dette rummes, alt dette fornemmes i Samvittigheden; derfor hedder det: «Bevar dit Hjerte frem for alt; thi fra det udgaar Livet,» og herved er utvivlsomt givet Opdragelsens Maal, at uddanne den unges Samvittighed. Men skal Samvittigheden for et Menneske virkelig vorde Lys og ikke Mørke, skal Samvittigheden i Sandhed vorde en Kilde, hvorfra der udstrømmer et smukt og sandt Menneskeliv, da maa Samvittigheden selv oplyses fra oven, at Kraften fra oven kan nedstige i den, og dette sker ved Guds Ord og Bønnen. Her have vi saa givet Vejen, ad hvilken Opdrageren maa søge at naa sit Maal, og de 2 vigtigste Midler til al ægte, menneskelig Opdragelse, der passe over alt og for alle Naturer. Ville vi opdrage de unge til samvittighedsfulde Tjenere og Husholdere i Guds Rige, da maa de unge tidlig føres til Ordets levende Vande og lære at øse deraf; da maa de tidlig føres ind i Bønnen og lære, at Bønnen er Sjælens Arbejde, hvorved vi saa at sige bearbejde og forme vore Sjæle til Guds Rige. Barnets Sjæl er som en Marmorblok; dér

ligger den straalende og skjøen. Et Menneske med ukyndige, plumpe Hænder hugger løs derpaa, og det kostelige Æmne bliver spildt og ødelagt; men Kunstneren med sit sikre Øje og sin kyndige Haand bruger sin Meisel, og en herlig Billedstøtte udformer sig af Marmoret, staar som et talende Vidne om Mesterens Kunst og glæder Beskuerens Øje. Saaledes ogsaa med Barnets Sjæl. Den er et Æmne kosteligere og finere end den dyreste Sten og i Stand til at formes i ædle og skjøne Skikkelser; bliver den berørt af ukyndige, ligegyldige Hænder, da gaa de skjøne og ædle Anlæg til Grunde; men den kyndige, troende Opdrager, hvis Haand er styrket, hvis Blik er klaret ved Guds Ord og Bøn, forstaar at kalde alle de slumrende Evner til Live, formaar at lede Barnet, saa det udvikler sig og bliver elskeligt for Gud og Mennesker.

Til Opdragerens Raadighed staa ogsaa mange andre Midler, saare vigtige og uundværlige: Undervisning, Tugt, det gode Eksempel; men disse ere for intet at regne i Sammenligning med Ordet og Bønnen; thi ved dem alene formaa vi kun at frembringe en ren udvortes Lydighed, Ærgjerrighedens Lydighed, Forfængelighedens eller Frygtens eller Hykleriets Lydighed; men først naar disse Midler bruges ved Siden af Ordet og Bønnen, baarne frem af Ordet og Bønnen, vækkes hos den unge den rette Lydighed, som jeg vil kalde Samvittighedens Lydighed; thi ved Guds Ord og Bøn fremelskes den sande Gudsfrygt, om hvilken Paulus siger til Timotheus (4, 7—8): «Øv dig selv til Gudfrygtighed; thi den legemlige Øvelse er nyttig til ådet; men Gudfrygtighed er nyttig til alle Ting og har Forjættelse for det Liv, som nu er, og for det tilkommende.»

Men det er en Selvfølge, at den unge skal føres til og ind i Ordet og Bønnen af en Opdrager, som selv gaar til sin Gjerning styrket af Ordet og Bønnen, i

Troen paa Ordets og Bønnens Kraft. Den unge maa føle, at der bag Opdragerens Ord og Tale staar en fast personlig Overbevisning, staar et Liv efter Ordet og i Bønnen. Kun altsaa naar Opdrageren stedse opdrager sig selv ved Ordet og styrker sig selv til sin Gjerning ved Bønnen, kan han vente at naa sit Maal, kan han vente at se sin Myndling vandre under Korset til Livet. Maatte vi, som opdrage og vejlede de unge, aldrig tabe af Syne, at Opdragelsens store Hemmelighed er denne: «Opdrag dig selv, idet du opdrager andre; lad dit Lys skinne for dem, at de kunne se dine gode Gjerninger og ære din Fader, som er i Himlen.»

Det maa saaledes staa aldeles klart for Opdrageren, at hans egentlige Maal er at føre den unge til et virkeligt, selvvirksomt Samvittighedsliv med Gud; derpaa bør han rette sin Kraft og sin Kunst. Saa vil han ogsaa undgaa den skjæbnesvangre Vildfarelse, som begaas saa tidt og hævner sig saa grusomt, at forveksle Livets Maal med Opdragelsens. Livets Maal eller rettere sagt, hvad et Menneske skal faa ud af sit Liv, bliver en Sag, som det selv maa afgjøre med sin Gud og staa ham til Regnskab for. Hvor pinefuld, hvor angstfuld maatte Gjerningen ikke være, om Opdragelsen ved Mennesker skulde være Livet igjennem! Naar den unge er kommen saa vidt, at hans naturlige Ejendommelighed med selvbevidste Styrke gør sig gjældende, maa Opdrageren betragte sin Gjerning som endt, da kan han kun træde til som Ven, raadende og hjælpende, men frem for alt haabende og bedende, al den Stund der er forjættet os: «En retfærdigs Bøn formaar meget, naar den er alvorlig.» (Jac. 5, 16). Men have vi formaaet at opdrage de unge saaledes, at de fra Barndommen have lært at leve i et levende Samvittighedsforhold til Gud, da have vi ogsaa ført dem ind paa den rette Vej, Vejen til Livet; da ophører Menneskenes Opdragelse, og Herrens begynder; lykkelig det

Menneske, som betræder sit Livs Bane med en vaagen, oplyst Samvittighed, som har lært fra Barndommen at søge sit Lys i Ordet, sin Kraft i Bønnen! Endnu êt som Opdragerne aldrig maa glemme: Barnet er ikke et dødt Stof, men et villende, frit Væsen. Det kan derfor ikke være andet, end at det mangen Gang vil udvikle sig anderledes, end vi havde ventet; der kan komme Udslag af Barnets Kræfter og Evner, som bøje vore Hjærter og fylde vore Øjne med Taarer — da gjælder det at holde fast ved Troen og ikke slippe Haabet, men i inderlig Bøn anbefale den unge i Herrens Haand, idet vi mindes den yndige Lignelse hos Markus i det 4de Kap.: «Med Guds Rige haver det sig saaledes, som naar et Menneske kaster Sæd i Jorden og sover og staar op Nat og Dag; og Sæden vokser og bliver stor, han vêd ej selv hvorledes. Thi Jorden bærer Frugt af sig selv; først Græs, derefter Aks, derefter Korn i Akset. Men naar Frugten er fuldkommen, skikker han Seglen hen; thi Høsten er for Haanden.»

Giv os du, som er Høstens rige Herre, at være tro Arbejdere i din Gjærning, at vi maa kunne saa den gode Sæd i de unges Hjærter, og at den maa faa en herlig Vækst, men bevar vort Hjærte ydmygt, at vi aldrig glemme: «En planter, en vander, men det er dig, som giver Vækst!»

Skoleefterretninger.

Den aarlige Eksamen afholder i Fjor den 26de, 27de og 29de April med tilfredsstillende Resultat. Den 30te meddeles Udfaldet af Prøven og Vidnesbyrdene for det sidste Halvaar; umiddelbart derefter udgik de 22 Konfirmander. Af disse anbragtes 7 ved Handelen, 11 ved forskjellige Haandværk, 2 som Elever i Flaadens Underofficersskole, 1 som Elev i Hærens Elevskole og 1 som Volontær i Privatbanken. Det forløbne Aar har atter givet Stiftelsen Anledning til at være tilfreds med sine tidligere Elever; idet ingen af dem har givet Anledning til alvorlig Klage, 2, som ikke kunde taale det haarde Arbejde ved det valgte Fag, maatte sættes i anden Lære, og 1, som havde været i 2¹/₂ Aar ved Handelen, maatte, da han ikke egnede sig til Forretningen, anbringes andet Steds.

I Stedet for de 22 udgaaede Elever — 1 Plads var i forrige Skoleaar bleven ledig ved Dødsfald — optoges 24, saa at Elevantallet nu er 91. Om de 24 Pladser indkom 69 Ansøgninger; deraf 48 fra Kjøbenhavn, 14 fra det øvrige Sjælland, 1 fra Øerne og 6 fra Jylland. Af de 24 nyoptagne Elever vare 18 fra Kjøbenhavn; 5 fra det øvrige Sjælland og 1 fra Jylland. Af Stiftelsens 91 Elever ere 13 forældre,- 48 fader- og 9 moderløse; 21 have begge Forældre levende.

Opfostringshuset optager Elever fra hele Landet. Værdige, trængende Familier, der ønske deres Børn eller

Plejbørn optagne, maa i Februar Maaned indsende behørig attesteret Ansøgning hertil, stilet til Stiftelsens Bestyrelse. Bestemmelserne for Indlæggelsen ere: Drengen maa den 1ste Maj det Aar, han ønskes optaget, være fyldt 10, men ikke 11 Aar, være i Besiddelse af godt Helbred og uden Legemslyde; undtagelsesvis optages Børn i Alderen mellem 11 og 12 Aar i 3dje Kl., men de maa da have læst Tysk 1 Aar. Drengen maa 1°: kunne læse tydeligt og sikkert dansk og latinsk Tryk, kunne gjengive Indholdet af det oplæste (5 à 6 Linier) og stave Ord og korte Sætninger uden ad; 2° fejlfrit afskrive et Stykke efter Bog; 3°: skrive taalelig god latinsk Sammenskrift; 4°: med Færdighed paa Tavle regne de 4 Regningsarter i ubenævnte Tal (i Division med 3cifret Divisor), kunne den lille Tabel sikkert og kunne regne i Hovedet med Krøner og Øre, samt 5°: kunne af Bibelhistorien mindst til Rigets Deling. Med Ansøgningen skal følge 1°: Døbe- og Koppeseddel; 2°: Attest fra en avtoriseret Læge for, at Drengen er fuldkommen sund; 3°: Vidnesbyrd for god Opførsel og Flid og gode Evner fra Skolen, som tillige maa udtale sig om, hvorvidt Barnet antages at kunne fyldestgøre ovennævnte Fordringer og at kunne følge med ved den videregaaende Undervisning, Opfostringshuset tilbyder. De indenbys Ansøgere prøves før Optagelsen; de udenbys maa derimod indsende Prøver paa deres Færdighed i Skjøn- og Retskrivning og i Regning samt Udskrift af sidste Eksamensprotokol; efter disse indstilles de til Optagelse og prøves ved Ankomsten hertil; kunne de da ikke tilfredsstille Opfostringshusets Fordringer, hjemsendes de for vedkommendes Regning

Fra 1ste Oktober 1755, da de første Elever indlagdes, til Dato er her i det hele optaget 3,713, udgaaet 3,622 Elever.

Lærerpersonalet.

Ved Stiftelsen virke 2 faste, inspektionshavende Lærere og Forstanderen, 2 Faglærere, 1 Skrædermester, 1 Gymnastiklærer og 1 Oldfrue, der tillige er Økonoma.

1. Konstruktør F. Alstrup ansat $\frac{7}{8}$ 45. Geometri 1—3 og geometrisk Tegning 1—4, i alt. 12 T.
2. Kand. phil. V. Fritz, inspektionshavende Lærer, ansat $\frac{1}{4}$ 56. Dansk 2—4, Tysk 1—4, Geografi 1—3, i alt ..... 35 T.
3. Skrædermester O. Kristensen, ansat $\frac{1}{8}$ 66. Haandgjerning i hele Skolen; han er forpligtet til at være her ..... 42 T.
4. Gymnastiklærer Erichsen, ansat $\frac{1}{9}$ 68. Gymnastik og Dans i hele Skolen, i alt ..... 9 T.
5. Musiklærer V. Brandt, ansat $\frac{1}{10}$ 69, Sang 1—4, i alt ..... 4 T.
6. Forstanderen Kand. theol. Otto Jensen ansat $\frac{9}{5}$ 74. Religion 1—4, Historie 1—4, Dansk 1, i alt ..... 26 T.
7. Seminarist C, Rolsted, der har gennemgaaet det Monradske Kursus, inspektionshavende Lærer ansat $\frac{1}{9}$ 75. Regning og Naturhistorie 1—4, Arithmetik og Naturlære 1—2, Geografi 4. Frihaandstegning 1—3, i alt .. 36 T.
8. Seminarist Eskov Møller, ansat $\frac{1}{9}$ 75. Skrivning i hele Skolen, i alt ..... 12 T.
Oldfrue og Økonoma er Frk. M. Ch. Friis, ansat $\frac{1}{9}$ 76.

Undervisningen omfatter følgende Fag: Religion, Dansk, Historie, Geografi, Tysk, Naturlære, Naturhistorie, Geometri, Arithmetik, Regning, Skrivning, Tegning, Sang, Haandgjerning og Gymnastik med Dans. De ugentlige Undervisningstimer ere fordelte saaledes paa hvert Fag:

	1 Kl.	2 Kl.	3 Kl.	4 Kl.
Religion	2	2	4	4
Dansk	6	6	6	8
Historie	2	2	2	2
Geografi	2	2	2	2
Tysk	3	2	2	2
Naturlære	2	2		
Naturhistorie	2	2	2	2
Geometri	2	2	2	
Arithmetik	2	2		
Regning	3	2	4	4
Skrivning	2	3	3	4
Tegning	3	3	3	2
Sang	2		2	
Haandgjerning	6	6	6	8
Gymnastik og Dans	4		5	
I alt	43	42	43	45

I det forløbne Skoleaar ere følgende Pensa gennemgaaede:

Religion.

1. Klasse: Af Katekismen er lært 2den, 3dje, 4de og 5te Part. Det ny Testamentes Bibelhistorie efter Anger. Saadanne Stykker af det N. T., som der henvises til i Angers Bibelhistorie, ere i Reglen lærte. De i de foregaaende Klasser lærte 36 Salmer ere repeterede og 4 ny lærte.

2. Klasse: 1ste, 4de og 5te Part af Katekismen ere gennemgaaede. Det gamle Testamentes Bibelhistorie er lært efter Anger med flittig Benyttelse af Bibelen. De i de foregaaende Klasser læste 24 Salmer ere repeterede og 12 ny lærte. Palæstinas Geografi er gennemgaaet.

3. Klasse: 2den og 3dje Part af Katekismen ere gennemgaaede. Af det gamle Testamentes Bibelhistorie er lært fra Rigets Deling ud og hele det ny Testamentes. De i 4de Klasse lærte 12 Salmer ere repeterede, 12 ny ere lærte.

4. Klasse: Af Katekismen er gennemgaaet 1ste Part og af Bibelhistorien det gamle Testamente. 12 Salmer. Ordret uden ad læses i Katekismen kun Skriftordene og Luthers Forklaringer.

Dansk.

1. Klasse: Til Oplæsning og Gjenfortælling benyttes Flors Haandbog og Matzens Læsebog III. Eleverne have lært et kort Omrids af den danske Grammatik og ere flittig blevne øvede i Analyse. 45 Stile ere skrevne og rettede. Opgaverne have været hentede fra de gennemgaaede Pensa i Historie, Geografi, Naturhistorie og Naturlære; nogle Beskrivelser, Breve, Udviklinger af Ordsprog og fri Opgaver, disse sidste med opgivne Momenter, ere skrevne. Nogle af vore fremragende Digteres Levned er læst efter Flors Haandbog, lige som der i Aarets Løb baade i og uden for Skoletiden er blevet oplæst Stykker af gode Forfattere.

2. Klasse: Til Oplæsning og Gjenfortælling er benyttet Matzen III. Ved Analyse er det vigtigste af den danske Grammatik indøvet. 60 Stile ere skrevne; Opgaverne have været, Gjenfortællinger, Breve med opgivet Indhold og Omsætning af Vers paa Prosa.

3. Klasse: Til Oplæsning og Gjenfortælling er benyttet Matzen II og Hjorts Børneven. Alle Ordklasserne og de vigtigste Forbindelser af Hoved- og Bisætninger ere indøvede ved Analyse. 70 Stile, Diktat og Gjenfortællinger, ere skrevne og rettede. Nogle Digte efter «Holsts Smaadigte» ere lærte uden ad.

4. Klasse: Matzen II og Hjorts Børneven benyttes til Oplæsning og Gjenfortælling. Eleverne have lært de vigtigste Ordklasser og ere blevne øvede i at opløse den simple Sætning med Hensyn til Grundord, Omsagn, Gjenstand og Hensynsgjenstand. 85 Diktatstile ere skrevne og rettede. Nogle Digte ere lærte uden ad.

I 1ste og 2den Klasse maa Eleverne skrive deres Stile i ulinierede Bøger.

Historie.

1. Klasse: Af Fædrelandets Historie efter Nissen er læst fra 1448 ud. Efter Kofods fragmentariske Ver-

denshistorie er læst Middelalderens og den nyere Tids Historie.

2. Klasse: Af Fædrelandets Historie efter Nissen er læst fra 1730 ud, for fra til 1448. Af Verdenshistorien efter Kofod er læst fra 1ste puniske Krig til Reformationen.

3. Klasse: Af Fædrelandets Historie er læst for fra til 1730 efter Nissen. Af Verdenshistorien efter Kofod er læst for fra til den 1ste puniske Krig. For at lette Børnene Arbejdet bliver Verdenshistorien ugentlig benyttet i én af de danske Timer til Oplæsning og Gjenfortælling.

4. Klasse: Efter Nissens Fædrelandshistorie er læst for fra til 1523. Ved den første Gjennemgang af Stoffet benyttes ingen Bog, men alt fortælles.

I Verdenshistorien overspringes adskillige Fortællinger, idet kun epokegjørende Begivenheder læres og saadanne Stykker, som tjene til at belyse Fædrelandets Historie. Paa denne lægges Hovedvægten; skulde Verdenshistorien læres i et blot nogenlunde fyldigt Omrids, vilde der kræves langt mere Tid, end der kan ofres her paa dette lærerige Fag.

Geografi.

1. Klasse: Hele Geografien efter Erslev Nr. 3.

2. Klasse: Evropa fra de britiske Øer, Asien, Afrika, Amerika og Avstralien. Palæstinas Geografi gjennemgaas udførlig.

3. Klasse: For fra til de britiske Øer.

4. Klasse: Indledningen til Geografien og Danmark.

Tysk.

1. Klasse: Af Kapers Læsebog II fra Side 72 til Side 171. Hele Formlæren med Hjorts lille Grammatik som Grundlag. Kursorisk Læsning,

2. Klasse: Kapers Læsebog II til Side 72. Formlæren er gjennemgaaet.

3. Klasse: Kapers Læsebog I fra Side 44 ud. Af Gammatiken er gjennemgaaet Artiklernes, Adjektivernes og Substantivernes Deklination, Talord, Stedord, Konjugation af Hjælpeverberne og de regelrette Verber.

4. Klasse: Kapers Læsebog I til Side 44. Artiklernes og Substantivernes Deklination, Konjugation af Hjælpeverberne og de regelrette Verber i Aktiv. Børnene lære en Del Stykker uden ad.

Naturlære.

1. Klasse: Efter Deichmann-Branths Læsebog er gennemgaaet Lys, Varme, Magnetisme og Elektricitet.
2. Klasse: Efter samme Lærebog er gennemgaaet Tyngdens almindelige Virkninger (Faldet) samt Virkninger paa faste, flydende og luftformige Legemer.

Naturhistorie.

1. Klasse: Hele Plante- og Dyreriget efter Feddersens og Strøms Lærebøger.
2. Klasse: Efter Strøms Plantelære: Den almindelige Del samt de helkronede og frikronbladede. Fiske, Leddyr og Bløddyr ere repeterede.
3. Klasse: Hele Dyreriget efter Feddersen.
4. Klasse: Pattedyr, Fugle og Krybdyr.

Geometri.

1. Klasse: Julius Petersens Lærebog i den elementære Plangeometri er gennemgaaet.
2. Klasse: Efter samme Bog til § 100, Pagina 50.
3. Klasse: Efter samme Bog til § 67, Pagina 28.

Arithmetik.

1. Klasse: Efter Assens Lærebog er gennemgaaet Sum, Produkt, Brøk, Decimalbrøk, Proportion, Roduddragning og Ligninger af 1ste Grad.
2. Klasse: Sum og Produkt.

Regning.

1. Klasse: Løsning af blandede Opgaver efter Bokkenheusers Regnebog for Mellemlasserne. Hovedregning.
2. Klasse: Reguladetri med Brøk, Kurs- og Procentregning. Hovedregning.
3. Klasse: Reguladetri samt de 4 Regningsarter med Brøk. Hovedregning.
4. Klasse: De 4 Regningsarter med benævnte Tal. Hovedregning.

Skrivning.

1. Klasse: Eleverne øves i enkelte Timer i Skjøn-skrivning efter Forskrift og stort Latin, men i Reglen

skrives efter Bog og uden Streger. Øvelser i Hurtigskrivning efter Diktat.

2. Klasse: Af de 3 ugentlige Skrivetimer anvendes de 2 til Skjønsskrivning, den ene til Øvelse i Hurtigskrivning og Afskrivning efter Bog.

3. Klasse: Skjønsskrivning efter Forskrift og Afskrivning efter Bog.

4. Klasse: Skjønsskrivning efter Forskrift.

Tegning.

1. Klasse: Frihaandstegning efter stor Fortegning og Gibs. I geometrisk Tegning have Eleverne udført nogle Projektionstegninger og optrukket en Del Figurer med Tusk. De fremligste Elever øves i Tegning efter Klodser og fritstaaende Figurer.

2. Klasse: Frihaandstegning efter Fortegning. I geometrisk Tegning er udført en Spiral, nogle Maalestocke, Prismer og Pyramider i forskellige Stillinger.

3. Klasse: Frihaandstegning efter Fortegning. I geometrisk Tegning er udført Konstruktioner for rette Liniers Stilling mod hinanden, Sum, Deling etc. af Linier og Vinkler, Figurkonstruktioner, Cirkelperiferiens Deling og Ovaler.

4. Klasse: Her er udført regelmæssige Samstillinger af rette og krumme Linier.

Fortegninger bruges ikke ved den geometriske Tegneundervisning, men Forbillederne optegnes paa Vægtavlen.

Sang.

Eleverne have, inddelte i 2 Hold, lært adskillige flerstemmige Sange efter Berggrens, Rungs, Weyses, C. V. Mortensens o. fl. Samlinger.

Ved Undervisningen benyttes ogsaa «kortfattet Musiklære af V. Brandt.»

Haandgjerning.

Af alle tidligere Haandgjerningsfag er nu kun Skræderiet tilbage. Paa Opfostringshusets Værksted forfærdiges og repareres alle Elevernes daglige og Konfirmationsklæder; i Aaret 1878 er her forfærdiget 160 Klædninger, 290 ere reparerede og 90 Par Gymnastiksko blevne syede.

Gymnastik.

Eleverne ere delte i 2 Hold. Opfostringshuset har havt Gymnastikundervisning siden 1ste Juli 1799; da Gymnastik er af stor Vigtighed for Børn og da især for vore Dreng, der ere meget beskjæftigede, lægges der stor Vægt paa denne Side af Undervisningen. 1 Time om Ugen anvendes til Dans. Om Sommeren gaa Eleverne hver Dag til Svømning, og det er rent undtagelsesvis, at en Elev ved Udgangen herfra ikke er Frisvømmer. Ved sidste Svømmeeksamen vare 71 Frisvømmere; 20 svømmede i Stramsele.

Disciplinen og Sundhedstilstanden har været særdeles god; ingen Farsot har hjemsøgt Stiftelsen og ingen Elev har været alvorlig syg. Magistraten har indrømmet Drengene 600 varme Bade om Aaret, som tages i Badeanstalten i Hindegade for en Betaling af 10 Øre pr. Bad. Disse Bade have en særdeles gavnlig Indflydelse paa Børnenes Sundhedstilstand.

Skolehøjtider, Premier og Legater. Tre Højtidsdage: Kongens Fødselsdag, Stiftelsedagen, den 29de Juni, og Nytaarsaften faa Eleverne et Festmaaltid. Stiftelsedagen fejres end videre ved Skolehøjtid, Premienuddeling og Skovtur. Julefesten, som holdes mellem Jul og Nytaar eller den 2den Januar, fejres ved Juletræ; hver Elev modtager en lille Gave (enkelte ogsaa gode Bøger). Paa Grund af Forholdene bortfaldt i Aar den lille Dans; til Erstatning kom Børnene i Kasino, hvortil vi ved Hr. Direktør Andersens Velvilje fik Adgang for en meget moderat Betaling. 2 af Stiftelsens Velyndere, D'Hrr. Grosserer Grøn og Ammitzbøll have i en lang Aarrække til denne Fest sendt os betydelige Gaver, der væsentlig bidrage til at forhøje Børnenes Glæde. Hr. Handskefabrikant N. F. Larsen har ogsaa i en lang Aarrække vist sit venlige Sindelag mod Opfostringshuset ved at forære hver Konfirmand et Par sorte Handsker.

Paa Fridage er der foretaget flere Smaaudflugter til Fods, flere Museer og Maleriudstillingen ere besøgte, navnlig det etnografiske Museum.

Premierne bestaa dels i Penge, dels i Bøger og udredes af de i Beretningen for 1877 nævnte Legater og af Legatet af 15. Juni 1877. Foreningen af 29. Juni, der bestaar af ældre Elever, har i Aar som tidligere skjænket en Præmie til en flink Elev.

Renten af Legatet af 15. Juni 1877 blev for Aaret 1878 anvendt til Anskaffelsen af Kjærbøllings: «Nordens Fugle».

Skolens Bogsamling tæller 1578 Bind og benyttes stærkt.

Pengevæsenet.

Ogsaa i pekuniær Henseende har det forløbne Aar været et godt Aar for Opfostringshuset. Efter at det længe frygtede Tidspunkt var kommet, da Udgifter og Indtægter trods al Økonomi ikke længer balancerede, kom ogsaa Hjælpen, idet Opfostringshuset modtog et aarligt Tilskud af 2000 Kr. fra de Spanjerske Legater, foreløbig paa 5 Aar, og 500 Kr. aarlig fra det Eibe-schytzske Reservelegat. Derved blev det undgaaet at indskrænke Elevantallet med 5, ja der kan endog optages 3 Elever flere end tidligere, saa at ved denne betydelige Hjælp 8 fattige Børn blive hjulpede, og mange smaa, men følelige, Mangler kunne afhjælpes. End videre har Hr Kancelliraad Thorup skjænket Stiftelsen den betydelige Gave af 20,000 Kr. til den paatænkte Nybygning, og herved gaves Stødet til, at denne Sag nu kan realiseres i den nærmeste Fremtid, tilmed da Kjøbenhavns Kommunalbestyrelse den 17de Marts d. A. har skjænket 16,000 Kr. til en Grund.

Guds Velsignelse og Naade være over alle de Mænd, der saaledes have støttet denne veldædige Stiftelse, som nu har virket i 123 Aar, og hvis smukke Formaal det er at opdrage trængendes og forlattede Børn saaledes og give dem en saadan Undervisning, at de kunne hævde sig en hæderlig Plads i Middelstanden.

Endnu vil der kræves større Tilskud, dels for at Elevantallet kan yderligere udvides i den ny Bygning, dels for at Stiftelsens indre Økonomi kan føres uden følelige Savn; men vi se Fremtiden i Møde i det faste Haab, at det forløbne Aar maa være vort Eben-Ezer (Sam. 7, 12), og at den Herre, som hidtil har hjulpet, vil hjælpe fremdeles!

Opfostringshuset ejede den 31te Dec. 1870 i Kapital 132,256 Kr. 70 Øre og sin vidtløftige, for 205,800 Kr., assurerede Ejendom mellem Store Kongensgade og Bred-

gade. Indtægterne have været: Blokke-, Bøsse- og Tavlepenge: 300 Kr. 0 Øre. Godtgjørelse for Kollektpenge 2600 Kr. Konsumptionsgodtgjørelse (d: 200 Kr. for hvert 100 Dreng, som bespises): 162 Kr. 81 Øre. Lejeindtægt: 10,015 Kr. Renteindtægt: 5312 Kr. 0 Øre. Klasselotteriafgift: 12,000 Kr. Ekstraordinært: 261 Kr. Tilskud fra de Spanjerske Legater: 2,000 Kr., i alt. 32,395 Kr. 81 Øre. Udgiften har andraget 30.510 Kr. 23 Øre, saa at Aaret ender med et Overskud af 1885 Kr. 58 Øre.

7 Pladser nemlig Nr. 4, 6, 78, 92, 126, 212 og 230 besættes endnu af private.

Den aarlige Eksamen afholdes i Dagene den 23de, 24de og 25de April efter nedenstaaende Schema:

I. Klasse. Locale Nr. I.

Onsdag den 23de April.

8—9½.	Religion	Forstanderen.
9½—11.	Naturlære	} Hr. Rolsted.
3—4½.	Arithmetik	
4½—6.	Geometri	Hr. Alstrup.

Torsdag den 24de April.

8—9½.	Historie	} Forstanderen.
9½—11.	Dansk	
2—3½.	Naturhistorie	Hr. Rolsted.
3½—5.	Geografi	Hr. Fritz.

Fredag den 25de April.

8—9½.	Regning	Hr. Rolsted.
9½—11.	Tysk	Hr. Fritz.

2. Klasse. Locale Nr. 2.

Onsdag den 23de April.

8—9½.	Naturlære	Hr. Rolsted.
9½—11.	Religion	Forstanderen.
3—4½.	Geometri	Hr. Alstrup.
4½—6.	Tysk	Hr. Fritz.

Torsdag den 24de April.

8—9½.	Naturhistorie	Hr. Rolsted.
9½—11.	Geografi	} Hr. Fritz.
2—3½.	Dansk	

Fredag den 25de April.

9½—11.	Historie	Forstanderen.
11—12.	Regning	Hr. Rolsted.

3. Klasse. Lokale Nr. 3.

Onsdag den 23de April.

8—9½.	Dansk	} Hr. Fritz.
9½—11.	Geografi	
11½—12½.	Regning	} Hr. Rolsted.
4½—6.	Naturhistorie	

Torsdag den 24de April.

8—9½.	Tysk	Hr. Fritz.
2—3½.	Historie	Forstanderen.
3½—5.	Geometri	Hr. Alstrup.

Fredag den 25de April.

8—9½.	Religion	Forstanderen.
-------	----------	---------------

4. Klasse. Lokale Nr. 4.

Onsdag den 23de April.

11½—12½.	Tysk	Hr. Fritz.
3—4½.	Religion	} Forstanderen.
4½—6.	Historie	

Torsdag den 24de April.

9½—11.	Regning	} Hr. Rolsted.
3½—5.	Naturhistorie	

Fredag den 25de April.

8—9½	Dansk	Hr. Fritz.
9½—11.	Geografi	Hr. Rolsted.

Fredag den 25de April.

12—1.	Hele Skolen Sang	Hr. Brandt.
1—2.	— Gymnastik	Hr. Erichsen.

Børnenes skriftlige Arbejder og Tegneprøver ligge under Eksamen til Eftersyn i Lokale Nr. 1.

Til at overvære Prøven indbydes Børnenes Forældre og Værger og en hver, der maatte interessere sig for Stiftelsen.

Det kongelige Opfostringshus, den 1. April 1879.

Otto Jensen.

Efterretninger

om

det kongelige Opfostringshus

for

Skoleaaret 1. Maj 1879 til 30. April 1880

ved

Otto Jensen,

Stiftelsens Forstander.

Kjøbenhavn.

S. L. Møllers Bogtrykkeri.

1880.

09.385
Op. 25
7

1877/80

«Lader eders Lys skinne for Menneskene, at de kunne se eders gode Gjæringer og ære eders Fader, som er i Himlene.»

Tale paa Stiftelsesdagen den 29de Juni 1879.

Der gives til en hver Tid Spørgsmaal, som man kalder de brændende, der ligge Folket stærkt paa Hjærte og sætte Sindene i stærk Bevægelse, fordi man, det være nu med Rette eller Urette, i disse Spørgsmaals Løsning ser Slægtens Opgave, eller fordi man har en bestemt Følelse af, at der paa visse Omraader findes saadanne Mangler og Brøst, at der maa raades Bod derpaa, at man har en uafviselig Forpligtelse til ikke at lade dem ligge uafhjulpede eller uløste hen til den kommende Slægt. Som vi fra Fædrene have taget Arv, ere gaaede ind i deres Arbejde, saa føle vi, at de, der komme efter os, skulle tage Arv efter os og fortsætte vor Gjærning, at bygge videre paa den Bygning, som lige siden Verdens Skabelse har været under Opførelse: Menneskeslægtens Udvikling mod sit Maal, og hvem der over Hovedet har Ret til at bære Menneskenavn, vil vel ikke efterlade saa god en Arv som muligt til sine Efterkommere, vil vel unddrage sig sin Forpligtelse til at lægge en Sten paa Bygningen! Ogsaa vor Tid har sine brændende Spørgsmaal, der lægge Beslag paa vort Arbejde og vor Overvejelse; i denne Time, hvor vi efter

gammel Skik ere samlede for at hædre Fædrenes Minde og fejre denne Stiftelses Højtidsdag, hvor vi alle, derom er jeg overbevist, ere opfyldte af ét Ønske, Ønsket om Velsignelse og Fremgang for Børnene, for dem, der skulle gaa ind i vort Arbejde og tage Kampen op, naar vi ere gangne til Hvile, er der kun ét af alle disse Spørgsmaal, som kan ligge os paa Sinde: Undervisnings- og Opdragelsesspørgsmaalet. Men det er ogsaa efter min Overbevisning det vigtigste af dem alle; thi at vi ere komne ind i et Uføre, det vil ingen nægte, ej heller, at som Forholdene i mange Retninger ere, kan det ikke vedblive uden den største Fare for Samfundet. Man troede i sin Tid, at naar Folkene blot fik Frihed, da vilde det blive godt, «Constitution» var Universalmidlet for alle Brøst; men Forhaabningerne ere blevne skuffede. Andre politiske Universalmidler ere i rigt Maal blevne bragte i Forslag og prøvede, men de have i Reglen samme Virkning som alle Arkana: de kunne muligen hjælpe for ét Onde, men de foraarsage 10 andre, som ere værre; thi Folkenes Oplysning og Opdragelse har ikke holdt Skridt med den voksende Frihed, og lige saa vist som det er, at Frihed er en Velsignelse, ja lige frem en Livsbetingelse for et oplyst Folk, lige saa vist er det, at den, givet i Hænderne paa raa, uoplyste Masser, virker fordærveligt og ødelæggende, ja som oftest slaar om til det Værste af al Slags Tyranni: Masseherredømme. En almindelig Gjæring og Utilfredshed hersker over alt, Nøden vokser i en betænkkelig Grad, mange af vore Medmennesker leve fra Dag til Dag den bitreste Nød — lad det ogsaa være saa, at for en stor Del er dette selvforskyldt, dog de uheldige Samfundsforhold bære ogsaa deres Skyld —, Forbrydelserne og Sindssygdømmene tiltage paa en foruroligende Maade, Forretningsløshed og Arbejdsløshed har nu varet det ene Aar efter det andet — saadan kan det ikke ved-

blive; det gaar ej heller an at lade alt gaa sin skjæve Gang, der maa tages alvorlig fat, der maa handles, ikke blot tales, og her maa Kirke og Skole gaa foran; thi det eneste Universalmiddel mod den stigende Elendighed i aandelig og legemlig Henseende er Folkenes religiøse, moralske og intellectuelle Oplysning: i samme Forhold, som den stiger, vil ogsaa Tilfredshed, Fred og Velvære stige og Nøden tage af.

At Folkeskolen — for mig er denne kun tænkelig som kristelig Folkeskole — er kaldet til at spille en fremragende Rolle i Kampen mod Elendigheden og for Folkenes Oprejsning, kan kjendes af den Iver, med hvilken der i de fleste Lande for Tiden arbejdes paa dens Reformation, og det fastslaas med stor Styrke af de mest fremragende Mænd. Saaledes siger en udmærket Mand og fremragende Politiker*) i Nordamerika: «Menneskets Arbejde vil blive desto mere indbringende, jo mere dets Intelligents bliver udviklet. Den besiddende Klasse har den største Interesse i, at Oplysning er almindelig udbredt. Der er ikke en Landejendom, ikke en Bank, ikke en Fabrik, ikke en Butik, Værtshuse alene undtagne, uden at dens Udbytte vil blive større, dersom den er beliggende i en Egn, hvor Befolkningen er oplyst og moralsk.» En af Frankrigs store Mænd**) har om Skolens store Betydning i det fri Samfund sagt: «Mennesket bereder Jorden, Skolen Mennesket. Det er Skolen, der danner de store Mænd og de nyttige Mænd, de store Ingeniører og de gode Arbejdere. Det Folk, som har de bedste Skoler, er det første Folk; dersom det ikke er det i Dag, vil det blive det i Morgen.» Ogsaa hos os er Interessen for Skolevæsenet vakt, men ogsaa paa dette Omraade staa forskjellige Anskuelser mod

---

*) Horace Greely.

***) Jules Simon.

hinanden, dog, tror jeg, ikke skarpere, end at de med en Smule velvillig Imødekommen og gjensidig Fordragelighed kunne sammenarbejdes. I den lovgivende Forsamling har der jo nu alt 2 Gange været forelagt Forslag til en Omordning af Folkeskolevæsenet, og er der end ikke kommet noget Udslag af Forhandlingerne, saa har jeg den faste Tillid og Fortrøstning til de folkekaarne Mænds Fædrelandssind og Offerberedvillighed, at de ville føre denne vigtige Folkesag til en snarlig Afgjørelse og skjænke os en Skolelov, som kan føre vort Folk frem til at indtage Pladsen mellem «de første Folk». Rundt om i Landet afholdes store Møder, hvor Undervisnings- og Opdragelsesspørgsmaalet drøftes med stor Iver; jeg bruger med Flid Udtrykket Undervisnings- og Opdragelsesspørgsmaalet, da jeg ikke kan se andet, end at Undervisning og Opdragelse høre uadskilleligt sammen; thi Undervisning er jo en personlig Meddelelse fra Lærer til Elev, altsaa ogsaa en personlig Paavirkning og Udvikling; men dette er jo netop Opdragelse. Men den Skole, som skal føre Folket frem ad, maa være en kristelig Skole, og det er et glædeligt Tidernes Tegn, at her hjemme vil der ikke for Alvor blive Tale om hværken at fjerne Religionen fra Skolen eller berøve denne det gejstlige Tilsyn, selv om en Del af Tilsynet vil gaa over til Fagmænd. Folkets Opdragelse i religiøs, moralsk og intellectuel Henseende er ét med Folkets Gjenfødelse i alle andre, et hvert Skridt frem ad her vil betegne Fremskridt i alle andre Henseender — og omvendt; derfor er dette Spørgsmaals Løsning ret egentlig en Fællessag for hele Folket, i denne Sag kan en hver arbejde med baade Forældre og Lærere; ja en hver, som interesserer sig for sit Folks Vel, maa her give sin Skjærv med. Vor Tid trænger i høj Grad til Opdragelse; der er kommen en vis Blødagtighed ind i Anskuelserne, en vis Løshed i Grundsætningerne, en vis Mangel paa

Agtelse for Arbejdet, en stærk Higen efter Nydelse, som om Nydelse var Livets Maal, en vis Mangel paa Lyst til at underordne sig; det synes, som om Upaalidelighed og Uvederhæftighed griber mere og mere om sig. Det er vel sagtens til Dels en Følge af, at den nulevende Slægt er vokset op i en Tid, hvor mægtige aandelige Strømninger have grebet Folkene og bryde sig mod hverandre, men Hovedaarsagen er og bliver dog den, at saa mange have kastet den enfoldige Kristentro over Bord Men at lade alt saaledes gaa sin skjæve Gang og lægge Hænderne i Skjødets, det gaar ikke an; al Kraft maa sættes ind paa at opdrage en Slægt, der kan være værdig til at eje Frihedens kostelige Gave og værne om den; men det kan kun en Slægt, der, oplyst om det gode og sande, har Kjærlighed dertil og vil agte andres Ret, lige saa vel som det fordrer sin Ret agtet af andre. Kun saaledes kan Friheden bevares og blive til Velsignelse, eller have Folkene ikke mange Steder mistet deres Frihed, den, der tidt var kjøbt med de ædlestes Blod, fordi de misbrugte den og ikke vilde se, at Frihed kun kan findes dér, hvor der findes Agtelse for Menneskeværdighed og Mendeskerettighed og Agtelse for Loven; dette kan kun til Fulde blive Tilfælde i et kristent Samfund, thi kun der haves Sandheden, og Sandheden frigjør os. Hvor Guds Aand er, der er Frihed, thi Aanden lærer os, at i Kristi Samfund er der ikke Forskjel paa Græker og Jøde, Træl og fri, men Kristus er alt og i alle. For at kunne opdrage den kommende Slægt til en dygtig, oplyst og viljestærk Slægt maa der sørges for Undervisningen, der maa oprettes flere Skoler, hvori der gives en fyldigere Undervisning, og Skolerne maa indrettes saaledes, at Eleverne fra de lavere Skoler uden for stort Tidsspilde kunne gaa over i de højere, der maa sørges for, at de trængende ogsaa kunne faa deres Børn delagtiggjorte i den fyldigere Undervisnings Goder,

der maa træffes Foranstaltninger til, at Børnene kunne faa deres Ret til Undervisning fyldestgjort, thi det maa aldrig tabes af Syne, at Børnene have Ret til Undervisning, og endelig maa der træffes saadanne Bestemmelser for at tilvejebringe et stadigt Skolebesøg, at det bliver umuligt for ligegyldige og samvittighedsløse Forældre og Værger at holde deres Børn fra Skole for at drage Nytte af deres Arbejdskraft. Det kan vel være, at man i Begyndelsen maa tage kraftig, ja maaske haardt fat for at komme ud af den gamle Slendrian og bryde de vrangvilliges Modstand; men det staar fast, at kan der ikke skaffes et stadigt Skolebesøg, da er en hver Reform af Skolevæsenet unyttig og virkningsløs. Man maa ogsaa vogte sig for, at man ikke af falsk Humanitet mod Forældrene bliver inhuman mod Børnene, og det er inhumant, ja lige frem oprørende, at f. Eks. en velhavende Mand tager den fattiges Barn i sin Tjeneste og lader det forsømme Skolen, mens hans egne Børn søge den stadig; et saadant Forhold burde aldrig kunne finde Sted i et frit og oplyst Samfund.

Forældrene have altsaa en hellig Pligt, at lade deres Børn nyde stadig Undervisning og saa god en Undervisning som muligt, hvilket i de fleste Tilfælde vil sige det samme som, at de bør lade deres Børn søge Skolen; thi kun de færreste Børn blive underviste i Hjemmet og vist kun et aldeles forsvindende Antal af Forældrene selv. Men Børnene skulle ogsaa opdrages samtidig med, at de undervises, Forælerene betro altsaa Skolen en meget vigtig Del af deres egen Gjerning, og i Skolen maa Undervisning og Opdragelse nødvendig gaa Haand i Haand. Dog vilde det være en grov Misforstaaelse, hvis Forældrene vilde antage, at de havde gjort nok for deres Børns Opdragelse, naar de sende dem i Skole, passe, at de møde i rette Tid, og saa en Gang om Aaret ved Eksamen se inden for i Skolen og

høre lidt paa, hvad der foregaar; derved opfylde de hverken deres Pligt mod Børnene eller Skolen; thi den egentlige opdragende Virksomhed maa ligge i Hjemmet, det fulde Udslag af Skolens og Hjemmets Gjerning naas kun, naar disse arbejde sammen og supplere hinanden; Skolen kommer ind paa fremmed Omraade, naar Forældrene vælte al Opdragelse over paa dens Skuldre. Skole og Hjem maa sigte til ét Maal og maa forstaa hinanden, der maa være et levende Vekselforhold mellem Skole og Hjem; Forældre og Lærere, der staa i gjen- sidigt Agtelses- og Tillidsforhold til hinanden og ere forenede i den fælles Kjærlighed til Barnet, maa lægge deres Kræfter sammen, og da vil Barnet begge Steder føle sig hjemme og modtage ensartede Indtryk, hvilket i Opdragelsen spiller en vigtig Rolle. Og for Læreren er det i højeste Grad opmuntrende og styrkende at tale med kjærlige og fornuftige Forældre, de kunne jo bedre end andre give Oplysning om Barnets Ejendommelighed. Hvilken Styrke er det ikke for Barnet at mærke, at i Skole og Hjem hersker én Aand, arbejdes paa samme Maal! Men desværre finder en saadan Veksel- virkning langt fra Sted i det Omfang, som maatte ønskes; mange Forældre overlade alt for meget til Skolen enten af Ladhed og Ligegyldighed, eller fordi de ere trættede i Kampen med Livets Besværligheder, eller fordi deres hele Tid er optaget af Fornøjelser og Forretninger, ja desværre maa det siges, at mange Forældre betragte Børnenes Skolegang som et unødvendigt og besværligt Onde, saa de lige frem modarbejde Skolen. Et meget beklageligt Forhold er det ogsaa, naar der hersker en anden Aand og en anden Livsanskuelse i Hjemmet end i Skolen; i vore Dage er det til Eksempel ikke saa ualmindeligt endda, at Børn fra Hjemmet bringe Foragt for Kristendommen med i Skolen og lade den komme til Orde; at der under saadanne Omstændigheder kommer

Tvedragt ind i Barnets Sind, og at det bliver hæmmet i sin aandelige Vækst, er uundgaaeligt.

Skal Barnet virkelig opdrages, d. v. s. føres til sit af Gud satte Maal at dygtiggjøres til al god Gjerning, maa Barnet ikke blive Gjenstand for modstridende Indflydelser, thi da kan dets Udvikling ikke foregaa harmonisk, Hjemmet og Skolen maa forstaa hinanden, Hjemmet maa betragte Skolen som sin kyndige Ven og Forbundsfælle, hvem det har overladt den Del af sin Gjerning at udføre, som det selv ikke magter, men helt at skyde Opdragelsen fra sig maa og bør det ikke.

De Indtryk, et Barn medfører fra sit Hjem, have den allerstørste Betydning for hele Livet og følge ofte Mennesket til dets sidste Stund. Man sammenligner saa ofte Barnets Sind med det bløde Voks; men det gaar med dette Billede som med saa mange andre: det er kun delvist sandt; thi vist er det, at Barnet som Vokset let modtager Indtryk, men lige saa vist er det, at Barnet ofte beholder Indtrykkene hele sit Liv, som vare de prægede i Malm. Den fra Fædrenehjemmet modtagne Overlevering har i de fleste Tilfælde en afgjørende eller i al Fald væsentlig bestemmende Indflydelse paa Barnets senere Karakterudvikling og hele Livsopfattelse. Lykkeligt det Barn, hvis Vugge har staaet i et Hjem, det være fattigt eller rigt, hvor Guds frygt var til Huse, og hvor det fra lille af er blevet opfødt i Tugt og Herrens Formaning. Det skulle I vide, alle I, som have Forældres Navn: I kunne maaske ikke give eders Børn noget jordisk Arvegods, men den bedste Skat af alle kan en hver Fader og Moder medgive sit Barn, den Skat, som Tyve og Røvere ikke kunne stjæle og Møl og Rust ikke fordærve: Guds levende Ord. Vor Herre og Frelser siger i Matthæi Evangelium det 5te Kapitel: Lader eders Lys skinne for Menneskene, at de kunne se eders gode Gjerninger, og ære eders

Fader, som er i Himlene. Dette Ord indeholder i Grunden al fornøden Vejledning for samvittighedsfulde Forældre og Lærere til at opdrage de dem anbettede Børn. Ord og Formaning og Tugt er den ene Side af Sagen; men disse faa ingen Kraft og ville blive som klingende Bjælder og lydende Malm, naar de ikke udføres i Livet, ja lige frem anskueliggjøres ved Opdragerens Liv og Eksempel, saa at man ogsaa her kan anvende den gamle pestaloziske Sætning: Ved Anskuelse til Forstaaelse. Blot vi altid levende vilde komme i Hu, hvor nøje Børnenes Øjne vogte paa de voksne, hvor tidt vi kunne se Børnene optage vore egne Særheder og Skrøbeligheder. Man siger jo: Smaa Gryder have ogsaa Øren; men de have sandelig ogsaa Øjne. Vi maa derfor agte nøje paa os selv, paa hvert Ord, hver Gjerning, at vi ikke skulle forarge de smaa, men lade vort Lys skinne for dem, at de kunne se vore gode Gjerninger og ære vor Fader, som er i Himlene. Ja maatte vi alle faa Kraft til i disse Fornægtelsens Dage højt og lydeligt med Mund og med Liv at bekjende for Menneskene, de smaa til Bekræftelse i Samfundet med Jesus Kristus, som fordum Petrus: «Til hvem skulle vi gaa hen, Herre? Du har det evige Livs Ord. Og vi have troet og erkjendte, at du er Kristus, den levende Guds Søn.» (Joh. 6, 68—69).

Det er en stor Velsignelse for et Menneske at være kommet fra et godt Hjem; hvor prænte sig ikke i Erindringen de lyse og glade Minder fra Barndommen, de gamle Skikke og Sædvaner; hvor lifligt er det ikke i Kveld, naar Dagens Gjerning er til Ende at samles med Slægt og Venner og opfriske de gamle, velsignede Minder; det er en god Gave, fuldt vel værd at takke Herren for; men endnu mere bør vi takke Herren for Sandhedens Lys, der i vor Barndom er blevet tændt i vore Hjærter, for hver Bøn vi i Hjemmet have lært og kunnet lære vore Børn igjen, ja Herren være evig priset for

hver god Del, man i sin Ungdom har nemmet og i Livet ikke forglemt! Hvilken Tomhed maa der dog ikke være i et Menneskes Hjærte, der fra sit Hjem kun medbringer verdslig Visdom og Klogskab, men ikke den Visdom, som kan gjøre Mennesket vis til Salighed ved Troen paa Jesus Kristus; hvorfra skal et saadant Menneske hente Kraften i Kampen, Trøsten i Nøden og Haabet i Døden?

Og nu du, som bærer Faders og Moders Navn, har du ikke selv prøvet, hvilken underfuld Velsignelse og Løftelse, der er i at sidde hos de smaa, at lægge deres Hænder sammen og lære dem at bede; har du ikke erfaret, hvilken forunderlig Kraft der da kommer i Bønnen, er det da ikke, som om du kunde mærke, at Bønnen bliver modtaget med større Naade af den himmelske Fader? Og var det end i de tunge Timer, du sad ved Barnets Side og bad for det, stod det end klart for dig, at det stundede mod Skilsmisse, og vort Hjærtes Glæde skulde visne for bestandig, thi Døden udstrakte sin ubarmhjertige Haand efter dit Barn, hvor dejligt var det da ikke at vide: Mit Barn er gaaet forud for mig, men min Bøn følger med; det kan ikke komme til mig, men jeg skal en Gang komme til det! Og du Fader og Moder, som elsker din Frelser, naar Timen kom, da du ikke længer kunde have dit Barn hjemme, men maatte sende det ud iblandt fremmede, har det da ikke været dig en vidunderlig Trøst at vide, at dit Barn vel kom mellem fremmede, men ogsaa de elske den samme Frelser, saa at det bedste fra Hjemmet ogsaa fandtes dér, hvor dit Barn drog hen?

Lad da os, som elske Jesus og have betroet vor Sag til ham, skride til vor Gjærning, troende i vort Hjærte og bekjendende med vor Mund og vort Liv, med Ordet skrevet i vort Hjærte: «Lader eders Lys skinne for Menneskene, at de kunne se eders gode Gjærninger

og ære eders Fader, som er i Himlen! Af Kjærlighed til Børnene maa vi bringes til at vaage end nøjere over os selv, og Opdragelse er umulig, naar Opdrageren ikke er besjælet af levende Kjærlighed baade til Barnet og sin Gjærning; i Kjærlighed skal der opdrages, men ogsaa i Alvor og i Kraft. Eli maa staa for os som et advarende Eksempel, han, der paadrog sig Herrens Vrede, fordi han nøjedes med lempelig Advarsel der, hvor der skulde være anvendt den strængeste Tugt. Vi maa vogte os for al Blødagtighed, al Forkjælelse i Opdragelsen, men frem for alt for den taabelige Indbildning, at vi handle i Kjærlighed, naar vi lukke Øjnene for Børnenes Fejl og lade det mangle paa fornøden Tugt. Særlig vil jeg fremhæve et Tilfælde, hvor man tidt fristes til Svaghed: naar vi ser Børnene gjøre sig skyldige i de samme Fejl, vi selv lide af. Her fristes man saa let til at vise Overbærenhed og Eftergivenhed i Stedet for, at det burde være den alvorligste Paamindelse til at skride ind, at ikke Børnene skulle lide Skibbrud paa de samme Skjær som vi selv; hvilken Tugt og Paamindelse er ikke et saadant Tilfælde for os selv! Herved mindes vi da ogsaa om et af de allervigtigste Punkter i Opdragelsen: vor egen Selvopdragelse ved at opdrage andre, idet vi altid vende Ordet og Formaningens alvorlig prøvende mod os selv og tale til vor egen Samvittighed lige saa vel som til Børnenes.

Den punktlige og samvittighedsfulde Lydighed uden Ræsoneren, der ubetinget maa fordres af Barnet, synes at ligge vor Tids almindelige Opdragelse temlig fjærn, idet der er Tilbøjelighed til, at Børnene for tidlig faa en Mening med og gjøre deres Vilje gjældende, ja man har endog set den Mening fremsat — og det er alvorlig ment —, at Børnene kun skulle gjøre og lære, hvad de have Lyst til, at al Tvang er forkastelig. Et større Fejlsyn paa Opdragelsen kan jeg ikke tænke mig; men

Livet, til hvis Kraft vi ved Opdragelsen skulle dygtiggjøres, giver os Lov til blot at følge vor Lyst? Nej, det møder med sine uafviselige Fordringer til os, som vi maa fyldestgjøre, enten vi have Lyst eller ej. Først efter Haanden og med stor Forsigtighed maa Tøjlerne slappes, gradvis maa den unge vænnes til at staa paa egne Ben, og da skal det nok i Livet vise sig, hvor der er blevet opdraget fornuftigt og godt. Det vilde imidlertid føre for langt at fremhæve alle de Punkter i Opdragelsen, som fortjene den nøjeste Overvejelse; kun ét enkelt Punkt vil jeg her fremhæve: Vigtigheden af Tarvelighed og Nøjsomhed i Opdragelsen. Vi klage alle over de daarlige Tider, der hviler et Tryk over alle Forretninger — jeg formaar ikke at se andet end, at det er den ligefremme Følge af den store Overdaadighed, der er vor Tid egen, af den Overhaand tagende Luksus i Klædedragt og Nydelser, der hersker i alle Samfundets Lag. Det hele Samfund har, som man siger, levet over Evne, der er en Jagen efter Nydelser, man sætter sine Fordringer til Livet op, thi det gaar jo saadan, at sætte de rige deres Fordringer op, komme de velhavende med, og de fattige følge efter, saa godt de kunne. Men en saadan forceret Forfinelse og Nydelsessyge hævner sig grusomt, og man føler dobbelt tungt de trange Tider, naar man har vænnet sig til Overdaadighed. En alvorlig Advarsel for vor Slægt er den Overhaand tagende Mængde sindssyge og den bestemt godtgjorte Kjendsgjerning, at Nydelsessygen i vor Tid leverer det største Kontingent til Daareanstalterne. Derfor bør vi opdrage vore Børn i Nøjsomhed og Tarvelighed, ikke lære dem at stille Fordringer til Livet, som dette maaske ikke vil honorere, men at nøjes med den Lod, Gud vil beskjære dem, idet vi lægge dem paa Sinde, at det er ham, som gjør fattig og gjør rig, som ophøjer og nedtrykker; men tillige, at ingens Liv bestaar i at have overflødigt Guds.

Dette Ord maa ogsaa være os Forældre og Opdragere en Paamindelse om ikke at sætte Rigdom eller verdslig Storhed som det Maal, vi eftertragte for vore Børn, men Hjærtets skjulte Menneske. Atter her lyder da med særlig Kraft Formaning: «Lader eders Lys skinne for Menneskene»; vi maa selv gaa foran med det lysende Eksempel paa Tarvelighed og Nøjsomhed; der ligger en stor Sandhed i det gamle Ord: «Klæd dine Børn under din Stand, fød dem efter din Stand, men opdrag dem over din Stand.»

Og nu I, Børn, hvem Fremtiden hører til, I, der skulle tage fat, naar vi andre nedlægge Vandringsstaven, betænk dog, hvor meget Arbejde, hvor megen Omsorg eders Opdragelse koster, aabner eders Hjærter for hver god og kjærlig Formaning, at vi ikke skulle arbejde for-gjæves! Da Herren stod ved Jordans Flod og tog de smaa i Favn, sagde han jo: «Guds Rige hører Børnene til», de Børn, der opvokse i Tro, i Kjærlighed og i Lydighed. Men Herren har ogsaa sagt: «Lyder eders Vejledere og værer dem hørige; thi de vaage over eders Sjæle som de, der skulle gjøre Regnskab, at de kunne gjøre det med Glæde og ikke sukkende; thi dette er eder ikke gavnligt». Maatte den rette Troens og Lydig-hedens Aand fylde eders Hjærter, at vor Gjerning kan vorde velsignet fra oven og bære rig Frugt baade for Tid og for Evighed — dertil give han eder sin Naade, der har gjenfødt eder i sin hellige Daab og mærket eder med det hellige Korsets Tegn, han bevare eder ustraffelige indtil vor Herre Jesu Kristi Komme! Amen.

Skoleefterretning.

Den aarlige Eksamen afholdtes i Fjor den 23de, 24de og 25de April med tilfredsstillende Udfald. Den 26de meddeltes Udfaldet af Prøven og Vidnesbyrdene for det sidste Halvaar. Af de 19 Konfirmander anbragtes 7 ved forskellige Haandværk, 6 ved Handelen, 3 paa Kontorer, og 3 optoges som Elever i Flaadens Underofficersskole. Stiftelsen har atter i Aar Grund til at være tilfreds med sine tidligere Elever, idet ingen af dem har givet Grund til alvorlig Klage. 2 af det sidste Aars Konfirmander maatte efter $\frac{1}{2}$ Aars Forløb forlade deres Pladser, idet de ikke egnede sig til det valgte Fag; den ene har fulgt sin Tilbøjelighed for Søværnet, den anden vil søge at komme ind paa Hærens Elevskole.

Vi have i det forløbne Aar havt den Sorg at miste 2 af vore flinkeste Elever: Niels Kristensen, død $\frac{7}{4}$ 79 af Strubehoste, og Vincent Jensen, død $\frac{6}{5}$ 79 af Phtisis dupl. Det var 2 stille og samvittighedsfulde, vel begavede Dreng, der i al deres Færd kunde fremstilles som Mønstre, hvorfor de ogsaa savnes dybt af os alle, baade af deres Lærere og Kammerater.

1 af de nys optagne Elever, om hvis Optagelse vi vare i Tvivl, viste sig snart at have en saadan Karakter, at han ikke egnede sig til Opholdet her, hvorfor han bortsendtes.

I Stedet for disse Elever optoges den 20de Maj 23 ny Dreng, saa at Antallet af Elever nu er 92.

Om de ledige Pladser indkom 77 Ansøgninger: 65 fra Kjøbenhavn, 10 fra det øvrige Sjælland, 1 fra Fyen og 1 fra Jylland. Af de 23 optagne Elever ere 2 fra Sjælland uden for Kjøbenhavn, 1 fra Fyen og 20 fra Kjøbenhavn; dog kunne adskillige af vore Elever, selv om de ere optagne fra Kjøbenhavn, med god Grund regnes til Landet, da deres Forældre kun en kortere Tid have opholdt sig i Byen. Af Stiftelsens 92 Elever ere 13 forældre- 42 fader- og 12 moderløse; 25 have begge deres Forældre levende. Siden Opfostringshuset begyndte sin Virksomhed den 1ste Oktober 1755 er her optaget 3736, udgaaet 3644. Opfostringshuset optager Elever fra hele Landet efter forudgaaet Konkurrence. Værdige, trængende Familier, der ønske deres Børn eller Plejebørn optagne, maa i Februar Maaned indsende behørig attesteret Ansøgning hertil, stilet til Stiftelsens Bestyrelse. Bestemmelserne for Indlæggelsen ere:

Drengen maa den 1ste Maj det Aar, han ønskes optaget ikke være under 10 og over 11 Aar gammel; han maa være uden Legemsfejl og ikke lide af nogen Sygdom eller Svagelighed.

Førend Optagelsen blive alle de ansøgende Drengene prøvede; i Reglen afholdes Prøven sidst i Marts, og hvad Skolekundskaber angaar, stilles følgende Fordringer:

I Religion: Af Bibelhistorien skal Drengen kunne fortælle Historierne i Balslevs Bibelhistorie fra Moses til Rigets Deling, fra Jesu Lignelser til Jesu Opstandelse; af Luthers lille Katekismus fordres Budene og Trosartiklerne med Forklaringerne.

I Dansk: Drengen maa kunne læse tydelig og sikkert dansk og latinsk Tryk, kunne gjengive Indholdet af det oplæste Stykke, kunne uden ad stave enkelte Ord og korte Sætninger, kjende Hovedord, Tillægsord og Udsagnsord, kunne finde Grundord og Omsagn i en let Sæt-

ning og kunne skrive et let Stykke Diktat, der først staves igjennem, uden grove Fejl.

I Regning: Drengen maa med Færdighed paa Tavle kunne regne de 4 Regningsarter i ubenævnte Tal (Division med 2cifret Divisor), kjende Resolution og Reduktion og have Øvelse i Hovedregning.

I Skrivning fordres en taalelig god Sammenskrift med latinske Bogstaver.

Med Ansøgningen skulle følge:

1. Drengens Døbe- og Koppeattest.
2. Attest fra en avtoriseret Læge for, at Drengen er fuldkommen frisk og sund.
3. Vidnesbyrd for god Opførsel, Flid og gode Evner fra hans Lærer eller, hvis han gaar i en af Kjøbenhavns offentlige Skoler, da fra dennes Inspektør; som tillige man udtale sig om, hvorvidt Barnet antages at kunne tilfredsstille ovennævnte Fordringer og at kunne følge med ved den videregaaende Undervisning, Opfostringshuset tilbyder.

Den 15de November hejsedes Kransen paa Opfostringshusets ny Bygning paa Kalkbrænderivejen, hvor den af Kommunen den 17de Marts i Fjor skjænkede Grund ligger, og Arbejdet er fremmet saa meget, at vi tør gjøre Regning paa at tage den i Brug den 29de Juni i Aar.

Lærerpersonalet.

Ved Stiftelsen virke 2 faste, inspektionshavende Lærere og Forstanderen, 2 Faglærere, 1 Skrædermester, 1 Gymnastiklærer og 1 Oldfrue, der tillige er Økonoma.

1. Konstruktør F. Alstrup ansat $\frac{7}{8}$ 45. Geometri 1—3 og geometrisk Tegning 1—4, i alt..... 12 T.
2. Kand. phil. V. Fritz, inspektionshavende Lærer, ansat $\frac{1}{4}$ 56. Dansk 2—4, Tysk 1—4, Geografi 1—3, i alt..... 35 T.
3. Skrædermester O. Kristensen, ansat $\frac{1}{8}$ 66. Haandgjerning i hele Skolen; han er forpligtet til at være her..... 42 T.
4. Gymnastiklærer Erichsen, ansat $\frac{1}{9}$ 68. Gymnastik og Dans i hele Skolen, i alt.. 9 T.
5. Musiklærer V. Brandt, ansat $\frac{1}{10}$ 69. Sang 1—4, i alt..... 14 T.
6. Forstanderen Kand. theol. Otto Jensen, ansat $\frac{9}{5}$ 74. Religion 1—4, Historie 1—4, Dansk 1, i alt..... 26 T.
7. Seminarist C. Rolsted, der har gennemgaaet det Monradske Kursus, inspektionshavende Lærer, ansat $\frac{1}{9}$ 75. Regning og Naturhistorie 1—4, Arithmetik og Naturlære 1—2, Geografi 4, Frihaandstegning 1—3, i alt..... 36 T.
8. Seminarist Eskov Møller, ansat $\frac{1}{9}$ 75. Skrivning i hele Skolen, i alt..... 12 T.
Oldfrue og Økonoma er Frk. M. Ch. Friis, ansat $\frac{1}{9}$ 76.

Undervisningen omfatter følgende Fag: Religion, Dansk, Historie, Geografi, Tysk, Naturlære, Naturhistorie, Geometri, Arithmetik, Regning, Skrivning, Tegning, Sang, Haandgjerning og Gymnastik med Dans. De ugentlige Undervisningstimer ere fordelte saaledes paa hvert Fag:

	1 Kl.	2 Kl.	3 Kl.	4 Kl.
Religion.....	2	2	4	4
Dansk.....	6	6	6	8
Historie.....	2	2	2	2
Geografi.....	2	2	2	2
Tysk.....	3	2	2	2
Naturlære.....	2	2		
Naturhistorie.....	2	2	2	2
Geometri.....	2	2	2	
Arithmetik.....	2	2		
Regning.....	3	2	4	4
Skrivning.....	2	3	3	4
Tegning.....	3	3	3	2
Sang.....	2		2	
Haandgjerning.....	6	6	6	8
Gymnastik og Dans.....	4		5	
I alt.....	43	42	43	45

I det forløbne Skoleaar ere følgende Pensa gennemgaaede:

Religion.

1. Klasse: Af Katekismen er lært 2den, 3dje, 4de og 5te Part. Det ny Testaments Bibelhistorie efter Anger. Saadanne Stykker af det N. T., som der henvises til i Angers Bibelhistorie, ere i Reglen lærte. De i de foregaaende Klasser lærte 36 Salmer ere repeterede og 4 ny lærte.

2. Klasse: 1ste, 4de og 5te Part af Katekismen ere gennemgaaede. Det gamle Testaments Bibelhistorie er lært efter Anger med flittig Benyttelse af Bibelen. De i de foregaaende Klasser læste 24 Salmer ere repeterede og 12 ny lærte. Palæstinas Geografi er gennemgaaet.

3. Klasse: 2den og 3dje Part af Katekismen ere gennemgaaede. Af det gamle Testaments Bibelhistorie er lært fra Rigets Deling ud og hele det ny Testaments. De i 4de Klasse lærte 12 Salmer ere repeterede, 12 ny ere lærte.

4. Klasse: Af Katekismen er gennemgaaet 1ste Part og af Bibelhistorien det gamle Testamente. 12 Salmer. Ordret uden ad læses i Katekismen kun Skriftordene og Luthers Forklaringer.

Hovedvægten ved Religionsundervisningen lægges paa at fremstille de kristelige Sandheder saa levende og letfatteligt som muligt. Al abstrakt Dogmatiseren undgaas, idet der ved Indskjærpelsen af Kristendommens Børnelærdomme gaas ud fra Fortællinger i Bibelen, Herrens Lignelser eller enkelte fyndige Bibelsprog og Salmevers.

Dansk.

1. Klasse: Til Oplæsning og Gjenfortælling benyttes Flors Haandbog og Matzens Læsebog III. Eleverne have lært et kort Omrids af den danske Grammatik og ere flittig blevne øvede i Analyse. 52 Stile ere skrevne og rettede. Opgaverne have været hentede fra de gennemgaaede Pensa i Historie, Geografi, Naturhistorie og Naturlære; nogle Beskrivelser, Breve, Udviklinger af Ordspog og fri Opgaver, disse sidste med opgivne Momenter, ere skrevne. Nogle af vore fremragende Digteres Levned er læst efter Flors Haandbog, lige som der i Aarets Løb baade i og uden for Skoletiden er blevet oplæst Stykker af gode Forfattere.

2. Klasse: Til Oplæsning og Gjenfortælling er benyttet Joakim Larsens Læsebog. Ved Analyse er det vigtigste af den danske Grammatik iudøvet 60 Stile ere skrevne; Opgaverne have været Gjenfortællinger, Breve med opgivet Indhold og Omsætning af Vers paa Prosa.

3. Klasse: Til Oplæsning og Gjenfortælling er benyttet Matzen III. Alle Ordklasserne og de vigtigste Forbindelser af Hoved- og Bisætninger ere indøvede ved Analyse. 60 Stile. Diktat og Gjenfortællinger, ere skrevne og rettede. Nogle Digte efter «Holsts Smaadigte» ere lærte uden ad.

4. Klasse: Matzen II benyttes til Oplæsning og Gjenfortælling. Eleverne have lært de vigtigste Ordklasser og ere blevne øvede i at opløse den simple Sætning med Hensyn til Grundord, Omsagn, Gjenstand og Hensynsgjenstand. 85 Diktatstile ere skrevne og rettede. Nogle Digte ere lærte uden ad.

I 1ste og 2den Klasse maa Eleverne skrive deres Stile i ulinierede Bøger.

Historie.

1. Klasse: Af Fædrelandets Historie efter Nissen er læst fra 1448 ud. Efter Kofods fragmentariske Verdenshistorie er læst Middelalderens og den nyere Tids Historie.

2. Klasse: Af Fædrelandets Historie efter Nissen er læst fra 1730 ud, for fra til 1448. Af Verdenshistorien efter Kofod er læst fra 1ste puniske Krig til Reformationen.

3. Klasse: Af Fædrelandets Historie er læst for fra til 1730 efter Nissen. Af Verdenshistorien efter Kofod er læst for fra til den første puniske Krig. For at lette Børnene Arbejdet bliver Verdenshistorien ugentlig benyttet i én af de danske Timer til Oplæsning og Gjenfortælling.

4. Klasse: Efter Nissens Fædrelandshistorie er læst for fra til 1523. Ved den første Gjennemgang af Stoffet benyttes ingen Bøg, men alt fortælles.

I Verdenshistorien overspringes adskillige Fortællinger, idet kun epokegjørende Begivenheder læres og saadanne Stykker, som tjene til at belyse Fædrelandets Historie. Paa denne lægges Hovedvægten; skulde Verdenshistorien læres i et blot nogenlunde fyldigt Omrids, vilde der kræves langt mere Tid, end der kan ofres her paa dette lærerige Fag.

Geografi.

1. Klasse: Hele Geografien efter Erslev Nr. 3.

2. Klasse: Evropa fra de britiske Øer, Asien, Afrika, Amerika og Avstralien. Palæstinas Geografi gjennemgaaes udførlig.

3. Klasse: For fra til de britisk Øer.

4. Klasse: Indledningen til Geografien og Danmark.

Tysk.

1. Klasse: Af Kapers Læsebog II fra Side 72 til Side 171. Hele Formlæren med Hjorts lille Grammatik som Grundlag. Kursorisk Læsning.

2. Klasse: Kapers Læsebog II til Side 72. Formlæren er gennemgaaet.

3. Klasse: Kapers Læsebog I fra Side 44 ud. Af Grammatiken er gennemgaaet Artiklernes, Adjektivernes

og Substantivernes Deklination, Talord, Stedord, Konjugation af Hjælpeverberne og de regelrette Verber.

4. Klasse: Kapers Læsebog I til Side 44. Artiklernes og Substantivernes Deklination, Konjugation af Hjælpeverberne og de regelrette Verber i Aktiv. Børnene lære en Del Stykker uden ad.

Naturlære.

1. Klasse: Efter Deichmann-Branths Lærebog er gennemgaaet Lys og Varme.

2. Klasse: Efter samme Lærebog er gennemgaaet Tyngdens almindelige Virkninger (Faldet) samt Virkninger paa faste, flydende og luftformige Legemer.

Naturhistorie.

1. Klasse: Hele Plante- og Dyreriget efter Feddersens og Strøms Lærebøger.

2. Klasse: Efter Strøms Plantelære: den almindelige Del samt de énkimbladede, de kronløse og Lønbo-planterne. Hvirveldyrene ere repeterede.

3. Klasse: Hele Dyreriget efter Feddersen.

4. Klasse: Pattedyr, Fugle og Krybdyr.

Geometri.

1. Klasse: Julius Petersens Lærebog i den elementære Plangeometri er gennemgaaet.

2. Klasse: Efter samme Bog til § 100, Pagina 50.

3. Klasse: Efter samme Bog til § 67, Pagina 28.

Arithmetik.

1. Klasse: Efter Assens Lærebog er gennemgaaet Sum, Produkt, Brøk, Decimalbrøk, Proportion, Roduddragning og Ligninger af 1ste Grad.

2. Klasse: Sum og Produkt.

Regning.

1. Klasse: Løsning af blandede Opgaver efter Bokkenheusers Regnebog for Mellemlasserne. Hovedregning.

2. Klasse: Reguladetri med Brøk, Kurs- og Procentregning. Hovedregning.

3. Klasse: Reguladetri samt de 4 Regningsarter med Brøk. Hovedregning.

4. Klasse: De 4 Regningsarter med benævnte Tal Hovedregning.

Skrivning.

1. Klasse: Eleverne øves enkelte Timer i Skjøn-skrivning efter Forskrift og stort Latin, men i Reglen skrives efter Bog og uden Streger. Øvelser i Hurtig-skrivning efter Diktat.

2. Klasse: Af de 3 ugentlige Skrivetimer anvendes de 2 til Skjøn-skrivning, den ene til Øvelse i Hurtig-skrivning og Afskrivning efter Bog.

3. Klasse: Skjøn-skrivning efter Forskrift og Af-skrivning efter Bog.

4. Klasse: Skjøn-skrivning efter Forskrift.

Tegning.

1. Klasse: Frihaandstegning efter stor Fortegning og Gibs. I geometrisk Tegning have Eleverne udført nogle Projektionstegninger og optrukket en Del Figurer med Tusk. De fremligste Elever øves i Tegning efter Klodser og fritstaaende Figurer.

2. Klasse: Frihaandstegning efter Fortegning. I geometrisk Tegning er udført en Spiral, nogle Maalestokke, Prismer og Pyramider i forskellige Stillinger.

3. Klasse: Frihaandstegning efter Fortegning. I geometrisk Tegning er udført Konstruktioner for rette Liniers Stilling mod hinanden, Sum, Deling etc. af Linier og Vinkler, Figurkonstruktioner, Cirkelperiferiens Deling og Ovaler.

4. Klasse: Her er udført regelmæssige Samstillinger af rette og krumme Linier.

Fortegninger bruges ikke ved den geometriske Tegne-undervisning, men Forbillederne optegnes paa Vægtavlen.

Sang.

Eleverne have, inddelte i 2 Hold, lært adskillige fler-stemmige Sange efter C. V. Mortensens Sange III. Koraler.

Ved Undervisningen benyttés ogsaa «kortfattet Mu-sikkære af V. Brandt.»

Haandgjerning.

Af alle tidligere Haandgjerningsfag er nu kun Skræ-deriet tilbage. Paa Opfostringshusets Værksted forfærdiges

og repareres alle Elevernes daglige og Konfirmationsklæder; i Aaret 1879 er her forfærdiget 153 Klædninger, 290 ere reparerede og 72 Par Gymnastiksko ere blevne syede.

Gymnastik.

Eleverne ere delte i 2 Hold. Opfostringshuset har havt Gymnastikundervisning siden 1ste Juli 1799; da Gymnastik er af stor Vigtighed for Børn og da især for vore Drengene, der ere meget beskæftigede, lægges der stor Vægt paa denne Side af Undervisningen. 1 Time om Ugen anvendes til Dans. Om Sommeren gaa Eleverne hver Dag til Svømning, og det er rent undtagelsesvis, at en Elev ved Udgangen herfra ikke er Frisvømmer. Ved sidste Svømmeeksamen vare 70 Frisvømmere; 22 svømmede i Stramsele.

Skolehøjtider, Premier og Legater. Tre Højtidsdage: Kongens Fødselsdag, Stiftelsesdagen, den 29de Juni, og Nytaarsaften faa Eleverne et Festmaaltid. Stiftelsesdagen fejres end videre ved Skolehøjtid, Præmieuddeling og Skovtur. Julefesten, som holdes mellem Jul og Nytaar eller den 2den Januar, fejres ved Juletræ; hver Elev modtager en lille Gave (enkelte ogsaa gode Bøger). Paa Grund af Forholdene bortfaldt i Aar den lille Dans; til Erstatning kom Børnene i Kasino, hvortil vi ved Hr. Direktør Andersens Velvilje fik Adgang for en meget moderat Betaling. 2 af Stiftelsens Velyndere, D'Hrr. Grosserere Grøn og Ammitzbøll have i en lang Aarrække til denne Fest sendt os betydelige Gaver, der væsentlig bidrage til at forhøje Børnenes Glæde. Hr. Handskefabrikant N. F. Larsen har ogsaa i en lang Aarrække vist sit venlige Sindelag mod Opfostringshuset ved at forære hver Konfirmand et Par sorte Handsker. Hr. Direktør Robert Watt havde i Marts Maaned den Godhed at forære øverste Klasse Billetter til en Forestilling i Folketheatret, de andre 3 Klasser fik for en meget moderat Betaling Adgang til en Forestilling i Kasino. Paa Fridage er der foretaget flere Smaaudflugter til Fods, flere Museer, Maleriudstillingen og Kunstindustriudstillingen ere besøgte. Præmierne bestaa dels i Penge, dels i Bøger og udredes af de i Beretningerne for 1877 og 78 nævnte Legater. De 2 Foreninger af ældre Elever, 29de Juniforeningen og Opfostringshusforeningen, der begge have stiftet Legater her, nemlig 29de Juniforeningens Legat og Legatet af 15de Juni 77

til Minde om Forstander Elvius, have atter i Aar vist deres usvækkede Kjærlighed til deres gamle Hjem ved hver at skjænke en smuk Præmie til en flink Elev.

Renterne af Legatet af 15de Juni 77 bleve, efter Statutterne, for 1879 givne til den Dreng, der gjorde den bedste Eksamen ved Oprykningen fra 2den til 1ste Klasse og havde gjort sig værdig dertil ved hæderligt Forhold.

Skolens Bogsamling tæller 1599 Bind og benyttes stærkt.

Disciplinen har i det forløbne Aar været særdeles god.

Sundhedstilstanden maa, trods de 2 indtrufne Dødsfald kaldes god, da her ellers intet alvorligt Sygdomstilfælde er forefaldet. Under Mæslingeepidemien forekom her kun 5 Tilfælde. Sundhedstilstanden har i det hele taget i en Række af Aar været fortrinlig; saaledes ere f. Eks. kun 8 Elever døde siden 1850; Middeltallet af Elever i dette Tidsrum kan sættes til 95, altsaa 1 Dødsfald for $3\frac{1}{4}$ Aar = 0,28%. I det samme Tidsrum har heller ingen Farsot hjemsøgt Stiftelsen. Aarsagen til dette gode Resultat maa nærmest søges i Elevernes regelmæssige Liv og gode Forplejning, samt i den Renlighed, her iagttages. En anden Aarsag, som maa tillægges stor Betydning, er at Bygningerne staa paa en fortrinlig Grund, og at Børnenes meget store Legeplads og Opholds- og Soverum ligge frit for Solen, til Dels mod Syd. Uagtet her i de tre Klasser kun er 133 Knbikfod Luft til hvert Barn, i det 4de 266, og her ikke haves nogen kunstig Ventilation, men kun almindelige Trækruder og Ventilatorer i Skorstenene, kunne vi dog holde god Luft i Klasserne, dels ved at holde Ventilatorer og Trækruder aabne, dels ved at udluften Klasserne ved at aabne Vinduer og Døre hver 2den Time i Skoletiden, og hver Gang Eleverne forlade Lokalerne; hertil kommer, at Klasserne hver Dag omhyggelig fejes med vaad Sand, at Borde og Kathedre hver Dag afvaskes, at her mindst hver 14de Dag vaskes Gulv og sæbes af, og at der foretages Hovedrengjøring 2 à 3 Gange om Aaret. Dette turde være Vidnesbyrd for, at man selv under mindre gode Rumforhold, ved Anvendelse af lidet bekostelige Midler, kan udrette ikke saa lidt endda for Hygieinen.

Af væsentlig Betydning for Børnenes Sundhed er

den daglige Badning om Sommeren; om Vinteren faar hver Elev mindst 6 varme Bade, de scrofuløse et betydeligt Antal, og vi have sporet særdeles god Virkning heraf.

Pengevæsenet.

Indtægterne for Aaret 1879 have beløbet sig til Kr. 30,936, 70, Udgifterne til Kr. 30,682, 21, Aaret ender saaledes med et Overskud af Kr. 354, 49.

De til Præmier skjænkede Legater ere holdte uden for dette Regnskab som et særligt Fond.

Hver Elev har i Aaret 1879 kostet i alt Kr. 333, 50 $\frac{2}{9}$. Udgiften til Beklædning har været Kr. 3982, 56 for hver Elev Kr. 43, 29. Udgiften til Forplejning, for Indkjøb til 5 Voksne og 92 Elever heri ikke medregnet Lønninger, Brændsel o. lign., har været Kr. 8937, 57; for hver altsaa Kr. 92, 14. Det daglige Indkjøb til hver har beløbet sig til c. 25 $\frac{1}{4}$ Øre; tages imidlertid Hensyn til Ferierne, hvor mange Elever have været fraværende, vil den virkelige Udgift til dagligt Indkjøb blive 28 Øre for hver. Medicinaludgiften har været Kr. 114, 58; for hver c. 1, 14 $\frac{1}{2}$, heri ikke medregnet Lægehonorar. Udgiften til Konfirmandernes Udstyr har andraget Kr. 1361, 97; for hver altsaa Kr. 71, 68.

Indtægtssiden udviser følgende Konti.

Klasselotteriafgift	12000 Kr.	„	Øre
Lejeindtægt	9442 —	50 —	
Renteindtægt	3928 —	„	—
Godtgjørelse for bortfaldne Kollektpenge	2600 —	„	—
Do. for do. Tavleombæring	300 —	„	—
Konsumptionsgodtgjørelse	166 —	20 —	
Tilskud af de Spannørske Legater ..	2000 —	„	—
Af det Eibeschytske Reservelegat ...	500 —	„	—

I Alt... 30936 Kr. 70 Øre

7 Pladser, nemlig Nr. 4, 6, 78, 92, 126, 212 og 230 besættes af Private.

Den aarlige Eksamen afholdes i Dagene den 13de, 14de og 15de April efter nedenstaaende Schema:

I. Klasse. Locale Nr. 1.

Tirsdag den 13de April.

8 — 9½.	Religion	Forstanderen.
9½ — 11.	Naturlære	} Hr. Rolsted.
3 — 4½.	Arithmetik	
4½ — 6.	Geometri	Hr. Alstrup.

Onsdag den 14de April.

8 — 9½.	Historie	} Forstanderen.
9½ — 11.	Dansk	
2 — 3½.	Naturhistorie	Hr. Rolsted.
3½ — 5.	Geografi	Hr. Fritz.

Torsdag den 15de April.

8 — 9½.	Regning	Hr. Rolsted.
9½ — 11.	Tysk	Hr. Fritz.

2. Klasse. Locale Nr. 2.

Tirsdag den 13de April.

8 — 9½.	Naturlære	Hr. Rolsted.
9½ — 11.	Religion	Forstanderen.
3 — 4½.	Geometri	Hr. Alstrup.
4½ — 6.	Tysk	Hr. Fritz.

Onsdag den 14de April.

8 — 9½.	Naturhistorie	Hr. Rolsted.
9½ — 11.	Geografi	} Hr. Fritz.
2 — 3½.	Dansk	

Torsdag den 15de April.

9½ — 11.	Historie	Forstanderen.
11 — 12.	Regning	Hr. Rolsted.

3. Klasse. Locale Nr. 3.

Tirsdag den 13de April.

8—9½.	Dansk	}	Hr. Fritz.
9½—11.	Geografi		
11½—12½.	Regning	}	Hr. Rolsted.
4½—6.	Naturhistorie		

Onsdag den 14de April.

8—9½.	Tysk	Hr. Fritz.
2—3½.	Historie	Forstanderen.
3½—5.	Geometri	Hr. Alstrup.

Torsdag den 15de April.

8—9½.	Religion	Forstanderen.
-------	----------	---------------

4. Klasse. Locale Nr. 4.

Tirsdag den 13de April.

11½—12½.	Tysk	Hr. Fritz.	
3—4½.	Religion	}	Forstanderen.
4½—6.	Historie		

Onsdag den 14de April.

9½—11.	Regning	}	Hr. Rolsted.
3½—5.	Naturhistorie		

Torsdag den 15de April.

8—9½.	Dansk	Hr. Fritz.
9½—11.	Geografi	Hr. Rolsted.

Torsdag den 15de April.

12—1. Hele Skolen Sang Hr. Brandt.

1—2. — Gymnastik Hr. Erichsen.

Børnenes skriftlige Arbejder og Tegneprøver ligge under Eksamen til Eftersyn i Locale Nr. 1.

Til at overvære Prøven indbydes Børnenes Forældre og Værger og en hver, der maatte interessere sig for Stiftelsen.

Det kongelige Opfostringshus, den 1. April 1880.

Otto Jensen.

Efterretninger

om

det kongelige Opfostringshus

for

Skoleaaret 1. Maj 1880 til 30. April 1881

ved

Otto Jensen,

Stiftelsens Forstander.

Kjøbenhavn.

S. L. Møllers Bogtrykkeri.

1881.

09.385

08.25

7

1880/81

Den 29de Juni 1880, Opfostringshusets 127de Aarsdag, er en Mærkedag i denne Stiftelses Historie, thi da indviedes dens ny, smukke, efter alle Nutidens Fordringer vel indrettede Bygning, paa Kalkbrænderivejen. Anselig og tiltalende tog Bygningen sig ud den Morgen med det store Flag vajende over Hovedindgangen, og de friske grønne Plæner foran, mens dens lyse, venlige Sale og Værelser stode rede til at modtage den talrige Forsamling, som var indbudne til at overvære Indvielses-højtideligheden. Kong Kristian den 9de og Kronprins Frederik vilde overvære Festen, der var fastsat til Kl. 10. En halv Time forinden samledes Deltagerne i Festen: Kjøbenhavns Overpræsident og Magistrat, Borgerrepræsentanternes Formand, Viceformand og en stor Del Medlemmer af Borgerrepræsentationen, Skoledirektøren, Professor Holbech, Gymnastikinspektøren, Kammerherre Wegener, Kancelliraad Thorup, Arkitekten, Bygningsinspektør Knudsen, Kommunens Skoleinspektører, mange andre særlig indbudne og saa mange af Børnenes Forældre, som Pladsen tillod. Festen holdtes i en af de store Sovesale, der i Dagens Anledning var smagfuldt dekoreret med Blomster og Flag. Dagens Højtidelighed begyndte dog inde i den gamle Bygning i St. Kongensgade; her samledes om Morgenen mange af Opfostringshusets forhenværende Elever med Lærerne og

de nuværende Elever for at tage Afsked med det gamle Hjem. Efter en kort Afskedshilsen og Afsyngelsen af en Salme ordnede Toget sig — de yngste Drengene forrest, de ældste af de forhenværende Elever bagest — og med Musik og Faner i Spidsen drog det af Sted. Toget drog forbi den ny Bygning ind paa Legepladsen, hvorefter Deltagerne stillede sig paa begge Sider af Trappen fra Indgangsdøren til Festsalen. Kort efter ankom Hs. kgl. Højhed Kronprinsen og Kl. 10 Hs. Maj. Kongen; de bleve modtagne i Forhallen af Kjøbenhavns Magistrat og begave sig med Følge op i Festsalen. Saa snart alle havde taget Plads, begyndte Festen med Afsyngelsen af Salme Nr. 402.

Mel.: Enhver, som troer og bliver døbt.

Vor Fader, du, hvis Guddomshaand,
 Vor Vej og Vandring freder,
 Din milde, naaderige Haand
 Alt godt for os bereder;
 Du kalder Børn hen til din Favn,
 Velsigner dem i Jesu Navn
 Med Naade over Naade!

I dette Navn vi træde ind,
 Hvor vi dit Ord skal lære,
 Lys med din Sandheds klare Skin,
 Vejled os til din Ære!
 Opliv vor Tro, styrk vor Forstand,
 At vi din Frelse kjende kan,
 Velsign vor Indgang, Herre!

Ja, lad et Naadens Foraar her
 Udfolde ret sin Glæde,
 Saa knoppes maa de unge Træer,
 Saa spire maa de Spæde,
 Saa Ordets Sæd, som lægges ned,
 Til Hjertefred og Salighed
 De tusind Fold maa bære!

Fr. Hammerich.

Derefter besteg Borgemester, Etatsraad H. N. Hansen Talerstolen og holdt følgende Tale:

Deres Majestæt! Deres kongelige Højhed! Højtærede Forsamling!

Idet jeg takker dem alle for deres Nærværelse her i Dag, maa det være mig tilladt paa Magistratens Vegne at indlede Dagens Gjerning med et Par Ord. I Erkjendelse af, at den Fest, som vi i Dag fejre, væsentlig bør være en Skolefest, skal jeg gjøre det i al Korthed, idet jeg først fremsætter nogle Bemærkninger om Opfostringshusets oprindelige Stiftelse, dets Formaal, dets Virkemidler.

Det var en i mange Retninger lykkelig Tid for vort Fædreland, da Opfostringshuset blev til. Fredens Dage herskede over Riget, Handel og Velstand blomstrede — og en af vor Bys smukkeste offentlige Pladser bærer jo ved det smukke Mindesmærke, som findes paa samme, endnu Vidne om, hvad den danske Handelsstand erkjendte at skyldte Kong Frederik den 5te. Industri og Haandværk fremmedes, Kunstakademiet stiftedes, den danske Skueplads kaldtes frem til fornyet Liv. Under Omsorgen for dette store Formaal glemte Kongen ikke, at det, som det udtrykkelig udtales i Opfostringshusets Fundats, er en kristen og retsindig Regents Pligt ogsaa at virke for de Fattige og for Kundskabs og Oplysnings Udbredelse blandt de arbejdende Klasser — glemte ikke Skriftens Ord: »Fattige have I altid hos eder,« disse Ord, som til den ene Side sige os, at de Samfundstilstande ere ikke fundne, hvor Nød og Fattigdom ikke findes, men som paa den anden Side opfordre os til at gjøre alt, hvad vi formaa, til at kjæmpe mod Nødens og Fattigdommens Udbredelse. I saa Henseende kjen- der jeg intet virksommere Middel end Stiftelsen af et Opfostringshus som dette. De tvende Formaal, som Fundatsen af 29de Juni 1753 opstiller: Omsorgen for

de ubemidlede Klasser og for Oplysnings Udbredelse blandt disses Børn, er Opfostringshuset, om der end til de forskjellige Tider er blevet virket paa forskjellig Maade, blevet tro indtil vore Dage. Det tager derfor, for Kjøbenhavns Vedkommende, væsentlig sine Børn fra Friskolerne, fra de ubemidlede Hjem; det tager dem blandt de flinke Drengene i disse Skoler, for at Børnene kunne være i Stand til at følge med ved den videregaaende Undervisning, som Opfostringshuset giver. Det tager Børnene i deres 10de Aar, altsaa i den Alder, hvor ellers desværre saa ofte i den arbejdende Klasse Kravet begynder at gjøre sig gjældende til, at Barnet selv skal arbejde med for Livets Fornødenheder; det koster, klæder, underviser og sørger derefter fuldstændig for Drengene indtil deres 14de Aar, da Drengene, efter at være konfirmerede, anbringes til Haandværk eller anden lignende nyttig Gjerning; og selv derefter vedblive de fordums Elever at staa under Stiftelsens Omhu og Forsorg, indtil de ere komne saa vidt, at de kunne sætte Foden under eget Bord.

Uagtet Stiftelsen saaledes helt tager sig af Barnet, saa opløser den dog ikke Forbindelsen med Hjemmene. Vi erkjende tvertimod, at det er et stort Gode, at Børnene paa deres Fridage kunne søge til deres virkelige Hjem og der modtage kjærlig og nyttig Paavirkning. Lige som vi vide, at mangan Fader og Moder med Glæde og Taknemmelighed betro deres Børn til Opfostringshusets Omsorg, fordi dets Fremtid, naar Barnet først er optaget her, og naar det dog selv blot vil stræbe nogenlunde fremad, i Reglen efter menneskelige Forhold er sikret, saaledes ty vi ogsaa paa den anden Side med Glæde til den Støtte, som Hjemmet paa mange Punkter kan yde. Det er dernæst et stort Gode, at Stiftelsen holder Børnene til deres vante Kaar og Livsstilling, og det er vort stadige Paalæg til Forstanderen, at han ikke

maa gaa uden for dette; ogsaa i denne ny Bygning ville de derfor finde Orden og Tarvelighed gennemført overalt og ikke Overdaadighed paa noget Sted. Jeg anser det i Reglen ikke for en Lykke for et Menneske at blive revet ud af de Forhold, hvori Livet naturlig har sat ham, og kan Opfostringshuset blot yde et lille Bidrag til Oplærelsen af en dygtig Haandværkerstand, saa har det ogsaa derved gjort vort Fædreland god Nytte. Jeg anser det endvidere for det Rette, at Opfostringshuset ligger nær ved Kjøbenhavn, og det ikke blot fordi vi herfra tage vore fleste Børn. Ved Siden deraf tage vi ogsaa Børn fra det hele øvrige Land. Men bortset herfra er det til Nytte, at Barnet er nær ved Paavirkningen og Indflydelsen af Livet i det Samfund, hvori det dog er kaldet til at færdes. Lad os værne vore Børn, saa godt vi formaa, fra den Smitte, som Samfundets Fejl føre med sig, men lad det ikke ske ved at holde dem borte fra Samfundet selv. Jeg skal endnu nævne, at vi have beregnet vor Stiftelse paa at modtage 120 Børn; dertil er ogsaa det ny Hus bygget; jeg tror at dette Tal er, hvad der med Rimelighed kan stilles under én Forstanders og hans Læreres Omsorg. Desværre have Stiftelsens økonomiske Forhold i de senere Tider kun tilladt os at have omtrent 90 Børn.

Opfostringshuset blev af Kong Frederik den 5te grundet som en Stiftelse med selvstændige Midler. Kongen selv og det kongelige Hus gave betydelige Beløb, og ved Indsamling over hele Landet indkom en Mængde frivillige Gaver. Ved Siden deraf støttedes Opfostringshuset ved Kollektur i alle Landets Kirker, og det er endda ikke saa længe siden, at Menighederne paa Højtiderne mindedes om, at Bøsserne vare udsatte ved Kirkens Døre til Bedste for Opfostringshuset; denne Ydelse er nu afløst ved et fast aarligt Beløb. Endelig

bør her endnu nævnes den Faktor, der i vore Dage har været benyttet til saa mange velgjørende Foretagender, Lotterivæsenet, som Opfostringshuset har været en af de første til at drage Nytte af, og fra hvilket endnu en af dets betydeligste aarlige Indtægter hidrører. Lige som Stiftelsen staar ved egne Midler, saaledes har den ogsaa altid haft sin egen selvstændige Bestyrelse under vedkommende Regjeringsautoritet og med Kongen som sin øverste Beskytter. Denne Selvstændighed ønsker Opfostringshuset at bevare.

Det vil forstaaes, at en Stiftelse som denne kræver betydelige Midler. Den Bygning, hvori vi nu befinde os, har med Grund og Inventarium iberegnet kostet omtrent 170,000 Kroner, og dette er jo det mindste af Stiftelsens Udgifter. Vi regne Udgiften for hver Dreng om Aaret, Kost, Klæder, Undervisning, alt medregnet til omtrent 350 Kroner — det bliver Forstanderens Opgave under de ny Forhold at holde os inden for denne Grændse, hvortil fordres stor Nøjsomhed og Økonomi. Tages dette nu for 100 Dreng, bliver det 35,000 Kroner om Aaret, hvilket kapitaliseret og lagt til Ejendommens Værdi giver 1 Million Kroner som den Sum, der kræves til at danne et Opfostringshus for 100 Børn. Det er store Beløb, og allerede den Sum af 1400 Kroner, som hver Dreng koster fra hans 10de til hans 14de Aar, kan synes meget; men naar det betænkes, hvor mange der i Tidernes Løb ere gaaede ud herfra — det samlede Tal af Elever fra 1753 indtil Dato er omtrent 3,700 — der siden have vist sig som flinke og dygtige Mænd, og som med Taknemmelighed have mindedes den Tid, de her have tilbragt, saa tør det vel nok siges, at et saadant Beløb har været vel anvendt, og saa vil vel heller ikke det Haab findes forfængeligt, som vi nære om, at ikke for lang Tid maa hengaa, inden vi naa op til det Tal af 120, som vi her kunne rumme.

Til Takken for, hvad Fortiden saaledes har stiftet og overleveret os, føjer sig i Dag Glæden over at rykke ind i vort ny Hus. Efterat Opfostringshuset i sin første Tid havde været paa Kristianshavn, flyttede det 1771 ud i St. Kongensgade. Der har det siden været og der har det i mange Retninger virket under gunstige Forhold; men de derværende Bygninger vare gjennem de forløbne hundrede Aar blevne saa brøstfældige, at en Forandring var bleven nødvendig, og med Glæde er derfor Toget i Dag gaaet fra Store Kongensgade til Kalkbrænderivejen. Det er ikke blot en Skole, det er tillige et Hjem, der her skal tages i Brug. Først ønske vi da, at alvorligt og dygtigt Arbejde her maa have sin Gang. Ikke saa, at vi skjelne mellem Skolen og Hjemmet, som om Arbejdet kun hørte Skolen til; nej, tvertimod, kun det Hjem er lykkeligt, hvor Barnet tidlig lærer at kjende, at Arbejde er en Velsignelse, og at det bør have Hovedparten af vort Liv her nede. I fuld Erkjendelse heraf have vi ikke taget i Betænkning over vort Hus' Indgang fra Børnenes Legeplads at sætte Skriftens Ord: Det er en Mand godt, at han haver baaret Aag i sin Ungdom. Men ved Siden deraf ville vi erindre, at den Mand, hvis Navn stedse bør nævnes i taknemlig Ihukommelee, hvor Opfostringshusets Oprettelse omtales, Grev Johan Hartvig Ernst Bernstorff, satte over det Hus, hvor han havde sit Sommerophold, at «imellem Arbejde er Hvile hæderlig». Gid da her maa findes flittige og arbejdsomme Dreng, men tillige lystige og livlige Gutter!

Vi have lagt den ny Bygning under saa friske og sunde Omgivelser, som Kjøbenhavns Omegn kan give. Gid da Friskhed og Sundhed her maa trives. Opfostringshuset er kommet til at ligge saa, at Øjet, naar vi kaste Blikket mod Øst møder Øresundets smukke blaa Flade med dets mange Sejlere. Saa lærer da I,

som her skulle lede de Unge, dem at elske det Land, hvorom Søen blaa sig belter. Mange af de Drengene, som gaa ud herfra, skulle vel gjæste fremmede Lande, og vi erkjende alle, at det er saare nyttigt for den unge Haandværker at se sig om i Verden; men de allerfleste af dem ville dog vende her tilbage og her faa deres Livs Gjerning; da er det en Mand gavnligt, at han har lært at elske sit Fædreland, mens han var ung. Thi det er Læren om Uegennyttighed, om Opofrelse for andre, om det rette Sammenhold.

Og endnu ét bede vi eder lære de Unge: Lær dem at folde deres Hænder til Bøn, ikke blot i den tidlige Morgenstund og i Barnealderen; men lær dem, at det er godt at have Gud med i sin Gjerning, igjennem hele Dagen, igjennem hele Livet. Lær dem det saa, at det ogsaa, naar Aftenen kommer, og i Livets sidste Aftenstund kunne folde deres Hænder i Andagt og med Barnetryghed gjentage Aftensangens Ord: Herre i Varetægt os tag!

Jeg veed, at denne Stiftelses nidkjære Forstander støttet af sine Lærere og sin nærmeste Foresatte, Skoledirektøren, har virket i denne Sag. Gud give dem alle Velsignelse til saaledes at blive ved at arbejde i deres ansvarsfulde Gjerning!

Den næste Række Betragtninger, jeg har at fremsætte, er en Tak til alle dem, der have støttet denne ny Bygnings Tilblivelse. Jeg retter denne først til denne Stads Kommunalbestyrelse, der stedse var rede til at støtte enhver Bestræbelse for Oplysningens Fremme og Udbredelse iblandt den ubemidlede Befolkning, og som derfor ogsaa beredvillig har skjænket den Grund, hvorpaa denne Bygning er opført. Jeg takker særlig den Mand, som tidligere var et Medlem af Kommunalbestyrelsen, men som, efter at han paa Grund af sin Alder har trukket sig tilbage fra denne, er vedbleven

med Kjærlighed og Opofrelse at støtte mange almennyttige Foretagender, Hr Kancelliraad Thorup, der har skjænket Opfostringshuset et betydeligt Pengebidrag. Jeg takker Bestyrelsen for de Spanjerske Legater og Bestyrelsen for det Eibeschytske Legat, hvilke begge i den seneste Tid ved anselige aarlige Bidrag have ydet Opfostringshuset en væsentlig Støtte. Jeg bringer dernæst en Tak til Arkitekt, Bygningsinspektør Knudsen og til de Mænd, Mestre, Svende og Arbejdere, der med ham trofast have arbejdet paa denne Bygnings Fuldførelse. Opgaven var, med begrændsede Midler at tilvejebringe en Bygning anselig i sin Fremtræden, men dog tarvelig og nøjsom i alle Maader, som kunde blive Hjem og Skole for 120 Børn. Jeg troer, at denne Opgave er fyldestgjørende løst. Jeg tør vel ogsaa rette en Tak til mine Kolleger i denne Stads Bestyrelse, Medlemmerne af Kjøbenhavns Magistrat, fordi de paa ethvert Trin af denne Sag have støttet mig i mine Bestræbelser for at naa et godt Resultat for Opfostringshuset. Jeg takker ogsaa de Mænd i Kongens Raad, under hvis Omraade denne Stiftelse hører, og som vi beklage ikke i Dag at se imellem os, Hs. Exsel. Indenrigsministeren og Hs. Exsel. Kultusministereu.

Jeg har endnu en Tak paa Kjøbenhavns Magistrats Vegne at fremføre. Jeg retter den til denne Stiftelses ophøjede Beskytter, Landets Konge, uden hvis Samtykke den Forandring med Opfostringshuset, som i Dag er fuldbyrdet, ej kunde være foregaaet, og hvis Øje vi Alle vide med Glæde ser enhver Foranstaltning til Bedste for de Fattige og til Oplysningens Fremme blandt hans Undersaatter. I det Hus, hvortil jeg før sigtede, og hvor i hin Tid Landets første Embedsmand færdedes, der færdes nu Landets Konge; men alle vi, hvem en ansvarsfuld Gjerning er betroet, vide, at for Kongen saa fuldt som for nogen gjælder det, at

imellem Arbejde er Hvilen hæderlig. Gud give da for Kongen og hans Hus en lykkelig og velsignet Hvile under Regjeringsansvarets Byrde!

Og saaledes overgiver jeg da dette Huus til Brug for Forstander, Lærere, for Elever. Jed veed ikke bedre Ord at gjøre det med end med de gamle Indgangsort, som møde os, naar vi træde herind:

Herrens Naade være over Huset og dem, som
bo deri!

I Dagens Anledning havde Carl Andersen skrevet en Kantate, hvis 1ste Del nu blev afsunget.

Mel.: Paa Sjolunds fagre Sletter (Gade).

Saa maatte de da sige
Farvel det gamle Hjem,
Hvis Mure dog saa rige
Paa Minder stige frem;
Mens Slægt med Slægter skifted,
Det aabned mangan Vraa,
Hvor Englevingen vifted
Om hjælpeløse Smaa.

Og Sædekorn blev sænket,
Mens Haabets Lærker sang
Om mange Fold — det skjænked
Saa hundred mangan Gang!
Velsignet da, Du milde,
Forladte Barnely,
Som bar til Aften silde
Paa Kjærlighedens Ry! —

Du Hjem, hvis Mure højne
Sig her i Solens Skin,
Knæsæt, med Moderøjne,
Hvert Barn, her træder ind;
Tag selv i Arv den Lykke,
Det gamle bar i Favn —
Bliv Du, som det, et Smykke,
Der kranser Danmarks Navn!

Derefter taledede Stiftelsens Forstander, Kand. theol. Otto Jensen saaledes:

Vor himmelske Fader, Du, som ved din énbaarne Søn har lært os Lignelsen om Sædemanden, der udgik at saa den gode Sæd i de Unges Hjærter: Vi gaa til vor Gjerning paa dit Ord — men hvor vil Sæden falde, mon den vil bære Frugt? Det vide vi ikke; dog arbejde vi derfor, ikke paa det uvisse, men i den faste Fortrøstning, at vel er det os, som saa, men det er Dig, som bereder os Jorden og giver Vækst. Giv os da Taalmodighedens og Forventningens Aand, saa vi ihukomme det apostoliske Ord: Se Bonden forventer Jordens dyrebare Frugt; han bier taalmodig efter den, indtil den faar tidlig Regn og sildig Regn; saa værer ogsaa I taalmodige og styrkede i Eders Hjærter. O Fader, giv os Taalmodighed og Bestandighed og Ydmyghed i Gjerningen, lær os at gaa til den i dit Navn og ikke i vort eget, saa skulle ogsaa vi paa Høstens og Indsamlingens Dag med Tak kunne sige: Vi have dog ikke arbejdet forgjæves, Herren har lagt sin Velsignelse til Gjerningen: Noget bar dog Frugt!

Deres Majestæt! Deres kongelige Højhed! Højtærede Forsamling! Det er i Dag 127 Aar siden, at Kong Frederik V underskrev denne Stiftelsens Fundats, og vi ere her samlede for efter gammel Skik at fejre denne vor Højtidsdag og med Taknemmelighed mindes den milde, landsfaderlige Stifter og hans trofaste Raadgiver J. H. E. Bernstorff. Men i Dag er der en særegen Højtidelighed over vor Fest, fordi vi kunne indvie denne ny, smukke Bygning, og fordi Kong Kristian IX og Kronprinds Frederik overvære den. Vi bringe Deres Majestæt og Deres kongelige Højhed vor underdanige

Tak for den Ære, der i Dag vises os, og vi ville betragte det som et lykkeligt Varsel, at dette Kongehus, hvis Hoved Kong Kristian den 9de er, kan staa som et Mønster paa huslige Dyder for hver Mand og Kvinde i Folket; thi det er en almindelig Tro i det hele Land, at de høje Forældre have opdraget deres Børn i Guds Frygt og Herrens Formaning, saa de ere en Ære og Pryd ej alene for deres Fædreland, men ogsaa for de fremmede Lande, hvis Throner de ere kaldede til at beklæde!

Idet vi da i Dag skulle indvi dette Hus, som skal være et Hjem for saa mange Smaadrenge, som her skulle finde deres Ophold og Opdragelse, saa ville vi vende os til den hellige Skrift for af dens rige Skatkammer at tage et Ord, som kan lyde for os ved vor Indtrædelse, og vi ville dvæle ved Salomons Ord: »Min Søn, hør din Faders Formaning, og forlad ikke din Moders Lov! Naar du vandrer, skal den lede dig; naar du lægger dig, skal den bevare dig; naar du opvaagner, skal den tale til dig. Thi Budet er en Lampe, og Loven er et Lys og Undervisningens Revselse er Vej til Livet.« Ved disse Ord vender den vise Konge sig til Børnene og viser dem den Velsignelse, der ligger i at blive opdraget; men til Forældrene raaber han idelig og idelig om at opføde Børnene i Guds Frygt og Herrens Formaning, om at oplære den Unge om hans Vej, at han ikke skal forlade den, naar han bliver gammel, Disse hellige Formaninger ville vi ikke lade ligge upaaagtede; vi ville tage dem op og gemme dem vel i vore Hjerter, at de kunne blive os Lyset paa Vejen. Med Rette taler Israels Konge saa indtrængende om Opdragelsens Nødvendighed og Velsignelse, fordi ikke alene Familiens, men hele Samfundets Vel og Ve tilsidst dog hviler paa Opdragelsen; thi kun ved Opdragelsen, ved Faders Bud og Moders Lov, ved Kjærlighedens lysende Eksempel

kan et Barn udvikle sig til noget godt og dygtigt; overladt til sig selv vil Barnet udvikle sig til det Onde, al den Stund det er en Naturlov for Mennesket at ønske det nægtede og stræbe mod det forbudte. Opdragelse er uomgjængelig nødvendig, men Opdrageren maa skride til sin Gjerning som den, der har sig selv under Tugt og altid først vender Formaningen prøvende mod sig selv; han maa i sit eget Liv have erfaret, at Budet er en Lampe og Loven et Lys: Selvopdragelse er den eneste Vej til Opdragelse af andre. Opdrageren maa have den klare Forstaaelse af Barnets Tankesæt, Barnets hele Følelses- og Villiesliv, han maa fra sin egen Barndom kunne mindes, hvorledes et Barn ser paa Forholdene og opfatter dem. Men frem for alt maa han skride til sin Gjerning i Kjærlighed til den og Barnet, ikke den svage og taabelige Kjærlighed, der lukker Øjet for Barnets Fejl — en Følelse, der saare tidt kun er egenkjerlig Magelighed under Kjærlighedens Navn — men i den sande, daadkraftige Kjærlighed, der lærer ham i Barnet at se en af Guds elskelige Skabninger med de mange Haande Anlæg til det Gode, men ogsaa til det Onde, saa det trænger baade til den milde Overbærenhed og den alvorlige Tugt. Han maa skride til sin Gjerning i Tro paa sin Gjernings velsignelsesrige Virkning og Nytte, i Tro paa, at hans Kraft til Gjerningen, dens Vækst og Frugt kommer fra oven, saa han i Ydmyghed føler sig som Husholderen over fremmed Gods; denne Tro vil give ham Klarhed over hans Opgave, den Sikkerhed og Kraft i dens Udøvelse, uden hvilken den ikke kan lykkes, men som ogsaa har rig Forjættelse i sig.

Det naturlige er, at Forældrene selv opdrage deres Børn, og ingen burde kunne gjøre det bedre; thi intet Menneske kan have en saadan Kjærlighed til Børnene som Forældrene, intet Menneske bør kunne have en saadan Forstaaelse af Børnene som Forældrene; de ere

jo Kjød af vort Kjød, Ben af vore Ben; intet menneskeligt Øje kan se saa rigtig bedømmende paa Børnene som Faders og Moders Øje, ingen vil kunne vurdere Barnets gode og daarlige Sider med en saadan Sikkerhed som Forældrene, thi Kjærligheden bør ligeoverfor Børnene, ja den ikke alene bør, den maa gjøre seende. Lykkeligt derfor det Barn, som Gud Herren har ladet se Dagens Lys i et Hjem, hvor Forældrene have faaet baade at kunne og ville opdrage de Smaa i Guds frygt og Herrens Formaning; lykkelige de Forældre, som have velartede og veloptugtede Børn; paa dem kunne vi anvende Siraks Ord: »Hvo, som underviser sin Søn, vil gjøre sin Fjende misundelig og glæde sig over ham for sine Venner. Hvo, som tugter sin Søn, vil faa Glæde af ham og vil kunne rose sig for sine Kyndinge. Naar hans Fader end er død, da er det dog, som han ikke var død, thi han lod sin Lige efter sig.«

Det burde være saa, at Forældrene selv opdrage deres Børn; men mange, saare mange evne det ikke, fordi de mangle den rette Kjærlighed til Børnene, fordi de ikke ville fornægte sig selv for Børnenes Skyld, fordi deres hele Liv er vendt mod de timelige Handler og ikke op ad mod Guds Rige, og det skal slaas fast, at den Mand og Kvinde, som ikke selv har Øje for Idealet, men er trælbunden i Jordelivets Gjærning, kan ikke opdrage: thi Opdragelsen skal løfte, skal forædle, skal frigjøre. I hvor mange Hjem hviler ikke Jordelivets Tryk, Bekymring for Næring og Nødtørft baade paa Store og Smaa, saa Fattigdom og Nød forhindrer al Opdragelse, fordi alle Kræfter maa sættes ind paa den fortvivlede Kamp for blot at friste Livet. I hvor mange Hjem har ikke Døden bortrevet Forsørgeren, saa der sidder tilbage en sørgende Enke med sine hungrige faderløse Smaa. Mange herlige Anlæg gaa til Grunde under saadanne ulykkelige Forhold, og det vil blive saa

til Verdens Ende, at Trængende og Lidende vil der altid være hos os; maatte vi da alle mindes Apostlens Ord: »En ren og ubesmittet Gudsyndelse for Gud og Faderen er denne at besøge Enker og Faderløse i deres Trængsel.« Maatte det altid være os en fast og levende Overbevisning, at den Fattige og Trængende er vor Broder og Søster i Herren, dyrekjøbt som vi ved Jesu Kristi hellige Blod. I rigtig Forstaaelse af disse hellige Formaninger, gennemtrængt af Troens og Kjærlighedens Aand har den kristne Menighed altid antaget sig de Fattige og Forladte, og i over 3 Aarhundreder har man nu havt Vajsenhuse — det første oprettedes i Augsburg 1572 —; men man kan vel sige, at først fra 1698, da A. H. Francke med en Gylden i sit Eje, men med en glødende Kjærlighed og en urokkelig Tro paa Guds Forsyn lagde Grunden til Vajsenhuset i Halle, over hvis Hovedindgang læses: »Fremmede! Det Værk, du her ser, er grundlagt i Tro og Kjærlighed; gak hen og ær Stifterens Aand ved at tro og elske som han,« er det ret blevet en Menighedssag at oprette Stiftelser for de forladte Smaa. Tanken ledes derfra ganske naturlig til at antage sig forsømte og vildledte Børn. Blandt disse milde Stiftelser indtager det kgl. Opfostringshus en ejendommelig Stilling, idet det optager trængende og værdige Familiers Børn, »der, som det hedder i en af Bestemmelserne, mest udmærke sig ved Flid, Kundskab, Sædelighed og Renlighed, for at opdrage dem til en særlig dygtig Klasse Haandværkere, Søfarende og Handlende.« Da det imidlertid er urigtigt fra Barnsben af at ville opdrage Mennesket til en bestemt Livsstilling, fordi Barnets Anlæg først i en senere Alder kunne bedømmes, yde vi Børnene en Undervisning og Opdragelse, saa de kunne hævde sig en Plads i Middelstanden, lige som det er en Selvfølge, at der her ved Undervisningen lægges en ganske særegen Vægt paa

dens opdragende Indflydelse; nogen egentlig teknisk Undervisning meddeles her ikke, om her end lægges noget mere Vægt paa Tegneundervisningen end i Skolerne i Almindelighed. Børnenes Vilkaar her inde ere gode, men tarvelige; de vænnes til Nøjsomhed og Tarvelighed, og idelig indskjærpes det dem, at kun ved Arbejdsomhed, Tarvelighed og Sparsommelighed naar man frem til en hæderlig, selvstændig Stilling i Samfundet, og naar jeg i Dag lader mit Øje se ud over denne Forsamling, da bliver jeg mangen brav og dygtig Mand vaer, som her inde har havt sit Hjem, som har arbejdet sig frem til noget godt og dygtigt, og hvis hele Færd i Livet gjør denne Stiftelse Ære. Men frem for alt arbejdes her inde paa at føre de Smaa til Herren og lære dem at tro paa ham og elske ham, idet vi alle, som ere kaldede til Gjerningen her inde, i vort eget Liv have erfaret, at den eneste Grundvold, hvorpaa der kan bygges et sandt og smukt Menneskeliv, er Troen paa Gud Fader, Søn og Helligaand. Vi have den fulde, faste Overbevisning, at Hjertets skjulte Menneske er det, som der først og sidst skal arbejdes paa at udvikle, hvorfor vi bygge vor Opdragelses Gjerning paa dette Ord: »Bevar dit Hjerte frem for alt, thi fra det udgaar Livet.« Derfor lægges her en ganske særegen Vægt paa Undervisningen i Religion, der her ikke staar som et enkelt Fag med sine faa Undervisningstimer, nej, Religionen er den Surdej, der gennemtrænger hele Livet herinde, idet vi alle bøje os for Guds Ords Sandhed og Myndighed. Vi holde vor daglige Morgen- og Aftenandagt, vi ville her ude i den ny Bygning ogsaa indrette en lille Gudstjeneste imellem afpasset efter Børnenes Tarv og Fatteevne, uden at vi derfor forsømme at føre Børnene flittig til Menighedens Forsamling; al vor Formaning hviler paa Guds Ord, uden at dog Guds Ord føres i Munden ved enhver Lejlighed,

hvad der snarere virker sløvende paa Børnene end væk-
 kende, og uden at der paatrykkes Livet her inde et
 pietistisk Præg. Vor Bestræbelse gaar ud paa at vække
 den levende Erkjendelse hos de Unge, at den, der som
 Maria har sat sig ved Jesu Fødder, gjemmer hans Ord
 i sit Hjærte og fører sit Liv i Ordets Lys, har valgt
 den gode Del, som ikke skal tages fra ham. Og ganske
 særegen Anledning er der i vore Dage til at vidne højt
 for de Unge om de Ting, som høre Guds Rige til, da
 Vantroens og Fornægtelsens Aand, Ulydighedens og
 Selvraadighedens Aand har grebet saa mange og har
 saa mange højrøstede Talsmænd, der ville føre Menne-
 skene bort fra Herren. Træffende har en af vor Tids
 mest aandrige Mænd sammenlignet denne Retning med
 en Syndflod, der ikke falder ned oven fra, men stiger
 op neden fra, medens Himlens Gitre ere lukte og ikke
 aabne. Over for denne Frafaldets forlokkende Magt
 ville vi rejse vort Banner mærket med Korsets hellige
 Tegn og det hellige Ord: «Ærer alle, frygter Gud, elsker
 Broderskabet, ærer Kongen». Men vi lære ogsaa de Unge
 at elske det jordiske Fædreland, elske den røde Dug
 med det hvide Kors og alle de stolte Minder, der knytte
 sig dertil, vi lære dem, at ingen kan være en god
 Borger i Guds Rige, som ikke tillige derved bliver en
 god Borger i sit jordiske Fædreland, rede til at virke,
 rede til at kæmpe og rede til at ofre. Maatte Fredens
 og Kjærlighedens, Troens og Haabets stærke Aand give
 os Kraft og Naade til at være vor Overbevisning tro
 og røgte vor Gjærning Konge og Fædreland til Gavn,
 de Smaa til Velsignelse, men frem for alt dit hellige
 Navn til Ære. Og saa ville vi da, idet vi af ganske
 Hjærte bekjende: «Vi vide intet andet til Salighed end
 Jesum Kristum og ham korsfæstet», indvie dette Hus
 til en kristelig Skole og et Hjem for de Smaa i Navnet
 Gud Faders, Gud Sønnens og Gud den Helligaands!

At mit Hjærte i Dag er fuldt af Taknemlighed ville de forstaa! Jeg takker eder Børn, som i Dag fra det gamle Hjem, glade og forventningsfulde ere dragne ind i det ny, for hver glad, hver vel anvendt Time, vi have havt til sammen, og idet jeg byder eder velkommen her inde, saa vil jeg lægge eder paa Sinde: I ere den første Slægt, som bor i Huset, I ville faa en stor Indflydelse paa den Overlevering, som her skal grundlægges og gaa fra Slægt til Slægt; glem ikke, at det jo i Reglen er saa i en Familie, ogsaa i vor store Familie, at som de ældre Brødre lægge for, følge gjerne de mindre efter. Maatte I stedse være flittige til Arbejdet, friske til Legen, trofaste mod eders Lærere og Kammerater, frejdige i Bønnen. Jeg takker af mit ganske Hjærte eder, mine kjære, trofaste Medarbejdere, eder, som følge med her ud, og eder, som vi i Dag skulle tage Afsked med, for alt godt Samarbejde, for alt Ven-skab, der har styrket os i de svundne Aar. Jeg takker alle de Mænd, som i nogen Maade have arbejdet paa denne Bygning, og alle dem, der baade i Dag og saa mange Gange tilforn have vist deres Interesse for denne Stiftelse. Jeg takker min nærmeste Foresatte, Skoledirektøren, som med aldrig svigtende Humanitet og Imødekommen har gjort meget for, at Undervisningen her inde har kunnet udvikle sig naturligt og godt. Jeg takker Kjøbenhavns Magistrat, der stedse har omfattet denne Stiftelse med varm Interesse og særlig den Mand, som paa Magistratens Vegne har den øverste Ledelse af Opfostringshusets Anliggender, Etatsraad Borgmester H. N. Hansen, fordi han med utrættet Iver og varm Kjærlighed til enhver Tid har været rede til at fremme Stiftelsens Tarv; hans Navn vil i taknemlig Erindring være knyttet til Opfostringshuset, og han har i denne Bygning sat sig et varigt Minde her. Men al min Tak sender jeg dog først og sidst til dig, min himmelske

Herre, som saa miskundelig har ført alt til det gode for os til denne Dag; hav Tak for alt, hvad du har beskikket os, Alvor og Glæde, det har altsammen baaret op ad. Modtag vor Tak, men modtag ogsaa vor Bøn, thi det er jo saa, at til vor Tak maa altid føje sig Bøn om ny Naade. Hør os da, du Herrernes Herre og Kongernes Konge, naar vi bede for vor Konge og hans Hus. Send ham din Styrke og din Naade, og knyt det stærke Troskabens og Kjærlighedens Baand, der binder Konge og Folk sammen, stedse fastere!

Herre vor Gud, hold din Haand over denne Stiftelses Foresatte, der med Kraft og megen Kjærlighed have ført det dertil, at dette Hus i Dag kan modtage os; velsign dem i al deres Færd!

Vor himmelske Fader, du, som selv har lært os, at hvo som annammer et lidet Barn i dit Navn, han annammer dig, se med Velbehag til vor Gjerning og giv Udsæden Væxt. Al et Menneskes Id og Daad er idel Daarskab, naar han ikke sætter al sin Gjerning i din Haand; derfor vende vi, som skulle være de første til at tage Gjerningen op her inde, os til dig med en ydmyg og inderlig Bøn om at vorde iførte din Kraft, ja vær os naadig for Jesu Skyld!

Tag i din stærke Haand de Smaa og bær dem frem paa Ørnevinger; giv dem de opladte Øren og de villige Hjærter og den lydige Aand, saa de herinde faa lagt den faste, urokkelige Grundvold, hvorpaa de kunne bygge deres timelige og evige Velfærd! Amen.

Kantatens anden Del blev nu sunget.

Me1.: Menuetten af Elverhøj.

Du, som faar Læ bag denne Mur
Og i de lyse Stuer,
En sommerfrodig dansk Natur
Fra Gry til Kveld Du skuer;
Føran Dig vugger sig et Sund,
Hvis Bølge sagnrig blinker,

Og her en Have, hist en Lund,
Med Træer og Blomster vinker.

O maatte, hvad dit Øje ser,
Dog Sjælen ret foryngte,
At om dit Land sig mer og mer
Dens Higen tæt maa slynge!
Saa Meget Dig den Strimmel gav,
Hvorpaa din Fod faar vanke,
At den tør møde selv med Krav
Paa Idræt som paa Tanke.

Med Nøjsomhedens Glæde gaa
Til Gjerningen herinde;
Hver Gang din Lærer banker paa,
Han Hjertekamret finde;
Vær kjæk og frisk ved Læg og Bog,
Hold ud, til Natten hindrer —
Men nem i den det tavse Sprog,
Hvor Stjerneskaaren tindrer!

Ja, nem, indtil din Livsfærds Spor
Paa egen Haand Du træder,
Og vox, til Lise for din Mo'r,
Til Fosterhjemmets Hæder,
Til Glæde for dit Land og Drot —
For dem Du Skjold skal være! —
Men først og sidst, i Stort og Smaat,
Du voxe Gud til Ære!

Carl Andersen.

Med Hans Majestæts Tilladelse uddeltes herpaa af
Stiftelsens Forstander Præmier til 12 flinke Drengene
paa sædvanlig Maade. Højtideligheden endte med Af-
syngelsen af Salme Nr. 280.

Mel.: Jesu, din søde Forening at smage.

Aand over Aander, kom ned fra det Høje,
Aand, som med Fader og Søn er vor Gud,
Kom, vore Sjæle tilsammen at føje,
Kom, at berede den himmelske Brud;
Kalde, forsamle og Jesus forklare,
Bygge Guds Kirke, oplyse hans Folk,
Det er din Gjerning, lad os den erfare,
Vær i vort Hjærte Guds Kjærligheds Tok!

N. Bruun.

Lærerne og Børnene begave sig derefter over i Klasserne, medens Kongen og Kronprindsen med synlig Interesse besaae Stiftelsen fra øverst til nederst; de besøgte ogsaa Klasserne, hvor de henvendte venlige Ord baade til Lærere og Børn. To af Eleverne vare iførte Opfostringshusdrengeens oprindelige Dragt, den ene i Søndagsdragt, den anden i Hverdagsdragt. Omtrent Kl. 12 kjørte Kongen og Kronprindsen bort, hilsende med kraftige Hurraraab; de forhenværende og nuværende Elever havde stillet sig i Rækker paa begge Sider af Vejen fra Hovedindgangen til Udkjørselsporten.

I Stiftelsens smukke Spisesal var der imidlertid dækket 4 lange Borde, hvor der blev anrettet et prægtigt Festmaaltid for Børnene, der lode sig den gode Mad, Kage og Vin smage fortræffelig og med livlige Hurraraab besvarede de udbragte Skaaler for Konge og Fædreland, for Frederik Vs og Bernstorffs Minde, for Stiftelsens Foresatte og Lærere.

En Del af de til Festen Indbudte dvælede endnu en Tid i Bygningen.

Kl. 5^{1/2} samledes paa Magistratens Indbydelse en snævrere Kreds af Mænd, der vare knyttede til Stiftelsen paa forskjellig Maade, til en livlig Diner, der var anrettet i Børnenes Spisesal. Forsædet førtes af Etatsraad H. N. Hansen, som havde Plads midt for Bordet mellem Overpræsidenten og Borgerrepræsentationens Formand, og Talerne fulgte Slag i Slag. Efter Maaltidet serveredes Kaffen paa Legepladsen, hvor man tilbragte 1 Times Tid til Sol gik i Bjerge, og Højtidsdagen var til Ende; fra Morgen til Aften hvilede den hjærteligste og mest harmoniske Stemning over Dagen og gav den sit rette Festpræg.

Opfostringshusets ny Bygning, hvis Forhold og hele Indretning vil ses af vedføjede Tegninger, er opført paa Kalkbrænderivejen af røde Mursten med graa Forsiringer og gjør et smukt og anseligt Indtryk; Hovedretningen er fra Nord til Syd. Hele Anordningen af Rummene er særdeles hensigtsmæssig, og alle Hygieinens rimelige Fordringer ere fyldestgjorte, idet alle Lokalerne ere lyse, rummelige og vel ventilerede, og det rette Forhold er iagttaget i Henseende til Lysfladernes Størrelse og Rumfang. Anordningen af Klasserne er noget anderledes end i andre Skoler, idet Børnene under Opsyn maa lære deres Lektier i Klasserne; derfor ere disse anbragte rundt om Tegnesalen, hvorfra haves Overblik over dem alle. Ventilationen og Opvarmningen sker ved et Centralvarmeapparat efter Recks System.

Den til Stiftelsen hørende Grund er noget over én Td. Land stor; Bygningen ligger c. 25 Alen tilbage fra Vejen, hvorfra den adskilles ved en Hæk; den mellemliggende Plads benyttes til Indkjørselsveje og Forhave. Bag Bygningen ligger Børnenes rummelige, c. 2400 □ Alen store Legeplads, der er belagt med Tjærebeton; Legepladsen begrænses dels af Gymnastikhuset mod Øst, dels af et Udhus med fornøden Udenomslejlighed mod Syd, dels af Haver. Hovedbygningen er opført i 4 Etager, hvoraf den nederste dels er Stue, dels Kjælder. Alt Inventarium er hovedsagelig nyt og af god Beskaffenhed; det samme gjælder om Skoleinventariet. Bordene, der ere forsynede med Ryglæne og bevægelig Bordplade, ere konstruerede efter de bedste amerikanske og tyske Modeller og efter en Række omhyggelige Maalinger og Forsøg.

Opfostringshusets hele Indretning og de Vilkaar, det kan byde sine Elever, ere saadanne, at de smaa herinde ville kunne finde et godt Hjem.

Skoleefterretninger.

Den aarlige Eksamen afholdtes i Fjor den 13de, 14de og 15de April med tilfredsstillende Udfald. Den 16de meddeltes Udfaldet og Vidnesbyrdene for det forløbne Halvaar. Af de 23 Konfirmander anbragtes 16 ved forskjellige Haandværk, 1 som Volontær i Privatbanken, 1 paa et Apothek, 1 paa et Handelskontor, 2 ved Flaadens Underofficersskole, 1 ved Hærens Elevskole og 1 kom hjem til sine Forældre. I Stedet for disse 23 Elever optoges den 22de Maj 23 ny Elever i 4de Klasse; i Aarets Løb ere 3 Elever yderligere udtraadte og 3 ny optagne, saa at Elevtallet nu er 92. Om de ledige Pladser indkom 64 Ansøgninger; 51 fra Kjøbenhavn, 11 fra Sjælland uden for Kjøbenhavn og 2 fra Jylland. Af de 26 i det hele optagne Elever vare 20 fra Kjøbenhavn, 4 fra det øvrige Sjælland og 2 fra Jylland. Af Stiftelsens 92 Elever ere 12 forældre-, 48 fader- og 9 moderløse; 23 have begge Forældre levende. Siden Opfostringshuset begyndte sin Virksomhed d. 1ste Oktober 1755 er her optaget 3762 Dreng, udgaaet 3670.

Opfostringshuset har atter i Aar Grund til at glæde sig over sine tidligere Elever, idet kun af samtlige Lærlinge 1 har givet alvorlig Grund til Klage; ligeledes har det langt overvejende Flertal af vore Dreng udvist et særdeles godt Forhold, medens vi dybt beklage, at det har været nødvendigt at maatte udvise 2 paa Grund af slet Opførsel. Sundhedstilstanden har været saa mærkværdig god, at kun i Aarets Løb 1 Dreng har været alvorlig syg.

Til Opmuntring for Eleverne have vi i Aarets Løb i forskjellig Form modtaget betydelige og kjærkomne Gaver fra: Hr. Konferentsraad Ehlers, Udvalget for Folkeoplysningens Fremme ved dets Formand Dr. M. Steenstrup, Hr. Grosserer Grøn, Hr. Grosserer Ammitzbøll, Hr. Handskefabrikant N. F. Larsen, Hr. Theaterdirektør Andersen, fra 29de Juniforeningen og Opfostringshusforeningen. Vi bringe

vor bedste Tak baade for Gaverne og for den Velvillie og Interesse for Stiftelsen, hvorom de vidne.

Vi have i Aar begyndt her ude i den ny Bygning én Gang om Maaneden at holde en lille Gudstjeneste med Bøn, Salmesang og Tale afpasset efter Børnenes Fatteevne. Til at overvære disse Gudstjenester indbyde vi venligen Børnenes Forældre og Værger, for at de kunne erfare, hvorledes vi stille os til Børnene i det højeste Anliggende: deres Salighedssag. Vi kunne ikke noksom i det hele opfordre Børnenes nærmeste til at støtte os i en hver Sag, der angaar Børnenes Vel, og lægge dem paa Hjærte, at, fordi Børnene ere betroede os og ere overgaaede til Opfostringshusets Forsorg og Værgemaal, paahviler der dog lige fuldt deres nærmeste Ansvar; thi vi sende hver Uge Børnene til deres Hjem. Der ville de kunne modtage levende og kraftige Paavirkninger til alt godt: Fader og Moder blive dog altid de bedste for de smaa.

Vi opfordre dem indtrængende til at komme til os, naar de have noget paa Sinde; et hvert Vink til rigtig Forstaaelse af Børnene vil blive modtaget med Tak og samvittighedsfuldt blive benyttet. Det er vort Ønske at staa i et hjærteligt Forhold til Børnenes Hjem: en god Forstaaelse og gjen­sidig Tillid mellem os og Hjemmene vil bidrage saare meget til, at Børnene her finde et nyt Hjem uden derfor at glemme det gamle. Vi ville altid stræbe at styrke, ikke at løsne det Baand, som binder Børnene til deres egentlige Hjem. Men vi maa ogsaa opfordre Forældre og Værger til nøje at vaage over de smaa i den Tid, de tilbringe i Hjemmet.

Lærerpersonalet.

Ved Stiftelsen virke 3 faste, inspektionshavende Lærere og Forstanderen, 1 Faglærer, 1 Skrædermester, 1 Gymnastiklærer og 1 Oldfrue, der tillige er Økonoma.

1. Konstruktør F. Alstrup ansat $\frac{7}{8}$ 45. Tegning 1—4, i alt	12 T.
2. Kand. phil. V. Fritz, inspektionshavende Lærer, ansat $\frac{1}{4}$ 56. Dansk 2—4, Tysk 1—4, Geografi 1—3, i alt	35 T.

3. Skrædermester O. Christensen, ansat $\frac{1}{8}$ 66. Haandgjerning i hele Skolen; han er forpligtet til at være her ..... 42 T.
4. Gymnastiklærer Erichsen, ansat $\frac{1}{9}$ 68. Gymnastik og Dans i hele Skolen, i alt ..... 9 T.
5. Forstanderen Kand. theol. Otto Jensen, ansat $\frac{9}{5}$ 74. Religion 1—4, Historie 1—4, Dansk 1, i alt ..... 26 T.
6. Seminarist E. Rolsted, der har gennemgaaet det Monradske Kursus, inspektionshavende Lærer, ansat $\frac{1}{9}$ 75. Regning og Naturhistorie 1—4, Arithmetik og Naturlære 1—2, Geometri 1—3, i alt ..... 36 T.
7. Seminarist N. P. Kristiansen, ansat $\frac{1}{8}$ 80. Sang og Skrivning 1—4, Geografi 4, i alt ..... 18 T.
Oldfrue og Økonoma er Frkn. M. C. Friis, ansat $\frac{1}{9}$ 76.
Paa Grund af Stiftelsens Flytning maatte d'Hrr. V. Brandt og Eskov Møller, der i flere Aar med Nidkjerhed og Samvittighedsfuldhed havde virket her, opgive deres Timer. Vi mindes med Tak deres Virksomhed her inde.

Den 1ste April i Aar var det 25 Aar siden, at Hr. Fritz begyndte sin Gjerning her inde. Vi fejrede Dagen ved en Skolehøjtid, der overværedes af Stiftelsens Foresatte: Etatsraad H. N. Hansen og Skoledirektøren Professor Holbech. I Sang og Tale tolkedes Jubilaren det Venskab og den Agtelse, han har vundet sig ved sin trofaste, vennesele Færd, ligesom han fra Medlærere, forhenværende og nuværende Elever modtog synlige Beviser herpaa. Som paa Stiftelsens øvrige Højtidsdage fik Børnene et Festmaaltid om Middagen; Dagen var en Fridag.

Undervisningen omfatter følgende Fag: Religion, Dansk, Historie, Geografi, Tysk, Naturlære, Naturhistorie, Geometri, Arithmetik, Regning, Skrivning, Tegning, Sang, Haandgjerning og Gymnastik med Dans. De ugentlige Undervisningstimer ere fordelte saaledes paa hvert Fag:

	1 Kl.	2 Kl.	3 Kl.	4 Kl.
Religion	2	2	4	4
Dansk	6	6	6	8
Historie	2	2	2	2
Geografi	2	2	2	2
Tysk	3	2	2	2
Naturlære	2	2		
Naturhistorie	2	2	2	2
Geometri	2	2	2	
Arithmetik	2	2		
Regning	3	3	4	4
Skrivning	2	3	3	4
Tegning	3	3	3	3
Sang	2		2	
Haandgjerning	6	6	6	5
Gymnastik og Dans	4		4	
I alt	43	43	42	42

I det forløbne Skoleaar ere følgende Pensa gennem-
gaaede:

Religion.

1. Klasse: Af Katekismen er lært 2den, 3dje, 4de og 5te Part. Det ny Testamentes Bibelhistorie efter Anger. Saadanne Stykker af det N. T., som der henvises til i Angers Bibelhistorie, ere i Reglen lærte. De i de foregaaende Klasser lærte 36 Salmer ere repeterede og 4 ny lærte.

2. Klasse: 1ste, 4de og 5te Part af Katekismen ere gennemgaaede. Det gamle Testamentes Bibelhistorie er lært efter Anger med flittig Benyttelse af Bibelen. De i de foregaaende Klasser læste 24 Salmer ere repeterede og 12 ny lærte. Palæstinas Geografi er gennemgaaet.

3. Klasse: 2den og 3dje Part af Katekismen ere gennemgaaede. Af det gamle Testamentes Bibelhistorie er lært fra Rigets Deling ud og hele det ny Testamentes. De i 4de Klasse lærte 12 Salmer ere repeterede, 12 ny ere lærte.

4. Klasse: Af Katekismen er gennemgaaet 1ste Part og af Bibelhistorien det gamle Testamente. 12 Salmer Ordret uden ad læses i Katekismen kun Skriftordene og Luthers Forklaringer.

Hovedvægten ved Religionsundervisningen lægges paa at fremstille de kristelige Sandheder saa levende og letfattelig som mulig. Al abstrakt Dogmatik undgaas, idet der ved Indskjærpelsen af Kristendommens Børnelærdomme gaas ud fra Fortællinger i Bibelen, Herrens Lignelser eller enkelte fyndige Bibelsprog og Salmeverv.

Dansk.

1. Klasse: Til Oplæsning og Gjenfortælling benyttes Flors Haandbog. Da det ved Undervisningen i Dansk er følt som et Savn, at Eleverne som oftest faa Brudstykker at læse, og vi kun i faa Tilfælde kunne give dem den Bog i Hænde, hvorefter Brudstykket er taget, blev det besluttet at danne en Læsebog bestaaende af en Del af Folkelæsnings Skrifter. Ved velvillig Imødekommen fra Udvalgets Side blev det muligt at anskaffe en Samling af 19 forskellige Skrifter i 24 Eksemplarer. Herved er bragt en for Eleverne baade nyttig og interessant Afveksling ind i Undervisningen. For Læreren er det selvfølgelig ogsaa et stort Gode ikke at være nødt til Aar ud og Aar ind at bevæge sig inden de samme snævre Grænser. Eleverne have lært et kort Omrids af den danske Grammatik og ere flittig blevene øvede i Analyse. 40 Stile ere skrevne og rettede. Opgaverne have været hentede fra de gennemgaaede Pensa i Historie, Geografi, Naturhistorie og Naturlære; nogle Beskrivelser, Breve, Udviklinger af Ordsprog og fri Opgaver, disse sidste med opgivne Momenter, ere skrevne. Nogle af vore fremragende Digteres Levned er læst efter Flors Haandbog, lige som der i Aarets Løb baade i og uden for Skoletiden er blevet oplæst Stykker af gode Forfattere.

2. Klasse: Til Oplæsning og Gjenfortælling er benyttet Joakim Larsens Læsebog. Ved Analyse er det vigtigste af den danske Grammatik indøvet, 50 Stile ere skrevne; Opgaverne have været Gjenfortællinger, Breve med opgivet Indhold og Omsætning af Vers paa Prosa.

3. Klasse: Til Oplæsning og Gjenfortælling er benyttet Matzen III. Alle Ordklasserne og de vigtigste Forbindelser af Hoved- og Bisætninger ere indøvede ved Analyse,

55 Stile, Diktat og Gjenfortællinger, ere skrevne og rettede. Nogle Digte efter «Holsts Smaadigte» ere lærte uden ad.

4. Klasse: Matzen II benyttes til Oplæsning og Gjenfortælling. Eleverne have lært de vigtigste Ordklasser og ere blevne øvede i at opløse den simple Sætning med Hensyn til Grundord, Omsagn, Gjenstand og Hensynsgjenstand. 70 Diktatstile ere skrevne og rettede. Nogle Digte ere lærte uden ad.

I 1ste og 2deu Klasse maa Eleverne skrive deres Stile i ulinierede Bøger.

Historie.

1. Klasse: Af Fædrelandets Historie efter Nissen er læst fra 1448 ud. Efter Kofods fragmentariske Verdenshistorie er læst Middelalderens og den nyere Tids Historie.

2. Klasse: Af Fædrelandets Historie efter Nissen er læst fra 1730 ud, for fra til 1448. Af Verdenshistorien efter Kofod er læst fra 1ste puniske Krig til Reformationen.

3. Klasse: Af Fædrelandets Historie er læst for fra til 1730 efter Nissen. Af Verdenshistorien efter Kofod er læst for fra til den første puniske Krig. For at lette Børnene Arbejdet bliver Verdenshistorien ugentlig benyttet i én af de danske Timer til Oplæsning og Gjenfortælling.

4. Klasse: Efter Nissens Fædrelandshistorie er læst for fra til 1559. Ved den første Gjennemgang af Stoffet benyttes ingen Bog, men alt fortælles.

I Verdenshistorien overspringes adskillige Fortællinger, idet kun epokegjørende Begivenheder læres og saadanne Stykker, som tjene til at belyse Fædrelandets Historie. Paa denne lægges Hovedvægten; skulde Verdenshistorien læres i et blot nogenlunde fyldigt Omrids, vilde der kræves langt mere Tid, end der kan ofres her paa dette lærerige Fag.

Geografi.

1. Klasse: Hele Geografien efter Erslev Nr. 3.

2. Klasse: Evropa fra de britiske Øer, Asien, Afrika, Amerika og Avstralien. Palæstinas Geografi gennemgaaes udførlig.

3. Klasse: For fra til de britiske Øer.

4. Klasse: Indledningen til Geografien og Danmark.

Tysk.

1. Klasse: Af Kapers Læsebog II fra Side 72 til Side 171. Hele Formlæren med Hjorts lille Grammatik som Grundlag. Kursorisk Læsning.

2. Klasse: Kapers Læsebog II til Side 72. Formlæren er gennemgaaet.

3. Klasse: Kapers Læsebog I fra Side 44 ud. Af Grammatiken er gennemgaaet Artiklernes, Adjektivernes og Substantivernes Deklination, Talord, Stedord, Konjugation af Hjælpeverberne og de regelrette Verber.

4. Klasse: Kapers Læsebog I til Side 44. Artiklernes og Substantivernes Deklination, Konjugation af Hjælpeverberne og de regelrette Verber.

Naturlære.

1. Klasse: Efter Deichmann Brants Lærebog er gennemgaaet Lys, Varme og Magnetisme.

2. Klasse: Efter samme Lærebog er gennemgaaet Tyngdens almindelige Virkninger (Faldet) samt Virkninger paa faste, flydende og luftformige Legemer.

Naturhistorie.

1. Klasse: Hele Plante- og Dyreriget efter Feddersens og Strøms Lærebøger.

2. Klasse: Efter Strøms Plantelære: den almindelige Del samt de énkimbladede, de kronløse og de frikronbladede. Hvirveldyrene ere repeterede.

3. Klasse: Hele Dyreriget efter Feddersen.

4. Klasse: Pattedyr, Fugle og Krybdyr.

Geometri.

1. Klasse: Julius Petersens Lærebog i den elementære Plangeometri er gennemgaaet.

2. Klasse: Efter samme Bog til § 100, Pagina 50.

3. Klasse: Efter samme Bog til § 67, Pagina 28.

Arithmetik.

1. Klasse: Efter Assens Lærebog er gennemgaaet Sum, Produkt, Brøk, Decimalbrøk, Proportion, Roduddragning og Ligninger af 1ste Grad.

2. Klasse: Efter Jul. Petersens Bog: Sum, Produkt og Decimalbrøk.

Regning.

1. Klasse: Løsning af blandede Opgaver efter Bokkenheusers Regnebog for Mellemklasserne. Hovedregning.
2. Klasse: Reguladetri med Brøk, Kurs- og Procentregning. Hovedregning. Nehm 4.
3. Klasse: Reguladetri samt de 4 Regningsarter med Brøk. Hovedregning. Nehm 3.
4. Klasse: De 4 Regningsarter med benævnte Tal. Hovedregning. Nehm 2.

Skrivning.

1. Klasse: Eleverne øves enkelte Timer i Skjønkskrivning efter Forskrift og stort Latin, men i Reglen skrives efter Bog og uden Streger. Øvelser i Hurtigskrivning efter Diktat.
2. Klasse: Af de 3 ugentlige Skrivetimer anvendes de 2 til Skjønkskrivning, den ene til Øvelse i Hurtigskrivning og Afskrivning efter Bog.
3. Klasse: Skjønkskrivning efter Forskrift og Afskrivning efter Bog.
4. Klasse: Skjønkskrivning efter Forskrift.

Tegning.

1. Klasse: Frihaandstegning efter stor Fortegning og Gibs. I geometrisk Tegning have Eleverne udført nogle Projektionstegninger og optrukket en Del Figurer med Tusk. De fremligste Elever øves i Tegning efter Klødser og fritstaaende Figurer.
  2. Klasse: Frihaandstegning efter Fortegning. I geometrisk Tegning er udført en Spiral, nogle Maalestokke, Prismer og Pyramider i forskellige Stillinger.
  3. Klasse: Frihaandstegning efter Fortegning. I geometrisk Tegning er udført Konstruktioner for rette Liniers Stilling mod hinanden, Sum, Deling etc. af Linier og Vinkler, Figurkonstruktioner, Cirkelperiferiens Deling og Ovaler.
  4. Klasse: Her er udført regelmæssige Samstillinger af rette og krumme Linier.
- Fortegninger bruges ikke ved den geometriske Tegning undervisning, men Forbillederne optegnes paa Vægtavlen.

Sang.

Eleverne have, inddelte i 2 Hold, lært adskillige flerstemmige Sange efter C. V. Mortensens Sange III. Koraler.

Ved Undervisningen benyttes ogsaa «kortfattet Musiklære af V. Brandt.»

Haandgjerning.

Af alle tidligere Haandgjerningsfag er nu kun Skræderiet tilbage. Paa Opfostringshusets Værksted forfærdiges og reparerer alle Elevernes daglige og Konfirmationsklæder; i Aaret 1880 er her forfærdiget 161 Klædninger, 290 ere reparerede og 72 Par Gymnastiksko ere blevne syede.

Gymnastik.

Eleverne ere delte i 2 Hold. Opfostringshuset har havt Gymnastikundervisning siden 1ste Juli 1799; da Gymnastik er af stor Vigtighed for Børn og da især for vore Drengene, der ere meget beskjæftigede, lægges der stor Vægt paa denne Side af Undervisningen. 1 Time om Ugen anvendes til Dans. Om Sommeren gaa Eleverne hver Dag til Svømning, og det er rent undtagelsesvis, at en Elev ved Udgangen herfra ikke er Frisvømmer. Ved sidste Svømmeeksamen vare 70 Frisvømmere; 22 svømmede i Stramsele.

Den aarlige Eksamen afholdes i Dagene den 20de, 22de og 23de April efter nedenstaaende Schema:

I. Klasse. Lokale Nr. I.

Onsdag den 20de April.

8—9½.	Religion	}	Forstanderen.	
9½—11.	Naturlære		}	Hr. Rolsted.
3—4½.	Arithmetik			
4½—6.	Geometri			

Fredag den 22de April.

8—9½.	Historie	}	Forstanderen.
9½—11.	Dansk		
2—3½.	Naturhistorie		Hr. Rolsted.
3½—5.	Geografi		Hr. Fritz.

Lørdag den 23de April.

8—9½.	Regning	Hr. Rolsted.
9½—11.	Tysk	Hr. Fritz.

2. Klasse, Lokale Nr. 2.

Onsdag den 20de April.

8—9½.	Naturlære	Hr. Rolsted.
9½—11.	Religion	Forstanderen.
4½—6.	Tysk	Hr. Fritz.

Fredag den 22de April.

8—9½.	Naturhistorie	Hr. Rolsted.	
9½—11.	Geografi	}	Hr. Fritz.
2—3½.	Dansk		
3½—5.	Geometri		Hr. Rolsted.

Lørdag den 23de April.

9½—11.	Historie	Forstanderen.
11—12.	Regning	Hr. Rolsted.

3. Klasse, Lokale Nr. 3.

Onsdag den 20de April.

8—9½.	Dansk	}	Hr. Fritz.
9½—11.	Geografi		
11½—12½.	Regning		Hr. Rolsted.

Fredagen den 22de April.

8—9½.	Tysk	Hr. Fritz.
3½—5.	Historie	Forstanderen.
5—6.	Naturhistorie	Hr. Rolsted.

Lørdag den 23de April.

8—9½. Religion. Forstanderen.

4. Klasse. Lokale Nr. 4.

Onsdag den 20de April.

9½—11.	Geografi	Hr. Kristiansen.
11½—12½.	Tysk	Hr. Fritz.
3—4½.	Religion	} Forstanderen.
4½—6.	Historie	

Fredag den 22de April.

9½—11. Regning Hr. Rolsted.

Lørdag den 23de April.

8—9½.	Dansk	Hr. Fritz.
9½—11.	Naturhistorie	Hr. Rolsted.

Lørdag den 23de April.

12—1.	Hele Skolen Sang	Hr. Kristiansen.
1—2.	— —	Gymnastik Hr. Erichsen.

Børnenes skriftlige Arbejder og Tegneprøver ligge under hele Eksamen til Eftersyn i Tegnesalen.

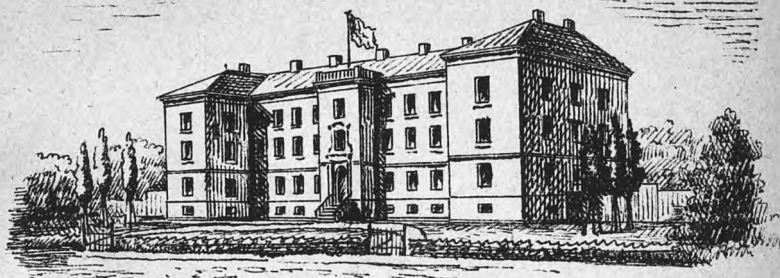
Til at overvære Prøven indbydes Børnenes Forældre og Værger og en hver, der maatte interessere sig for Stiftelsen.

Det kongelige Opfostringshus, April 1881.

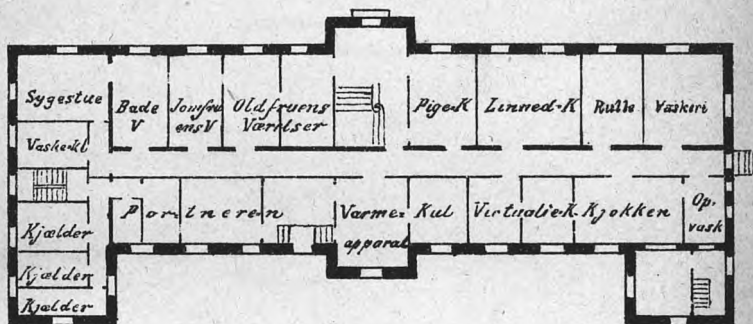
Otto Jensen.

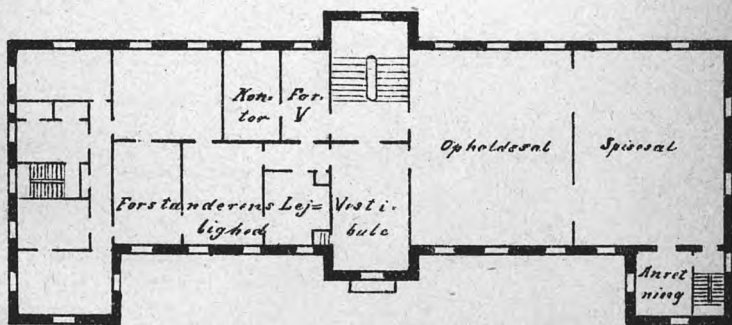

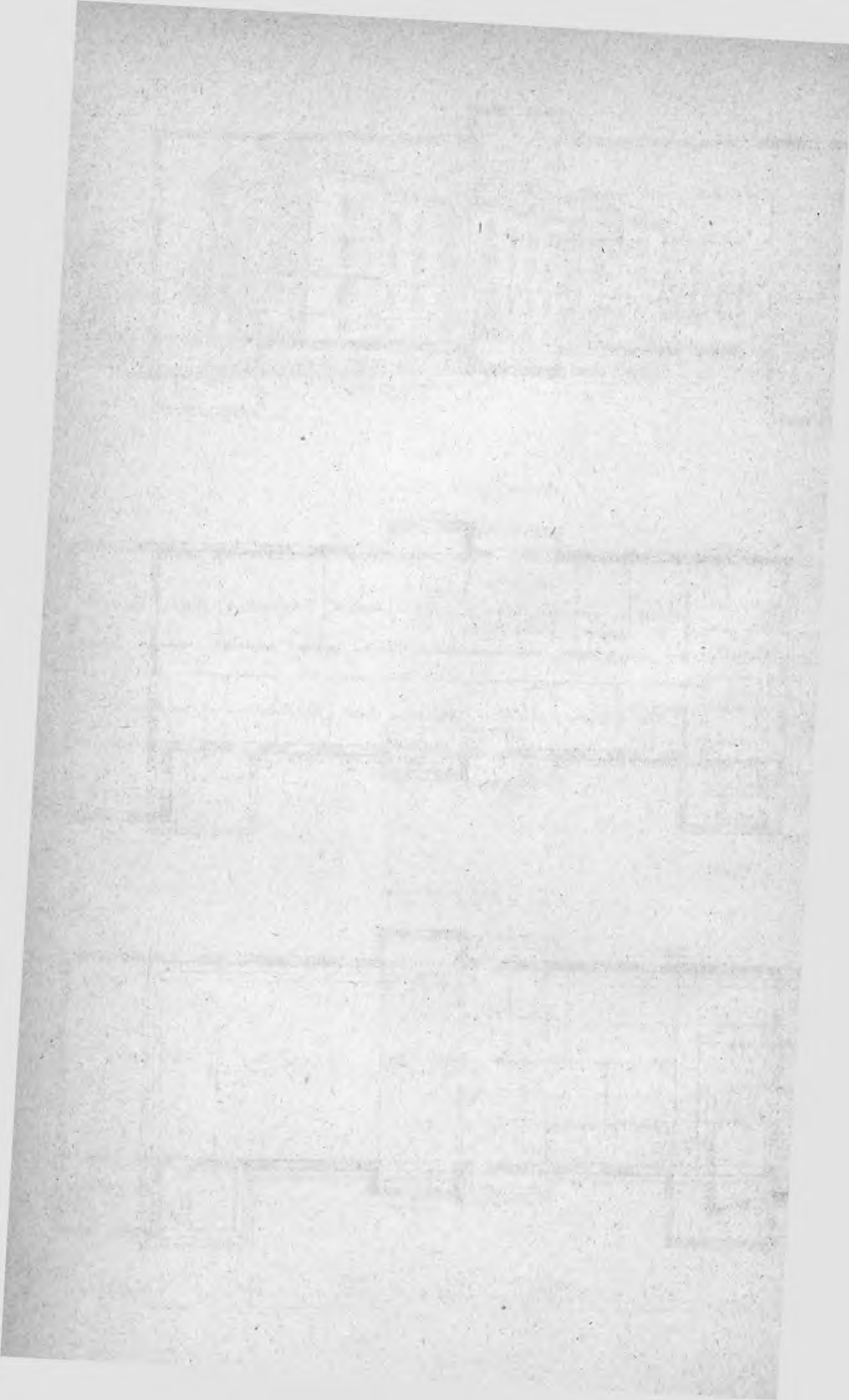

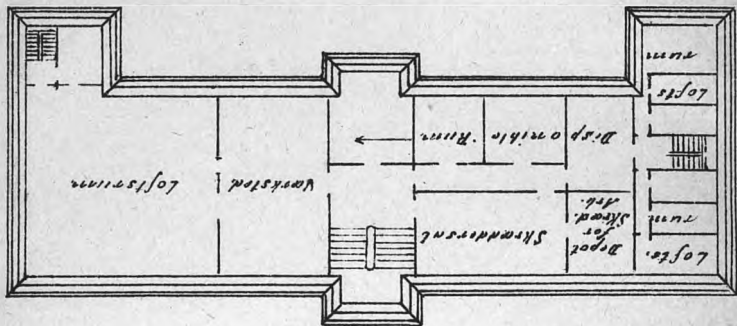
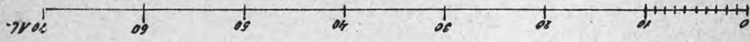
Underste Etage

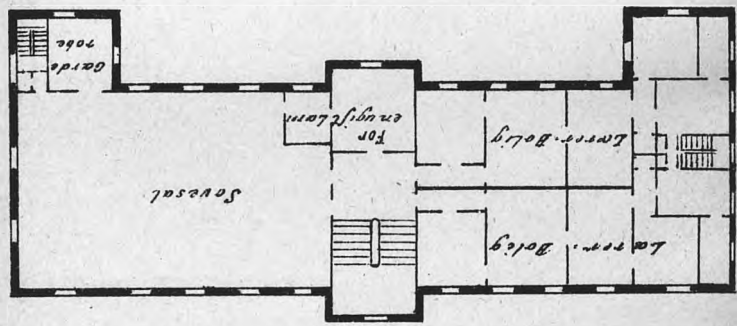
Stue etage

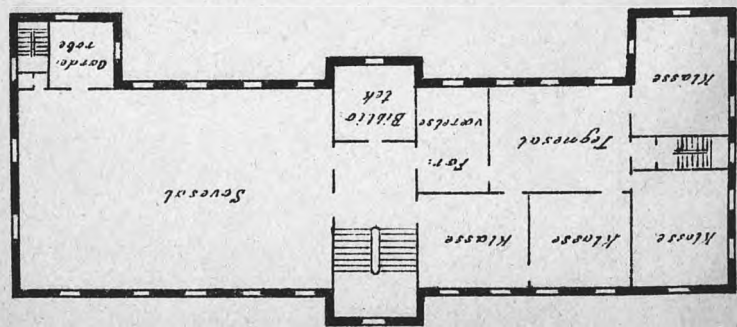

1ste Etage

2de Etage

3de Etage

Efterretninger

om

det kongelige Opfostringshus

for

Skoleaaret 1. Maj 1881 til 30. April 1882

ved

Otto Jensen,

Stiftelsens Forstander.

Kjøbenhavn.

S. L. Møllers Bogtrykkeri.

1881.

09. 385
08. 25
7

1881/82

Nogle Bemærkninger

foranledigede ved Undersøgelserne om Sundhedstilstanden
blandt Skolebørn.

I en Aarrække have Læger og Skolemænd havt deres Opmærksomhed henvendt paa den Kjendsgjerning, at en stor Del af den opvoksende Ungdom lider af forskellige Svagheder og Sygdomme, der gjøre dem uskikkede til Arbejde og medføre Fare for Sundheden. Da største Parten af disse Børn gaa i Skole, ligger det nær at søge Skylden i uheldige Forhold i Skolen, enten disse nu ere rent [udvortes] daarlige Lokaler, slet Inventarium, utilstrækkelig Belysning o. lign. eller ere at søge i Skolens hele Plan og Ordning, saa der stilles for store Fordringer til Børnene og følges uheldige Metoder. Man kastede sig da med stor Iver over at undersøge disse Forhold, og lige som der nu allerede findes en hel Litteratur, der beskjæftiger sig med Skolehygieinen, saaledes foreligger der ogsaa mange Forslag til Omdannelse af Skolen. Denne Bevægelse er ikke bleven uden Frugt; det kan ikke nægtes af nogen uheldet Betragter, at Skolens skadelige Indflydelse paa Børnenes Sundhedstilstand er bleven overdrevet, og at Skolen har faaet Skyld for meget, som den ikke burde have Skyld for, og hvortil Grunden maa søges andet Steds; men paa den anden Side er ogsaa Opmærksomheden bleven henledet paa Forhold, som burde være anderledes, det er gaaet mere op for den almene Bevidsthed, at der bør tages stort Hensyn til Børnenes

fysiske Vel, og at Skolen ogsaa i denne Henseende har en vigtig Opgave at løse. Synlige Vidnesbyrd herom have vi i det store Antal vel indrettede Skoler med lyse, luftige Lokaler, hensigtsmæssigt Inventarium, god Beliggenhed, som ere opførte her i Byen og rundt om i Provinserne. Det tør ogsaa ventes, at der i en ikke fjern Fremtid vil blive gjort noget for at lette Arbejdet i de højere Drengeskoler. Imidlertid findes der selvfølgelig endnu mange Steder Skoler, som ikke byde Eleverne fuldt tilfredsstillende Vilkaar, ja, der gives vel ogsaa Skoler, som ved deres Lokaler, Inventarium, Ordning og Mangel paa Renlighed ligefrem maa kaldes sundhedsfarlige. Mod sidstnævnte Slags Skoler gives der kun ét virksomt Middel — at lukke dem. Forøvrigt gjælder det om at udvikle «den stille Magt», der fordrer: «Vi ville have vore Børn underviste efter en fornuftig Plan i vel indrettede Skoler»; men som ikke glemmer at tilføje: «Saa ville vi da ogsaa være rede til at bringe de Ofre, der kræves af os, og til af al vor Magt at støtte Skolen i sin Gjærning; vi ville ikke altid komme til Skolen som de, der fordre, men ogsaa som de, der føle vore Forpligtelser og ville anerkjende, at Skolen ogsaa har Ret til at stille Fordringer til Hjemmet om kraftig Understøttelse». At skabe denne stille Magt er en Hovedopgave; før den gjør sig gjældende, tror jeg ikke, at der vil indtræde nogen væsentlig Forandring. Alt kan ikke afgjøres ved Love og Anordninger; thi det maa ikke glemmes, at en stor Mængde Skoler, de private, arbejde under saa vanskelige Forhold, at de i Almindelighed ikke uden kraftig, ogsaa pekuniær, Støtte kunne indføre væsentlige Forbedringer. Især indtager den højere private Pigeskole i mange Retninger en vanskelig Stilling, ogsaa i den, at der for Øjeblikket synes at herske en «stille Magt» hos Publikum, som stiller aldeles urime-

lige Fordringer til Skolen baade i Henseende til den Kundskabsmængde, der skal bibringes de unge Piger, og til den Tid, der maa anvendes dertil. At der klæber Mangler ved Skolen i forskellige Retninger, indrømmes af alle, og «Skolens Reform» har i mange Aar været et brændende Spørgsmaal — men hvor bliver Reformen, ikke den gamle Sætten ny Lap paa gammelt Klædebon, men den tidssvarende Omdannelse af? For over 100 Aar siden begyndte man at drive stærkt paa Børnenes fysiske Opdragelse, at lægge Vægt paa Legemsøvelser, Spadseren, Haandværk, naturlig Klædedragt, lettere Metoder o. m. a.; men hele Bevægelsen døde hen. Vi ville haabe, at det i vore Dage, da Lægekunsten i Henseende til Hygieinen har gjort saa store Fremskridt, og efter det, som allerede er udrettet, maa lykkes at gjenføde Skolen.

Siden Hr. Kommunelæge Hertel og Dr. Lehmann have udgivet deres Skrifter om Børnenes Sundhedstilstand, og efter at der er blevet anstillet Undersøgelser i lignende Retning ogsaa paa Landet, er dette Forhold Gjenstand for en livlig Drøftelse baade i Skrift og paa Møder. Det medicinske og det pædagogiske Selskab i Kjøbenhavn have indgivet énslydende Andragender til Kultusministeren om Nedsættelsen af en sagkyndig Kommission til Undersøgelse af de her hen hørende Forhold, og det tør haabes, at en saadan Kommission vil blive nedsat.

De hidtil anstillede Undersøgelser ere hverken omfattende eller énsartede nok til at afgive et aldeles nøjagtigt Resultat; men de ere dog foretagne med saa stor Omhu og i saa stort Omfang, at man vel nok tør gaa ud fra, at de indvundne Resultater komme de virkelige Forhold temmelig nær, og at altsaa i de højere Skoler her i Byen 31 % af Drengene og 39 % af Pigerne lide af forskellige Sygdomme og Svagheder,

som gjøre det nødvendigt, at der tages særligt Hensyn til deres Helbred; med andre Ord: en Tredjedel af de skolesøgende Børn kunne og bør ikke præstere det Arbejde, som kan fordres af sunde Børn, uden Fare for deres Sundhed. Desværre foreligger der ingen Undersøgelser af Sundhedstilstanden blandt Børnene i de lavere Skoler til Sammenligning, hvilket vilde have sin Interesse, da der i disse Skoler jo gjør sig andre Faktorer gjældende, som forstyrrende Sundheden. Mærkelig nok skal, efter hvad Dr. Hertel har oplyst, Sundhedstilstanden blandt Skolebørn paa Landet efter de foretagne Undersøgelser ikke være væsentlig bedre end i Kjøbenhavn, en Omstændighed, der tyder hen paa, at den egentlige Grund til Svageligheden ikke hovedsagelig maa søges i Skolen, da Børn paa Landet sandelig ikke blive overbebyrdede hverken ved Skoletidens Længde eller Skolearbejdets Omfang. Selv om Procentantallet af sygelige Børn ved en nøjere Undersøgelse skulde vise sig noget mindre, bliver det dog vist altid stort nok til at vække alvorlig Bekymring, da man jo maa befrygte, at Forholdet, hvis der ikke træffes energiske Forholdsregler, vil forværre sig og en kommende Slægt blive endnu svagere.

Hvor skal man søge Aarsagerne til den daarlige Sundhedstilstand blandt Børnene, og kan der gjøres noget for at forbedre den?

Det vil til Besvarelsen af disse Spørgsmaal have sin Interesse at se, hvorledes Sundhedstilstanden er her paa Opfostringshuset, hvor alt er beregnet paa Børnenes Tarv, og hele Livet er indrettet efter Hygieinens Fordringer, saa vidt disse have kunnet realiseres. For Tiden findes her 91 Drengene i Alderen fra 10—14 Aar, af hvilke 64, eller ca. 71 %, havde mistet begge eller

én af Forældrene, og 27 eller ca. 29 % have begge Forældrene levende. Eleverne optages i 10 Aarsalderen og maa forinden fremlægge Lægeattest for, at de ere sunde; men Lægerne indskrænke sig, som rimeligt er, i Reglen til at udtale, at Barnet for Øjeblikket er sundt; nogen Udtalelse om Rimeligheden af arvelige Sygdomsanlæg kan jo i Reglen ikke ventes. Største Parten af vore Elever komme fra Hjem, hvor Forholdene forbyde at fyldestgjøre Hygieinens Krav. I visse Retninger er Opfostringshuset altsaa heldig stillet i Henseende til Børnenes Sundhedstilstand ved Optagelsen; i andre Henseender findes betænkelige Momenter; men Sundhedstilstanden er og har i en lang Aarrække været fortrinlig, ogsaa i den gamle Bygning, hvor Lokalerne vare alt andet end gode. I de sidste 30 Aar har ingen Epidemi hjemsøgt Stiftelsen; medens saaledes i 1853 mange Mennesker døde af Kolera i den Fløj af Opfostringshusets tidligere Ejendom, hvor Holmens Arbejdshus var indstalleret, forekom der i den anden Fløj, hvor Eleverne boede, ikke et eneste Tilfælde af Kolera. I de samme 30 Aar er her i det hele død 8 Elever, 5 af bevislig arvelig Brystsyge, 1 af Tyfus, 1 af Obstruction og 1 af Croup. Uagtet jeg ingen Sinde har næret Tvivl om, at Sundhedstilstanden var god, anmodede jeg dog i December Maaned 1881 Stiftelsens Læge, Hr. Kommunelæge Stockfleth om at foretage en Undersøgelse af Elevernes Sundhedstilstand og udtale sin Dom, der her anføres:

«I det Aar, jeg har været Læge ved Opfostringshuset, er der kun forekommet faa Sygdomstilfælde blandt Eleverne. Foruden lette kirurgiske Tilfælde har det hovedsagelig været lettere catarrhalske Affektioner, især Ondt i Halsen og Brystcatarrh. Af Sygdomstilfælde, der kunne tilskrives Opholdet paa Skolen eller Overanstrengelse, er der, mig vitterligt, intet forekommet.

Ved et Eftersyn af Drengene, som i de sidste Dage er foretaget af Forstanderen og mig i Forening, forefandt vel nogle enkelte, 3, Drengene med Anæmi, dog ikke i nogen fremtrædende Grad, og uden at Sygdommen ledsagedes af tydelige, subjektive Symptomer, idet de paagjældende Drengene uden Hinder have kunnet deltage i de andres Arbejde og Leg uden at paavirkes mere deraf end disse. Dette heldige Resultat maa vistnok udelukkende tilskrives de gunstige Vilkaar, hvorunder Drengene leve. Skolelokalerne ere store, godt ventilerede og Temperaturen vel afpasset, Skolebænke og Borde ere hensigtsmæssige, og Opholdet i Skolestuerne i det Hele taget saaledes, at det ikke i nogen mærkelig Grad paavirker Børnenes Velbefindende. Udenfor Skoletiden er der sørget for passende Beskjæftigelse, og navnlig er der givet Drengene rig Lejlighed til Bevægelse i fri Luft paa den store Legeplads, hvor de ogsaa drive al Slags Sport med stor Livlighed. Jeg skal endnu kun tilføje, at den gode Kost og de luftige og vel indrettede Soverum spille en væsentlig Rolle til Børnenes Velbefindende.

Det gunstige Resultat er saa meget mere paafaldende, som en stor Del af Drengene ere af brystsyg Slægt, og de fleste have før deres Optagelse i Opfostringshuset levet under de ugunstigste hygieiniske Forhold. Det er imidlertid et paaviseligt Faktum, at Drengenes Sundhedstilstand saa godt som altid bedres i væsentlig Grad under Opholdet i Anstalten; de trives godt, tiltage i Vægt, og Udseendet bliver sundere og kraftigere; scrofuløse Sygdomme høre til Sjældenhederne blandt Eleverne.

Dødsfald forekomme sjældent og skulle hovedsageligt hidrøre fra hereditære Sygdomme; dette maa vel nærmest tilskrives Børnenes heldige Aldersperiode (10—14 Aar), da Brystsyge og andre arvelige Syg-

domme jo sjældent komme til Udvikling i denne Periode af Livet.»

Til disse Udtalelser af Dr. Stockfleth, som jeg i ét og alt tiltræder, skal jeg kun tilføje nogle få Bemærkninger om Forhold her, som efter min Mening spille en ikke ringe Rolle for at bevare Sundheden, men som Lægen, fuldstændig korrekt, ikke har berørt. Børnene bade meget, om Sommeren hver Dag i Sundet; om Vinteren faar hvert Barn 1 varmt Bad om Maaneden, og hvis noget Barn viser Tilbøjelighed til Udslet, Bylder eller lign., faar det i nogen Tid varmt Bad hveranden eller tredje Dag. Virkningen af disse Bade er øjensynlig stor; her er saaledes i det sidste Aar kun brugt 3 Pæle Levertran.

Børnenes Arbejdstid er hensigtsmæssig fordelt med passende Ophold, Fagene ere ligelig fordelte paa de enkelte Dage, saa ingen Dag bliver særlig bebyrdet, Fordringerne ere afpassede efter almindelig begavede Børns Evne, og det væsentlige Arbejde udføres i Skoletiden, medens Forberedelsen udenfor Skoletiden kun kræver $1\frac{1}{2}$ Time daglig; i alt, Haandgjerning, Forberedelse og Sang iberegnet, have Eleverne ca. 8 Timers Arbejde om Dagen. Viser det sig i længere Tid, at et Barn har særlig Vanskelighed ved at følge med i et enkelt Fag, og vi efter omhyggelig Prøve komme til det Resultat, at det ikke hidrører fra ond Vilje eller Dovenskab, men fra Mangel paa Evne, bliver Barnet fritaget for dette Fag, naar det ikke er et af de befalede elementære Fag. Overlæsningen foregaar under Tilsyn, og de Elever, som trænge til Hjælp, faa den af den inspektionshavende Lærer eller en flink Kammerat. Børnene have desuden 4 Timer Gymnastik om Ugen og deltage med stor Lyst i Øvelserne; da vi i Fjor havde Besøg af de tyske Skolemænd, undrede de sig over Børnenes Lyst til Gymnastikken.

Af væsentlig Betydning for Børnenes Sundhed er det ogsaa, at det daglige Liv her er indrettet efter Børnenes Behov, og at det gaar sin rolige regelmæssige Gang: tidlig op og tidlig i Seng, Maaltiderne til bestemt Klokkeslet, ingen Venten paa Maden, Arbejde til bestemt Tid, Hvile til bestemt Tid, meget faa Forlystelser og ingen ophidsende eller obscoen Lektüre. Tarvelighed, Ro og Regelmæssighed ere absolut nødvendige Betingelser for Børns Sundhed. Kunde og vilde Forældrene tage fornødent Hensyn til Børnenes Tarv ved at indrette det daglige Liv i Hjemmene saaledes, vilde meget være vundet; men det er vel i Almindelighed saa, at der ved Fastsættelsen af Husordenen, Fornøjelser i og udenfor Hjemmet og hele Levemaaden, tages lidet eller intet Hensyn til Børnene.

Ved Undersøgelsen af, hvor Skylden til den opvoksende Slægts store Svagelighed maa søges, har man med et meget vanskeligt og sammensat Forhold at gjøre, og jeg tror, at man har været og tildels endnu er tilbøjelig til at vælte for meget Ansvar over paa Skolen, hvorfor det er saa meget glædeligere, at man nu synes at være kommen over i det rigtige Spor, ved at undersøge, hvad der fra Skolens Side kan gjøres for at forbedre Sundhedstilstanden, uden derfor at lukke Øjnene for Skolens Brøst. Det er ikke alene ubilligt, men ogsaa farligt at give Skolen ene Skylden for Børnenes daarlige Sundhedstilstand, da derved Opmærksomheden bortdrages fra andre Aarsager, og Tilliden til Skolen svækkes. Uden Virkning har det ikke været, hvilket kan ses af den store Mængde «private Undervisninger», der findes, hvor Børnene visselig som oftest arbejde under langt slettere Vilkaar end i Skolen.

Det er ovenfor bleven berørt, at Skolen kan have en skadelig Indflydelse paa sine Elever baade ved at byde dem slette ydre Vilkaar og ved at stille for store

Fordringer til dem. At der bruges Lokaler til Skole, som ere aldeles uskikkede hertil, saa Opholdet i dem bliver skadeligt, er utvivlsomt; men tør det antages, at de højere Dreng- og Pigeskoler, der styres af ansete og samvittighedsfulde Mænd og Kvinder, ere saa slette i hygieinisk Henseende, at Opholdet i dem virker skadeligt paa Børnenes Sundhed? Jeg tror det ikke, og jeg er overbevist om, at der fra disse Skolers Side gjøres, hvad der kan for at afhjælpe Manglerne; det byder jo ogsaa Skolens egen Interesse; thi den Skole, om hvilken det vides, at dens Lokaler ere sundhedsfarlige, vil snart blive tom. Det vil imidlertid være indlysende, at private Skoler kun i de færreste Tilfælde ville være i Stand til at skaffe sig Lokaler, der kunne maale sig f. Eks. med Kommunens Skoler og fuldt ud tilfredsstille Hygieinens Krav; men herfra og til at være sundhedsfarlige er et langt Spring. Imidlertid maa der ikke ties om de mangelfulde Lokaler, det gjælder om, at den offentlige Mening med større og større Styrke kræver, at de Skoler, som faa de høje Skolepenge, tilbyde sine Elever lige saa gode Lokaler som Friskolen sine. Men, som ovenfor berørt, vil den private Skole ikke magte det alene; Stat og Kommune maa træde til. For den private Foretagelsesaand er her sikkerlig ogsaa en lønnende Opgave at tage fat paa; der findes rundt om i alle Dele af Staden, hvor der kan være Tale om at anlægge en højere Skole, Ejendomme, hvor der kan indrettes passende Skolelokaler, og naar vedkommende Ejer vilde sætte sig i Forbindelse med en allerede bestaaende vel anset Skole og indrette Skolelokalerne efter dens Behov, da vilde Foretagendet utvivlsomt findes rentabelt. Byder Skolen sine Elever mindre gode Lokaler og daarligt Inventarium, ligger heri en Fare for Sundheden, men jeg føler mig overbevist om, at den skadelige Virkning heraf er altfor ensidig fremhævet og overvurderet. Beviset er

endnu ikke ført, skjønt det synes med Lethed at kunne føres ved at undersøge Sundhedsforholdene i de Skoler, som nu i en Aarrække have budt sine Elever gode ydre Vilkaar i enhver Henseende, og derved komme til Visshed om, om Tilstanden der er væsentlig bedre end andet Steds. At Sundhedstilstanden mellem Børn paa Landet, hvor der ydes saa saare liden Undervisning, ikke synes at være bedre end her i Hovedstaden, tyder paa, at Hovedskylden for den daarlige Sundhedstilstand maa søges andet Steds end i Skolerne, selv om disse ikke ere sagesløse. Men Skolen har her en stor Opgave at løse; er det utvivlsomt, at gode Lokaler og godt Materiel kan bidrage til Børnenes Velbefindende og i al Fald bevirke, at Sundhedstilstanden ikke forringes, da bør Skolen af al Magt stræbe at skaffe disse Betingelser til Stede. I Skoletiden maa der holdes opmærksomt Øje med Børnenes Holdning under Arbejdet — selv ved de bedst indrettede Skoleborde vise Eleverne Tilbøjelighed til at synke sammen og sidde i forkerte Stillinger, saa streng Agtpaagivenhed fra Lærernes Side er nødvendig —, der maa vaages over, at Eleverne ikke holde deres Arbejde for nær ved Øjet, der maa flittig gives Gymnastikundervisning — i amerikanske Skoler afbrydes Undervisningen ofte, for at Børnene kunne rejse sig fra deres Plads og gjøre visse forberedende Øvelser — og der maa gives Børnene rigelig Fritid mellem Timerne baade til at lege og spise, saa at Klasserne kunne blive udluftede; Mad og Overtøj i Klasserne er en Uting. Skolen bør ogsaa oplyse sine Elever om Sundhedens store Betydning og om, hvad vi selv kunne gjøre for at bevare den, og det kan jo enten ske ved Undervisningen i Naturhistorie eller ved at optage Sundhedslære blandt Skolens Fag, som det er sket i enkelte Skoler; det fejler ikke, at Skolen gjennem Børnene kan paavirke Hjemmene og saaledes bidrage til

at vække Sansen for disse Forhold og udbrede Indsigt deri.

Skolen kan indvirke skadelig paa Børnenes Sundhed ved at stille for store Fordringer, saa Eleverne blive overbebyrdede; dette vil jo imidlertid kun kunne blive Tilfældet i de højere Skoler. Skolen maa paa den ene Side bestemt fordre alvorligt Arbejde af sine Elever, saa disse faa Respekt for Arbejdet og lære at bruge deres Kræfter; men den maa paa den anden Side ikke udnytte sine Elevers Arbejdskraft til det yderste, end sige overanstrengte dem, men ogsaa give Børnene fornøden Tid til Hvile, Leg, Adspredelse og selvvalgte Beskæftigelser; ellers vil Barnet føle Arbejdet som en Byrde og Tyngde og derved tabe Lysten. Hvad er for meget, hvad er til Pas? Det er et meget vanskeligt Spørgsmaal at besvare, og Svaret vil dog tilsidst komme til at bero paa et mere eller mindre begrundet Skjøn; meget afhænger jo ogsaa af det enkelte Individ's intellektuelle og fysiske Beskaffenhed. Man tør maaske antage, at en normal Elev kan taale fra 5 til 8—9 Timers dagligt Arbejde i sin Skoletid, denne regnet fra det 7de til det 18—19 Aar, og Skolen burde da stille sine Fordringer saaledes, at denne Arbejdstid ikke blev overskredet. Det er imidlertid ikke saa let en Sag endda at lægge en Skoleplan, saa Overbebyrdelse undgaas; thi Skolen har ikke frie Hænder, men arbejder under et Tryk: Drengeskolen under Trykket af bestemte Eksamensfordringer, Pigeskolen under Trykket af Forældrenes Fordringer og den frie Konkurrence. Skolen maa sætte sit Maal efter den Kundskabsmængde, der kræves tilegnet, efter den Tid, der indrømmes den, og efter, hvad man kan forlange af Elever, der ere normale baade i fysisk og intellektuel Henseende og arbejde under heldige Vilkaar. Skolen vil imidlertid blive bebyrdet med mange Elever, som ikke kunne taale at arbejde synderlig eller

ikke uden stor Anstrengelse kunne følge med, og Forældrene ville have Børnene puserede frem enten af Forfængelighed, eller fordi de ikke ville anerkjende Børnenes Mangel paa Evne, medens de ikke kunne eller ville lade saadanne Børn ofre 1 Aar eller 2 mere paa at naa Maalet. I høj Grad beklageligt er det, at saa mange Forældre absolut ville have deres Børn ad den studerende Vej, enten de saa have Evne eller ej. Det var undskyldeligt i ældre Tid, da man ikke havde andre Skoler end de lærde og ingen anden Vej, ad hvilken man kunde erhverve sig en højere Dannelse. Ganske anderledes stiller Sagen sig jo nu til Dags; der findes Uddannelsesanstalter i mange Retninger, og den højere Dannelse kan erhverves ad mange Veje. Embedsstandens Vilkaar ere ikke egnede til at opfordre Forældre til at lade deres Børn gaa den studerende Vej.

Faar Skolen Vished om, at en Elev ikke uden stor Anstrengelse kan følge med og hans Sundhed saaledes trues, vil den selvfølgelig henvende sig til Forældrene; men naar disse nu ikke ville rette sig efter Skolens Raad og tillade, at Arbejdet lettes for Barnet, og dette er et temmelig almindeligt Tilfælde, ja endogsaa, at Forældre lade deres Børn undervise i Ferien for at faa dem med, hvad skal Skolen saa gjøre? Den kan vise Barnet ud, men herved opnaas som oftest kun dette, at Barnet sættes i en anden Skole, hvor det paa Grund af Forandringen bliver endnu vanskeligere at følge med, og hvor det maaske bliver endnu mere forceret, da der nu skal vises den forrige Skole, at det kan følge med. Det er ogsaa meget vanskeligt at afgjøre, om Barnet i Virkeligheden behøver al den Tid, som det tilbringer ved Skolearbejdet; mange Børn have Tilbøjelighed til at drive ved Arbejdet, maaske for at undgaa anden Beskæftigelse, og Børn kunne ogsaa anstille ret fiffige Beregninger, eller de forstaa ikke at læse paa en fornuftig

Maade eller blive forstyrrede og revne bort fra Arbejdet, kort sagt bruge ikke Tiden, som den skal bruges, og saa have vi de mange Arbejdstimer. Man behøver blot at lægge Mærke til, i hvor kort Tid Arbejdet kan gøres færdigt og godt færdigt, naar Barnet kan opnaa et eller andet Gode derved. Skolen kan ikke indrette sig efter de abnorme Elever eller tage saadant Hensyn til dem, at de normale blive prægraverede. For den højere Drengeskoles Vedkommende indrømmes det almindelig, at der i visse Klasser finder Fagtrængsel og Overbebyrdelse Sted, og det er fra forskjellig Side med Styrke gjort gjældende, at en Lettelse i Arbejdet er nødvendig her; fra Kultusministeren foreligger der jo ogsaa nu Lovforslag sigtende hertil. Selv om dette Forslag ikke bliver Lov, vil der efter Forlydende ad administrativ Vej blive gjort noget for at afhjælpe Manglerne. Den højere Pigeskole maa kjæmpe mod den indgroede Fordom, at en ung Pige nødvendig maa lære 3 fremmede Sprog foruden en hel Del andre mere eller mindre heterogene Fag, og saa maa hun endda gøres færdig til 15—16 Aarsalderen, for saa maaske umiddelbart derefter at begynde paa et Kursus, uden at der bliver taget Hensyn til hendes Anlæg; det er jo saa Skik og Brug. Der er fremkommet Udtalelser om, hvilken haard Kamp der for en anset Pigeskoles Vedkommende er bleven ført mod de 3 fremmede Sprog, og jeg har havt Lejlighed til at se den Sensation det vakte i en Skole, da to Søstre paa Forældrenes Forlangende bleve fritagne for det ene Sprog; af samtlige Familier fulgte kun én, siger og skriver én, Eksemplet, uagtet de heldige Virkninger af Lettelsen for disse Pigebørn var øjensynlig. Skolen maa imidlertid ikke blive træt af Kampen mod indgroede Fordomme; men naar den er overbevist om, at Eleverne trænge til Lettelte, tvertimod gaa forrest i Kampen og, saa ofte Lejlighed gives, i Skrift og Tale fremsætte sin Mening,

stille sine Fordringer for saaledes at paavirke den offentlige Mening. For den lærde Skoles Vedkommende begynder den Mening at arbejde sig mere og mere frem, at et af de gamle Sprog, da vel Græsk, og Oldnordisk maa opgives, og at dens Elever maa have en længere Skoletid; i Tyskland skal det almindelige jo være, at man først bliver Student i 19 Aars Alderen, medens man her kan blive det i 17 Aars Alderen.

Børn komme ogsaa i Reglen for tidlig i Skole; det er saaledes ganske almindeligt at se 5 Aars Elever i Skole; baade Børn og Skole vare vel tjente med at vente et Par Aar. At Pigebørn, navnlig i Overgangsalderen, trænge til særlig Hensynstagen, er en Kjendsgjerning, og at dette med den nuværende Skoleordning ikke finder Sted, er ogsaa en Kjendsgjerning; her bør der gjøres noget. Det er min Overbevisning, og jeg vil følge den for mine egne Børns Vedkommende, at det vilde være heldigt, om Pigebørns Uddannelse kunde falde i 2 Afsnit: den egentlige Børneskole og en Fortsættelsesskole, saaledes at Pigebørn omtrent ved 14 Aars Alderen, naar de skulle begynde Konfirmationsforberedelsen, afsluttede den egentlige Skolegang og hvilede et Aars Tid eller saa, hvilken Tid kunde anvendes til Vejledning i huslig Gjerning og legemligt Arbejde; naar derefter den unge Piges Kræfter tillade det, skulde hun atter fortsætte sin boglige Dannelse 2—3 Aar. Derved vilde, hvad der er bleven fremhævet, ogsaa undgaas, at de unge Piger for tidlig blive betragtede som voksne. Ogsaa under de nu bestaaende Forhold kan Skolen gjøre en Del for at lette sine Elever Arbejdet ved at følge bedre Metoder og navnlig ved at lægge stor Vægt paa Lektiernes meget omhyggelige Gjennemgang og opgive den vidt drevne Eksamination; Hovedarbejdet bør gjøres i Skolen.

Det turde maaske ogsaa være hensigtsmæssigt at indskrænke den vidtdrevne Anvendelse af Faglærere, hvorved Undervisningen stykkes ud, og det bliver vanskeligt at paase, at ikke en dygtig og nidkjær Lærer, hvad der jo for øvrigt er tilgiveligt, stiller for store Fordringer i sit Fag. Maa det saaledes indrømmes, at der paa visse Punkter i Skolen stilles for store Fordringer til Eleverne, saa at Overbebyrdelse finder Sted, og Skolelivet kan indvirke skadelig paa Børnenes Sundhed, saa skal det ogsaa indrømmes, baade at denne Overbebyrdelse er bleven overvurderet, og at Skylden ikke ene, end ikke væsentlig, kan kastes paa Skolen. Det maa være Skolens Opgave nu, da der er Udsigt til, at en Omvæltning paa dens Omraade kan ventes, at gaa foran i Kampen, at der kan komme et godt Resultat ud deraf, og dens berettigede Krav og Interesser kunne ske Fyldest.

Hovedaarsagen til Børnenes daarlige Sundhedstilstand maa søges uden for Skolen; dette kan ikke fremhæves nok, da den offentlige Mening synes at have været tilbøjelig til at betragte Skolerne med alt andet end gunstige Øjne som Steder, hvor det ikke var godt at komme. Dette er ikke alene ubilligt, men farligt og vildledende; thi derved ledes Opmærksomheden bort fra andre Forhold, som maa tages i Betragtning. Jeg formaar ikke at se andet, end at hele den forcerede Maade, hvorpaa der i vore Dage arbejdes og nydes, den Uro og Gjæring, som raader i alle Samfundsforhold, den umættelige Jagen efter Forlystelser og Adspredelser, som er et Kjendemærke for vor Tid, den overhaandtagende Luksus i alle Retninger forstyrrer Slægtens Sundhed og ogsaa lader Børnene lide derunder. Det er min Overbevisning, at Børnene mange Steder, vist flere end det skulde synes rimeligt, selv under de gunstigste pekuniære Forhold, lide Vanrøgt, i det der

i hele Hjemmets Indretning ikke tages tilstrækkeligt Hensyn til dem. Det turde fastslaas, at den Sætning: «Naar der kommer Børn i Huset, er det Forældrenes første og helligste Opgave at pleje og opdrage dem», i vore Dage i Praksis ikke er almindelig anerkjendt. Det er med stor Styrke blevet fremhævet ved forskjellige Lejligheder, at Skolen meget ofte savner den tilstrækkelige Støtte i Hjemmet, ja undertiden modarbejdes, selvfølgelig ubevidst, paa mange Maader. Jeg skal fremhæve nogle enkelte Forhold. Sætter man sit Barn i Skole, da bør man have Tillid til Skolen og fuldt ud fyldestgjøre Skolens fornuftige og berettigede Fordringer; Skolens Arbejde bør være det vigtigste og gaa forud for alt andet. Det maa staa for Barnet som en uomgængelig tvingende Pligt, at Skolearbejdet kræves fuldt udført, saa godt som Barnet evner det; heri ligger ogsaa et vigtigt opdragende Moment, idet Barnets Pligtfølelse skjærpes, Agtelse for og Kjærlighed til trofast Arbejde vækkes, og Barnet lærer at underordne sin Tilbøjelighed under Pligtens Fordringer, lærer at resignere. Naar det forudsættes, at Skolen ikke stiller større Fordringer, end Barnet kan magte, selv med nogen Anstrengelse, hvilket ikke kan skade, vil Barnet faa Arbejdet kjært ved at føle den Tilfredsstillelse, der ligger i at have løst en Opgave og gjort et Arbejde ordentlig færdigt. Tillige opnaas der ved saaledes at indrømme Skolearbejdet den Plads, som tilkommer det, at Barnet kan samle sine Kræfter og Interesse om én Opgave og saaledes lære at begrænse sig og vurdere sine Kræfter, hvad ikke naas, naar Barnet ved Siden af Skolearbejdet har mangehaande andre Arbejder at udføre.

Ser man imidlertid paa de af Dr. Hertel tilvejebragte Oplysninger, Oplysninger, jeg anser for i høj Grad interessante og vejledende, og paa, hvad man selv

kan erfare, da vil man finde, at der i høj Grad kræves Ekstraarbejde af Børn, navnlig Musikundervisning, der jo tilmed bliver overordentlig anstrengende, naar Barnet ikke har Lyst og Anlæg, men alligevel skal ofres paa denne moderne Molochs Arme. Meget oplysende vilde det ogsaa være, om man kunde faa oplyst, hvorledes Fritiden anvendes af Børn, og om den virkelig kan kaldes Fritid; den Masse hækede, broderede og malede «Jule-, Fødselsdags- og Konfirmationsgaver», som unge Piger kunne producere, kan sikkerlig fortælle en Del om Overanstrengelse og «Børneplageri». Ved saadant Ekstraarbejde splittes Barnets Kræfter og Interesse, og dette Arbejde gaar vist mange Steder forud for Skolearbejdet, saa Barnet trættet og sløvet tager fat paa det, som dog jo er det vigtigste, eller ogsaa maa Barnet jage med Skolearbejdet for i rette Tid at kunne faa fat paa de andre Sysler. Det er blevet oplyst af Dr. Hertel og af en indsigtfuld Dame, der er knyttet til en af vore mest ansete Skoler, og stemmer med, hvad jeg ad anden Vej har erfaret, at 1—2 Timers daglig Musikundervisning og Øvelser ikke høre til Sjaldenhederne, ja at der endog af enkelte er fordret 16 — er 16 — Timers ugentlig Musikundervisning. Der maa ogsaa stilles den uafviselige Fordring til Hjemmene, at Barnet kan faa tilstrækkelig Ro til sit Arbejde, kan udføre det under gunstige ydre Betingelser og med fornødent Tilsyn og Hjælp; skulde der mon paa disse Punkter ikke mange Steder være meget at rette? I mange Hjem kan der indrømmes Barnet et særskilt Værelse, hvor det uforstyrret kan arbejde; men i endnu flere er dette ikke Tilfældet. Lejligheden er ikke stor nok, der maa spares paa Lys og Brændsel; saa bliver vel i Reglen Spisestuen anvist Børnene til Arbejde; her er idelig Gjennemgang, i Værelset ved Siden af hamres løs paa et Fortepiano, de mindre Sødskende bruge

maaske samtidig Stuen til Leg, eller flere arbejde sammen uden Tilsyn, og saa ender det med Leg eller Kjævl; alt dette er ikke gavnligt hverken for Arbejdet eller for Barnet. Det er ikke noget lysteligt Arbejde at føre Tilsyn med Børn under Forberedelsen, og mange Forældre unddrage sig denne kjedelige Beskjæftigelse; og dog er den nødvendig; tidt trænger Barnet til en Haandsrækning, som ydet med Indsigt paa rette Sted kan spare Barnet meget Arbejde. Lige saa vist, som det er sløvende for Barnet at faa Lektierne tyggede ind, saa det aldrig lærer at arbejde selvstændigt, lige saa vist er det fordærveligt, naar Barnet ingen Hjælp og Vejledning kan faa; de allerfleste Børn trænge derfor, selv om Arbejdet er nok saa omhyggelig gennemgaaet paa Skolen og lagt til Rette.

At Husordenen i de færreste Tilfælde er indrettet efter Børnenes Arbejdstid, er meget uheldigt og spilder megen Tid. Føres tilmed i Hjemmet et selskabeligt Liv, gaar det jo ogsaa herved ud over Børnene, der baade forstyrres og overlades alt for meget til sig selv eller — Tjenestefolkenes som oftest tvivlsomme Selskab. Rent fordærveligt og nedbrydende for Sundheden er det, naar Børnene selv faa Lov til at deltage i mange Forlystelser, Baller, Koncerter, Selskaber og Komedier; thi det tærer paa Kræfterne, bringer Uro i Sindet, distraherer fra Arbejdet og vender Barnets Attraa til sig. Vi pleje jo at sige «stakkels Barn» om det Barn, hvis Liv er tomt paa Glæde og Adspredelse, vi kunne visselig med større Grund sige «stakkels Barn» om det Barn, som bliver vænnet til Forlystelser og Adspredelser.

Med Rette ankes der over, at Børnene komme altfor lidt i fri Luft og savne tilstrækkelig Bevægelse og Legemsøvelser. Sunde Børn bør daglig flere Timer færdes i det Fri; men her i Staden volder dette en Del Besvær. De færreste Familier have selv saa stor Have

ved deres Ejendom, at Børnene der kunne tumle sig, og det er en betænkelig Sag at lade Børn færdes paa Volden, Fællede og andre fri Pladser; det nytter heller ikke meget at sende Børnene ud at spadserere paa egen Haand, da det saa i Almindelighed ikke bliver til andet end at drive langsomt af Sted eller kigge ind ad Butiksvinduerne; heldigt er det heller ikke, naar en Del Skolekammerater slutte sig sammen og spadserere i Flok, da dette giver Anledning til Uorden. Forældrene have selv maaske hverken Tid eller Lyst til at gaa en dygtig Tur med Børnene, og saa ender det med, at disse ikke komme ud og derved blive sygelige. En Aarsag til Sygelighed er sikkert ogsaa, at en stor Del af Børnene ere overmodne, de betragtes for tidlig som voksne, ere alt for meget inde i Forældrenes Affærer; der vaages ikke tilstrækkelig over deres Lektüre, og det er ubodelig Skade, Lektüren kan anrette, naar den ikke omhyggelig afpasses efter Barnets Alder, men vækker Forestillinger hos Barnet, som høre en senere Alder til, ikke at tale om det fordærvelige i, at Børnenes Indbildningskraft ophidses ved pirrende og obscoen Læsning. Det nok som bekjendte kjøbenhavnske Landliv om Sommeren med de dertil hørende Jernbanefarter og disses fordærvelige Indflydelse paa Børnene har tidt nok — men forgjæves — været paataalt; der maa vist flere Epidemier til, som den sidste Sommers, for at der her skal ske nogen Forandring. Naar hertil kommer, at de private Beboelseslejligheder her hjemme ere mangelfulde i hygieinisk Henseende, at Soveværelserne ere for smaa, at Ventilation er ukjendt eller mangelfuld, at der ikke tages Hensyn nok til, om Lejligheden faar tilstrækkelig Sol, og at Klædedragten ofte stemmer bedre med Modens Fordringer end med Hygieinens, have vi Aarsager nok til at skade Sundheden. Det er utvivlsomt, at der i det Hele mangler Kjendskab til, hvor

meget der kan gøres for at bevare Sundheden, en Følge af, at der saa lang Tid har været lagt énsidig Vægt paa Barnets intellektuelle Uddannelse, medens Legemets Røgt og Opdragelse har været forsømt. Mangen ung Kvinde har maaske for første Gang for Alvor taget fat paa et lille Barn, naar hun lægger sit eget Barn til sit Bryst, og er i det hele fuldstændig ukyndig baade i Barnets Pleje, som bliver overladt til Ammen, og kjed af at blive forstyrret og generet af et saadant lille Væsen. Det er utvivlsomt, at mange Børn i den spæde Alder ved Vanrøgt faa et Knæk, som aldrig forvindes, derom kunne Lægerne berette. I disse her omtalte Forhold, og deres Antal kunde let forøges, maa sikkerlig Hovedskylden findes til den slette Sundhedstilstand blandt Børnene, at afhjælpe dem er vanskeligt og kræver Tid og utrættelig Arbejde; men Arbejdet vil ikke blive uden Frugt, naar det udføres med Indsigt, Kjærlighed og Besindighed. Det gjælder om at aabne Øjnene for Hygieinens berettigede Krav og for, hvilken Velsignelse den kan bringe Menneskene. Lægen, Teknikeren, Skolemanden maa hver paa sin Side virke utrættelig for at paavirke den offentlige Mening og saaledes skabe «den stille Magt», der ene kan raade Bod paa Manglerne. Vor Tid stræber i saa mange Retninger paa en uheldig Maade efter det materielle, maatte det da ogsaa være den forbeholdt i én Retning til Held at virke for det materielle ved at faa fastslaaet og bragt til almen Bevidsthed, hvilket stort Gode det er at have et sundt og kraftigt Legeme, saa der med ganske anderledes Iver end hidtil tages Hensyn til Børnenes fysiske Opdragelse; er der først opdraget en Slægt, som har faaet Øje for Sundhedsplejens store Betydning, vil den ikke lade Arbejdet ligge, men energisk tage det op og fuldføre det. Først da kan man sige, at Opdragelsen er normal, naar den forstaar ligelig at give Aanden sit og Legemet sit.

Skoleefterretninger.

Den aarlige Eksamen afholdtes i Fjor den 20de, 22de og 23de April. Den 25de meddeltes Udfaldet og Vidnesbyrden for det forløbne Halvaar. Efter denne Dag begyndte de 24 Konfirmander at afrejse til deres Pladser. Af disse 24 bleve 2 Snedkere, begge i Rudkjøbing, 3 kom til Handelen, i Stege, Sakskjøbing og Kjøbenhavn, 1 fik Plads paa M. E. Grøns Fabrik og Kontor paa Randbøldal, 2 bleve Bogtrykkere, i Store Hedinge og Kolding, 2 bleve anbragte som Konstruktionselever hos Burmeister & Wain, 1 blev Sejlmager i Rudkjøbing, 1 blev Skomager i Rødby, 5 bleve Smede, 1 her i Byen, 2 i Stege, 1 i Nykjøbing paa Falster og 1 i Præstø, 1 kom paa Artilleriets Elevskole, 1 blev Blikkenslager i Stege, 1 blev Karethmager ved Rønnede, 2 kom i Stolemagerlære her i Byen, 1 blev Maler her i Byen og 1 kom i Skræderlære paa Lolland (anbragt af Faderen). Af disse Drengene kom efter Prøvetidens Udløb, da de ikke egnede sig for de valgte Fag, 3 tilbage: 1 fra Skomagerlæren i Rødby, 1 fra Smedelæren i Nykjøbing, 1 fra Stolemagerlæren i Kjøbenhavn; den ene kom saa i Smedelære, hvor han fik en Benskade, hvoraf han endnu ligger paa Frederiks Hospital, de 2 andre kom til Handelen, begge her i Byen. Atter i Aar har Stiftelsen kunnet glæde sig over sine tidligere Elevers Færd, idet kun 1 har givet Anledning til alvorlig Klage; hans Principal har dog sin Del af Ansvaret. 2 Elever, der havde været i deres Lære 2 $\frac{1}{2}$ Aar, forlode efter Overenskomst med Principalerne deres Pladser og anbragtes paa gode Betingelser ved samme Fag her i Byen. Hidtil have vi væsentlig kun anbragt vore Elever saaledes, at de stode i Lære 5 Aar, i hvilken Tid Mesteren maa sørge for dem i ét og alt; enkelte Undtagelser ere dog gjorte. Da det imidlertid har vist sig, at vi ikke her i Byen kunne faa nogen af de større Haandværksmestre til at indgaa paa disse Betingelser, er det nu under Overvejelse,

hvorledes Lærlingeforholdet kan ordnes for vore Dreng, saa at vi ogsaa kunne faa dem anbragte paa større Værksteder her i Byen. Det vil have sine Vanskeligheder, da Børnenes Slægt jo i Reglen ikke kan bidrage synderligt til Børnenes Uddannelse. I Provinserne har det hidtil ikke haft Vanskeligheder at faa gode Pladser paa Stiftelsens Betingelser, og det skal med Glæde fremhæves, at der rundt om i Landet findes en fast Stok af Mestere, som stadig faa Lærlinge herfra.

En Elev, som var indlagt paa privat Plads, udtraadte efter Forældrenes Ønske. Her var saaledes i alt 25 ledige Pladser; og her optoges den 25de Maj 24 ny Elever: 20 fra Kjøbenhavn, 3 fra det øvrige Sjælland og 1 fra Jylland. I alt indgaves 75 Ansøgninger. Af de 7 Pladser, hvortil private have Belæggelsesret, bleve 5 ledige i 1881; men efter Forslag fra Magistraten udsatte de 3 Ihændehavere af Belæggelsesretten at benytte denne til i Aar. Børneantallet er for Tiden 91, hvoraf 11 ere forældre-, 43 fader- og 10 moderløse; 27 have begge Forældre levende. Siden Opfostringshuset begyndte sin Virksomhed d. 1ste Oktober 1755 er her i alt optaget 3786 Dreng, udgaaet 3695.

Disciplinen og Sundhedstilstanden har været god.

Vi have i Aar her én Gang om Maanedén holdt en lille Gudstjeneste med Bøn, Salmesang og Tale afpasset efter Børnenes Fatteevne. Til at overvære disse Gudstjenester indbyde vi venligen Børnenes Forældre og Værger, for at de kunne erfare, hvorledes vi stille os til Børnene i det højeste Anliggende: deres Salighedssag. Vi kunne ikke noksom i det hele opfordre Børnenes nærmeste til at støtte os i en hver Sag, der angaar Børnenes Vel, og lægge dem paa Hjærte, at, fordi Børnene ere betroede os og ere overgaaede til Opfostringshusets Forsorg og Værgemaal, paa-hviler der dog lige fuldt deres nærmeste Ansvar; thi vi sende hver Uge Børnene til deres Hjem. Dér ville de kunne modtage levende og kraftige Paavirkninger til alt godt: Fader og Moder blive dog altid de bedste for de smaa.

Vi opfordre dem indtrængende til at komme til os, naar de have noget paa Sinde; et hvert Vink til rigtig Forstaaelse af Børnene vil blive modtaget med Tak og samvittighedsfuldt blive benyttet. Det er vort Ønske at staa i et hjærte-ligt Forhold til Børnenes Hjem: en god Forstaaelse og gjensidig Tillid mellem os og Hjemmene vil bidrage saare meget til, at Børnene her finde et nyt Hjem uden derfor at

glemme det gamle. Vi ville altid stræbe at styrke, ikke at løsne det Baand, som binder Børnene til deres egentlige Hjem. Men vi maa ogsaa opfordre Forældre og Værger til nøje at vaage over de smaa i den Tid, de tilbringe i Hjemmet.

Skolehøjtider, Præmier og Legater.

Tre Højtidsdage: Kongens Fødselsdag, Stiftelsesdagen og den Dag, Julefesten holdes, faa Eleverne et Festmaaltid; Søn- og Helligdage gives Ekstraforplejning til de hjemmeverende. Stiftelsesdagen fejres end videre ved Skolehøjtid og Præmieuddeling, Julefesten ved Juletræ og Dans, hvortil hver Elev indbyder en lille Pige. I Sommerens Løb foretages en større Skovtur til Vogns og adskillige Fodture. Om Vinteren komme Børnene 1 a 2 Gange i Kasino. Museer, zoologisk Have og Maleriudstillingen ere besøgte. Præmierne bestaa dels i Penge, dels i Bøger og udredes af de «til Undervisningens Fremme og Elevernes Opmuntring» stiftede Legater, som eje 7400 Kroner. 4 af disse Legater ere stiftede af tidligere Elever: det Borupske, Mortensenske, 29de Juniforeningens og Opfostringshusforeningens (Elvius' Mindelegat). Renten af sidstnævnte Legat er efter Fundatsen i Aar anvendt til Anskaffelsen af et Pascals Bogerapparat. End videre have vi til Elevernes Opmuntring i Aarets Løb modtaget kjærkomne Gaver fra: Hr. Konferentsraad Ehlers, Udvalget for Folkeoplysningens Fremme ved dets Formand Dr. M. Steenstrup, Hr. Grosserer Grøn, Hr. Grosserer Amnitzbøll, Hr. Handskefabrikant N. F. Larsen, Hr. Theaterdirektør Andersen, 29de Juniforeningen og Opfostringshusforeningen. Vi bringe vor bedste Tak baade for Gaverne og den Interesse og Velvilje for Stiftelsen, hvorom de vidne.

Den 4de Maj bærede Deres Kgl. Højh. Kronprindsen og Kronprindsessen Stiftelsen med et Besøg. De modtoges og førtes omkring over alt af Etatsraad Hansen, Professor Holbech og Forstanderen. Deres Kgl. Højheder overværede Undervisningen og Øvelserne med levende Interesse og udtalte deres Tilfredshed med disse og Stiftelsens hele Indretning. Dette Besøg vil med Glæde og Taknemlighed mindes paa Opfostringshuset.

Skolens Bogsamling tæller 1281 Bind og benyttes stærkt.

Det kongelige Opfostringshus's

Indtægt.

Overskud af Aktiverne ultimo 1880	534,479	53
nemlig: Aktiver....	548,600	
÷ Prioritetsgjæld	16,100	
	532,500 00	
Kontant...	1,979 53	
	534,479 53	
Renter	14,143	47
Klasselotterifgift	12,000	00
Godtgjørelse for bortfaldne Kollektpenge samt for Ophævelse af Tavleombæringen i Kirkerne	2,900	00
Tilskud fra Spanjers og Eibeschts Legater.	2,500	00
Paa den tilgodehavende Restkjøbesum for den solgte Ejendom i store Kongensgade er betalt i Afdrag.....	52,600	00
Konsumtionsgodtgjørelse	165	83
Indbetalt af 24 nyoptagne Elever som Bidrag til deres Ekvipering	240	00
Hævet i Sparekassen	16,100	00

635,128 83

Regnskab for Aaret 1881.

Udgift.

Den Opfostringshuset paahvilende Prioritetsgjæld er indfriet med.....	16,100	00
Renter af Prioritetsgjælden for 1/2 Aar til 11. Juni 1881	362	25
Udbetalt Forstanderen til Bestridelse af Udgifter ved Stiftelsen	35,291	47

	Budget.	Regnskab.
Beklædningsudgifter	3,895	4,021 39
Blandede Udgifter	350	956 02
Belysningsudgifter	1,300	828 70
Brændselsudgifter	1,895	2,265 88
Bygningsudgifter	400	548 10
Skolesager	400	521 44
Medicinaludgifter	200	176 00
Kontorudgifter	75	90 90
Forplejningsudgifter	10,505	10,629 18
Inventariudgifter.....	600	483 86
Lønninger	11,945	11,948 84
Rengjøringsudgifter	305	295 57
Vask	240	261 52
Konfirmationsudgifter	1,495	1,507 31
Assurance og Skatter ...	348	756 76
	<u>33,953</u>	<u>35,291 47</u>

Udbetalte Renter af Legater knyttede til Stif- telsen	296	00
Udbetalt et Resttilgodehavende for udført Arbejde ved Opførelsen af det ny Opfostringshus paa Kalkbrænderivej.....	300	00
Indkjøbt 7500 Kr. 4 1/2 % rentebærende Obli- gationer.....	7,478	38
Udlaant mod Prioritet i fast Ejendom	40,000	00
Forøgelse af Kassebeholdningen	821	20
Formindskelse af Status	4,278	80
Overskud af Aktiverne ultimo 1881 *) ..	530,200	73
	<u>635,128</u>	<u>83</u>

*) Obligationer à 4 % p. a..... 281,400 00

do. à 4 1/2 % p. a..... 66,000 00

Vurderingssum for Ejendommen

paa Kalkbrænderivej..... 180,000 00

Kontant Beholdning..... 2,800 73

= 530,200 73

Lærerpersonalet.

Ved Stiftelsen virke 3 faste inspektionshavende Lærere og Forstanderen, 1 Faglærer, 1 Skrædermester, 1 Gymnastiklærer og 1 Oldfrue, der tillige er Økonoma.

1. Konstruktør F. Alstrup ansat $\frac{7}{8}$ 45. Tegning 1—4, i alt..... 12 T.
2. Kand. phil. V. Fritz, inspektionshavende Lærer, ansat $\frac{1}{4}$ 56. Dansk 2—4, Tysk 1—4, Geografi 1—3, i alt ..... 35 T.
3. Skrædermester O. Christensen, ansat $\frac{1}{8}$ 66. Haandgjerning i hele Skolen; han er forpligtet til at være her..... 42 T.
4. Gymnastiklærer Erichsen, ansat $\frac{1}{9}$ 68. Gymnastik og Dans i hele Skolen, i alt ..... 8 T.
5. Forstanderen Kand. theol. Otto Jensen, ansat $\frac{9}{5}$ 74. Religion 1—4, Historie 1—4, Dansk 1, i alt..... 26 T.
6. Seminarist E. Rolsted, der har gennemgaaet det Monradske Kursus, inspektionshavende Lærer, ansat $\frac{1}{9}$ 75. Regning og Naturhistorie 1—4, Arithmetik og Naturlære 1—2, Geometri 1—3, i alt ..... 36 T.
7. Seminarist N. P. Kristiansen, ansat $\frac{1}{8}$ 80. Sang og Skrivning 1—4, Geografi 4, i alt ..... 18 T.
Oldfrue og Økonoma er Frkn. M. C. Friis, ansat $\frac{1}{9}$ 76.

Undervisningen omfatter følgende Fag: Religion, Dansk, Historie, Geografi, Tysk, Naturlære, Naturhistorie, Geometri, Arithmetik, Regning, Skrivning, Tegning, Sang, Haandgjerning og Gymnastik med Dans. De ugentlige Undervisningstimer ere fordelte saaledes paa hvert Fag:

	1 Kl.	2 Kl.	3 Kl.	4 Kl.
Religion	2	2	4	4
Dansk	6	6	6	8
Historie	2	2	2	2
Geografi	2	2	2	2
Tysk	3	2	2	2
Naturlære	2	2		

	1 Kl.	2 Kl.	3 Kl.	4 Kl.
Naturhistorie	2	2	2	2
Geometri	2	2	2	
Arithmetik	2	2		
Regning	3	3	4	4
Skrivning	2	3	3	4
Tegning	3	3	3	3
Sang	2		2	
Haandgjerning	6	6	6	5
Gymnastik og Dans	4		4	
I alt	43	43	42	42

I det forløbne Skoleaar ere følgende Pensa gennemgaaede:

Religion.

1. Klasse: Af Katekismen er lært 2den, 3dje, 4de og 5te Part. Det ny Testaments Bibelhistorie efter Anger. Saadanne Stykker af det N. T., som der henvises til i Angers Bibelhistorie, ere i Reglen lærte. De i de foregaaende Klasser lærte 36 Salmer ere repeterede og 4 ny lærte.

2. Klasse: 1ste, 4de og 5te Part af Katekismen ere gennemgaaede. Det gamle Testaments Bibelhistorie er lært efter Anger med flittig Benyttelse af Bibelen. De i de foregaaende Klasser læste 24 Salmer ere repeterede og 12 ny lærte. Palæstinas Geografi er gennemgaaet.

3. Klasse: 2den og 3dje Part af Katekismen ere gennemgaaede. Af det gamle Testaments Bibelhistorie er lært fra Rigets Deling ud og hele det ny Testaments. De i 4de Klasse lærte 12 Salmer ere repeterede, 12 ny ere lærte.

4. Klasse: Af Katekismen er gennemgaaet 1ste Part og af Bibelhistorien det gamle Testamente. 12 Salmer. Ordret uden ad læses i Katekismen kun Skriftordene og Luthers Forklaringer.

Hovedvægten ved Religionsundervisningen lægges paa at fremstille de kristelige Sandheder saa levende og letfattelig

som mulig. Al abstrakt Dogmatiseren undgaas, idet der ved Indskjærpelsen af Kristendommens Børnelærdomme gaas ud fra Fortællinger i Bibelen, Herrens Lignelser eller enkelte fyndige Bibelsprog og Salmevers.

Dansk.

1. Klasse: Til Oplæsning og Gjenfortælling benyttes Flors Haandbog. Da det ved Undervisningen i Dansk er følt som et Savn, at Eleverne som oftest faa Brudstykker at læse, og vi kun i faa Tilfælde kunne give dem den Bog i Hænde, hvoraf Brudstykket er taget, blev det besluttet at danne en Læsebog bestaaende af en Del af Folkelæsnings Skrifter. Ved velvillig Imødekommen fra Udvalgets Side blev det muligt at anskaffe en Samling af 19 forskellige Skrifter i 24 Exemplarer. Herved er bragt en for Eleverne baade nyttig og interessant Afveksling ind i Undervisningen. For Læreren er det selvfølgelig ogsaa et stort Gode ikke at være nødt til Aar ud og Aar ind at bevæge sig inden de samme snævre Grænser. Eleverne have lært et kort Omrids af den danske Grammatik og ere flittig blevne øvede i Analyse. 43 Stile ere skrevne og rettede. Opgaverne have været hentede fra de gennemgaaede Pensa i Historie, Geografi, Naturhistorie og Naturlære; nogle Beskrivelser, Breve, Udviklinger af Ordsprog og fri Opgaver, disse sidste med opgivne Momenter, ere skrevne. Nogle af vore fremragende Digteres Levned er læst efter Flors Haandbog, lige som der i Aarets Løb baade i og uden for Skoletiden er blevet oplæst Stykker af gode Forfattere.

2. Klasse: Til Oplæsning og Gjenfortælling er benyttet Joakim Larsens Læsebog. Ved Analyse er det vigtigste af den danske Grammatik indøvet, 62 Stile ere skrevne; Opgaverne have været Gjenfortællinger, Breve med opgivet Indhold og Omsætning af Vers paa Prosa.

3. Klasse: Til Oplæsning og Gjenfortælling er benyttet Wulffs Læsebog III. Alle Ordklasserne og de vigtigste Forbindelser af Hoved- og Bisætninger ere indøvede ved Analyse. 78 Stile, Diktat og Gjenfortællinger, ere skrevne og rettede. Nogle Digte ere lærte uden ad.

4. Klasse: Matzen II og III benyttes til Oplæsning og Gjenfortælling. Eleverne have lært de vigtigste Ordklasser og ere blevne øvede i at opløse den simple Sætning med Hensyn til Grundord, Omsagn, Gjenstand og Hensyns-

gjenstand. 90 Diktatstile ere skrevne og rettede. Nogle Digte ere lærte uden ad.

I 1ste og 2den Klasse maa Eleverne skrive deres Stile i ulinierede Bøger.

Historie.

1. Klasse: Af Fædrelandets Historie efter Nissen er læst fra 1448 ud. Efter Kofods fragmentariske Verdenshistorie er læst Middelalderens og den nyere Tids Historie.

2. Klasse: Af Fædrelandets Historie efter Nissen er læst fra 1730 ud, for fra til 1448. Af Verdenshistorien efter Kofod er læst fra 1ste puniske Krig til Reformationen.

3. Klasse: Af Fædrelandets Historie er læst for fra til 1730 efter Nissen. Af Verdenshistorien efter Kofod er læst for fra til den første puniske Krig. For at lette Børnene Arbejdet bliver Verdenshistorien ugentlig benyttet i én af de danske Timer til Oplæsning og Gjenfortælling.

4. Klasse: Efter Nissens Fædrelandshistorie er læst for fra til 1559. Ved den første Gjennemgang af Stoffet benyttes ingen Bog, men alt fortælles.

I Verdenshistorien overspringes adskillige Fortællinger, idet kun epokegjørende Begivenheder læres og saadanne Stykker, som tjene til at belyse Fædrelandets Historie. Paa denne lægges Hovedvægten; skulde Verdenshistorien læres i et blot nogenlunde fyldigt Omrids, vilde der kræves langt mere Tid, end der kan ofres her paa dette lærerige Fag.

Geografi.

1. Klasse: Hele Geografien efter Erslev Nr. 3.

2. Klasse: Evropa fra de britiske Øer, Asien, Afrika, Amerika og Avstralien. Palæstinas Geografi gjennemgaaes udførlig.

3. Klasse: For fra til de britiske Øer.

4. Klasse: Indledningen til Geografien og Danmark.

Tysk.

1. Klasse: Af Kapers Læsebog II fra Side 72 til Side 171. Hele Formlæren med Hjorts lille Grammatik som Grundlag. Kursorisk Læsning.

2. Klasse: Kapers Læsebog II til Side 72. Formlæren er gjennemgaaet.

3. Klasse: Kapers Læsebog I fra Side 44 ud. Af Grammatiken er gennemgaaet Artiklernes, Adjektivernes og Substantivernes Deklination, Talord, Stedord, Konjugation af Hjælpeverberne og de regelrette Verber.

4. Klasse: Kapers Læsebog I til Side 44. Artiklernes og Substantivernes Deklination, Konjugation af Hjælpeverberne og de regelrette Verber.

Naturlære.

1. Klasse: Efter Deichmann Brants Lærebog er gennemgaaet Lys, Magnetisme og Elektricitet.

2. Klasse: Efter samme Lærebog er gennemgaaet Tyngdens almindelige Virkninger (Faldet) samt Virkninger paa faste, flydende og luftformige Legemer.

Naturhistorie.

1. Klasse: Hele Plante- og Dyreriget efter Feddersens og Strøms Lærebøger.

2. Klasse: Efter Strøms Plantelære: den almindelige Del samt de frikronbladede og helkronede. Af Zoologien er repeteret Krybdyr, Fiske, Padder, Leddyr og Bløddyr.

3. Klasse: Hele Dyreriget efter Feddersen.

4. Klasse: Pattedyr, Fugle og Krybdyr.

Geometri.

1. Klasse: Julius Petersens Lærebog i den elementære Plangeometri er gennemgaaet.

2. Klasse: Efter samme Bog til § 100, Pagina 50.

3. Klasse: Efter samme Bog til § 67, Pagina 28.

Arithmetik.

1. Klasse: Efter Jul. Petersens Lærebog er gennemgaaet Arithmetik og Algebra I. Rationale Størrelser.

2. Klasse: Efter samme Bog: De 4 Species, Potens, Ligninger af 1ste Grad med én ubekjendt og Decimalbrøk.

Regning.

1. Klasse: Delings-, Blandings-, Kjæde- og Rentesregning samt Fladers og Legemers Beregning.

2. Klasse: Reguladetri med Brøk, omvendt og sammensat Reguladetri og Procentregning.

3. Klasse: Reguladetri samt de 4 Regningsarter med Brøk.

4. Klasse: De 4 Regningsarter med benævnte Tal.

I alle Klasserne benyttes Bokkenheusers og Nehms Regnebøger.

Skrivning.

1. Klasse: Eleverne øves enkelte Timer i Skjønkskrivning efter Forskrift og stort Latin, men i Reglen skrives efter Bog og uden Streger. Øvelser i Hurtigskrivning efter Diktat.

2. Klasse: Af de 3 ugentlige Skrivetimer anvendes de 2 til Skjønkskrivning, den ene til Øvelse i Hurtigskrivning og Afskrivning efter Bog.

3. Klasse: Skjønkskrivning efter Forskrift og Afskrivning efter Bog.

4. Klasse: Skjønkskrivning efter Forskrift.

Tegning.

1. Klasse: Frihaandstegning efter stor Fortegning og Gibs. I geometrisk Tegning have Eleverne udført nogle Projektionstegninger og optrukket en Del Figurer med Tusk. De fremligste Elever øves i Tegning efter Klodser og fritstaaende Figurer.

2. Klasse: Frihaandstegning efter Fortegning. I geometrisk Tegning er udført en Spiral, nogle Maalestokke, Prismer og Pyramider i forskellige Stillinger.

3. Klasse: Frihaandstegning efter Fortegning. I geometrisk Tegning er udført Konstruktioner for rette Liniers Stilling mod hinanden, Sum, Deling etc. af Linier og Vinkler, Figurkonstruktioner, Cirkelperiferiens Deling og Ovaler.

4. Klasse: Her er udført regelmæssige Samstillinger af rette og krumme Linier.

Fortegninger bruges ikke ved den geometriske Tegneundervisning, men Forbillederne optegnes paa Vægtavlen.

Sang.

Eleverne have, inddelte i 2 Hold, lært adskillige flerstemmige Sange efter C. V. Mortensens Sange III. Koraler.

Haandgjerning.

Af alle tidligere Haandgjerningsfag er nu kun Skræderiet tilbage. Paa Opfostringshusets Værksted forfærdiges og repareres alle Elevernes daglige og Konfirmationsklæder; i Aaret

1881 er her forfærdiget 161 Klædninger, c. 270 ere reparerede og 270 Par Gymnastiksko ere blevne syede.

Gymnastik.

Eleverne ere delte i 2 Hold. Opfostringshuset har havt Gymnastikundervisning siden 1ste Juli 1799; da Gymnastik er af stor Vigtighed for Børn og da især for vore Drenge, der ere meget beskjæftigede, lægges der stor Vægt paa denne Side af Undervisningen. 1 Time om Ugen anvendes til Dans. Om Sommeren gaa Eleverne hver Dag til Svømning, og det er rent undtagelsesvis, at en Elev ved Udgangen herfra ikke er Frisvømmer. Ved sidste Svømmeeksamen vare 71 Frisvømmere; 20 svømmede i Stramsele.

Den aarlige Eksamen afholdes i Dagene den 25de, 26de og 27de April efter nedenstaaende Schema:

I. Klasse. Lokale Nr. I.

Tirsdag den 25de April.

8—9½.	Religion	}	Forstanderen.	
9½—11.	Naturlære		}	Hr. Rolsted.
3—4½.	Arithmetik			
4½—6.	Geometri			

Onsdag den 26de April.

8—9½.	Historie	}	Forstanderen.
9½—11.	Dansk		
2—3½.	Naturhistorie		Hr. Rolsted.
3½—5.	Geografi		Hr. Fritz.

Torsdag den 27de April.

8—9½.	Regning	Hr. Rolsted.
9½—11.	Tysk	Hr. Fritz.

2. Klasse. Lokale Nr. 2.

Tirsdag den 25de April.

8—9½.	Naturlære	Hr. Rolsted.
9½—11.	Religion	Forstanderen.
4½—6.	Tysk	Hr. Fritz.

Onsdag den 26de April.

8—9½.	Naturhistorie	Hr. Rolsted.
9½—11.	Geografi	} Hr. Fritz.
2—3½.	Dansk	
3½—5.	Geometri	Hr. Rolsted.

Torsdag den 27de April.

9½—11.	Historie	Forstanderen.
11—12.	Regning	Hr. Rolsted.

3. Klasse. Lokale Nr. 3.

Tirsdag den 25de April.

8—9½.	Dansk	} Hr. Fritz.
9½—11.	Geografi	
11½—12½.	Regning	Hr. Rolsted.

Onsdag den 26de April.

8—9½.	Tysk	Hr. Fritz.
3½—5.	Historie	Forstanderen.
5—6.	Naturhistorie	Hr. Rolsted.

Torsdag den 27de April.

8—9½.	Religion	Forstanderen.
-------	----------	---------------

4. Klasse. Lokale Nr. 4.

Tirsdag den 25de April.

9½—11.	Geografi	Hr. Kristiansen.
11½—12½.	Tysk	Hr. Fritz.
3—4½.	Religion	} Forstanderen.
4½—6.	Historie	

Onsdag den 26de April.

9 $\frac{1}{2}$ —11. Regning Hr. Rolsted.

Torsdag den 27de April.

8—9 $\frac{1}{2}$. Dansk Hr. Fritz.

9 $\frac{1}{2}$ —11. Naturhistorie Hr. Rolsted.

Torsdag den 27de April.

12—1. Hele Skolen Sang Hr. Kristiansen.

1—2. — — Gymnastik Hr. Erichsen.

Børnenes skriftlige Arbejder og Tegneprøver ligge under hele Eksamen til Eftersyn i Tegnesalen.

Til at overvære Prøven indbydes Børnenes Forældre og Værger og enhver, der maatte interessere sig for Stiftelsen.

Det kongelige Opfostringshus, April 1882.

Otto Jensen.

Efterretninger

om

det kongelige Opfostringshus

for

Skoleaaret 1. Mai 1882 til 30. April 1883

ved

Otto Jensen,

Stiftelsens Forstander.

Kjøbenhavn.

S. L. Møllers Bogtrykkeri.

1883.

09.385

Op 25

1

1882/8

Om Sundhedstilstanden og Elevernes Vejning paa Opfostringshuset.

~~~~~

Som i en Række af Aar har Sundhedstilstanden i det forløbne Aar været særdeles god. Ingen Farsot har hjemsøgt Stiftelsen, og af alvorlige Sygdomstilfælde har her kun været ét. I Efteraaret indtraf 4, til Dels alvorlige, Tilfælde af Tyfus i de her boende Familier, men blandt Eleverne intet.

Om Sundhedstilstanden udtaler Stiftelsens Læge, Hr. Kommunelæge Stockfleth sig saaledes:

«Blandt Eleverne paa Opfostringshuset er der i 1882 forekommet følgende Sygdomstilfælde:

Brystcatarrh	3
Ondt i Halsen	5 (1 paa Hospitalet).
Mæslinger	1 (paa Hospitalet).
Neldefeber	1
Eczem i Hovedet	2
Erythem	1
Udslet paa Læberne	1
Diarrhoe	2
Tyfoïd Feber	1 (paa Hospitalet).
Kolik	1
Lændegigt	1
Skaalkopper	1
Hovedpine	1
Simulation	1

Smaasaar	3
Byld i Nakken	1
Bygkorn	2
Forvridning	1
Furunkler	3
Contusion	1
Conjunctivitis	3
Lette chirurgiske Tilfælde	3

I det Hele altsaa 39 Tilfælde; men af disse have de 30 været meget lette chirurgiske (18) eller ligesaa lette andre Sygdomme (12). 3 Drengene have været indlagte paa Hospitalet, 1 for Ondt i Halsen (Angina catarhalis), 1 for Mæslinger og 1 for tyfoid Feber. Dette Tilfælde, det eneste alvorlige Sygdomstilfælde, der er forekommet i hele Aaret, viste sig i April Maaned, men ingen andre af Drengene bleve smittede, og alle Forsigtighedsregler bleve truffene for at hindre Sygdommen i at udbrede sig.

Alle de andre Tilfælde have været meget lette og i de fleste have Drengene gaaet oppe.

Sundhedstilstanden har altsaa været ganske overordentlig god; der er intet Tilfælde forekommet, som kunde tilskrives Overanstængelse; Nervøsitet og Anæmi kjendtes saa godt som ikke paa Anstalten; af scrofuløse Sygdomme er der forekommet nogle meget lette Tilfælde, af scrofuløs Ophthalmi (2) og Eczem i Hovedet (2). Men det gjælder om alle Drengene, at de scrofuløse Sygdomme, de komme ind med paa Anstalten, næsten uden Undtagelse tage af under Opholdet der og efterhaanden ganske ophøre. Den gode Sundhedstilstand hidrører fra den fornuftige og formaalstjenlige Maade, hvorpaa Børnene behandles, de store luftige Lokaler, den heldige Anvendelse af Tiden, saa at Undervisningen aldrig bliver anstrængende, den sunde, rigelige Kost, og endelig den Omstændighed, at Børnene en forholdsvis

stor Del af Dagen kunne tumle sig i fri Luft; alt dette bevirker, at Børnene ere saa sunde og kraftige, at næppe nogen anden Anstalt af lignende Art kan opvise saa gunstige Resultater.»

Ved den afvigte Efteraar af Skoledirectøren, Lægen og Forstanderen i Anledning af den hygieiniske Skolekommission foretagne Undersøgelse forefandtes nogle enkelte lette anæmiske og scrofuløse Tilfælde, der dog ikke i fjerneste Maade forhindrede vedkommende Drengene i at deltage i Arbejde og Leg. Det tør derfor forudsættes, at Opfostringshuset byder sine Elever heldige hygieiniske Betingelser, og at vi saa nogenlunde have truffet det rette Forhold i Arbejde, Hvile og Ernæring. Børnene færdes her om Dagen i lyse, rene, vel ventilerede Lokaler, have til deres Leg en ypperlig Legeplads paa c. 2500 □ Al. foruden en rummelig Opholdsstue og sove om Natten i store, vel ventilerede Sale med over 500 Cbf. Luft til hver. Arbejdet er omhyggelig afpasset efter Børnenes Kræfter og afbrudt ved passende Fritid; vi have delt Skoletid.

Forplejningen er tarvelig, men sund, god og tilstrækkelig, hvilket nedennævnte Undersøgelser ville godtgjøre; vi tro, at det er af meget stor Betydning, at alt Slikkeri, alle hidsende og stærkt krydrede Spiser ere contrabande her. I Reglen volde Børnenes Maver ingen Ulejlighed; dog kan det nok hændes om Mandagen efter Udgangen om Søndagen, at en eller anden lille Fyr møder med et saare blegt Ansigt og et dygtigt Ildebefindende, og ved nærmere Undersøgelse vil det da vise sig, at han ved Besøg i Hjemmet eller andet Steds er bleven «tracteret», det vil sige, er bleven overfyldt med en Mængde mere eller mindre urimelige Sager, der ikke kunne andet end volde Ubehageligheder. Navnlig kan der i Retning af Kaffe, Chokolade, Pandekager og Bolscher præsteres utrolige Ting. Kunde man rundt om i

Hjemmene, de rige som de fattige, faa at se, hvorledes Børnene blive «tracterede», da vilde man erfare mærkelige Ting; det vilde være os let at paavise mere end et velhavende Hjem, hvor Børnene ligefrem lide af Mangel paa Næring, fordi de uden for Maaltiderne blive saa overfyldte med Slikkeri og andre lækre Sager, at de ved Maaltiderne saa godt som intet kunne spise af den gode og sunde Kost, som i rigelige Portioner bliver budt dem. Hvor mange Forældre begaa ogsaa den Fejl at give deres Børn Penge med i Skole i Stedet for at medgive dem Mad; disse Penge blive da meget ofte anvendte til Slikkeri i Stedet for til Brød.

En af de vigtigste Aarsager til den fortrinlige Sundhedstilstand er dog vist det rolige, ensartede, efter Børnenes Tarv afpassede Liv. Her er ingen Middagsselskaber, ingen Baller, ingen Tagen ud, saa der maa jages med Lektierne, ingen af de hyppige Theaterbesøg; alt drejer sig om Børnene, deres Arbejde, deres Tarv, deres Leg, de komme i Seng paa bestemt Klokkeslet og op paa bestemt Klokkeslet; alt gaar sin jævne, vi ville rent ud sige, ensformige Gang; men det er saa langt fra, at dette neddæmper Børnenes naturlige Lystighed, at de tværtimod i Fritiden tumle og lege saa godt som noget Barn. Det er en absolut Betingelse for at bevare Sundheden at færdes meget i fri Luft; derfor maa Børnene i alle Frikvarterer og i en stor Del af den øvrige Fritid, naar Vejret blot tillader det, være paa Legepladsen.

Særlig er vor Opmærksomhed henvendt paa Forplejningen, idet det her gjælder om at give Børnene en god og sund Kost i saadan Mængde, at de fuldt ernæres, men heller ikke mere, da det er vor Overbevisning, at det er lige saa skadeligt at give Børnene for meget som for lidt; ét er, hvad Børnene kunne spise, et andet, hvad de have godt af. Vi maa ikke tabe af Syne, at vore Elever skulle vænnes til Nøjsomhed og Tarvelighed;

de skulle her ogsaa lære, hvad der ikke falder Børnene let, at af Maden maa intet spildes, den bør man ikke vrage, men den er en Guds Gave, som skal modtages med Taksigelse, og at det i Livet ikke altid er saa let at skaffe det daglige Brød. Vi maa undgaa at forvænne Børnene og at gjøre dem kræsne og fordringsfulde, medens paa den anden Side Maden ikke maa uddeles med en karrig Haand. Naar Sundhedstilstanden Aar for Aar er fortrinlig, naar Børnene omtrentlig veje og tiltage i Vægt, hvad Børn i deres Alder i Almindelighed tiltage og veje, da tør det vel forudsættes, at Forplejningen her er hensigtsmæssig og tilstrækkelig, og at man maa være forsigtig med at foretage Forandringer, om det end kunde ønskes i en eller anden Retning at foretage en Modification eller et Tillæg.

Paa Grundlag af Hr. M. Rubins Værk: Konsumen i Kjøbenhavn have vi anstillet nogle Sammenligninger mellem Opfostringshusets Spisereglement og Reglementet for Fattigvæsenets Lemmer (L.) og dettes Functionærer (F.). Det aarlige Forbrug af de vigtigste Levnedsmidler bliver da for hvert Individ efter disse 3 Reglementer følgende:

	L. 419,5 Pd.
Rugbrød:	O. 419,5 Pd.
	F. 341,0 Pd.
	L. 68,99 Pd.
Kjød: (deri indbefattet	O. 130,96 Pd.
Flæsk og Fisk).	F. 198,53 Pd.
	L. 95,89 Pot.
Mælk:	O. 217,75 Pot.
	F. 245,87 Pot.
	L. 6,02 Pd.
Smør:	O. 21,58 Pd.
	F. 36,16 Pd.

	L. 177, ⁷⁶ Pot.
Øl:	O. 326, ⁰⁰ Pot.
	F. 238, ⁰⁹ Pot.
	L. 43, ⁰⁰ Pd.
Ærter:	O. 9, ³⁶ Pd.
	F. 9, ⁴⁵ Pd.
	L. 7, ⁴¹ Pd.
Risgryn:	O. 12, ⁵⁶ Pd.
	F. 14, ⁹³ Pd.
	L. 28, ⁴⁰ Pd.
Byggryn:	O. 21, ⁷⁰ Pd.
	F. 25, ²⁶ Pd.

Af de to vigtigste Næringsmidler, Kjød (Flæsk og Fisk) og Brød faa vore Drenges daglig c. 35,7 Kv. og 115 Kv. Til Sammenligning kan anføres, at en Soldat paa Feltfod faar daglig c. 44 Kv. Kjød og Flæsk og 150 Kv. Brød. Indkjøbet af Fødevarer kostede 1881 c. 35 Øre pr. Barn daglig. Ville vi til Sammenligning se, hvad den aarlige Udgift til en Familie af Middelstanden, denne regnet til 6 Personer, Mand, Hustru og 4 Børn, bliver, naar der hver Dag kjøbes for 35 Øre Levnedsmidler til hver Person, faa vi en aarlig Udgift af Kr. 766, 50. Sætte vi de andre Udgifter for Familien i Forhold hertil, viser det sig, at en saadan Familie maa have en aarlig Indtægt af c. 2100 Kr. for at kunne anvende 35 Øre daglig til Indkjøb af Levnedsmidler for hver.

Gaa vi nu over til Vejning af Børn, da vil det ses, at vore Elever omtrent veje og tiltage i Vægt, som almindelig er Tilfældet. Børnene her ere blevne vejede siden 1880, regelmæssig hver Maaned siden 1881, og vi have nu c. 2400 Vejninger. Hr. Rolsted har med stor Omhu og Interesse taget denne Sag i sin Haand, og det er vor Hensigt at vedblive med disse maanedlige Vejninger i det mindste saa længe, at de komme til at omfatte 2 Hold Drenges fra deres Indtræden til deres

Udgang af Stiftelsen. Foreløbig tilsigte vi ved vore Vejninger kun at udfinde Børnenes Vægt og Tilvæxt i Sammenligning med andre normale Børn og derigjennem ad ren praktisk Vej kontrollere Forplejningens Hensigtsmæssighed. Muligen kunne vore Vejninger, der foretoges paa en bestemt Dag i Ugen og til samme Klokkeslet, bidrage til Løsningen af andre Spørgsmaal, f. Eks. til Bestemmelsen af Middelvægten for Børn her i Landet under forskjellige Livsvilkaar; men man maa være meget forsigtig med at fastslaa Resultater og drage Slutninger, da der let kan komme aldeles uforudseelige Svingninger, hvor man mindst venter det, hvilket saaledes er Tilfældet med hele 12 Aarsklassen hos os efter de hidtil anstillede Vejninger. Saa meget synes imidlertid at kunne fastslaaes som Regel for vore Drengene, at de sætte af i Vægt i Sommermaanederne, dels paa Grund af megen Bevægelse i fri Luft og Badningen, dels paa Grund af mindre Appetit og stærkere Udsvedning, men til Gjengjæld have stærk Tilvæxt i September og Oktober. Om Periodicitet i Vægtens Aftagen og Stigen tør vi ikke have nogen Mening endnu; dertil krævedes en overordentlig stor Masse Vægtbestemmelser foretagne paa ensartet Maade; dog vil det kunne have sin Interesse vedblivende at anstille sagttagelser over et saa paafaldende Tilfælde som Vægtens stærke Dalen i December og Stigen i Februar, som vil bemærkes i efterfølgende Udsigt over Vejningerne her og Udtaleser af Hr. Rolsted:

«Paa Opfostringshuset er der i Lobet af de 2 sidste Aar foretaget regelmæssige maanedlige Vejninger af Drengene.

Vejningen er foretaget uden andre Beklædningsgjenstande end Skjorten; dennes Vægt er c. 50 Kvint og er indbefattet i de følgende Vægtangivelser.

Vejningen er henlagt til Eftermiddag Kl. 2—3 og — for ikke at lide Afbræk paa Grund af Bortrejse i

Sommerferien — til Midten af Maaneden. Naar der derfor senere tales om den maanedlige Tilvæxt f. Ex. for Februar Maaned, da menes dermed fra Midten af Januar til Midten af Februar.

Ifølge Bestemmelserne for Optagelsen paa Opfostringshuset skulle Drengene den 1ste Maj, naar de optages, være fyldt 10, men maa ikke være fyldt 11 Aar. Altsaa bliver Gjennemsnitsalderen den 1ste Novbr. for en Dreng i 4. (yngste) Klasse 11 Aar, for en Dreng i 3. Klasse 12 Aar o. s. v. Herefter var Gjennemsnitsvægten for en

	1882		1881		Gjennemsnit.
11 Aars Dreng	60,45	Pd.	57,98	Pd.	59,21 Pd.
12 Aars Dreng	61,96	—	64,94	—	63,45 —
13 Aars Dreng	70,61	—	67,00	—	68,80 —
14 Aars Dreng	74,08	—	76,85	—	75,46 —

Tages Hensyn til alle de Maaneder, for hvilke regelmæssige Vægtangivelser haves, bliver den maanedlige Gjennemsnitstilvæxt for hver Dreng i hele Skolen saaledes:

Jan.	+	14	Kvt.	Juli	÷	70	Kvt.
Febr.	+	119	—	Avg.	+	65	—
Marts	+	7	—	Septbr.	+	181	—
April	+	68	—	Oktbr.	+	103	—
Maj	+	7	—	Novbr.	+	44	—
Juni	÷	15	—	Decbr.	÷	7	—

I Juni, Juli og August øves Drengene hver Dag i Svømning. Vejen til og fra Badestedet er 5600 Alen og tilbagelægges i rask Skridtgang.

Naar denne Omstændighed ikke har virket saa hæmmende paa Tilvæksten i Avgust (∅: fra Midten af Juli til Midten af Avgust) som i Juni og Juli, saa er Grunden den, at i Sommerferien have over Halvdelen af Drengene været bortrejste, og disse kunne ikke antages at have foretaget regelret Badning. Hvad Sommer-

ferien forøvrigt angaar, da stiller Forholdet sig meget forskjellig 1881 og 1882. Det første Aar viser hverken Tiltagen eller Aftagen i Vægt, hvorimod det sidste viser en Tiltagen pr. Dreng af 130 Kvt. I Sommerferien 1881 har hver Dreng, der har været hjemme (p. Opfstrh.) tabt 38 Kvt., hver Dreng, der har været bortrejst, vundet 32 Kvt. For de forskjellige Klasser stiller Forholdet sig saaledes:

1 (ældste) Klasse:	hjemme tabt	134 Kvt.
	ude vundet	40 —
2 Klasse:	hjemme tabt	91 —
	ude vundet	39 —
3 Klasse:	hjemme tabt	62 —
	ude vundet	20 —
4 Klasse;	hjemme vundet	21 —
	ude vundet	21 —

Af de hjemme værende Drengene havde 1ste Klassen mest legemligt Arbejde (i Haven etc.), 4de Klassen slet intet. Med de større Børn foretoges i Ferien ogsaa lange Fodture.

Ved at undersøge den aarlige Tilvæxt for Aaret Novbr 1881—Novbr. 1882 viser denne sig at være for en 14 Aars Dreng (o: fra det 13de til det 14de Aar)

	708 Kvt.
for en 13 Aars Dreng	565 —
— — 12 — —	398 —
— — 11 — —	535 —
eller i Gjennemsnit	551 —

Til Forklaring af det Misforhold, der finder Sted mellem Tilvæksten for en 11 og for en 12 Aars Dreng, kan fremføres, at der i den nuværende yngste Klasse findes flere ualmindelig kraftige og veludviklede Drengene, hvorimod den næst yngste ikke udmærker sig i saa Henseende; endvidere maa det erindres, at Ernæringsvilkårene for de i Stiftelsen optagne Børn i det mindste

ikke i alle Retninger have været saa gunstige før deres Optagelse som efter samme, og at adskillige endogsaa i betydelig Grad kunne have Anledning til i det første Aar af deres Ophold her at tage Revanche for et eller flere Aars mindre gunstige Forhold i Henseende til Føde, Luft, Bolig, Jordbund etc.

Ifølge ovenstaaende er Gjennemsnitstilvæksten aarlig for hver Dreng 551 Kvt. eller c. $5\frac{1}{2}$ Pd., for alle 94 Drengene altsaa $94 \times 5\frac{1}{2} = 517$ Pd. En Drengs daglige Forplejning paa Opfostringshuset koster 35 Øre, hvilket Aaret rundt for alle Drengene beløber sig til $35 \times 94 \times 365 =$ c. 12,000 Kr. 12,000 Kr. for Produktionen af 517 Pd. giver 23 Kr. 20 Øre pr. Pund.»

Idet vi nu gaa over til at anstille en Sammenligning mellem vore Drengene og Drengene i forskellige andre Skoler, beklage vi ikke i Aar at kunne medtage Sammenligning i Højde; kun skal bemærkes, at vore Drengene ogsaa i denne Henseende, saa vidt kan skjønnes efter det for Haanden værende Materiale, ville være normale. En fortsat Række Vægtbestemmelser fra Herlufsholm, hvis Elever have vist sig meget vægtige, vilde ogsaa være af Interesse, navnlig hvis der kunde anstilles ensartede Iagttagelser baade der og paa Sorø. At 12 og 13 Aars Elever i Kapelvejens Friskole vise sig saa vægtige i Sammenligning med de 2 andre Friskoler, opfordrer ogsaa til en fortsat Undersøgelse. Have disse Børn faaet Bispising paa Skolen, ere de mindre beskæftigede med Arbejde, tør man forudsætte, at de leve under heldigere ydre Vilkaar i Henseende til Bolig og Kost end de andre Friskolebørn, eller er det rent tilfældige Aarsager, der stille dem saa gunstigt i Hen-

seende til Vægt, ere Spørgsmaal, som det nok var værd at gaa nærmere ind paa.

Ved Fastsættelsen af Alderen regnes til vedkommende Aldersklasse Børn i Alderen af $\frac{1}{2}$ Aar før og $\frac{1}{2}$ Aar efter det opgivne fyldte Aar, saa at f. Ex. til 11 Aars Dreng regnes Dreng fra $10\frac{1}{2}$ — $11\frac{1}{2}$ Aar. Børnenes Vejning er supponeret foretaget i bart Linned; hvor Vejningen er foretaget i almindelig Klædedragt, er Vægten reduceret med 4 Pd. for de danske Drenges Vedkommende, hvilket dog maaske er for lidt; fra Herlovianernes Vægt er kun fradraget 25 Kv., da de ere vejede i Linned og Strømper.

Herlufsholm.

11 Aars.	12 Aars.	13 Aars.	14 Aars.
Pd.	Pd.	Pd.	Pd.
64,28.	70,35.	73,50.	76,87.
	Borgerdydsskolen i Kjøbenhavn.		
58,78.	65,42.	69,20.	77,15.
	Opfostringshuset.		
59,21.	63,25.	68,80.	75,46.
	Døvstummeinstituttet.		
59,24.	64,34.	68,60.	75,90.
	Friskolen paa Kapelvej.		
54,92.	63,82.	67,14.	0.
	Friskolen i Charlottegade.		
55,76.	59,36.	64,66.	70,17.
	Heldagsskolen paa Niels Ebbesensvej. (Børnene ere bespiste paa Skolen.)		
56,24.	58,45.	64,77.	69,44.

Opfostringshusets Elever vise sig lidt mindre vægtige end Eleverne i Borgerdydsskolen; men Forskjellen er saa lille, gjennemsnitlig for alle 4 Aldersklasser 0,96 Pd., at man tør forudsætte, at Eleverne vilde staa lige i Vægt, om vore Dreng havde et Par Aar længere levet under de samme hygieiniske Vilkaar som herinde; til-

med frembyder vor 12 Aarsaldersklasse abnorme Forhold, da der i den findes et Par ganske ualmindelig smaa Dreng (en paa 44 Pd.) Sammenlignede med Fri-skolerne staa vore Dreng i Vægt særdeles gunstig, da der jo findes en Forskjel af indtil 5 Pd. i de tilsvarende Aldersklasser. Opfostringshusets og Døvtummeinstitu-tets Elever følges mærkværdig nøjagtig ad i Vægt. Begge Instituter rekruteres væsentlig fra samme Samfundslag og byde sine Elever i alt væsentligt samme Forplejning. Inden for de forskjellige Aldersklasser kan findes en paafaldende Forskjel i Vægt; saaledes findes paa Herlufsholm 3 aldeler jævnaldrende Elever i 14 Aarsalderen, som veje henholdsvis 108, 66, 90 og 65 Pd.; her i 12 Aarsalderen 2 Dreng, som veje henholdsvis 44 og 77,50 Pd. og i 14 Aarsalderen 2, som veje henholdsvis 100 og 64 Pd.

Ved Pastor Malling Hansens Velvillie se vi os i Stand til til Sammenligning at kunne anføre nogle Vægtbestemmelser for udenlandske Dreng.

Klædedragtens Vægt er fradraget i det af vedkom-mende Forfatter opgivne Forhold.

11 Aars. Pd.	12 Aars. Pd.	13 Aars. Pd.	14 Aars. Pd.
		Bryssel.	
54,00.	58,00.	66,20.	74,20.
		Turin.	
53,20.	58,60.	66,00.	73,20.
		Boston.	
57,03.	63,21.	70,62.	78,61.
	Engelske Børn af Arbejderklassen.		
56,07.	58,95.	63,06.	72,17.
	Engelske Latinskolebørn.		
59,94.	63,53.	70,17.	79,47.
	Engelske Børn anvendte i Fabrikker.		
56,08.	59,82.	65,38.	79,47.

Som Eksempel paa den store Forskjel i Vægt mellem Børn af fattige og velhavende Forældre kan anføres følgende Opgivelser fra Italien:

Børn af fattige Forældre.

11 Aars.	12 Aars.	13 Aars.	14 Aars.
Pd.	Pd.	Pd.	Pd.
52,00.	56,00.	63,00.	64,60 (!).

Børn af velhavende Forældre.

61,40.	66,00.	71,00.	83,40 (!).

Efter Opgivelse fra Bryssel, Turin og Boston maa den aarlige Gjennemsnitstilvæxt i Vægt for Børn i Alderen fra 10—14 Aar sættes til 6,16 Pd. Opfostringshusets Elever have en Gjennemsnitstilvæxt af 5,51 Pd., trods den uheldige 12 Aarsaldersklasse. Altsaa synes baade Gjennemsnitsvægten og den aarlige Tilvæxt at udvise, at Forplejningen maa anses for hensigtsmæssig og de hygieiniske Forhold for gode.

Det forekommer os, at Vejningen af Børn maa kunne frembringe saa interessante Data til Belysningen af de Forhold, under hvilke de forskjellige Samfundsklassers Børn opvokse, at der er stærk Opfordring til Skolerne om at foretage ensartede, regelmæssige Vejninger; thi først naar man har talrige Iagttagelser fra forskjellige Steder, tør man fastslaa endelige Resultater.

Skoleefterretninger.

Den aarlige Eksamen afholdtes i Fjor den 25de, 26de og 27de April. Den 28de meddeltes Prøvens Udfald og Vidnesbyrdene for det forløbne Halvaar. Efter denne Dag begyndte de 21 Konfirmander at afrejse til deres Pladser. Af disse 21 kom 2 paa Apotheker som Disciple i Skanderborg og Kjøbenhavn; 3 kom i Malerlære, i Kjøbenhavn, i Aalborg og paa Holsteinborg; 3 kom til Handelen her i Byen; 1 kom i Bagerlære her i Byen; 1 i Bryggerlære i Svendborg; 2 i Smedkerlære her i Byen; 1 i Sadelmagerlære paa Amagerbro; 1 kom til Burmeister & Wains Maskinfabrik; 2 kom i Smedelære i Store Hedinge og Holbæk; 1 i Bogtrykkerlære i Kolding; 2 anbragtes i Lære hos islandske Kjøbmænd; 1 kom i Barbeilære i Ribe og 1 i Kammagerlære i Odense. Efter Prøvetidens Udløb kom den ene Apothekerdiscipel fra Skanderborg paa et Apothek her i Byen, da han led af Hjemve; 1 kom fra Bagerlære i Bødkerlære her i Byen, da han ikke kunde taale Professionen; af samme Grund kom Smedelærlingen fra Store Hedinge i Malerlære ved Horsens. Senere har den ene Kjøbmandslærling paa Grund af uheldige Forhold maattet forlade sin Plads og er bleven anbragt i Bogtrykkerlære i Rudkjøbing, og Apotkekerlærlingen her i Byen, der ikke egnede sig til Faget, vil prøve at blive optaget paa Hærens Elevskole.

For de ældre Lærlinges Vedkommende er Aaret forløbet roligt og godt. Det har stadig nogen Vanskelighed at faa vore Elever anbragte paa større Værksteder her i Byen, hvor ingen Mester gjerne optager Lærlingen i sit Hus paa de af Opfostringshuset stillede Betingelser. I Aarets Løb ere 2 af vore tidligere Elever blevne optagne i Lærlingeplejehjemmet. I Provinserne har det hidtil ikke havt Vanskelighed at faa Eleverne anbragte i gode Pladser paa Stiftelsens Betingelser, og vi kunne med Glæde fremhæve, at der rundt om i Landet findes en fast Stok af Mestere, som stadig faa Elever her fra i Lære.

For uden de 21 Konfirmander afgik herfra en af Stiftelsens Elever paa Grund af vedvarende slet Opførsel; han kom til Søs, men udviste ogsaa der slet Opførsel og Dovenskab; han vil nu blive sendt bort. Her var saaledes 22 ledige Pladser, og den 3dje Juni optoges 21 ny Elever: 17 fra Kjøbenhavn, 3 fra det øvrige Sjælland og 1 fra Lolland. Af disse Elever indlagdes 3 paa private Pladser. Da Opfostringshuset kan have flere Elever end 90, men Pengemidlerne ikke strække længere, opfordrede Stiftelsens Bestyrelse Velgjørere til at betale 350 Kr. aarlig for Elever herinde; denne Opfordring fulgtes strax af 2 Mænd. Senere tilkom endnu 2 andre betalende Elever, saa her den 31te December 1882 var 94 Elever. Af disse Elever ere 12 forældre-, 41 fader- og 8 moderløse; 35 have begge Forældre levende. Siden Opfostringshuset begyndte sin Virksomhed 1ste Oktober 1755, er her i alt optaget 3811 Dreng, udgaaet 3717.

Disciplinen har været god.

Vi have i Aar her én Gang om Maaneden holdt en lille Gudstjeneste med Bøn, Salmesang og Tale afpasset efter Børnenes Fatteevne. Til at overvære disse Gudstjenester indbyde vi venligen Børnenes Forældre og Værger, for at de kunne erfare, hvorledes vi stille os til Børnene i det højeste Anliggende: deres Salighedssag. Vi kunne ikke noksom i det hele opfordre Børnenes nærmeste til at støtte os i en hver Sag, der angaar Børnenes Vel, og lægge dem paa Hjærte, at, fordi Børnene ere betroede os og ere overgaaede til Opfostringshusets Forsorg og Værgemaal, paahviler der dog lige fuldt deres nærmeste Ansvar; thi vi sende hver Uge Børnene til deres Hjem. Der ville de kunne modtage levende og kraftige Paavirkninger til alt godt: Fader og Moder blive dog altid de bedste for de smaa.

Vi opfordre dem indtrængende til at komme til os, naar de have noget paa Sinde; et hvert Vink til rigtig Forstaaelse af Børnen vil blive modtaget med Tak og samvittighedsfuldt blive benyttet. Det er vort Ønske at staa i et hjærteligt Forhold til Børnenes Hjem: en god Forstaaelse og gjensidig Tillid mellem os og Hjemmene vil bidrage saare meget til, at Børnene her finde et nyt Hjem uden derfor at glemme det gamle. Vi ville altid stræbe at styrke, ikke at løsne det Baand, som binder Børnene til deres egentlige Hjem. Men vi maa ogsaa opfordre Forældre og Værger til nøje at vaage over de smaa i den Tid, de tilbringe i Hjemmet.

Det kongelige Opfostringshus

Indtægt.

Overskud af Aktiverne ultimo 1881.....	530,200	73
nemlig: Aktiver.....	527,400	
Kontant...	2,800	73
	<u>530,200</u>	<u>73</u>
Renter.....	14,246	63
Klasselotteriafgift	12,000	00
Godtgjørelse for bortfaldne Kollektpenge samt for Ophævelse af Tavleombæringen i Kirkerne	2,900	00
Tilskud fra de Spannørske Legater.....	2,000	00
" " J. A. Eibeschützs Legater...	500	00
" " Nissens Stiftelse	2,000	00
" " Magistratens Blegdamsskoles Legat.....	200	00
Paa den tilgodehavende Restkjøbesnm for den solgte Ejendom i store Kongensgade er be- talt i Afdrag	15,000	00
Konsumtionsgodtgjørelse	170	02
Indbetalt af Private for Drenges Optagelse i Stiftelsen.....	1,325	00
Indbetalt af nyoptagne Elever som Bidrag til deres Ekvipering	200	00
Forbedring af Status.....	643	00

Regnskab for Aaret 1881.

Udgift.

Udbetalt Forstanderen til Bestridelse af Udgifter ved Stiftelsen 34,600 40

Udgiften fordeler sig saaledes;

	Budget.	Regnskab.	
Lønninger	12,265	12,264	51
Forplejningsudgifter.	10,420	10,596	49
Beklædningsudgifter.	3,545	3,596	15
Skolesager	400	450	36
Konfirmationsudgifter	1,435	1,565	11
Medicinudgifter	200	155	05
Brændselsudgifter ..	2,415	1,709	56
Belysningsudgifter ..	1,005	753	00
Kontorudgifter	85	82	89
Bygningsudgifter ...	500	982	57
Inventarieudgifter ..	600	662	17
Rengjøringsudgifter .	305	250	83
Vask	265	280	68
Skatter og Assurance- præmie	860	837	00
Blandede Udgifter ..	350	414	03
	<u>34,650</u>	<u>34,600</u>	<u>40</u>

Udbetalte Renter af Legater knyttede til Stiftelsen 296 00

Udbetalt «Berlingske Tidende» for Avertissement 2 05

Udlaant mod Prioritet i fast Ejendom à 4 $\frac{1}{2}$ % p. a. 15,000 00

Forøgelse af Kassebeholdningen 643 20

Overskud af Aktiverne ultimo 1882*).. 530,843 93

581,385 58

*) Obligationer à 4 % p. a. 281,400 00

do. à 4 $\frac{1}{2}$ % p. a. 66,000 00

Vurderingssum for Ejendommen paa Kalkbrænderivej..... 180,000 00

Kontant Beholdning..... 3,443 93

530,843 93

Skolehøjtider, Præmier og Legater.

Tre Højtidsdage: Kongens Fødselsdag, Stiftelsesdagen og den Dag, Julefesten holdes, faa Eleverne et Festmaaltid; Søn- og Helligdage gives Ekstraforplejning til de kjemmerværende. Stiftelsesdagen fejres end videre ved Skolehøjtid og Præmieuddeling, Julefesten ved Juletræ og Dans, hvortil hver Elev indbyder en lille Pige. I Sommerens Løb foretages en større Skovtur til Vogns og adskillige Fodture. Om Vinteren komme Børnene 1 a 2 Gange i Kasino. Museer, zoologisk Have og Maleriudstillingen ere besøgte. Præmierne bestaa dels i Penge, dels i Bøger og udredes af de «til Undervisningens Fremme og Elevernes Opmuntring» stiftede Legater, som eje 7400 Kroner. 4 af disse Legater ere stiftede af tidligere Elever: det Borupske, Mortensenske, 29de Juniforeningens og Opfostringshusforeningens (Elvius' Mindelegat). Renten af sidstnævnte Legat er efter Fundatsen i Aar anvendt til Anskaffelsen af Weissers historiske Billedatlas. End videre have vi til Elevernes Opmuntring i Aarets Løb modtaget kjærkomne Gaver fra: Hr. Konferentsraad Ehlers, Udvalget for Folkeoplysningens Fremme ved dets Formand Dr. M. Steenstrup, Hr. Grosserer Grøn, Hr. Grosserer Amnitzbøll, Hr. Handskefabrikant Larsen, Hr. Theaterdirektør Andersen, 29de Juniforeningen og Opfostringshusforeningen. Vi bringe vor bedste Tak baade for Gaverne og den Interesse og Velvilje for Stiftelsen, hvorom de vidne.

Skolens Bogsamling tæller 1285 Bind og benyttes stærkt.

Lærerpersonalet.

Ved Stiftelsen virke 3 faste inspektionshavende Lærere og Forstanderen, 1 Faglærer, 1 Skrædermester, 1 Gymnastiklærer og 1 Oldfrue, der tillige er Økonoma.

1. Konstruktor F. Alstrup ansat $\frac{7}{8}$ 45. Tegning 1—4, i alt..... 12 T.
  2. Kand. phil. V. Fritz, inspektionshavende Lærer, ansat $\frac{1}{4}$ 56. Dansk 2—4, Tysk 1—4, Geografi 1—3, i alt..... 35 T.
  3. Skrædermester O. Christensen, ansat $\frac{1}{8}$ 66. Haandgjerning i hele Skolen; han er forpligtet til at være her..... 42 T.
  4. Gymnastiklærer Erichsen, ansat $\frac{1}{9}$ 68. Gymnastik og Dans i hele Skolen, i alt..... 8 T.
  5. Forstanderen, Kand. theol. Otto Jensen, ansat $\frac{9}{5}$ 74. Religion 1—4, Historie 1—4, Dansk 1, i alt..... 26 T.
  6. Seminarist E. Rolsted, der har gennemgaaet det Monradske Kursus, inspektionshavende Lærer, ansat $\frac{1}{9}$ 75. Regning og Naturhistorie 1—4, Arithmetik og Naturlære 1—2, Geometri 1—3, i alt..... 36 T.
  7. Seminarist N. P. Kristiansen, ansat $\frac{1}{8}$ 80. Sang og Skrivning 1—4, Geografi 4, i alt..... 18 T.
Oldfrue og Økonoma er Frk. M. C. Friis, ansat $\frac{1}{9}$ 76.
- Hr. Alstrup har været syg siden 20de Januar og er endnu ikke rask.

Undervisningen omfatter følgende Fag: Religion, Dansk, Historie, Geografi, Tysk, Naturlære, Naturhistorie, Geometri, Arithmetik, Regning, Skrivning, Tegning, Sang, Haandgjerning og Gymnastik med Dans. De ugentlige Undervisningstimer ere fordelte saaledes paa hvert Fag:

	1. Kl.	2 Kl.	3 Kl.	4 Kl.
Religion	2	2	4	4
Dansk	6	6	6	8
Historie	2	2	2	2
Geografi	2	2	2	2
Tysk	3	2	2	2
Naturlære	2	2		

	1 Kl.	2 Kl.	3 Kl.	4 Kl.
Naturhistorie	2	2	2	2
Geometri	2	2	2	
Arithmetik	2	2		
Regning	3	3	4	4
Skrivning	2	3	3	4
Tegning	3	3	3	3
Sang	2		2	
Haandgjerning	6	6	6	5
Gymnastik og Dans	4		4	
I alt	43	43	42	42

I det forløbne Skoleaar ere følgende Pensa gennemgaaede:

Religion.

1. Klasse: Af Katekismen er lært 2den, 3dje, 4de og 5te Part. Det ny Testamentes Bibelhistorie efter Anger. Saa-danne Stykker af det N. T., som der henvises til i Angers Bibelhistorie, ere i Reglen lærte. De i de foregaaende Klasser lærte 36 Salmer ere repeterede og 4 ny lærte.

2. Klasse: 1ste, 4de og 5te Part af Katekismen ere gennemgaaede. Det gamle Testamentes Bibelhistorie er lært efter Anger med flittig Benyttelse af Bibelen. De i de foregaaende Klasser læste 24 Salmer ere repeterede og 12 ny lærte. Palæstinas Geografi er gennemgaaet.

3. Klasse: 2den og 3dje Part af Katekismen ere gennemgaaede. Af det gamle Testamentes Bibelhistorie er lært fra Rigets Deling ud og hele det ny Testamentes. De i 4de Klasse lærte 12 Salmer ere repeterede, 12 ny ere lærte.

4. Klasse: Af Katekismen er gennemgaaet 1ste Part og af Bibelhistorien det gamle Testamente. 12 Salmer. Ordret uden ad læses i Katekismen kun Skriftordene og Luthers Forklaringer.

Hovedvægten ved Religionsundervisningen lægges paa at fremstille de kristelige Sandheder saa levende og letfattelig

som mulig. Al abstrakt Dogmatiseren undgaas, idet der ved Indskjærpelsen af Kristendommens Bornelærdomme gaas ud fra Fortællinger i Bibelen, Herrens Lignelser eller enkelte fyndige Bibelsprog og Salmevers.

Dansk.

1. Klasse: Til Oplæsning og Gjenfortælling benyttes Flors Haandbog. Da det ved Undervisningen i Dansk er følt som et Savn, at Eleverne som oftest faa Brudstykker at læse, og vi kun i faa Tilfælde kunne give dem den Bog i Hænde, hvoraf Brudstykket er taget, blev der besluttet at danne en Læsebog bstaående af en Del af Folkelæsnings Skrifer. Ved velvillig Imødekommen fra Udvalgets Side blev det muligt at anskaffe en Samling af 19 forskjellige Skrifter i 24 Exemplarer. Herved er bragt en forskjellig baade nyttig og interessant Afvexling ind i Undervisningen. For Læreren er det selvfølgelig ogsaa et stort Gode ikke at være nødt til Aar ud og Aar ind at bevæge sig inden de samme snævre Grændser. Eleverne have lært et kort Omrids af den danske Grammatik og ere flittig blevne øvede i Analyse. 45 Stile ere skrevne og rettede. Opgaverne have været hentede fra de gennemgaaede Pensa i Historie, Geografi, Naturhistorie og Naturlære; nogle Beskrivelser, Breve, Udviklinger af Ordsprog og fri Opgaver, disse sidste med opgivne Momenter, ere skrevne. Nogle af vore fremragende Digteres Levned er læst efter Flors Haandbog, lige som der i Aarets Løb baade i og uden for Skoletiden er blevet oplæst Stykker af gode Forfattere.

2. Klasse: Til Oplæsning og Gjenfortælling er benyttet Joakim Larsens Læsebog. Ved Analyse er det vigtigste af den danske Grammatik indøvet, 55 Stile ere skrevne: Opgaverne have været Gjenfortællinger, Breve med opgivet Indhold og Omsætning af Vers paa Prosa.

3. Klasse: Til Oplæsning og Gjenfortælling er benyttet Wulffs Læsebog III. Alle Ordklasserne og de vigtigste Forbindelser af Hoved- og Bisætninger ere indøvede ved Analyse. 68 Stile, Diktat og Gjenfortællinger, ere skrevne og rettede. Nogle Digte ere lærte uden ad.

4 Klasse: Matzen II og III benyttes til Oplæsning og Gjenfortælling. Eleverne have lært de vigtigste Ordklasser og ere blevne øvede i at opløse den simple Sætning med Hensyn til Grundord, Omsagn, Gjenstand og Hensyns-

gjenstand. 88 Diktatstile ere skrevne og rettede. Nogle Digte ere lærte uden ad.

I 1ste og 2den Klasse maa Eleverne skrive deres Stile i ulinierede Bøger.

Historie.

1. Klasse: Af Fædrelandets Historie efter Nissen er læst fra 1448 ud. Efter Kofods fragmentariske Verdenshistorie er læst Middelalderens og den nyere Tids Historie.

2. Klasse: Af Fædrelandets Historie efter Nissen er læst fra 1730 ud, for fra til 1448. Af Verdenshistorien efter Kofod er læst fra 1ste puniske Krig til Reformationen.

3. Klasse: Af Fædrelandets Historie er læst for fra til 1730 efter Nissen. Af Verdenshistorien efter Kofod er læst for fra til den første puniske Krig. For at lette Børnene Arbejdet bliver Verdenshistorien ugentlig benyttet i én af de danske Timer til Oplæsning og Gjenfortælling.

4. Klasse: Efter Nissens Fædrelandshistorie er læst for fra til 1559. Ved den første Gjennemgang af Stoffet benyttes ingen Bog, men alt fortælles.

I Verdenshistorien overspringes adskillige Fortællinger, idet kun epokegjørende Begivenheder læres og saadanne Stykker, som tjene til at belyse Fædrelandets Historie. Paa denne lægges Hovedvægten; skulde Verdenshistorien læres i et blot nogenlunde fyldigt Omrids, vilde der kræves langt mere Tid, end der kan ofres her paa dette lærerige Fag.

Geografi.

1. Klasse: Hele Geografien efter Erslev Nr. 3.

2. Klasse: Evropa fra de britiske Øer, Asien, Afrika, Amerika og Avstralien. Palæstinas Geografi gjennemgaas udførlig.

3. Klasse: For fra til de britiske Øer.

4. Klasse: Indledningen til Geografien og Danmark.

Tysk.

1. Klasse: Af Kapers Læsebog II fra Side 72 til Side 171. Hele Formlæren med Hjorts lille Grammatik som Grundlag. Kursorisk Læsning.

2. Klasse: Kapers Læsebog II til Side 72. Formlæren er gjennemgaet.

3. Klasse: Kapers Læsebog I fra Side 44 ud. Af Grammatiken er gennemgaaet Artiklernes, Adjektivernes og Substantivernes Deklination, Talord, Stedord, Konjugation af Hjelpeverberne og de regelrette Verber.

4. Klasse: Kapers Læsebog I til Side 44. Artiklernes og Substantivernes Deklination, Konjugation af Hjelpeverberne og de regelrette Verber.

Naturlære.

1. Klasse: Efter Deichmann-Brants Lærebog er gennemgaaet Varme, Magnetisme og Elektricitet.

2. Klasse: Efter samme Lærebog er gennemgaaet Tyngdens almindelige Virkninger (Faldet) samt Virkninger paa faste, flydende og luftformige Legemer.

Naturhistorie.

1. Klasse: Hele Plante- og Dyreriget efter Feddersens og Strøms Lærebøger.

2. Klasse: Efter Strøms Plantelære: den almindelige Del samt de frikronbladede og helkronede. Af Zoologien er repeteret Krybdyr, Fiske, Padder, Leddyr og Bløddyr.

3. Klasse: Hele Dyreriget efter Feddersen.

4. Klasse: Pattedyr, Fugle og Krybdyr.

Geometri

1. Klasse: Julius Petersens Lærebog i den elementære Plangeometri er gennemgaaet.

2. Klasse: Efter samme Bog til § 100, Pagina 50.

3. Klasse: Efter samme Bog til § 67, Pagina 28.

Arithmetik.

1. Klasse: Efter Jul. Petersens Lærebog er gennemgaaet Arithmetik og Algebra I Rationale Størrelser.

2. Klasse: Efter samme Bog: De 4 Species, Potens, Ligninger af 1ste Grad med én ubekjendt og Decimalbrøk.

Regning.

1. Klasse: Delings-, Blandings-, Kjæde- og Rentesregning samt Fladers og Legemers Beregning.

2. Klasse: Reguladetri med Brøk, omvendt og sammensat Reguladetri og Procentregning.

3. Klasse: Reguladetri samt de 4 Regningsarter med Brøk.

4. Klasse: De 4 Regningsarter med benævnte Tal.
I alle Klasserne benyttes Bokkenheusers og Nehms Regnebøger.

Skrivning.

1. Klasse: Eleverne øves enkelte Timer i Skjønkskrivning efter Forskrift og stort Latin, men i Reglen skrives efter Bog og uden Streger. Øvelser i Hurtigskrivning efter Diktat.

2. Klasse: Af de 3 ugentlige Skrivetimer anvendes de 2 til Skjønkskrivning, den ene til Øvelse i Hurtigskrivning og Afskrivning efter Bog.

3. Klasse: Skjønkskrivning efter Forskrift og Afskrivning efter Bog.

4. Klasse: Skjønkskrivning efter Forskrift.

Tegning.

1. Klasse: Frihaandstegning efter stor Fortegning og Gibs. I geometrisk Tegning have Eleverne udført nogle Projektionstegninger og optrukket en Del Figurer med Tusk De fremligste Elever øves i Tegning efter Klodser og frit staaende Figurer.

2. Klasse: Frihaandstegning efter Fortegning. I geometrisk Tegning er udført en Spiral, nogle Maalestokke, Prismer og Pyramider i forskellige Stillinger.

3. Klasse: Frihaandstegning efter Fortegning. I geometrisk Tegning er udført Konstruktioner for rette Liniers Stilling mod hinanden, Sum, Deling etc. af Linier og Vinkler, Figurkonstruktioner, Cirkelperiferiens Deling og Ovaler.

4. Klasse: Her er udført regelmæssige Samstillinger af rette og krumme Linier.

Fortegninger bruges ikke ved den geometriske Tegneundervisning, men Forbillederne optegnes paa Vægtavlen.

Sang.

Eleverne have, inddelte i 2 Hold, lært adskillige flerstemmige Sange efter C. V. Mortensens Sange III. Koraler.

Haandgjerning.

Af alle tidligere Haandgjerningsfag er nu kun Skræderiet tilbage. Paa Opfostringshusets Værksted forfærdiges og repareres alle Elevernes daglige og Konfirmationsklæder; i Aaret

1882 er her forfærdiget 161 Klædninger, c. 310 ere reparerede, og 276 Par Gymnastiksko ere blevne syede.

Gymnastik.

Eleverne ere delte i 2 Hold. Opfostringshuset har havt Gymnastikundervisning siden 1ste Juli 1799; da Gymnastik er af stor Vigtighed for Børn og da især for vore Dreng, der ere meget beskæftigede, lægges der stor Vægt paa denne Side af Undervisningen. 1 Time om Ugen anvendes til Dans. Om Sommeren gaa Eleverne hver Dag til Svømning, og det er rent undtagelsesvis, at en Elev ved Udgangen herfra ikke er Frisvømmer. Ved sidste Svømmeeksamen vare 71 Frisvømmere; 20 svømmede i Stramsele.

Den aarlige Eksamen afholdes i Dagene den 23de, 24de og 25de April efter nedenstaaende Schema:

I. Klasse. Lokale Nr. I.

Mandag den 23de April.

8—9½.	Religion	Forstanderen.
9½—11.	Naturlære	} Hr. Rolsted.
3—4½.	Arithmetik	
4½—6.	Geometri	

Tirsdag den 24de April.

8—9½.	Historie	} Forstanderen.
9½—11.	Dansk	
2—3½.	Naturhistorie	Hr. Rolsted.
3½—5.	Geografi	Hr. Fritz.

Onsdag den 25de April.

8—9½.	Regning	Hr. Rolsted.
9½—11.	Tysk	Hr. Fritz.

2. Klasse. Lokale Nr. 2.

Mandag den 23de April.

8—9½.	Naturlære	Hr. Rolsted.
9½—11.	Religion	Forstanderen.
4½—6.	Tysk	Hr. Fritz.

Tirsdag den 24de April.

8—9½.	Naturlære	Hr. Rolsted.
9½—11.	Geografi	} Hr. Fritz.
2—3½.	Dansk	
3½—5.	Geometri	Hr. Rolsted.

Onsdag den 25de April.

9½—11.	Historie	Forstanderen.
11—12.	Regning	Hr. Rolsted.

3. Klasse. Lokale Nr. 3.

Mandag den 23de April.

8—9½.	Dansk	} Hr. Fritz.
9½—11.	Geografi	
11½—12½.	Regning	Hr. Rolsted.

Tirsdag den 24de April.

8—9½.	Tysk	Hr. Fritz.
3½—6.	Historie	Forstanderen.
5—6.	Naturhistorie	Hr. Rolsted.

Onsdag den 25de April.

8—9½.	Religion	Forstanderen.

4. Klasse. Lokale Nr. 4.

Mandag den 23de April.

11½—12½.	Tysk	Hr. Fritz.
3—4½.	Religion	} Forstanderen.
4½—6.	Historie	

Tirsdag den 24de April.

9½—11.	Regning	Hr. Rolsted.
2—3½.	Geografi	Hr. Kristiansen.

Onsdag den 25de April.

8—9½.	Dansk	Hr. Fritz.
9½—11.	Naturhistorie	Hr. Rolsted.

Onsdag den 25de April.

12—1.	Hele Skolen Sang	Hr. Kristiansen.
1—2.	— — Gymnastik	Hr. Erichsen.

Børnenes skriftlige Arbejder og Tegneprøver ligge under hele Eksamen til Eftersyn i Tegnesalen.

Til at overvære Prøven indbydes Børnenes Forældre og Værger og enhver, der maatte interessere sig for Stiftelsen.

Det kongelige Opfostringshus, April 1883.

Otto Jensen.

Efterretninger

om

det kongelige Opfostringshus

for

Skoleaaret 1. Mai 1883 til 30. April 1884

ved

Otto Jensen,

Stiftelsens Forstander.

Kjøbenhavn.

S. L. Møllers Bogtrykkeri.

1884.

09.385
Op 25
7

1883/84

Religionsundervisningen i Folkeskolen.

I.

Af alle de pædagogiske Spørgsmaal, som sætte Sindene i Bevægelse og i en meget lang Aarrække have staaet paa Dagsordenen, er vel intet af mere indgribende Betydning for Skolens, ja for Folkets Liv, end Spørgsmaalet, om Religionsundervisning skal meddeles i Folkeskolen eller ikke. Bevægelsen i Udlandet gaar for Øjeblikket de fleste Steder i Retning af at fjerne Religionsundervisningen fra Folkeskolen eller i alt Fald af at meddele den i en Form, som er vidt forskjellig fra den, hvorunder den meddeles herhjemme, og da der ogsaa hos os hæver sig Røster, baade fra Kristendommens Venner og dens Fjender, der tilraade at gaa i det fremmede Spor, bør enhver alvorlig Skolemand søge at komme til Klarhed for at kunne finde sit Stade, om Kampen for Alvor skulde bryde løs her hjemme. Det maa undersøges, om de Grunde, som anføres mod Skolens Religionsundervisning, baade de rent pædagogiske, de kristelige og de politiske ere plausible, og om Forholdene hos os nødvendiggjøre eller ønskeliggjøre en saa gennemgribende Omdannelse af vort Folkeskolevæsen. Jeg tror det ikke, men maa betragte det som en Ulykke, ej alene for Skolen, men for hele Folket, hvis langt overvejende Del faar sin Uddannelse i Folkeskolen, om Religionsundervisningen blev fjernet eller den kristelige Religionsundervisning blev omdannet til en «almindelig»; det vil være det første Skridt til at fjerne Kristendom-

men fra Folket, og i Kristendommen have vi dog ene den Magt, som i vor Tid, hvor saa meget skiller og fjerner os fra hinanden, kan samle os og bringe os Fred. Grundlaget for denne lille Afhandling er et Indlæg i Debatten, som jeg fremkom med for 13 Aar siden; i den Tid er intet fremkommet, som har svækket min Overbevisning, men meget baade fra Meningsfæller og Modstandere, som har styrket den. Ved Udarbejdelsen er benyttet Skrifter af Martensen, Monrad, Fr. Lange, Fr. Nielsen, Joakim Larsen, Afhandlinger af Rhein. Bl. og Artikler i Tidsskrifter og Blade samt Referater af mundtlige Forhandlinger. Hensynet til det Sted, Afhandlingen fremkommer, har bestemt dens Form, der under andre Forhold vilde være bleven en anden.

Fra et rent pædagogisk Standpunkt gjøres gjældende mod Religionsundervisning i Skolen: Religionsundervisningen bryder Skolens Enhed, da den følger en anden Methode end de øvrige Fag. Kristendommen er Liv og kan som saadan ikke være Gjenstand for egentlig Undervisning; Religionsundervisningen vender sig til Barnets Følelse, ikke til dets Erkjendelse og kan af den Grund ikke være Fag i Skolen, der væsentlig er Kundskabsmeddelelsseskole. Af disse Grunde er det ikke pædagogisk forsvarligt at bibeholde den i Skolen. Endvidere paastaas der, at man ved Religionsundervisning i Skolen eller overhovedet i Børnealderen foregriber Barnets Udvikling, forelægger det Problemer, det ikke kan magte, paavirker Barnet saaledes, ved at føre det ind i et bestemt Trossamfunds Lære og Opfattelse, at det senere ikke staar frit, naar det gjælder om at danne sig en Livsanskuelse; derved gjøres Vold paa Barnets Natur, og det hellige profaneres.

Folkeskolen er ikke væsentlig en blot Kundskabsmed-

delelsseskole, dens Opgave er væsentlig opdragende; Folkeskolen, af hvis Elever det overvejende Antal i deres hele Liv ikke faa mere god aandelig Paavirkning end den, de faa i Skolen, skal ikke udelukkende eller blot væsentlig paavirke Barnets Forstand; den maa søge at paavirke alle Barnets Evner; det centrale i Mennesket er og bliver de religiøse og sædelige Anlæg; at udvikle en religiøs-sædelig Karakter er Skolens egentlige Maal. Til Uddannelsen af en religiøs-sædelig Karakter hører imidlertid ogsaa Udviklingen af de intellektuelle Evner. Kundskabsmeddelelse og Udviklingen af de intellektuelle Evner, saa Barnet senere bliver i Stand til rigtig at vurdere og bedømme de i Livet indtrædende Tilfælde og Forhold og til at tage en fornuftig Beslutning, bliver for Skolen et af de nærmest liggende og virksomste Midler til at løse sin Opgave, men altid kun et Middel. Den Skole, som kun har uddannet Barnets Tænkeevne, har forfejlet sin Opgave. Man kan ikke med Rette indvende, at Opdragelsen er Hjemmets, ikke Skolens Sag; de faktiske Forhold ere jo saaledes for det overvejende Antal af Folkeskolens Elever, at Hjemmets Tid og Kraft gaar med i Kampen for det daglige Brød, saa andre Opgaver helt lades ude af Betragtning, og Opdragelsen maa overlades til Skolen, der som en kyndig og kjærlig Vejleder ikke tør skyde Opgaven fra sig. I Folkeskolen vil den personlige Paavirkning fra Læreren paa Eleven blive Hovedformaalet, det, hvor de smukkeste og varigste Resultater opnaas; var dette ikke Tilfældet, vilde Lærerens Gjerning være saare lidet opmuntrende, da en stor Del Elever udgaa fra Skolen med saa tarvelige Kundskaber, at Skolens Opgave som kundskabsmeddelende maa betragtes som resultatløs. Derimod vil selv den tarveligste Elev fra en trofast og kjærlig Lærer kunne tage mangt et Guldkorn med, naar Læreren har forstaaet at paavirke sine Elever i alt, hvad der er godt og elske-

ligt, og Skolegangen bærer saaledes dog god Frugt. Ud fra denne Betragtning vil det forstaas, at Religionsundervisningen er nødvendig i Folkeskolen, og at denne uden Religionsundervisning vil blive en forkrøblet Skole; eller hvad vil man sætte i Religionsundervisningens Sted? Mon den almindelige Religion eller den moderne borgerlige Moral med sin bitre Haan af alt religiøst og sin Fornægten af alt guddommeligt, skulde være skikket til at tage Arv efter Kristendommen og være en sund Lærdom for Børn? Pastor Chr. Møller har Ret, naar han har udtalt: «Skolen bør ikke have andet med den at gjøre, end at lukke sine Døre for den.»

«Kristendommen er ikke blot Liv, men ogsaa Lære og historisk Overlevering, hvilket indeholder mere end den blotte Bibelhistorie, og den kristelige Stat bør drage Omsorg for, at denne Overlevering og Lære bringes alle nær.» (Martensen). Barnet maa i Skolen gjøres fortrolig med den hellige Skrift og undervises saaledes, at det senere kan benytte denne Bog, som for os Protestanter er Reglen og Rettesnoren for Lære, Tro og Liv. Der er en Række Fortællinger, Oplysninger af historiske, geografiske og kulturhistoriske Forhold og endelig de vigtigste kristelige Hovedlærdomme at meddele og forklare ved oplysende Eksempler, Bibelsprog og Salmever, hvilket alt er Gjenstand for Undervisning. Følge vi nu her en Methode, helt forskjellig fra al anden Methode, saa Religionsundervisningen kommer til at staa ikke som det centrale, hvormed alt andet slutter sig, eller kommer den til at staa som noget isoleret og løsrevet, der griber forstyrrende ind i den anden Undervisning? Det er langt fra. I ethvert Fags Methode er der noget særegent, for det ejendommeligt, Regning, f. Eks. har sin, Historie sin Fremgangsmaade; men i alle Fag er der, naar Undervisningen drives pædagogisk og methodisk rigtig, en fælles Fremgangsmaade, til al god Undervis-

ning stilles én Fordring, at den skal være anskuelig, og dette gjælder ogsaa Religionsundervisningen. At Undervisningen er anskuelig, Anskuelsesundervisning i egentlig Forstand, vil sige, at det meddelte Stof tilegnes saaledes af Eleven, at Indbildningskraften, Evnen til at gjenfrembringe Forestillinger og lade dem indgaa nye Forbindelser, kommer i Virksomhed. Men Indbildningskraften maa ikke virke regelløst, den skal reguleres af Forstanden; Forestillingerne skulle bearbejdes af Tænkningen og saaledes omdannes til Begreber, og først da, naar vi lære at se det almengyldige i Forestillingerne og disses Forbindelser, komme vi til fuld Tilegnelse, Indsigt. Indbildningskraften maa aldrig lades uanset ved Undervisningen, men heller aldrig faa Lov til at brede sig regelløst efter Forgodtbefindende; en Undervisning, der ignorerer Indbildningskraften, vil blive tør og kjedelig, enten en blot og bar formel Forstandsudvikling eller, hvad værre er, en ren Hukommelsessag; men en saadan Undervisning vil aldrig give noget sandt Udbytte, den kan for Barnet aldrig blive anskuelig, og Barnet vil blot staa i ét rent mekanisk Forhold til Stoffet, men aldrig optage det levende i sig og tilegne sig det. Enhver praktisk Skolemand vil i sin Gjerning mangfoldige Gange være stødt paa, at et givet Stof, som han antog opfattet og tilegnet, ligger som en død Ballast i Barnets Hukommelse, vil kjende dette, at Barnet har sit Hoved ligesom inddelt i særskilte Rum, hvor det meddelte staves hen. Det vil vise sig under Arbejdet i Skolen, at Barnet, naar det meddelte ikke er rigtig anskueligt for det, f. Eks. i Historietimen har overordentlig svært ved at anvende det i Geografitimen lærte o. s. fr. Men Forestillingerne sætte ikke alene Tænkningen i Bevægelse, de paavirke ogsaa Følelsen, idet de vække Lyst eller Ulyst, og Mennesket ved Følelsen vurderer Forestillingernes

ligt, og Skolegangen bærer saaledes dog god Frugt. Ud fra denne Betragtning vil det forstaas, at Religionsundervisningen er nødvendig i Folkeskolen, og at denne uden Religionsundervisning vil blive en forkrøblet Skole; eller hvad vil man sætte i Religionsundervisningens Sted? Mon den almindelige Religion eller den moderne borgerlige Moral med sin bitre Haan af alt religiøst og sin Fornægten af alt guddommeligt, skulde være skikket til at tage Arv efter Kristendommen og være en sund Lærdom for Børn? Pastor Chr. Møller har Ret, naar han har udtalt: «Skolen bør ikke have andet med den at gjøre, end at lukke sine Døre for den.»

«Kristendommen er ikke blot Liv, men ogsaa Lære og historisk Overlevering, hvilket indeholder mere end den blotte Bibelhistorie, og den kristelige Stat bør drage Omsorg for, at denne Overlevering og Lære bringes alle nær.» (Martensen). Barnet maa i Skolen gjøres fortrolig med den hellige Skrift og undervises saaledes, at det senere kan benytte denne Bog, som for os Protestanter er Reglen og Rettesnoren for Lære, Tro og Liv. Der er en Række Fortællinger, Oplysninger af historiske, geografiske og kulturhistoriske Forhold og endelig de vigtigste kristelige Hovedlærdomme at meddele og forklare ved oplysende Eksempler, Bibelsprog og Salmevers, hvilket alt er Gjenstand for Undervisning. Følge vi nu her en Methode, helt forskjellig fra al anden Methode, saa Religionsundervisningen kommer til at staa ikke som det centrale, hvormed alt andet slutter sig, eller kommer den til at staa som noget isoleret og løsrevet, der griber forstyrrende ind i den anden Undervisning? Det er langt fra. I ethvert Fags Methode er der noget særegent, for det ejendommeligt, Regning, f. Eks. har sin, Historie sin Fremgangsmaade; men i alle Fag er der, naar Undervisningen drives pædagogisk og methodisk rigtig, en fælles Fremgangsmaade, til al god Undervis-

ning stilles én Fordring, at den skal være anskuelig, og dette gjælder ogsaa Religionsundervisningen. At Undervisningen er anskuelig, Anskuelsesundervisning i egentlig Forstand, vil sige, at det meddelte Stof tilegnes saaledes af Eleven, at Indbildningskraften, Evnen til at gjenfrembringe Forestillinger og lade dem indgaa nye Forbindelser, kommer i Virksomhed. Men Indbildningskraften maa ikke virke regelløst, den skal reguleres af Forstanden; Forestillingerne skulle bearbejdes af Tænkningen og saaledes omdannes til Begreber, og først da, naar vi lære at se det almengyldige i Forestillingerne og disses Forbindelser, komme vi til fuld Tilegnelse, Indsigt. Indbildningskraften maa aldrig lades uanset ved Undervisningen, men heller aldrig faa Lov til at brede sig regelløst efter Forgodtbefindende; en Undervisning, der ignorerer Indbildningskraften, vil blive tør og kjedelig, enten en blot og bar formel Forstandsudvikling eller, hvad værre er, en ren Hukommelsessag; men en saadan Undervisning vil aldrig give noget sandt Udbytte, den kan for Barnet aldrig blive anskuelig, og Barnet vil blot staa i et rent mekanisk Forhold til Stoffet, men aldrig optage det levende i sig og tilegne sig det. Enhver praktisk Skolemand vil i sin Gjerning mangfoldige Gange være stødt paa, at et givet Stof, som han antog opfattet og tilegnet, ligger som en død Ballast i Barnets Hukommelse, vil kjende dette, at Barnet har sit Hoved ligesom inddelt i særskilte Rum, hvor det meddelte staves hen. Det vil vise sig under Arbejdet i Skolen, at Barnet, naar det meddelte ikke er rigtig anskueligt for det, f. Eks. i Historietimen har overordentlig svært ved at anvende det i Geografitimen lærte o. s. fr. Men Forestillingerne sætte ikke alene Tænkningen i Bevægelse, de paavirke ogsaa Følelsen, idet de vække Lyst eller Ulyst, og Mennesket ved Følelsen vurderer Forestillingernes

Betydning for det, og ligeledes Villien derved, at de vække min Lyst eller Ulyst, og saaledes tilskynde mig til eller holde mig fra Handling; dog maa bemærkes, at der, saalænge Mennesket drives til Handling af Følelsen alene, endnu ikke er Tale om en egentlig Villiesytring; dette bliver der først, naar Erkjendelsen træder til med sin Overvejelse og afvejer Grundene for og imod; thi Villien er Evnen til at bestemme sig efter fornuftigt Overlæg. Følelseslivet er det tilskyndende og drivende i Menneskelivet, den varmegivende Kraft, hvorfra Bevægelsen udgaar. Efter det salomoniske Ord: «Bevar dit Hjærte fremfor alt det, som bevares; thi fra det udgaar Livet,» tager jeg ikke i Betænkning at anse Følelsen som det centrale i Menneskelivet, hvilket ogsaa har fundet sit Udtryk i, at man i daglig Tale kalder et Menneske uden Følelse et Umenneske, men derimod ikke benævner et svagt begavet Menneske saaledes. Raaheden vil til syvende og sidst have sin Grund i Mangel paa naturlig Følelse, men ikke i Mangel paa intellektuel Udvikling. I en Tidsalder som vor, hvor de kritiske, dømmende og nedbrydende Kræfter synes at have Overvægten, mens de skabende Kræfter slumre, vil der for dem, der have med Skolens Gjærning at gjøre, være særlig Opfordring til at tage Sigte paa Følelseslivets Udvikling.

Al virkelig anskuelig Undervisning maa paavirke hele Menneskets aandelige Liv, baade Erkjendelsen, Følelsen og Villien; det vil imidlertid være indlysende, at de forskjellige Undervisningsfag ikke paavirke alle Sjæleevner ligelig, et vender sig mere til en Side, et andet til en anden. Ogsaa Religionsundervisningen, naar den drives, som den skal og afpasses efter Barnets Behov og Fatteevne, kan fuldt saa vel som noget andet Fag gjøres anskuelig og saaledes indordnes i Skolen, hvortil kommer, at den Trang, ethvert Barn har til Gudsforholdet, og de Anlæg i religiøs Retning, som ethvert Barn har,

have fuldgyldigt Krav paa at udvikles i Skolen. Religionsundervisningen vil nærmest søge at paavirke Barnets Følelse, baade den moralske og religiøse, Troen, og det maa fastholdes, at for Barnet gives ingen Moral uden den, som hviler paa Religionens Bud. medens man ved en forsvarlig Religionsundervisning paa den anden Side nødvendig maa medtage Moralen, idet vi baade maa indskjærpe Barnet dets Pligter og f. Eks. i Læren om Kristi Efterfølgelse, maa vejlede det til at føre et kristeligt Liv; en Moral uden religiøs Grund, vil for Barnet kun staa som en Række besværlige, isolerede Befalinger. En betænkelig Sag bliver det ogsaa, naar man i nyere Lærebøger i borgerlig Moral, hvor Gud ikke nævnes eller kjendes, som ethisk Motiv anvender den borgerlige Straffelov — gjør du ikke det og det, koster det 5 Kroner i Bøde, gjør du det og det, kommer du i Fængsel. For Udviklingen af Barnets Villie har Religionsundervisningen stor Betydning, fordi Barnet ved den ledes ind paa Vejen til den sande Frihed og lærer at bestemme sig i Overensstemmelse med det højeste og ædleste i dets egen Natur; men ogsaa Erkjendelsen har sin store Betydning i Religionsundervisningen, og der bliver rigelig Lejlighed til at uddanne den. «Den gamle kateketiske Methode havde store Mangler; men det kan ikke nægtes, at den havde en overordentlig gavnlig Indflydelse paa at udvikle Barnets Forstand ved at lære det at skjælne mellem Begreber og gjøre Slutninger. Religionsundervisningen har et vidt Omraade; under den kan inddrages meget, som det kan være godt for Børnene at faa Kundskab om, og som det ikke er let at finde Plads til andet Steds.» «Bortset fra Undervisningens religiøse Betydning, maa det fastholdes, at den frem for al anden Undervisning fremmer Børnenes aandelige Udvikling ved at klare Begreberne og lære dem at gjøre Slutninger. Saa megen anden Kundskab

slutter sig paa en saa naturlig Maade til Religionsundervisningen, at vi udtale en Sandhed, naar vi sige, at man ved at indskrænke denne Undervisning, indskrænker den aandelige Udvikling hos Børnene i Almueskolen.» I disse træffende Udtalelser af Monrad er utvivlsomt udtalt det rette. Religionsundervisningen falder naturlig i Undervisning i Bibelhistorie og Lærebog, hvilket dog ikke maa forstaaes saaledes, at disse staa løsrevne fra hinanden, tværtimod danne de en organisk Enhed, idet Bibelhistorien med dertil hørende Bibellæsning danner Grundlaget og er Udgangspunktet for Lærebogsundervisningen.

Tage vi først Bibelhistorieundervisningen, da maa Fortællingerne fremstilles anskueligt for Barnet, Personerne afmales levende, historiske og geografiske Forhold meddeles; der vil blive rig Lejlighed til at anstille Sammenligning mellem Jødefolket og de samtidige hedenske Folkeslags Historie og Forhold; det vil blive nødvendigt at meddele Børnene mange Haande Forhold hos Jøderne, for at de kunne forstaa Lignelserne eller Omstændighederne ved en eller anden Begivenhed, og ved alt dette er det nødvendigt at lægge Beslag paa Barnets Erkjendelse, ja man tør rolig tiltræde Monrads ovenfor udtalte Anskuelse, at intet af Folkeskolens Fag giver rigere Lejlighed til at øve Barnets Tænkning, navnlig dets Abstraktionsevne end Religionsundervisningen. Bibelhistorie er dog ikke blot almindelig Historie, den er frem for alt hellig Historie, den er Historien om det guddommelige Forsyns Husholdning og frem for alt om den menneskeblevne Guds Søn. Hvad der i Bibelhistorien skulde volde Vanskeligheder og gjøre den ubrugelig i Folkeskolen som Undervisningsfag, er efter Fritænkernes Mening Underet; dette skal være fornuftstridigt, altsaa meningsløst, idet man gaar ud fra, at Naturlovene ere evige, virke i uafbrudt Følge som Aarsag og Virkning.

I et saadant System er der ikke Plads eller Brug for Skaberen, altsaa heller ikke for hans Indgriben i Verdens Styrelse paa usædvanlig Maade ved Underet, der da maa fremtræde som Brud paa Naturens Orden, som stridende mod Fornuft og Erfaring. Men i dette System bliver der, naar det konsekvent skal gjenneføres, heller ikke Plads for Menneskets Frihed, det indordnes paa en Plads i det store Nødvendighedens Naturrige; Ansvar, Synd, Samvittighed blive blotte Indbildninger, thi hvorledes kan der være Tale om Synd og Ansvar, naar alt gaar efter de ubøjelige, evigt virkende Naturlove. Frelsen fra Synden ved Jesus Kristus bliver selvfølgelig herefter Toppunktet af al Galskab. Det turde dog maaske have sine Betænkeligheder at give Børnene en saadan Kundskab eller at bygge deres Opdragelse paa denne Lære. Denne Lære turde være lige saa farlig som den, at Menneskene begaa Forbrydelser og henfalde til Drukenskab og andre Laster ene og alene paa Grund af de daarlige Samfundsforhold, men ikke ved egen Skyld og med eget Ansvar. Pauli Ord i 1 Cor. 1, 23: «Den korsfæstede Jesus er Jøderne en Forargelse og Hedningerne en Daarskab», staa ved Magt den Dag i Dag. Imidlertid er Kristendommen en Magt i Verdensudviklingen, den sejrende Magt, og der findes jo ikke saa faa Kristne endda i Verden; ogsaa vi have en Mening, som vi grunde paa Guds Ord, og vi kunne aldeles ikke gaa ind paa den ovenfor omtalte Anskuelse; Guds Ord har for enhver Kristen saa klarlig bevist sin Sandhed og Kraft, at vi ydmygt bøje os derfor og «tage Forstanden fangen under Troens Lydighed.» Vi ville tage et enkelt Under for os, Lazarus' Opvækkelse. Børnene medbringe til Opfattelsen af denne Begivenhed fra den forudgaaende Undervisning nogle Forudsætninger, De ville saaledes vide, at der i denne timelige Verden intet er evigt, men alt forgjængeligt, her er en uafbrudt Kommen og For-

svinden, Tilblivelse og Forgaaen; alt viser tilbage til en sidste, en evig Grund, som vi nødvendig maa forudsætte, tro paa; thi af intet, det rene intet, kommer intet, denne sidste evige Grund er efter vor hellige Skrift Skaberen, den levende Gud, som har Livet i sig og har givet alt levende Liv, og ved hvis Ord alt er blevet til; han er Lovgiveren, som har givet baade de aandelige og fysiske Love, han er Verdensstyreren, som holder alt i sin mægtige Haand, men han er ogsaa Sandheden og Visdommen, i hvis Væsen, Ord og Handlinger der intet fornuftstridigt eller selvmodsigende findes, men vel meget, som ligger højt over vor Fornuft. Børnene ville endvidere vide, at al menneskelig Tænkning og Indsigt er saare begrænset, baade derved, at den altid gaar ud fra noget givet, som den forudsætter, efter kristelig Sprogbrug tror paa, og derved, at den aldrig heri Verden kommer eller kan komme til fuld Indsigt i Tingenes Væsen og Sammenhæng, ej heller kan give Svar paa alle de store Spørgsmaal og Gaader i Livet, som Menneskeaaften grunder paa og søger Svar paa, saa Ordene 1 Cor. 13, 12: «Nu se vi ved et Spejl, i en mørk Tale; men da skulle vi se Ansigt til Ansigt; nu kjender jeg i det stykkevise, men da skal jeg erkjende, ligesom jeg og er kjendt», have fuld Anvendelse ikke alene paa det religiøse Livs Omraade, men i hele Erkjendelsens Liv og Udvikling. Naar vi da fortælle Børnene om Lazarus og hans Søstre, skildre dem det inderlige Venskab mellem Frelseren og dem, de 3 Sødskendes indbyrdes Kjærlighed, Søstrenes Sorg over Broderens Død og deres Længsel efter Frelseren, da vil dette være anskueligt for Børnene. Og komme vi saa til selve Opvækkelsesunderet, fortælle vi Børnene, at her staar Livets og Dødens Herre, han, som er Livets evige Kilde, ved Graven for at vise os, at han har Magt ogsaa over Døden og vil føre os til Opstandelsen. Alt Liv stammer

fra ham; naar han paa sædvanlig Maade lader noget fødes og faa Liv, sker det paa den Maade, han har bestemt for hver Art, og som vi ere vante til at se det; men her lader han os staa Ansigt til Ansigt med Almagtens skabende Ord for at styrke vor Tro; her møde vi det samme skabende Ord, der i Tidernes Begyndelse skabte denne Verden med alt det, som rører sig i den. Kunne vi komme Løsningen nærmere af Livets store Gaade? Vi vide vel, at under visse givne Betingelser bliver der Liv, men selve Livets Kraft kunne vi ikke opdage, vi kunne jo saaledes ikke ad Videnskabens Vej forklare, hvorledes det sjælelige Liv forbinder sig med det legemlige; her se vi kun ved et Spejl i en mørk Tale. Hvor Fornuften ikke kan komme videre, der træder Troen til. I denne Fremstilling er intet fornuftstridigt, kun at vi ærlig indrømme den Grænse, der er sat for den menneskelige Erkjendelse, og som vi her nede aldrig komme ud over. Her er ingen Tale om at forklare Underet, end mindre om at bortforklare det; vi vise kun Børnene, hvor meget underfuldt der er i Verden, hvorledes det underfulde møder os ved hvert Skridt i Verden, selv der, hvor vi indbilde os at være trængte til Bunds; men det vidner tillige for os om Skaberens Almagt og Visdom, som vi skulle forstaa, »naar vi ere blevne rene af Hjærte«.

Religionsundervisningen omfatter dog ikke alene Bibelhistorie, men ogsaa Meddelelse af de kristelige Hovedlærdomme og Grundtrækkene af den kristelige Moral, hvad enten dette nu sker ved Bibellæsning med tilhørende Forklaring eller ved Lærebogsundervisning. At denne Undervisning paa intet Punkt maa optræde strengt dogmatisk, end mindre polemisk og fordømmende anderledes troende, er en Selvfølge; derimod maa den være anskuelig og paa det nøjeste afpasset efter Børnets Fatteevne. Man maa gaa ud fra bibelske Fortæl-

linger, Herrens Lignelser, letfattelige Salmever og Skriftsprog for at tydeliggjøre Barnet, hvad der tales om. Gjælder det saaledes, for at nævne et enkelt Eksempel, om at tydeliggjøre Barnet Retfærdiggjørelsen af Troen, det ene af den protestantiske Kirkes Principper, fortælle vi Børnene Lignelsen om den fortabte Søn. Naar vi først have fremstillet for Børnene, hvorledes denne Lignelse kan anvendes paa os alle, have fremstillet, hvorledes vi forlode Gud for at glæde os i Verden og hengive os til Syndens Herredømme, men hvorledes den trofaste Gud ikke glemmer os, men søger at faa os til sig igjen, indtil det lykkes ham som i denne Lignelse, hvorledes Længslen efter Faderen vaagner, og Beslutningen om at vende hjem modnes, fordi Sønnen tror paa sin Faders Barmhjærtighed, fremstille vi for dem Mødet mellem Sønnen og Faderen. Faderen tilgiver den angrende Søn al hans Vildfarelse og giver ham sin gamle Plads i Hjemmet og Barneret, den vi alle have i Daaben; og saa vil Barnet have en levende Forestilling om Retfærdiggjørelsen af Troen. Dertil knytter sig naturligen en Paavisning af, at vi nu maa forestille os, hvorledes Sønnen i sit Liv vil søge at udlette Mindet om sit dybe Fald. Hele denne Udvikling følger Barnet let, og saaledes maa alle de kristelige Hovedlærdomme gennemgaas, som vi meddele Børnene; her er ogsaa rig Lejlighed til at øve Børnenes Tænkning.

Vi gik ud fra, at Kristendommen ikke blot er Liv, men ogsaa Lære; det maa imidlertid ogsaa fastholdes, at Kristendommen ikke blot er Lære, men ogsaa Liv. Undervisningens egentlige Maal er ikke at øve Barnets Tænkning, om denne Side end har sin store Betydning, men som før omtalt, at ramme dets Samvittighed, at sætte det i et levende Forhold til sin Gud og Frelser, at vejlede det saaledes og give det saadan Uddannelse og Kundskaber, at det selv senere med Udbytte kan

benytte den hellige Skrift, at give Barnet en fast Grund, hvorpaa det kan bygge en sand og sund Livsanskuelse, en Grund, hvorpaa det kan staa fast, naar Fristelserne og Modgangens Dage komme. Er det ikke uomgængelig nødvendigt i Folkeskolen at oplyse Børnene om det, hvorpaa de som smaa ere døbte? Har Skolen noget som helst andet Middel, der kan taale Sammenligning med Religionsundervisningen, til at paavirke Barnets religiøse og sædelige Anlæg, dets Samvittighed, eller tør nogen for Alvor paastaa, at det er Skolen uvedkommende at udvikle disse Anlæg, at Skolen ikke skal søge ved et hvert Middel at faa Barnets Samvittighed i Tale? At tage Religionsundervisningen fra Lærerne og give den til Præsterne, som skulle meddele den i Skolen, er jo en Inkonsekvens og vil blive mødt med energisk Modstand fra de fleste Læreres Side, som netop finde den bedste Del af deres Gjerning i denne Undervisning; at henlægge den til særskilte Religionsskoler vil i Praxis være uoverkommeligt. Vi maa ogsaa nøje skjelne mellem, hvad Enkeltmand ønsker, og hvad det overvejende Flertal af Folket ønsker. Det er en uafviselig Fordring til enhver Lærer, at han skal give Børnene det bedste, han har inde; for en kristen Lærer er hans religiøse Overbevisning det bedste og dyrebareste; han vil føle det som et utaaleligt Savn og Baand paa sig, hvis han ikke i sin Skolegjerning maa have Lov til at tale ud af sin religiøse Overbevisning og delagtiggjøre de smaa i det, som er hans Livs Glæde, og hvori han har fundet sin Styrke og sin Fred. Jeg kan aflægge Vidnesbyrd om, at de bedste Timer, jeg har haft i min lange Skolegjerning, har jeg haft, naar jeg talte med Børnene om de Ting, som høre Guds Rige til, og jeg har ogsaa haft den Glæde, »at noget har baaret Frugt.« Lærerens religiøse Overbevisning vil desuden gjøre sig gjældende og maa nødvendig komme frem i al hans Gjerning; thi

hans Opfattelse af mangfoldige Forhold og Begivenheder afhænger af denne Overbevisning; paa dette Omraade kan en Kristen ikke være »neutral«, hvilket i denne Sammenhæng vil være enstydigt med at være lunken (Joh. Aab. 3, 15 ff.)

Skolen er en Enhed; der maa ikke komme Disharmoni, der maa ikke kastes Tvivl og Splid ind i Barnets Sind, den samme Livsanskuelse maa herske i det hele, den enkelte maa underordne sig Helheden. Virker der nu ved samme Skole flere Lærere, er det nødvendigt, at de have samme Grundsyn paa Gjærningen og dens Opgave og væsentlig staa paa samme religiøse Grund. Har en enkelt Lærer fritænkenske eller vantro Anskuelser, bør disse ikke føres ind i Folkeskolen, og gjør han det, da er det ham, som bringer Spliden, og den kan kun løses paa én Maade. Jeg kan ikke se, at det er pædagogisk uforsvarligt at have Religionsundervisning i Skolen, men anser det for pædagogisk uforsvarligt at forholde Børnene denne Undervisning eller at ville docere for dem den moderne Vantro. De Resultater, man har opnaaet i Lande, hvor Religionsundervisningen er fjernet fra Folkeskolen, tale heller ikke til Gunst derfor; man kan maaske vinde nogen Tid for andre Fag, men paa hele det aandelige Livs Bekostning.

I Reglen ville Fordringerne om Religionsundervisningens Fjernelse fra Skolen komme fra Kristendommens Modstandere; dog gives der ogsaa oprigtig troende Kristne, som fordre dette af Ærbødighed for Religionen, idet der gaas ud fra, at denne let kan vanhelliges ved at foredrages af en ikke troende Lærer, eller at der kan bringes Splid ind i Barnets Hjærte, hvis Læreren ikke deler Hjemmsts religiøse Anskuelser. Samvittigheden maa respekteres, og, uagtet det for Børnenes Vedkommende har store Betæneligheder at holde dem borte fra noget af Skolens Undervisning og til med fra det,

som vil og bør paatrykke Skolen sit Særpræg, — man betænke blot, hvor farligt det kan være for Barnet at blive ført ind i Overvejelserne over, hvorfor nu netop det skal holdes borte fra denne Undervisning, og hvor let det kan vænnes til en hovmodig Dømmen og Seen ned paa Kammeraterne, der deltage i denne «profanerede Undervisning», man betænke blot, hvilke Samtaler en saadan Udsondren kan foranledige mellem Børnene indbyrdes eller hvilke Drillerier og nyfigne Spørgsmaal, der ikke ville fremme den gjensidige Fordragelighed —, saa er her sikkert et Punkt, hvor Tvang ikke bør anvendes. For mig staar det klart, at naar Forældre, som ikke høre til Folkekirken, kunne faa deres Børn fritagne fra Skolens Religionsundervisning i Flg. Lov 13/451 § 11, naar de blot præstere Bevis for, at Børnene faa Undervisning i de almindelige religiøse og moralske Begreber, maa den samme Ret kunne indrømmes Forældre indenfor Folkekirken. Imidlertid tror jeg, at en rolig Overvejelse vil vise, at Trangen til en saadan Frihed ikke er synderlig stor, ej heller Tvangen synderlig generende, da det jo her til Lands er en saare let Sag at faa oprettet private Skoler (Friskoler) efter Forældrenes Smag. Indrømmes en saadan Frihed, bør dog de fritagne Børn i disse Timer beskæftiges med andet Skolearbejde, for at de dog kunne faa nogen Erstatning for Afsavnet af Religionsundervisningen — og for at ligegyldige Forældre eller Husbonder ikke skulle benytte denne Frihed til at vinde en Tid, som kan anvendes til andet Arbejde.

Om Fordringen om at kunne faa sine Børn fritagne for Skolens Religionsundervisning i det hele er vel begrundet, turde være et andet Spørgsmaal. Jeg kan ikke her tilbageholde den Bemærkning, at hver Gang jeg i offentlig Forhandling har hørt Religionsundervisningen omtale af Modstandere, da er den altid skildret paa en lidet

sympathetisk, ja karikeret Maade, og man skyer ikke saadanne Udtalelser, som at den er forargelig — dette skal naturlig kun gjælde de offentlige Skoler, i private Skoler er Forholdet selvfølgelig et helt andet; der løftes den strax op i en højere Sfære. Er Skolens Religionsundervisning forargelig, da løses Spørgsmaalet meget let, Læreren er en Umulighed, han maa fjernes; men en saadan Lærer, hvis han over Hovedet findes, jeg har i alt Fald ondt ved at tænke mig en Lærer saa lavt stillet i moralsk Henseende, at han ikke lige over for det hellige vilde føle sit Ansvar og ikke vilde undlade at meddele en Undervisning, han selv følte var forargelig, vil være en sjelden Undtagelse. Meddeles Religionsundervisningen i sømmelig Form af en samvittighedsfuld Lærer med Følelse af sit Ansvar, tror jeg ikke, at Forældre, der ikke ere fanatiske, behøve at føle sig besværede i deres Samvittighed ved at lade Børnene deltage deri; de religiøse Modsætninger indenfor Folkekirken ere jo ikke saa store, at der let kan opstaa nogen Samvittighedskonflikt, naar man ikke netop selv vil søge den eller mistyde Lærerens Undervisning. Er der noget religiøst Differentpunkt, da vil der let med en Smule god Villie kunne undgaas Ånstød, naar der finder tillidsfuld Forhandling Sted mellem Skole og Hjem. Læreren vil sikkerlig, naar han véd, der er et eller andet Differentpunkt, anvende den største Forsigtighed, ihukommende Formaning: «Værer Sandheden tro i Kjærlighed!» Desværre gjør ved dette Spørgsmaals Drøftelse sig ikke altid den sande kristelige Fordragelighed gjældende, men ofte det religiøse Hovmod og den religiøse Fanatisme, der sætter sig til Doms over Lærerens Tro eller Ikke-Tro; herom kan intet Menneske, naar der ikke foreligger bestemte Udtalelser eller Kjendsgjærninger, dømme, og man maa vogte sig for at kjende den Lærer, der maaske paa et eller andet Punkt har

en anden Opfattelse end jeg, for uværdig til at være Religionslærer for Børn. At overlade Præsterne Religionsundervisningen vil ikke klare Sagen, her møde de samme Vanskeligheder; man kan vel ogsaa forudsætte, at Religionsundervisning meddelt af Præster vil faa et strengere konfessionelt Præg, end naar den meddeles af Lærerne. Dertil kommer, at Religionsundervisningen hverken kan eller bør være stillet saaledes, at den faar sine bestemte Timer anvist, uden for hvilke den intet har at gjøre, nej den vil stemple hele Skolens Undervisning, den vil gennemsyre Livet og Tonen i Skolen, afpræge sig i Lærerens hele Opfattelse og Behandling af de andre Fag; her vil blive lige saa rig Anledning til Anstød som i Religionstimerne. Jeg kan ikke se andet, end at Forældre, for hvem Skolens Religionsundervisning virkelig vækker alvorlig Betænkelighed, som føle sig besværede i deres Samvittighed, maa sætte deres Børn i en Skole efter deres Hjærte, ellers vil der i Virkeligheden ikke være opnaaet noget som helst. Skulle Lærerne ikke meddele Religionsundervisning, da maa hele deres Uddannelse hvile paa et helt andet Grundlag end nu; da vil det gaa hos os som andet Steds, at Lærerstanden bliver paavirket i antireligiøs Retning, og mange ville blive vantro; men saa kunne troende Forældre end mindre sende deres Børn i Skole hos dem. En Kjøbmand i Leeuwarden sagde med Henblik paa de hollandske Forhold: «Det er mig ligegyldigt, om mine Børn i Skolen faa ligefrem Religionsundervisning; faa de den ikke, kan jeg afhjælpe Sagen paa anden Maade; men det er mig ikke ligegyldigt, om Læreren er en Kristen og i sin Behandling af Børnene viser sig som en saadan.» Med disse Ord er der peget hen paa den Sandhed, at den religiøse Forskjel er noget andet end Forskjel i ubetydelige Dogmer, at den vil præge den hele Undervisning og da navnlig den hele Børnetugt.

(Fr. Nielsen). Tilstanden i de hollandske Skoler, hvor Læreren aandelig talt har Mundkurv paa og ikke engang tør nævne, at Barnet har en udødelig Sjæl uden at udsætte sig for alvorlige Ubehageligheder, hvor Læreren ikke tør berøre det højeste og bedste i Mennesket, hvor han maa holde enhver Udtalelse af sin personlige Overbevisning tilbage, skulde man vel nødig ønske omplantede paa dansk Grund. I Holland breder sig religiøs Indifferentisme og fuldstændig Vantro over Skolen og derfra over Folket, thi det skal staa fast, at tages Religionsundervisningen først ud af Skolen, da er man godt paa Vej til at faa den ud af Folket; at Kristendommens Modstandere og Fjender ønske dette, burde for besindige og alvorlige Kristne være en Grund til af yderste Evne at holde paa Religionsundervisningen i Skolen. En tidt fremsat Indvending, at man ved at give Barnet Religionsundervisning forudgriber dets fri Valg, paatvinger det en bestemt religiøs Overbevisning, inden det kommer til Skjels Aar og Alder og derved let fører det til Vanekristendom eller Hykleri, har intet paa sig, ej heller at Skolen skal være neutral og vogte sig for at føre Barnet ind i religiøs Tvivl; thi Barnet kommer jo aldrig til at staa fuldkomment frit, det vil paa mange Maader og ad mange Veje blive paavirket af de Forhold, den Tid, hvori det lever, Kristendommen vil fra første Færd møde det fra dets Omgivelser i Hjemmet i et bestemt Trossamfunds Opfattelse, eller ogsaa vil Fornægtelsen møde det, og hvad Neutraliteten angaar, kan blot mærkes, at holder Skolen sig neutral i religiøs Retning, det vil sige holder Kristendommen udenfor sine Porte, da opgiver den jo netop sin Neutralitet; thi saa tager den i alt Fald indirekte Parti for Vantroen og arbejder den i Hænde. Barnet modtager jo bogstavelig alt og maa modtage alt fra sine Omgivelser, og idet vi se, at det en Gang selv vil kommetil at staa ved Valget, maa vi ved

hele vor Opdragelse lede det og paavirke det saaledes, at det da kan træffe det Valg, vi i vor Samvittighed anse for det rette. En forsvarlig Religionsundervisning vil heller ikke kaste Tvivl ind i Barnets Sind, men tvertimod fjerne Tvivlen og give det religiøs Sikkerhed ved at sætte det paa et bestemt religiøst Stade. Barnet er overordentlig modtageligt for de religiøse Sandheder og lidet tilbøjeligt til Tvivl; enhver samvittighedsfuld Religionslærer, der har givet sig hen i sin Undervisning, vil have erfaret, hvor dybt Guds Ord kan prente sig i Barnehjertet, og hvor fast det der kan fæste Rod. Kun et Par enkelte Steder i den kristelige Børnelærdom vil der blive Lejlighed til at berøre konfessionelle Modsætninger, saaledes i Læren om Helliggjørelsen og om Sakramenterne; men i alt Fald disse sidste gennemgaas jo først lige ved Slutningen af Barnets Skoletid i Konfirmationsalderen, og kun en Lærer, der grundig misforstaar sin Opgave, vil gjøre dette paa en Maade, som kan føre Barnet til at tvivle og dømme. Den kristelige Lærer vil altid gaa ud fra Ordet: «Dømmer ikke!» Desværre vil Tvivlen ad mange Veje kunne naa til Barnet, naar de voksne ikke i deres Tale iagttage tilstrækkelig Forsigtighed over for Barnet; da er det godt, om Barnet fra Skolen medbringer det, som ene kan forjage Tvivlen.

Stilles Forslaget om at fjerne Religionsundervisningen fra Folkeskolen, maa med det samme fastslaas, hvad der da skal træde i dens Sted og indtage den centrale Stilling, der giver Skolen sin Karakter; som det for de højere Skoler hidtil har været enten Historie og de gamle Sprog eller de mathematiske, naturvidenskabelige Fag og de levende Sprog, der gav Skolen sin Karakter, har det for Folkeskolens Vedkommende været Religionen. Hvad vil man sætte paa dens Plads?

Der synes at være Tilbøjelighed til at tiltænke den saakaldte borgerlige og rent humane Moral denne Plads.

Selv om man vil indrømme, at den enkelte Vismand ad Tænknings Vej kan konstruere sig en Privatreligion eller en rent human Ethik, vil dette dog aldrig kunne blive noget for Folkets store Flertal tilgængeligt; en preussisk Forordning af 1826 har Ret, naar den fastslaar, «at Skolebørnene maa opdrages til at have et gudfrygtigt Sind, der hviler i Troen paa Kristus, og ikke en Moralitet, der svæver i Luften og er berøvet alt dybere Grundlag.» I Frankrig er der udkommet en Række Lærebøger i den moderne Moral, som for alvorlige Mennesker, enten de ere Kristne eller ikke, maa vække store Betæneligheder; at dette er Tilfældet, ses af Berl. Tid. for 15de Marts 1884 i en Beretning fra Frankrig, hvori oplyses, at man er bleven betænkelig ved den republikanske Skolereform paa Grund af de Yderligheder, hvortil Fritænkere og Atheister i Kamret og Paris' Municipalraad have hengivet sig, og hvis Anskuelse søges indførte i Skolerne ved de nye Lærebøger. Edg. Manteil har udgivet en Manuel d'instr. laïque, der er den ønskeligst mulige Samling radikalt og atheistisk Nonsens; den søges indført i Skolerne og Skolebibliotheker. Forfatteren søger at bevise, at Religion og Gudsdyrkelse ere til Menneskeslægten Fordærv. Der føres en Samtale i Bogen om Guds Tilværelse, der ender med det betegnende Spørgsmaal fra Disciplens Side: «Man skal altsaa ikke tro paa Gud?» og det ligesaa betegnende Svar: «Man skal ikke beskæftige sig videre med ham.» Forfatteren vil ogsaa paavise, at Kristendommen har sat Menneskeslægten 1500 Aar tilbage i Tiden, og at hver Kristen er en Hykler og en Fjende af det rent menneskelige. Det er sørgeligt, at nogen for Alvor kan tænke paa at give Børn en saadan Bog til Lærebog, mens det dog er godt, at man i de yderste Konsekvenser faar fremstillet den Lærdom, som skal bydes Børn i den neutrale Skole i Stedet for Kristendom. Det kunde

muligen adskillige Steder dæmpe Lysten til at løbe Storm mod Skolens Religionsundervisning.

Endnu staar tilbage at betragte Religionsundervisningens Stilling i andre Lande og undersøge, om de vundne Resultater og Forholdene hos os selv gjøre det ønskeligt at fjerne den fra Skolerne, og endelig at angive Religionsundervisningens Methode i Folkeskolen: dette vil ske ad Aare, om Gud vil, vi atter mødes.

Skoleefterretninger.

Den aarlige Eksamen afholdtes i Fjor den 23de, 24de og 25de April. Den 26de meddeltes Prøvens Udfald og Vidnesbyrdene for det forløbne Halvaar. Derefter begyndte de 23 Konfirmander at afrejse til deres Pladser. Af disse 23 kom 2, der havde bestaaet almindelig Forberedelseseksamen af lavere Grad, paa Apothekerne i Sundby og Bogense, 2 paa Burmeister & Wains Tegnekontor, 2 paa Handelskontor her i Byen, 3 til Handelen, én i Gilleleje, to her i Byen, 1 paa Artilleriskolen, 1 paa Flaadens Elevskole, 1 paa Skoleskibet Georg Stage, 4 i Bogtrykkerlære i Store Hedinge, Kolding, Rudkjøbing og Nexö, 2 i Bødkerlære i Næstved og Svendborg, 1 i Malerlære i Saxkjøbing, 3 i Smedelære her i Byen, i Bogense og Virum og 1 i Snedkerlære i Rudkjøbing. Efter Prøvetidens Udløb kom den ene af dem, som var kommen paa Handelskontor, men ikke egnede sig til denne Vej, i Smedelære i Stege; senere blev den ene Handelslærling her i Byen, der ikke kunde lære at omgaas forsigtig med Varerne, overgivet til Faderen, som anbragte ham i Bogbinderlære. For de ældre Lærlinges Vedkommende er Aaret forløbet i det hele roligt. Der har vel været enkelte Rivninger, men Forholdene ere let bragte i Orden ved gjensidig Imødekommen; kun i ét Tilfælde er der alvorlige Vanskeligheder, idet Lærlingen har adskilligt at klage over og flere Gange er løbet bort, uden at det dog endnu har været muligt at faa Forholdet ordnet, fordi Mesteren er aldeles umedgjærlig. I et andet Tilfælde blev Lærlingeforholdet hævet, fordi Mesteren tildels saa' sig ude af Stand til at opfylde de indgaaede Forpligtelser, og Lærlingen ikke uden Grund, klagede over at mangle fornødent Tilsyn og Vejledning. I et tredje Tilfælde skulde Forholdet af samme Grund være hævet, men forinden rejste Lærlingen hemmelig til Amerika til en Slægtning, som havde forsynet ham med Rejsepenge. Det har stadig, hvilket med stor Beklagelse

maa fremhæves, sine store Vanskeligheder at faa vore Elever anbragte paa større Værksteder her i Byen, da Mestrene kun ville, for saa vidt de over Hovedet antage Lærlinge, give disse Ugeløn. Atter i Aar have vi faaet 1 af vore tidligere Elever anbragt i Lærlinge-Plejehjemmet. I Provindsene kunne vi derimod med Lethed faa vore Drengene anbragte paa gode Steder paa Stiftelsens Betingelser, og der findes ikke faa Mestre, der stadig faa Lærlinge herfra.

I Januar optoges 1 Elev udenfor Reglen, og Elevantallet blev saaledes 95. Efter Konfirmationen udgik 23 Elever, tilbage bleve altsaa 72. Den 2den Juni optoges 20 nye Elever paa Friplads og 1 for Betaling. Den 1ste Septb. indlagdes 1 Dreng paa en ny oprettet Legatplads, og 1 indlagdes den 14de December for Betaling, saa Elevantallet den 31te December 1883 var 95. Af disse 95 Elever ere 13 forældre-, 42 fader- og 7 moderløse; 33 have begge Forældre levende. Siden Opfostringshuset begyndte sin Virksomhed den 1ste Oktober 1755, har her været optaget 3835 Elever; 3740 ere udgaaede.

Disciplinen har været god.

Ogsaa i Aar have Eleverne kunnet glæde sig ved en aldeles fortrinlig Sundhedstilstand. Stiftelsens Læge, Dr. Stockfleth udtaler sig saaledes:

Fra den 1ste April 1883 til 31te Marts 1884 have 35 Sygdomstilfælde hos Drengene været underkastet Lægebehandling. Det har kun været nødvendigt at indlægge 2 Drengene paa Hospitalet 1 med continuerende (tyfoid?) Feber og 1 med Lungebetændelse. Af de øvrige Tilfælde have de fleste været meget ubetydelige; saaledes 9 lette chirurgiske (boldne Fingre, Contusion osv.), 7 Tilfælde af Hovedpine og lette Gastricismer (tildels efter Badning), 5 Drengene ere behandlede for ondt i Halsen, 3 for Diarrho, 4 for Bronchitis, 1 for Blindtarmsbetændelse. Scrofuløs Øjenbetændelse (Keatitis) er forekommet hos 2 Drengene, som hver have haft to Anfald med flere Maaneders Mellemlum. Forøvrigt har intet Tilfælde af Scrofulose, været under Behandling. Sundhedstilstanden har i det Hele været udmærket god; der har intet Spor været af nogen Epidemii eller alvorligere epidemisk Sygdom iblandt Drengene.

Børnene blive regelmæssig vejede, og Hr. Rolsted, der med stor Interesse har paataget sig dette Arbejde, bemærker derom:

«Gjennemsnittsvægten var den 1ste November 1883

for en 11 Aars Dreng	59,86 Pd.
— — 12 — —	64,81 —
— — 13 — —	68,47 —
— — 14 — —	78,94 —

Sammenligne vi Vægten for de samme Drengs Novbr. 1882 og Novbr. 1883, faa vi Tilvæksten i Løbet af 1 Aar at være i Alderen

fra 11 til 12 Aar	4,36 Pd.	(1882 3,98 Pd.)
— 12 til 13 Aar	6,51 —	(1882 5,65 Pd.)
— 13 til 14 Aar	8,33 —	(1882 7,08 Pd.)

De yngste Drengs, for hvem vi kun have Vejninger fra Juni til November ($10\frac{1}{2}$ —11 Aar), vise i denne Tid en Tilvæxt af 4,95 Pd.

Der viser sig saaledes i alle Aldersklasser en stærkere Tilvæxt end det foregaaende Aar, et Resultat, som synes at komme frem ved alle de Vejninger, der ere foretagne her; det vilde være interessant at vide, om dette beror paa rent lokale Forhold, eller om Aaret ogsaa andre Steder skulde have vist sig gunstigt for Vægtforøgelsen. En Omstændighed, som næppe har saa ringe Indflydelse paa Tallene, er, at Vejningerne paa Grund af Personskifte i Lærerspersonalet ere foretagne paa en for Vægtforøgelsen gunstigere Ugedag end de foregaaende Aar.

Sommerferiens Indflydelse viste sig at være følgende:

		1882.
1 Dreng i ældste Klasse tiltog her hjemme	+ 0,28 Pd.	÷ 1,34.
	paa Landet + 3,05 —	+ 0,40.
1 Dreng i anden Klasse tiltog her hjemme	+ 1,15 —	÷ 0,91.
	paa Landet + 2,30 —	+ 0,39.
1 Dreng i tredje Klasse tiltog her hjemme	+ 0,10 —	÷ 0,62.
	paa Landet + 2,31 —	+ 0,20.
1 Dreng i fjerde Klasse tiltog her hjemme	+ 0,95 —	+ 0,21.
	paa Landet + 1,72 —	+ 0,21.

Disse Tal ere ikke aldeles paalidelige til Sammenligning, idet 3dje og 4de Klasse bleve vejede en Dag senere end 1ste og 2den; i Hovedtrækkene vise de dog det samme Resultat som i Fjor, at Opholdet paa Landet har en gunstig Indflydelse paa Vægtforøgelsen. Den stærkere Tilvæxt, der ogsaa her viser sig, kan maaske forklares ved, at Ferien var 8 Dage længere, og for de hjemmeværende Drengs Vedkommende maa bemærkes, at de slet intet bestemt Arbejde havde, men fik Lov at tumle sig, som de selv vilde, og mest beskæftigede sig med Croquetpil.»

Vi have i Aar her én Gang om Maaneden holdt og ville den sidste Søndag i hver Maaned holde en lille Gudstjeneste med Bøn, Salmesang og Tale affattet efter Børnenes Fatteevne. Til at overvære disse Gudstjenester indbyde vi venligst Børnenes Forældre og Værger, for at de kunne erfare, hvorledes vi stille os til Børnene i det højeste Anliggende: deres Salighedssag. Vi kunne ikke noksom i det hele opfordre Børnenes nærmeste til at støtte os i enhver Sag, der angaar Børnenes Vel, og lægge dem paa Hjærte, at fordi Børnene ere betroede os og ere overgaaede til Optostringshusets Forsorg og Værgemaal, paahviler der dog lige fuldt deres nærmeste Ansvar; thi vi sende hver Uge Børnene til deres Hjem. Dér ville de kunne modtage levende og kraftige Paa-virkninger til alt godt: Fader og Moder blive dog altid de bedste for de smaa.

Vi opfordre dem indtrængende til at komme til os, naar de have noget paa Sinde; et hvert Vink til rigtig Forstaaelse af Børnene vil blive modtaget med Tak og samvittighedsfuldt blive benyttet. Det er vort Ønske at staa i et hjærteligt Forhold til Børnenes Hjem; en god Forstaaelse og gjensidig Tillid mellem os og Hjemmene vil bidrage saare meget til, at Børnene her finde et nyt Hjem uden derfor at glemme det gamle. Vi ville altid stræbe at styrke, ikke at løsne det Baand, som binder Børnene til deres egentlige Hjem. Men vi maa ogsaa opfordre Forældre og Værger til nøje at vaage over de Smaa i den Tid, de tilbringe i Hjemmet.

Det kongelige Opfostringshus's

Aktivbeholdning den 1ste Januar 1883:

Opfostringshuset	520,000	00
Særskilte Legater	7,400	00

Indtægt.

Beholdning fra 1882			3,443	93
Renter af den samlede Formue	14,199	00		
Klasselotteriafgift	12,000	00		
Godtgjørelse for bortfaldne Kollektpenge samt for Ophævelsen af Tavleombæringen i Kirkerne	2,900	00		
Tilskud fra de Spanjerske Legater	2,000	00		
Tilskud fra J. A. Eibechützs Reservelegat	500	00		
Tilskud fra Nissens Stiftelse	2,000	00		
Tilskud fra Magistratens Blegdamsskoles Legat	200	00		
Tilskud fra Grosserer Bendix Vilhelm Sass's Legat	200	00		
Konsumtionsgodtgjørelse	174	54		
Indbetalt af Private for Drenges Optagelse og Underholdning i Stiftelsen	1,250	00		
Indbetalt af nyoptagne Eleversom Bidrag til deres Ekvipering	216	50		
			35,640	04

39,083 97

Regnskab for Aaret 1883.

Udgift.

Udbetalt Forstanderen til Bestri-
delse af Udgifter ved Stiftelsen 34,818 30

Udgiften fordeler sig saaledes:

	Budget.	Regnskab.	
Lønninger	12,275	11,971	24
Forplejningsudgifter	10,200	10,309	99
Beklædningsudgifter	3,625	3,907	44
Skolesager	500	606	56
Konfirmationsudgifter	1,635	1,573	82
Medicinaludgifter	150	89	03
Brændselsudgifter	2,080	1,766	84
Belysningsudgifter	855	732	70
Kontorudgifter	150	198	40
Bygningsudgifter	600	1,097	93
Inventariendgifter	700	844	27
Rengjøringsudgifter	310	271	49
Vask	265	264	77
Skatter	650	635	68
Assurancepræmie	210	165	20
Blandede Udgifter	350	382	94
	<u>34,555</u>	<u>34,818</u>	<u>30</u>

Udbetalte Renter af særskilte Legater knyt-
tede til Stiftelsen 296 00

Foreningen af 29de Junis Legat har modtaget
en Forøgelse af 250 Kr.; da Legatet tid-
ligere ejede 300 Kr. uops. Statsobligatio-
ner, er der til Afrunding af den hele Snm,
hvorfor er erhvervet Indskrivningsbevis stort
600 Kr., udbetalt 48 95

Indkjøbt 2,000 Kr. Obligationer af Vest- og Søn-
derjydske Kreditforening 2,007 01

Kontant Beholdning ultimo 1883 . . . . . 1,913 71

39,083 97

Aktivbeholdning ultimo 1883 522,000 Kr. + 7,700 Kr.

De 522,000 Kr. består af:

Ejendommen ved Kalkbrænderivej 180,000 00

Panteobligationer á 4 ⁰/₀ p. a. 120,000 00

do. á 4¹/₂ ⁰/₀ p. a. 58,500 00

Vest- og Sønderjydske Kreditforenings Obliga-
tioner, 4¹/₂ ⁰/₀ p. a. 9,500 00

Tilgodehavende Restkjøbesum for Ejendommen
i Store Kongensgade á 4 ⁰/₀ p. a. 154,000 00

Skolehøitider, Præmier og Legater.

Tre Højtidsdage: Kongens Fødselsdag, Stiftelsesdagen og den Dag, Julefesten holdes, faa Eleverne et Festmaal. Søn- og Helligdage gives Ekstraforplejning til de hjemmeverende. Stiftelsesdagen fejres endvidere ved Skolehøjtid og Præmieuddeling, Julefesten ved Juletræ og Dans, hvortil hver Elev indbyder en lille Pige. I Sommerens Løb foretages adskillige Fodture med Eleverne og en større Skovtur til Vogns eller Skibs; denne gik i Aar til Strandmøllen, og da vi den Dag tillige toge Afsked med Hr. Rolsted var den gjort noget mere festlig end sædvanlig. Hertil bidrog ogsaa, at flere Medlemmer af Kjøbenhavns Magistat kom ud til os og tilbragte nogle Timer i vor Midte. Om Vinteren komme Børnene 1 a 2 Gauge i Kasino. Museer, zoologisk Have, Panoramæet og Maleriudstillingen ere besøgte. Præmierne bestaa dels i Bøger, dels i Penge og udredes af de til «Undervisningens Fremme og Elevernes Opmuntring» stiftede Legater, som eje 7700 Kroner. 4 af disse Legater: det Borupske, det Mortensenske, 29de Juniforeningens og Opfostringshusforeningens (Elvius' Mindelegat) ere stiftede af tidligere Elever. I Aarets Løb har Stiftelsen end videre til Elevernes Opmuntring modtaget kjærkomne Gaver fra: Hr. Konferentsraad Ehlers, Udvalget for Folkeoplysningens Fremme ved dets Formand Dr. M. Steenstrup, Hr. Grosserer Grøn, Hr. Grosserer Amnitzbøll, Hr. Handskefabrikant Larsen, Hr. Theaterdirektør Andersen, Opfostringshusforeningen, 29de Juniforeningen og fra to tidligere Elever Hr. Soelberg og Hr. Stenholdt. Fra Hr. Grosserer Phillip W. Heymann har Opfostringshuset modtaget et kostbart Undervisningsapparat: Høzels geogr. Karakterbilder. Vi bringe vor bedste Tak baade for Gaverne og den Interesse og Velvillie for Stiftelsen, hvorom de vidne. De ældre Drengene have besøgt dHrr. Severin og Andr. Jensens Værksteder og Spritfabriken Fortuna.

Endelig have vi den Glæde at kunne meddele, at der i Aarets Løb er tilfaldet Opfostringshuset to betydelige Legater for at forøge Børnetallet, nemlig 20,000 Kr. af A. N. Hansens Legat og 400 Kr. aarlig, foreløbig i 7 Aar, af B. W. Sass' Legat.

Stiftelsens Bogsamling tæller 1295 Bind og benyttes stærkt.

Lærerpersonalet.

Ved Stiftelsen virke 3 faste inspektionshavende Lærere og Forstanderen, 1 Faglærer, 1 Skrædermester, 1 Gymnastiklærer og 1 Oldfrue, der tillige er Økonoma.

1. Konstruktor F. Alstrup ansat $\frac{7}{8}$ 45. Tegning 1—4, i alt . . . . . 12 T.
  2. Kand. phil. V. Fritz, inspektionshavende Lærer, ansat $\frac{1}{4}$ 56. Dansk 2—4, Tysk 1—4, Geografi 1—3, i alt . . . . . 35 T.
  3. Skrædermester O. Kristensen, ansat $\frac{1}{8}$ 66. Haandgjerning i hele Skolen; han er forpligtet til at være her . . . . . 42 T.
  4. Gymnastiklærer Erichsen, ansat $\frac{1}{9}$ 68. Gymnastik og Dans i hele Skolen, i alt . . . . . 8 T.
  5. Forstanderen, Kand. theol Otto Jensen, ansat $\frac{9}{5}$ 74. Religion 1—4, Historie 1—4, Dansk 1, i alt . . . . . 26 T.
  6. Kand. phil., Seminarist H. Rolsted, inspektionshavende Lærer, ansat $\frac{1}{8}$ 83 (ved Kommuneskolerne $\frac{1}{1}$ 82). Regning og Naturhistorie 1—4, Geometri 1—3, Arithmetik og Naturlære 1—2, i alt . . . . . 36 T.
  7. Seminarist M. Mathiesen, inspektionshavende Lærer, ansat $\frac{1}{7}$ 84, Skrivning og Sang 1—4, Geografi 4, ialt . . . . . 18 T.
- Oldfrue og Økonoma er Frk. M. C. Friis, ansat $\frac{1}{9}$ 76.

I Aarets Løb have vi mistet Hr. E. Rolsted, der fra $\frac{1}{7}$ 83 blev udnævnt til Forstander ved Internatet, efter at at have virket her med sjælden Dygtighed, Interesse og Trofasthed i næsten 8 Aar. Samme Dag fratraadte Hr. N. P. Kristiansen, der i sin korte Virksomhed herinde havde vist sig som en meget dygtig og samvittighedsfuld Lærer; han blev ansat ved Kommunens Skoler.

Idet vi bringe de fratraadte kjære Medarbejdere vor Tak for godt Samarbejde, ønske vi dem af ganske Hjærte Velsignelse og Lykke i deres ny Virkekreds.

Undervisningen omfatter følgende Fag: Religion, Dansk, Historie, Geografi, Tysk, Naturlære, Naturhistorie, Geometri, Arithmetik, Regning, Skrivning, Tegning, Sang,

Haandgjerning og Gymnastik med Dans. De ugentlige Undervisningstimer ere fordelte saaledes paa hvert Fag:

	1. Kl.	2. Kl.	3. Kl.	4. Kl.
Religion	2	2	4	4
Dansk	6	6	6	8
Historie	2	2	2	2
Geografi	2	2	2	2
Tysk	3	2	2	2
Naturlære	2	2		
Naturhistorie	2	2	2	2
Geometri	2	2	2	
Arithmetik	2	2		
Regning	3	3	4	4
Skrivning	2	3	3	4
Tegning	3	3	3	3
Sang	2		2	
Haandgjerning	6	6	6	5
Gymnastik og Dans	4		4	
I alt	43	43	42	42

I det forløbne Skoleaar ere følgende Pensa gennemgaaede:

Religion.

1. Klasse: Af Katekismen er lært 2den, 3dje, 4de og 5te Part. Det ny Testaments Bibelhistorie efter Anger. Saadanne Stykker af det N. T., som der henvises til i Angers Bibelhistorie, ere i Reglen lærte. De i de foregaaende Klasser lærte 36 Salmer ere repeterede og 4 ny lærte.

2. Klasse: 1ste, 4de og 5te Part af Katekismen ere gennemgaaede. Det gamle Testaments Bibelhistorie er lært efter Anger med flittig Benyttelse af Bibelen. De i de fore-

gaaende Klasser læste 24 Salmer ere repeterede og 12 ny lærte. Palæstinas Geografi er gennemgaaet.

3. Klasse: 2den og 3dje Part af Katekismen ere gennemgaaede. Af det gamle Testamentes Bibelhistorie er lært fra Rigets Deling ud og hele det ny Testamentes. De i 4de Klasse lærte 12 Salmer ere repeterede, 12 ny ere lærte.

4. Klasse: Af Katekismen er gennemgaaet 1ste Part og af Bibelhistorien det gamle Testamente. 12 Salmer. Ordret uden ad læses i Katekismen kun Skriftordene og Luthers Forklaringer.

Hovedvægten ved Religionsundervisningen lægges paa at fremstille de kristelige Sandheder saa levende og letfattelig som mulig. Al abstrakt Dogmatiseren undgaas, idet der ved Indskærpelsen af Kristendommens Børnelærdomme gaas ud fra Fortællinger i Bibelen, Herrens Lignelser eller enkelte fyndige Bibelsprog og Salmever. Proven i Religion afholdes før den øvrige Eksamen i Overværelse af særlig indbudne Censorer. 1ste Klasses Elever katekiseres ved den sidste Gudstjeneste her før deres Konfirmation i Overværelse af hele Forsamlingen af Tilhørere.

Dansk.

1. Klasse: Til Oplæsning og Gjenfortælling benyttes Flors Haandbog. Da det ved Undervisningen i Dansk er følt som et Savn, at Eleverne som oftest faa Brudstykker at læse, og vi kun i faa Tilfælde kunne give dem den Bog i Hænde, hvoraf Brudstykket er taget, blev der besluttet at danne en Læsebog bestaaende af en Del af Folkelæsnings Skrifter. Ved velvillig Imødekommen fra Udvalgets Side blev det muligt at anskaffe en Samling af 19 forskjellige Skrifter i 24 Exemplarer. Herved er bragt en heldig baade nyttig og interessant Afveksling ind i Undervisningen. For Læreren er det selvfølgelig ogsaa et stort Gode ikke at være nødt til Aar ud og Aar ind at bevæge sig inden de samme snævre Grænser. Eleverne have lært et kort Omrids af den danske Grammatik og ere flittig blevne øvede i Analyse. 42 Stile ere skrevne og rettede. Opgaverne have været hentede fra de gennemgaaede Pensa i Historie, Geografi, Naturhistorie og Naturlære; nogle Beskrivelser, Breve, Udviklinger af Ordsprog og fri Opgaver, disse sidste

med opgivne Momenter, ere skrevne. Nogle af vore fremragende Digteres Levned er læst efter Flors Haandbog, lige som der i Aarets Løb baade i og uden for Skoletiden er blevet oplæst Stykker af gode Forfattere.

2. Klasse: Til Oplæsning og Gjenfortælling er benyttet Joakim Larsens Læsebog. Ved Analyse er det vigtigste af den danske Grammatik indøvet, 51 Stile ere skrevne: Op-gaverne have været Gjenfortællinger, Breve med opgivet Indhold og Omsætning af Vers paa Prosa.

3. Klasse: Til Oplæsning og Gjenfortælling er benyttet Wulffs Læsebog III. Alle Ordklasserne og de vigtigste Forbindelser af Hoved- og Bisætninger ere indøvede ved Analyse. 58 Stile, Diktat og Gjenfortællinger, ere skrevne og rettede. Nogle Digte ere lærte udenad.

4. Klasse: Matzen II og III benyttes til Oplæsning og Gjenfortælling. Eleverne have lært de vigtigste Ordklasser og ere blevne øvede i at opløse den simple Sætning med Hensyn til Grundord, Omsagn, Gjenstand og Hensynsgjenstand. 63 Diktatstile ere skrevne og rettede. Nogle Digte ere lærte uden ad.

I 1ste og 2den Klasse maa Eleverne skrive deres Stile i ulinierede Bøger.

Historie.

1. Klasse: Af Fædrelandets Historie efter Nissen er læst fra 1448 ud. Efter Kofods fragmentariske Verdenshistorie er læst Middelalderens og den nyere Tids Historie.

2. Klasse: Af Fædrelandets Historie efter Nissen er læst fra 1730 ud, for fra til 1448. Af Verdenshistorien efter Bloch er læst fra 1ste puniske Krig til Reformationen.

3. Klasse: Af Fædrelandets Historie er læst for fra til 1730 efter Nissen. Af Verdenshistorien efter Kofod er læst for fra til den første puniske Krig. For at lette Børnene Arbejdet bliver Verdenshistorien ugentlig benyttet i en af de danske Timer til Oplæsning og Gjenfortælling.

4. Klasse: Efter Nissens Fædrelandshistorie er læst for fra til 1559. Ved den første Gjennemgang af Stoffet benyttes ingen Bog, men alt fortælles.

I Verdenshistorien overspringes adskillige Fortællinger, idet kun epokegjørende Begivenheder læres og saadanne Stykker, som tjene til at belyse Fædrelandets Historie. Paa

denne lægges Hovedvægten; skulde Verdenshistorien læres i et blot nogenlunde fyldigt Omrids, vilde der kræves langt mere Tid, end der kan ofres her paa dette lærerige Fag.

Geografi.

1. Klasse: Hele Geografien efter Erslev Nr. 3.
2. Klasse: Evropa fra de britiske Øer, Asien, Afrika, Amerika og Avstralien. Palæstinas Geografi gjennemgaas udførlig.
3. Klasse: For fra til de britiske Øer.
4. Klasse: Indledningen til Geografien og Danmark.

Tysk.

1. Klasse: Af Kapers Læsebog II fra Side 72 til Side 171. Hele Formlæren med Hjorts lille Grammatik som Grundlag. Kursorisk Læsning.
2. Klasse: Kapers Læsebog II til Side 72. Formlæren er gjenuegaaet.
3. Klasse: Kapers Læsebog I fra Side 44 ud. Af Grammatiken er gjenuegaaet Artiklernes, Adjektivernes og Substantivernes Deklination, Talord, Stedord, Konjugation af Hjælpeverberne og de regelrette Verber.
4. Klasse: Kapers Læsebog I til Side 44. Artiklernes og Substantivernes Deklination, Konjugation af Hjælpeverberne og de regelrette Verber.

Naturlære.

1. Klasse: Efter Deichmann-Brants Lærebog er gjenuegaaet Varme, Magnetisme og Elektricitet.
2. Klasse: Efter samme Lærebog er gjenuegaaet Tyngdens almindelige Virkninger (Faldet) samt Virkninger paa faste, flydende og lnftformige Legemer.

Naturhistorie.

1. Klasse: Hele Plante- og Dyreriget efter Feddersens og Strøms Lærebøger.

2. Klasse: Efter Stroms Plantelære: den almindelige Del samt de frikronbladede og helkronede. Af Zoologien er repeteret Krybdyr, Fiske, Padder, Leddyr og Bløddyr.

3. Klasse: Hele Dyreriget efter Feddersen.

4. Klasse: Pattedyr, Fugle og Krybdyr.

Geometri.

1. Klasse: Julius Petersens Lærebog i den elementære Plangeometri er gennemgaaet.

2. Klasse: Efter samme Bog til § 100 Pagina 50.

3. Klasse: Efter samme Bog til § 67, Pagina 28.

Arithmetik.

1. Klasse: Efter Jul. Petersens Lærebog er gennemgaaet Arithmetik og Algebra I. Rationale Størrelser.

2. Klasse: Efter samme Bog: De 4 Species, Potens, Ligninger af 1ste Grad med én ubekjendt og Decimalbrøk.

Regning.

1. Klasse: Delings-, Blandings-, Kjæde- og Rentesregning samt Fladers og Legemers Beregning.

2. Klasse: Reguladetri med Brøk, omvendt og sammensat Reguladetri og Procentregning.

3. Klasse: Reguladetri samt de 4 Regningsarter med Brøk.

4. Klasse: De 4 Regningsarter med benævnte Tal.

I alle Klasserne benyttes Nehms Regnebøger.

Skrivning.

1. Klasse: Eleverne øves enkelte Timer i Skjønkskrivning efter Forskrift og stort Latin, men i Reglen skrives efter Bog og uden Streger. Øvelser i Hurtigskrivning efter Diktat.

2. Klasse: Af de 3 ugentlige Skrivetimer anvendes de

2 til Skjønkskrivning, den ene til Øvelse i Hurtigskrivning og Afskrivning efter Bog.

3. Klasse: Skjønkskrivning efter Forskrift og Afskrivning efter Bog.

4. Klasse: Skjønkskrivning efter Forskrift.

Tegning.

1. Klasse: Frihaandstegning efter stor Fortegning og Gibs. I geometrisk Tegning have Eleverne udført nogle Projektionstegninger og optrukket en Del Figurer med Tusk. De fremligste Elever øves i Tegning efter Klodser og frit staaende Figurer.

2. Klasse: Frihaandstegning efter Fortegning. I geometrisk Tegning er udført en Spiral, nogle Maalestokke, Prismer og Pyramider i forskellige Stillinger.

3. Klasse: Frihaandstegning efter Fortegning. I geometrisk Tegning er udført Konstruktioner for rette Liniers Stilling mod hinanden, Sum, Deling etc. af Linier og Vinkler, Figurkonstruktioner, Cirkelperiferiens Deling og Ovaler.

4. Klasse: Her er udført regelmæssige Samstillinger af rette og krumme Linier.

Fortegninger bruges ikke ved den geometriske Tegneundervisning, men Forbillederne optegnes paa Vægtavlen.

Sang.

Eleverne have, inddelte i 2 Hold, lært adskillige flerstemmige Sange efter C. V. Mortensens Sange III. Koraler.

Haandgjerning.

Af alle tidligere Haandgjerningsfag er nu kun Skræderiet tilbage. Paa Opfostringshusets Værksted forfærdiges og repareres alle Elevernes daglige og Konfirmationsklæder; i Aaret 1883 er her forfærdiget 161 Klædninger, c. 310 ere, reparede, og 276 Par Gymnastiksko ere blevne syede.

Gymnastik.

Eleverne ere delte i 2 Hold. Opfostringshuset har havt Gymnastikundervisning siden 1ste Juli 1799; da Gymnastik

er af stor Vigtighed for Børn og da især for vore Drenge, der ere meget beskjæftigede, lægges der stor Vægt paa denne Side af Undervisningen. 1 Time om Ugen anvendes til Dans. Om Sommeren gaa Eleverne hver Dag til Svømning, og det er rent undtagelsesvis, at en Elev ved Udgangen herfra ikke er Frisvømmer. Ved sidste Svømmeeksamen vare 72 Frisvømmere; 22 svømmede i Stramsele.

Den aarlige Eksamen afholdes i Dagene den 24de, 25de og 26de April efter nedenstaaende Schema:

I. Klasse. Lokale Nr. 1.

Torsdag den 24de April.

8—9½.	Historie	Forstanderen.
9½—11.	Naturlære	} Hr. Rolsted.
3—4½.	Arithmetik	
4½—6.	Geometri	

Fredag den 25de April.

9½—11.	Dansk	Forstanderen.
2—3½.	Naturhistorie	Hr. Rolsted.
3½—5.	Geografi	Hr. Fritz.

Lørdag den 26de April.

9½—11.	Tysk	Hr. Fritz.

2. Klasse. Lokale Nr. 2.

Torsdag den 24de April.

8—9½.	Naturlære	Hr. Rolsted.
4½—6.	Tysk	Hr. Fritz.

Fredag den 25de April.

8—9½.	Naturhistorie	Hr. Rolsted.
9½—11.	Geografi	} Hr. Fritz.
2—3½.	Dansk	
3½—5.	Geometri	Hr. Rolsted.

Lørdag den 26de April.

8—9½.	Historie	Forstanderen.

3. Klasse. Lokale Nr. 3.

Torsdag den 24de April.

8—9½.	Dansk	} Hr. Fritz.
9½—11.	Geografi	
11½—12½.	Regning	Hr. Rolsted.

Fredag den 25de April.

8—9½.	Tysk	Hr. Fritz.
3½—5.	Historie	Forstanderen.
5—6.	Naturhistorie	Hr. Rolsted.

4. Klasse. Lokale Nr. 4.

Torsdag den 25de April.

9½—11.	Historie	Forstanderen.
3—4½.	Tysk	Hr. Fritz.

Fredag den 25de April.

9½—11.	Regning	Hr. Rolsted.
2—3½.	Geografi	Hr. Mathiesen.

Lørdag den 26de April.

8—9½.	Dansk	Hr. Fritz.
9½—11.	Naturhistorie	Hr. Rolsted.

Lørdag den 26de April.

12—1. Hele Skolen Sang Hr. Mathiesen.

1—2. — — Gymnastik Hr. Erichsen.

Børnenes skriftlige Arbejder og Tegneprøver ligge under hele Eksamen til Eftersyn i Tegnesalen.

Til at overvære Proven indbydes Børnenes Forældre, Værger og enhver, der maatte interessere sig for Stiftelsen.

Det kongelige Opfostringshus, April 1884.

Otto Jensen.

Efterretninger

om

det kongelige Opfostringshus

for

Skoleaaret 1. Mai 1884 til 30. April 1885

ved

Otto Jensen,
Stiftelsens Forstander.

Kjøbenhavn.
Chr. Backhausens Bogtrykkeri.
1885.

09.385

Op 25

1

1884/85

UNIVERSITY OF TORONTO

Religionsundervisningen i Folkeskolen.

II.

Lader det sig ikke af pædagogiske Grunde godtgjøre, at Religionsundervisningen bør fjernes af Folkeskolen, kunde der dog tænkes kirke-politiske Forhold, som nødvendiggjøre, at Religionsundervisningen udelukkes af Skolen, og vi ville derfor se hen til Forholdene i andre Lande, hvor Udelukkelsen er iværksat eller delvis finder Sted. Vi ville undersøge, om man andet Steds er tilfreds med de opnaaede Resultater, og se paa vore egne hjemlige Forhold, idet vi fastholde, at fremmede (europæiske) Forhold og Indretninger ikke uden videre kunne overføres paa vore egne Forhold og Tilstande, men at det kan medføre store Farer og volde alvorlige Ulemper at gaa i fremmed Spor, naar vore egne Forhold og Tilstande ikke vise i den Retning, Udviklingen har taget andet Steds. For øvrigt henvises til Joakim Larsens Bog: „Folkeskole og Konfession i Udlandet“.

I mange Lande hører Befolkningen til forskjellige Konfessioner eller religiøse Partier, der bo mellem hinanden og staa skarpt over for hinanden; har man nu til med et strængt Statsskolevæsen og Skoletvang, kan Religionsundervisningen i Skolerne volde alvorlige Vanskeligheder og føre til Rivninger; thi betaler man

Skoleskat, og tvinges man til at sætte sine Børn i Statsskolen, da har man ogsaa utvivlsomt Ret til at fordre sin religiøse Overbevisning respekteret. Man har derfor søgt at komme ud over Vanskelighederne paa én af 2 Maader enten ved at oprette sideordnede konfessionelle Skoler eller Fællesskoler for flere Konfessioner med særskilt Religionsundervisning for hver Konfession (Simultanskoler, paritetiske Skoler). I Preussen har man Konfessionsskoler som Regel og enkelte Simultanskoler, „hvor aabenbar Nød gjør det nødvendigt“; i Baden har man omvendt Simultanskoler med særskilt Religionsundervisning for hver Konfession som Regel og Konfessionsskoler som Undtagelse; men denne Ordning indeslutter i sig rig Anledning til Kiv, naar der opstaar Rivninger mellem Stat og Kirke. I Würtemberg har man sideordnede Konfessionsskoler, idet der ved Skoleloven af 1836 er fastslaaet, at der i hver Kommune skal være en offentlig Skole, hvis Lærer maa være af Flertallets Konfession; men tæller Mindretallet 60 Familier, kan dette fordre en offentlig Skole af dets Konfession oprettet paa Kommunens Bekostning, eller ogsaa kan det oprette en privat Konfessionsskole. Simultanskolen medfører mange Ulemper og giver Anledning til megen Kiv, og et preussisk ministerielt Circulære af 1822 siger træffende herom: „Erfaringen har lært, at i Simultanskolen bliver Religionen, Opdragelsens Hovedelement, ikke tilbørlig plejet, og det ligger i Sagens Natur, at dette ikke kan ske. Det Formaal, gennem slige Skoler at befordre større Fordragelighed mellem de forskjellige Konfessioner, naas sjælden eller aldrig. Saadanne Skoler kunne derfor

ikke være Regel; dog finde Undtagelser Sted, naar enten aabenbar Nød gjør det nødvendigt, eller naar Foreningen er et Værk af fri Beslutning af Menighederne efter Raadførelse med deres Præster og billiges af de højere verdslige og gejstlige Autoriteter.“ Fordrageligheden i Skolen vil let slaa over i religiøs Indifferentisme, især naar, som mange Steder, Lærernes Uddannelse er en saadan, at de blive stærkt paavirkede i radikal og antikirkelig Retning; da vil Religionen blive modarbejdet i Skolen. Simultanskolen, den i egentlig Forstand konfessionsløse Skole, medfører store Betænkeligheder for kristne Forældre, for hvem Religionen, og hvad der med staar i Forbindelse, er hellig. De forskjellige Konfessioner ere ikke en forbigaaende Tilfældighed, som man uden videre kan se bort fra og ignorere; de ville bestaa, saalænge Kirken er den stridende Kirke her i Verden, de ere grundede i mange forskjellige Forhold, i Nationalitet, i Temperament, i klimatiske og geografiske Forhold, hvilket alt har en overordentlig Indflydelse paa Menneskets aandelige Udvikling; og i, om Erkjendelsen, Følelsen eller Villien er stærkest udviklet hos Mennesket. Alle kristelige Konfessioner have den hellige Skrift som fælles Aabenbaringskilde, alle have de den samme fælles, oldkirkelige Overlevering i det apostoliske Symbolum; men ved Siden heraf har hver kristelig Konfession sin særlige Overlevering, sin særegne Opfattelse af forskjellige Lærdomme i den hellige Skrift, sin særlige Opfattelse i Kultus og Liv, og alt dette særlige er udtrykt i hvert Kirkesamfunds symbolske Bøger. Nu er det imidlertid en Grundlov i Kirken, at en troende ikke kan staa

ene med sin Tro, men maa tilhøre et Samfund, en Menighed og kommer saaledes naturlig til at slutte sig til en Konfession, hvis Opfattelse i Lære, Liv, Tro og Kultus den Menighed erkjender for sin, til hvilken han hører. En konfessionsløs troende er kun en Abstraktion, et Tankeexperiment, men saa er ogsaa en konfessionsløs Skole en Abstraktion (jvfr. Luthrt.: *Moderne Verdensanskuelser* IV. 71).

Thi ét af to, enten er Læreren religiøs indifferent, og da er han ikke konfessions- men religionsløs og hans Undervisning vil blive stemplet deraf; eller ogsaa er Læreren en troende kristen, og da vil han føre sin religiøs-konfessionelle Overbevisning med ind i Skolen, den kan han ikke holde tilbage, den vil give sig til kjende i hans Undervisning og i hele hans Optræden. Man kan saa „rense“ Læse- og Lærebøger, saa meget man vil, den konfessionelle Overbevisning vil komme frem og kunne give Anstød, selv om Læreren ikke har med Religionsundervisningen at gjøre. Kristendommen er en stærk Livsmagt, der sætter sit Mærke i hele et Menneskes Færd; sin religiøse Overbevisning fører man med sig i al sin Gjerning, den kan ikke aflægges eller iføres, som man tager sin Overfrakke af eller paa ved Skoletidens Begyndelse og Slutning. Det vilde f. Ex. blive en underlig Undervisning i Historie, naar alt skulde fjernes, som kunde give konfessionelle Anstød. Hvordan en troende Lærer kan virke i en konfessionsløs Skole, hvor han hvert Øieblik maa føre en Kamp med sig selv for at holde sin religiøse Overbevisning tilbage, hvor han arbejder under Trykket af at maatte forholde Børnene det bedste, er mig en

Gaade. Det har ogsaa vist sig, at det er saa langt fra, at den konfessionsløse Skole fremmer Fordragelighed mellem de forskjellige Konfessioner, hvad der dog skulde være dens Opgave, eller virker til et sandt religiøst Liv i Folket, at den fhv. Minister Thorbecke, en af den konfessionsløse Skoles ivrigste Talsmænd, har maattet vedgaa, at den konfessionelle Fred ingenlunde var tiltagen ved at sætte Religionsundervisningen ud af Skolen, men snarere aftagen. Disciplene bleve enten ligegyldige over for al Religion eller langt mere fanatiske i det konfessionelle, fordi deres private Religionsundervisning blev dreven med stor Energi. Der paatrænger sig ogsaa det Spørgsmaal, om Børnene ere bedst tjente med at have en religiøs indifferent eller en virkelig troende Lærer. Svaret kan ikke være tvivlsomt. Jeg har i det mindste som mangeaarrig Religionslærer i en af Byens mest ansete Pigeskoler gjort den Erfaring, at Forældre, som selv stode Kristendommen meget fjernt, vare over Maade ivrige for, at deres Børn fik en forsvarlig Religionsundervisning. Det kunde maaske her i Forbigaaende bemærkes, at det ikke nok som kan lægges alvorlige Lærere paa Sinde, hvor nødvendigt det er, især i stærkt bevægede Tider, at holde sig fjernt fra al i Øjne faldende, stærkt markeret offentlig Fremtræden, enten det saa er i politisk eller religiøs Henseende; det vil ikke gavne Lærerens Stilling over for Børnene som den overlegne, naar han har taget et bestemt Parti og offentlig bærer dette til Skue, lige som det forekommer mig, at Læreren ikke med den fornødne Ligevægt i Sindet kan skride til sin stille Gjerning, naar han er stærkt optaget eller bevæget af Partilidenskab.

Da det i Lande med stærkt blandede Konfessioner og med mange religiøse Partier, har medført store Ulemper baade at oprette sideordnede Konfessionskoler og at gjøre Skolen til Simultanskole, ogsaa af den Grund, at Kræfterne spredes, og da Simultanskolen ikke har udrettet, hvad man ventede, har man andet Steds grebet til den Udvej at oprette religionsløse, saakaldte verdslige Skoler, hvor Staten kun sørger for Undervisning i de verdslige Fag, medens Religionsundervisningen overlades til Forældrene eller Kirken. Paa Forhaand kan bemærkes, at, om end Forholdet er klarere i den religionsløse end i den konfessionsløse Skole, vil dog den religionsløse Skole for troende Lærere og Forældre medføre en Del af de samme Betænkeligheder som den konfessionsløse. Den religionsløse, verdslige Skole vil imidlertid faa en forskjellig Karakter, efter som den religiøse Bevidsthed er levende i et Folk, eller dette er nedsunket i religiøs Indifferentisme og Vantro. I England har Folket stor Agtelse for Religionen og Biblen, og uagtet Staten i sine Skoler ikke forlanger Religionsundervisning, — Staten giver ingen Understøttelse til denne Undervisning og inspicerer den heiler ikke, den forlanger blot, at man, om man ønsker den i Skolen, skal tage Timerne ved Skoletidens Begyndelse eller Slutning, og at det skal være en frivillig Sag for Forældre at lade deres Børn deltage deri eller holde sig derfra — saa holdes dog saa godt som i alle Skoler Andagt og læses der i Biblen, ja mange Skoler give ligefrem Religionsundervisning, og Tonen i Skolen er afgjort religiøs. Der findes ogsaa en stor Mængde private Konfessionsskoler. Ganske anderledes stiller

Sagen sig i Holland, hvor Skolen er fuldstændig religionsløs, og hvor der vaages med Strængthed over, at intet, der smager af Religion, kommer inden for Skolens Vægge. Loven af 17/8 78 bestemmer, at den Lærer, som forsynder sig mod Skolens religiøse-indifferente Karakter, skal afskediges. Følgen er, at Biblen mere og mere bliver en fremmed Bog for Folket, Lærerne vilde, om det forlangtes, være ude af Stand til at undervise i Bibelhistorie, Vantroen breder sig i Folket, og alvorlige Mænd klage over, at Modsætningen mellem Konfessionerne er blevet skarpere og Folket delt i fjendtlige Lejre. Til med lægges der, i alt Fald indirecte, Hindringer i Vejen for Oprettelsen af private Konfessionsskoler. En fransk Skolemand udtaler sig saaledes om Forholdene i Holland: „Undervisningen bør efter Regeringens Theori være neutral. Men idet Staten i Stedet for at blive i Sandhed neutral, bevæges af Frygt for det, man kalder Orthodoxy, det vil sige det ultra-protestantiske Parti, overlader den i Neutralitetens Navn Folkets Undervisning til Indflydelser, der ere alt andet end neutrale“. Saadanne Erfaringer og Domme opfordre ikke til at betræde denne Vej.

I Belgien, hvor Regeringen og den lovgivende Forsamling har fulgt Hollands Exempel, er Forholdet saaledes at i 1883 gik 60% af Børnene i konfessionelle Friskoler, 40% i de religionsløse offentlige Skoler. Ogsaa her skilles Folket ved den trufne Ordning i fjendtlige Lejre, og det vil være i frisk Minde, hvilke Uroligheder der ere forefaldne i den sidste Tid efter Ministerskiftet, og efter at det klerikale Parti er kommet til Magten igjen. Forholdene stille sig for Øjeblikket

saaledes; I Flg. Lov af ²²/₁₀ 84 er Ledelsen af de offentlige Skoler lagt i Kommunernes Hænder, og Statens Ret til Kontrol er blevet stærkt begrændset. Det afhænger af Kommunerne, om der skal læses Religion i Skolen som obligatorisk Fag eller ikke. Enhver Kommune skal have en offentlig Skole; men Kommunen har Ret til at „adoptere“ en eller flere Friskoler og kan saaledes slippe for at oprette en Kommuneskole; en saadan Fritagelse indrømmes dog ikke, naar 20 eller flere Familiefædre med skolepligtige Børn kræve Oprettelsen. Dog ere flere hundrede Kommuneskoler blevne erstattede af adopterede Friskoler, uden at de legale Bestemmelser overholdes. I Flg. Lov af 1879 hørte Religion ikke med til de obligatoriske Fag; efter Lov af ²²/₁₀ 84 bemyndiges Kommunerne til at optage den som saadant, og de allerfleste Kommuner have benyttet denne Ret. Dette er sket, fordi Kommunerne erkjende, at Religionen danner det bedste Grundlag for Ungdommens Undervisning og Folkeopdragelsen.

I Frankrig, hvor Skolen blev fuldkommen religionsløs ved Lov af ²⁸/₁₀ 82, men Flertallet af Befolkningen ikke billiger de ledende Mænds radikale Anskuelser, føres en forbitret Kamp mod Gejstligheden og derved desværre ogsaa mod Kristendommen, saa at Skolen bliver benyttet laade til at bekæmpe Folkets religiøse Overbevisning og til at gjøre politisk Propaganda. Den ledende Grundsætning i det offentlige Liv er Gambettas Ord: „Klerikalismen, det er den sande Fjende“; men i Kampen mod Gejstlighedens Indflydelse, i Skolen, der paa mange Punkter ganske vist var uheldig, er man gaaet saa vidt, at det factisk er Kristendommen,

der betragtes som Fjenden. Vi behøve blot at mindes, med hvilken hensynsløs Iver ethvert religiøst Emblem er blevet fjernet fra Skolerne. Tidligere er berørt, at fremragende Mænd ere blevne betænkelige ved den radikale Skolereform, og ikke mindst ved Indholdet af de Lærebøger, som gives Børnene til Brug i Skoler og Bogsamlinger. Man forfølger det kristelige og danser om det „humanes“ Guldkalv, thi det er ogsaa en af de moderne Doctriner, at det humane og det kristelige staa mod hinanden som uforenelige Modsætninger, medens Forholdet er dette, at det kristelige og det i Sandhed humane falder sammen. Naar Paulus i Gal. 3, 28 siger „Her er ikke Jøde eller Græker, Træl eller fri, Mand eller Kvinde; thi I ere alle én i Kristus Jesus,“ da finder man vanskelig noget kraftigere Udtryk for en af Humanitetens Hovedfordringer, alle Menneskers Ligeberettigelse. Det er i Sandhed humant, naar Kristus lærer os at betragte alle vore Medmennesker som vor Næste, naar han lærer os at alt, hvad vi ville have at andre skulle gjøre mod os, det skulle vi gjøre imod dem, og naar han ved sin Apostel Paulus i 1. Cor. 13 formaner Menigheden til den uegennyttige, selvopofrende Kjærlighed. Den store humane Tanke, Samvittighedsfriheden, finde vi klart og tydeligt udtalt i 2 Cor. 3,17: „Gud Herren er Aanden, og hvor Herrens Aand er, der er Frihed.“ Derimod skal det villig indrømmes, at Kristendommen paa adskillige Punkter stiller sig skarpt mod en vis Retning af moderne Humanitet, naar det f. Ex. ubetinget indskærpes os kristne at være al lovlig Øvrighed lydige, og at opdrage vore Børn i Guds frygt og Herrens Formaning.

Efter saaledes kort at have set, hvorledes der andet Steds er en Stræben efter at gjøre Skolen konfessions-eller religionsløs, paatrænger sig ganske naturligt det Spørgsmaal, om denne Stræben nogen Steds har medført det tilsigtede Resultat at forene anderledes troende og gjøre dem mere fordragelige, om en saadan Skoleordning da i Virkeligheden har været til Gavn for Folkene og havt en saa heldbringende Indflydelse paa dets aandelige Udvikling, at man har fundet sig vel derved, og at vi her hjemme bør ile med at indslaa denne Vej. Hertil maa ubetinget svares Nej. Det vilde være saa meget mere ubetimeligt for os at indføre en saadan Ordning, da de givne ydre Forhold jo aldeles ikke paa nogen Maade nødvendiggjøre det, idet omtrent 99 % af Befolkningen høre til Folkekirken; i Kjøbenhavn, hvor Befolkningen er stærkest konfessionelt blandet høre kun 2,3 % af alle skolepligtige Børn til andre Trossamfund end Folkekirken. Vår Lovgivning er saa liberal, at der ikke kan være Tale om, at der paalægges Samvittighederne nogen Tvang; vi have her i Landet, det kan ikke nok som fastslaas, ikke Skoletvang, men Undervisningstvang; da Forældrene have Ret til at lade deres Børn undervise, hvor og af hvem de ville — uden for Kjøbenhavn er Undervisningen fri Næring — enten ved at oprette Friskoler eller ved privat Undervisning, naar blot Børnene naa Folkeskolens Lavmaal af Kundskaber. Børn af Folkekirken, som ikke gaa i den offentlige Skole, men efter Lov af $\frac{2}{5}$ 55 inkaldes til Prøve, ere aldeles fritagne for Prøve i Religion, der under Bibellistorie indbefattet, naar de fremlægge Attest, fra en Sognepræst eller re-

siderende Kapellan i Folkekirken for, at de have en til deres Alder svarende Religionskundskab. Samme Ret tilstaas Børn, der høre til de anerkjendte Trossamfund, naar de have Attest fra vedkommende Trossamfunds Præst. Børn, som hverken høre til Folkekirken eller noget af de anerkjendte Trossamfund, skulle efter Lov af ¹³/₄ 5I § 11 fritages for Skolens Religionsundervisning, hvis de søge en offentlig Skole, og kun undervises i almindelige religiøse og moralske Begreber. Her er al ønskelig Frihed, naar man da ikke er saa fremskreden, at man over Hovedet betragter al Religion som noget for Mennesket uværdigt, der helst bør afskaffes snarest muligt, og at den trufne Ordning ikke medfører nogen følelig Samvittighedstvang, fremgaar af, at der her i Kjøbenhavn i de sidste 30 Aar kun 3 Gange har været Tale om at faa Børn fritagne for Religionsundervisningen i Skolen. Naar der nu imidlertid gjøres gjældende, at Borgerne efter Grundlovens § 76 have Lov til dyrke Gud paa den Maade, som stemmer med deres Overbevisning, og at Skolen ikke maa kræve af Børnene en bestemt Tro, men at Tilegnelsen af en saadan dels maa bero paa Hjemmet dels paa det paagjældende Kirkesamfund, og at Skolen i Flg. § 77 maa indrettes saaledes, at alle Børn kunne søge den, da overser man, at § 3 i Grundloven lyder saaledes: „Den evangelisk-lutherske Kirke er den danske Folkekirke, der understøttes af Staten,“ at andre Trossamfund efter det i § 78 givne Løfte have faaet al ønskelig Frihed, og at man ved at fjerne Religionsundervisningen fra Skolen vilde efterkomme ikke det langt overvejende Flertaals, men det ubetydelige

Mindretals Krav og Interesse. Vi aabre vore Skoler for Mindretallets Børn som Gæster, om de ville søge dem, men gjøre dem til Herrer over vore Skoler, det ville vi ikke. Hvad mon den jødiske Menighed vilde sige, om en enkelt Kristen vilde have sit Barn indmeldt i en af deres Skoler og saa forlangte, at Skolen derfor skulde gjøres religionsløs og at der intet maatte læres, som kunde give det kristne Barn Anstød — men, hvad der er Ret for den ene, er vel billigt for den anden? For øvrigt vilde jeg ønske og anse for billigt, at der ved en eventuel ny Skolelov toges Hensyn til Friskolen som et Led i Folkeskolevæsenets Organisation, saafremt det viser sig, at den virkelig føres frem af en Trang i Folket og ikke er kunstig opagiteret, og at Forældre, der holde deres Børn i Friskoler og saaledes ofrer noget for Sagen, kunde faa Lettelse i deres andre Skoleafgifter, for saa vidt sandant er foreneligt med Grundlovens § 77. Men saa maa ogsaa i Friskolen Sindighedens og Fordragelighedens Aand raade, og saadanne stærke, fordømmende Ord forstumme, at i Statsskolen hersker Død og Fordummelse; ej heller baader det Sagen, naar der fordres, at Friskolen nok maa meddele Religionsundervisning, thi der bliver den forsvarlig og tilfredsstillende besørget, men Statsskolen ikke, thi der vil dette ikke kunne finde Sted. Vilde man ved den konfessionsløse Rigsdags Hjælp paatvinge Folket en religionsløs Skole, der aldeles ikke stemmer med det store Flertals Ønsker og Behov, da kan jeg ikke se andet, end at dette vilde være en ren Voldshandling, som vilde medføre belgiske eller franske Tilstande hos os,

og disse ere ikke lystelige at skue, men nok gode at faa Forstand af. At der muligen dog i vor lovgivende Forsamling kunde være Tilbøjelighed til at indføre fremmede Skoleforhold hos os, findes der Antydninger af. Det i 1872—73 af Folketinget nedsatte Udvalg i Anledning af Halls Skolelovsforslag delte sig i et radikalt Flertal og et konservativt Mindretal — det følgende anføres efter Monrads: „Skoleloven og Folketinget“, Side 8 — men paa Rigsdagen viste det sig snart, at Ministeriets Tanke, lægt Tilsyn med Skolen, blev betragtet som Begyndelsen til den store Modegrund-sætning i Folkekirkens Adskillelse fra Folkeskolen. Det radikale Flertal foreslaar, at Religionsundervisningen indskrænkes til Bibel og Kirkehistorie, der dog skulle meddeles som en Del af den almindelige Historie. Dog der kan findes dem, som ikke ønske deres Børns Opdragelse fordærvet ved Kjendskab til Biblen, derfor foreslaas: „Ligeledes skal den befalede Undervisning i Bibel- og Kirkehistorie henlægges til saadanne Timer, at saadanne Børn, hvis Forældre eller Værger maatte ønske det, kunne unnlade at tage Del deri uden Afbrydelse for den øvrige Undervisning.“ De Forældre derimod, som ønske en fyldigere Religionsundervisning, for Børnene henvises til at faa denne meddelt af Præsterne eller Læreren uden for Skoletiden. I de 2 Stykker med Overskrift: Statens Krav og Forældrenes Ret, fastsættes, at Forældre have Ret til selv at sørge for deres Børns Undervisning, og kun hvor denne aabenbart forsømmes, skrider Staten ind for at sikre en hver af sine Borgere et bestemt Lavmaal af Kundskaber, men i Fastssættelsen af dette Lavmaal findes

ikke Religion. „Vi ville ikke, siger Monrad, her finde et eneste Ord om Gud eller Pligt, om Religion eller Sædelære, og dermed skal Staten lade sig nøje! Om et Barn lærer at kjende sin Gud og sin Frelser, er Staten ligegyldigt. Om et Barn tror, at det har en udødelig Sjæl, eller skal dø en Gang som en gammel Hest, hvad Magt ligger derpaa? Om et Barn lærer at kjende, at det har Pligter at opfylde heri Livet, at det ikke blindt maa følge sine sanselige Tilbøjeligheder, at det skal frygte Gud, ære Kongen og elske sin Næste, hvad Betydning har vel alt det, naar det blot kan regne med Decimalbrøk?“ Saadan saa' Forslaget ud 1873, hvordan mon det nu vilde komme til at se ud? Med Hensyn til Religionsundervisningens Stilling i Skolen har Monrad aabenbart Ret naar han i Anledning af Halls Forslag, der vilde indskrænke denne Undervisning til Bibelhistorie og Luthers Katekismus med en kort Forklaring, siger: „Her er et Punkt, hvor vi formene, at man bør staa fast og ikke begynde en tilbagegaaende Bevægelse. thi en Tilbage-trængen er Begyndelsen til Fortrængen.“ Men naar Monrad i 1872 siger: „Vi frakjende paa ingen Maade vore Fritænkere Dristighed, men vi tro dog for godt om dem til at antage, at nogen af dem turde staa op og sige; „Giv ikke Folket Kristendom, men min Overbevisning“, da maa vi i 1885 sikkert udbryde; „Ak hvor forandret,“ hvad den sidste Del af loc. cit. angaar. Vi skulle jo være europæiske, enten vi ville eller ikke, og E. Monteils og andre Lærebøger for Børn vise os jo i hvad Retning Udviklingen vil komme til at gaa, naar først det lykkes at faa Religionen ud af Skolen.

En hel anden Stilling indtager det sachsiske 1ste Kammer 1871—72 under Forhandlingerne om Skoleloven; da Regeringen havde foreslaaet at lade Skolen beholde sin konfessionelle Karakter, hvilket Forslag 2det Kammer forandrede til, at Skolen skulde være verdslig. 1ste Kammer førte Forslaget tilbage til sin oprindelige Skikkelse og i Udvalgsbetænkningen hedder det, efter at Nødvendigheden af faste Principper er fastslaaet; „Ogsaa i Lovgivningen, som i Livet over Hovedet, staar Kjendsgjæringernes Logik ofte over for Tænkningens Logik. Den første er tidt mægtigere end den sidste og tvinger os til at indrømme de factisk bestaaende Forhold en bestemmende Indflydelse, som Følge af hvilken det maa erkjendes for heldbringende og klogt, naar der af Tiden kræves Ændringer i bestaaende Institutioner, da at iværksætte disse med nænsom Haand og saaledes paa en Maade lade dem voxe frem af sig selv. Vor Folkeskole har med det konfessionelle Fundament, hvorpaa den er grundlagt og til Velsignelse for Folket frit har udviklet sig, en lang Aarrækkes Tradition for sig; den svarer efter de gjorte Erfaringer til Flertallet af Befolkningens Ønsker, den er i den Grad voxet sammen med det sachsiske Folks Anskuelser og Sædvaner, at dens pludselige Afskaffelse ved en Akt af den lovgivende Magt vilde føles som en smertelig Forandring i de bestaaende Forhold og fremkalde Uro i Gemytterne og snarere Forstyrrelse end Befordring af den konfessionelle Fred.“ Endelig fastslaar Udvalget, at Familie og Kommune, Stat og Kirke have fælles Andel i Folkeskolen.

Endnu skal kun anføres en Ytring af Fr. Lange

(Skolen og Livet 297 f.), der efter med Styrke at have hævdet Nødvendigheden af Religionsundervisningen i Folkeskolen, udtaler: „Naar den Tid, der i Skolen anvendes til Religionsundervisningen, staar i Misforhold til den Tid, der anvendes til Opdragelse til den vidende Erkjendelse, da er det indlysende, at Skylden herfor ikke er den, at der lægges for megen Vægt paa Religionsundervisningen, men at der lægges for liden Vægt paa de andre Lærefag; og at Misforholdet kun udjævnes paa en sand og naturlig Maade, naar det efter Haanden lykkes Almueskolen gennem en mere udvidet Skolegang at faa Lejlighed til ogsaa at benytte et rigere Apparat af Læremidler. Det er kun paa den Maade, at Almueskolen i Sandhed kan stræbe hen til den Ligevægt, hvorfor Betingelserne i al Fald ere til Stede i de andre Stænders Skoler, medens vi derimod lige over for vor Tids tumultuariske Fordringer maatte anse dette for det største pædagogiske Misgreb, om man i Almueskolen vilde vinde Plads for de andre Læremidler ved at trænge Religionsundervisningen tilbage eller vel end ogsaa ved ganske at fortrænge den fra Skolen og henvise den til Kirken.“

Vi kunne fuldstændig tiltræde disse vægtige Udtalelser for Religionsundervisningens Bibeholdelse i Skolen og ville særlig slutte os til Monrads Udtalelse: Der maa staa fast, naar der er Tale om at gjøre nogen Indrømmelse til at afkrappe Tiden for Religionsundervisningen, og til Fr. Lange om det store pædagogiske Misgreb at ville tilbagesvinge denne Undervisning i Folkeskolen, — ja der maa ikke gjøres den mindste Indrømmelse; lad saa dem, der ikke ere tilfredse med

Ordnungen i Folkeskolen, selv oprette Skoler efter deres Forgodtbefindende. De ydre Forhold i Folket, det store Flertals berettigede Ønsker, der ikke bør overdøves af de højrøstede Malcontenters Fordringer, den gennemgribende Nødvendighed af denne Undervisning for Folkets hele aandelige Udvikling og for Statens Tarv, der ingenlunde kan være ligegyldig ved, om dets Borgere drages bort fra Kristendommen og den kristelige Moral, — og tages Religionen fra Skolen, ere vi godt paa Vej til at tage den fra Folket — alt dette opfordrer paa det kraftigste til at staa fast og værne for Religionsundervisningen i Skolen, som for en Livssag for det danske Folk. Ville vi spørge Lærerne i Folkeskolen, om deres Mening i denne Sag, da ville vi erfare, at kun faa ville ønske sig fritagne for denne Undervisning, men de fleste aflægge Vidnesbyrd om, at de bedste Timer for Lærere og Børn ere Religions-timerne. Naar der dog stadig løbes Storm mod Religionsundervisningen, da burde dette være en alvorlig Opfordring til alle Avtoriteter til nøje at vaage over, hvem der ansættes i Skolen, og saaledes bidrage deres til at holde moderne kristendomsfjendske Elementer ude af Folkeskolen; og ikke alene dette, det maa være en Pligt, saalænge den danske Folkeskole efter den bestaaende Lovgivning og den historiske Udvikling er en kristelig Skole.

Der staar endnu tilbage at belyse en Række Indvendinger mod Religionsundervisningen, de politiske fra ultraliberal Side fremførte. Vi ville dog modstaa Fristelsen til at gaa nærmere ind paa dem, da det ikke i stærkt bevægede Tider, hvor Partilidenskabens

Bølger gaa højt, er gavnligt at drøfte en politisk Sag, da man let staar Fare for selv at blive dreven over i et af Partierne og saaledes komme til at se Sagen i et subjectivt og ikke objectivt Lys og at bedømme den ensidigt. Det er ikke gavnligt for et Menneske, der ønsker rolig og stille at passe sin Dont og gjøre sin Gjerning, at blive grebet af Partilidenskabens Malstrøm, thi den berømte, tyske Statsmand har afgjort Ret, naar han advarende mod Partipolitiken siger; „Jeg har aldrig set et Menneskes Karakter blive forbedret ved at give sig af med Politik, men mange Gange det modsatte.“ Saameget skal kun bemærkes, at det, som i andre Lande har bevæget de ultraliberale til at optræde skarpt mod Religionsundervisningen, det konfessionelle og Gejstligheden, og som har bevæget Diesterweg, for at tage Exemplet fra Udlandet og ikke her hjemme fra, hvor man for øvrigt let vilde kunne paavise lignende Udtalelser, til at opstille Modsætningen mellem Frisind og Kristendom, som har bevæget Gambetta til at sige: „Klerikalismen, det er Fjenden,“ ikke passer paa vore hjemlige Forhold, hvor det skal siges til Ros for den danske Folkekirkes Gejstlighed, at den loyalt har accepteret og levet under den fri Forfatning, ja en Del af Gejstligheden har jo endog sluttet sig til den videst gaaende liberale Retning. Ogsaa skal det hævdes med Kraft, at Gejstligheden har været en ivrig og trofast Bærer for vor nationale Livssag. Thi det kan vel dog ikke regnes Gejstligheden og de alvorlige Kristne til Last, at de som Helhed betragtet holde Apostelen Peters Ord i Ære. (1 Pet. 2, 17): „Frygt Gud, ær Kongen,

elsk Broderskabet“, al den Stund det i § 1 i Grundloven hedder: „Regeringsformen er indskrænket monarkisk. Kongemagten er arvelig“. Heller ikke det kan vel regnes Gejstligheden til Last, at den advarer mod Selvtægt og formaner til at være al lovlig Øvrighed underdanig? Og hvad særlig Skolen angaar, da har den befundet sig vel ved Gejstlighedens Tilsyn, og Diesterwegs stærke Ord (Rh. Bl. 49 Pag. 36): „En konfessionelt troende er en Menneskefjende,“ kunne ikke med Rette anvendes paa Gejstligheden og den troende Menighed her hjemme, ligesaa lidt som vi ville indrømme den af vore Modstandere ofte fremførte Paastands Sandhed, at man vinder i Kvalitet som Lærer ved at kaste Troen over Bord. Ej heller have vi herhjemme Forhold som de, der bragte Diesterweg til at skrive sine mange Indlæg mod den konfessionelle Religionsundervisning, at der er et saadant Had og en saadan Ufordragelighed mellem Konfessionerne, at man jævnlig kunde høre Raabet: „Kast Sten paa ham, han er en Calvinist, en Katholik, en Jøde.“ Hos os er Religionsfrihed ikke en tom Lyd, men en levende Virkelighed, og ingen kan med Rette her hjemme klage over Forfølgelse af anderledes troende; thi det kan ikke med Rette lægges Gejstligheden til Last, at den optræder med Kraft og Sindighed mod saadanne Retninger, der ville undergrave al lovlig Orden og drage Folket bort fra Kristendommen. Deri følge vi vor Herres egen Formaning til os i Lignelsen om Vingaardens Herre, der kom for at kræve Afgift af Vingaardsmændene.

Naar der endelig skal blive Tale om Religions-

undervisningens Methode, da kan her jo ikke gives en fuldstændig methodisk-didactisk Fremstilling af Lærestoffet og Læregangen, men jeg skal indskrænke mig til ganske kortfattet at fremstille min Mening om Lærerens personlige Forhold til Religionsundervisningen, Stofmængden og Fremgangsmaaden ved Undervisningen. Efter den bestaaende Lovgivning og den historiske Udvikling, er den danske Folkeskole udgaaet fra Kirken og nøje knyttet til den, og der er ingen ydre eller indre tvingende Grund til at søge dette Forhold forandret, om der end paa enkelte Punkter kunde ønskes en Ændring, saaledes f. Ex. at Udskrivning af Skolen og Konfirmation bleve uafhængige af hinanden, og Forberedelse til Konfirmationen faldt efter Skolegangens Afslutning. At lade Tilsynet nu gaa over fra Gejstligheden til læge Skoleinspectører, maa bestemt fraraades, fordi det nuværende Tilsyn baade maa anses for godt og har nedarvet Hjemmel, og fordi et saadant Skridt vilde blive opfattet som en Indrømmelse, ja som Begyndelsen til at fjerne Religionsundervisningen fra Skolen; og nu gjælder det om at staa fast. Naar nogen søger Ansættelse i Folkeskolen, maa vedkommende gjøre sig det klart, at han træder ind i en Institution, som har en bestemt kristelig Karakter, og helliger den sine Kræfter, hvorved han tillige tilkjendegiver, at han billiger den Grundbetragtning af Skolens Karakter, som er udtalt i den bestaaende Lovgivning; kan han ikke det, maa han søge sig anden Virksomhed. Har han imidlertid et afgjort Kald til Lærergjerningen, da maa han oprette en Skole efter sit eget Hjærte og

sine egne Anskuelse om han kan faa nogen til at gaa i den. Ville Forældre ikke betro ham deres Børn, da staar han saa isoleret med sin Opfattelse, at han maa finde sig i dette Forhold, men har paa ingen Maade Ret til at trænge sig ind i Folkeskolen, og han kan ikke klage over Krænkelser af Grundlovens § 79: „Ingen kan paa Grund af sin Trosbekjendelse berøves Adgang til den fulde Nydelse af borgerlige og politiske Rettigheder (her Ret til Skoleerhverv)“; thi her er jo selvfølgelig kun Tale om saadanne Rettigheder, som ikke betinges af den religiøse Anskuelse; ingen Kristen vilde jo efter denne § kunne forlange at være Rabbiner, ingen Jøde at være Præst i Folkekirken. Naar der er blevet fremsat den Fordring, at Religionsundervisningen skulde være saaledes beskaffen, at baade Jøder, Fritænkere og Kristne skulde kunne meddele den, da er det en Monstrositet lige saa stor som Fordringen at ville være Kristen, naar man forkaster den 2den Trosartikel (jvfr. 1 Joh. 4, 2—3). Jeg forudsætter altsaa, og dertil maa man være berettiget, at de Mænd og Kvinder, som gaa ind i Skolens lidet lønnende, anstrængende, men ikke efter Fortjeneste paaskjønnede og vurderede Gjerning, ere alvorlige Mennesker, der ikke søge did hen, fordi de have lidt Skibbrud i Verden og ikke ad anden Vej have kunnet komme i Stilling eller, som det endnu kan hedde, fordi de ikke du til andet(!), men af virkeligt Kald, med klar Bevidsthed om Opgavens Alvor og de Fordringer, den stiller til hver enkelt. Kun saadanne regner jeg for at høre til Lærerstanden, Folkeopdragerstanden, kun dem vil jeg give Hæders-

navnet Lærere. Et alvorligt Menneske gjør sig klar over, før han paatager sig Gjerningen, om han kan røgte den under de givne Forhold, og naar Svaret bliver bekræftende, tør vi rolig betro ham Lærergjerningen i Folkeskolen; han vil gjøre sig den yderste Flid for at give Religionsundervisningen som al anden Undervisning paa forsvarlig Maade. Det vil visselig høre til de store Sjældenheder, at en Mand, der aabenbart fornægter Kristendommen og stiller sig fjendtlig til den, erklærer sig villig til at overtage Religionsundervisning; at en saadan Mand ikke har sin Plads i Folkeskolen, er indlysende. Naar det synes at skulle blive Mode, at ganske unge Mennesker, der søge Ansættelse i Folkeskolen, erklære at de ikke kunne indlade sig paa Religionsundervisning og vedkjende sig fritænkernes Anskuelse, da bør de ikke ansættes; det kunde i det hele være anbefalelsesværdigt, at der som Regel ikke gaves Mænd Ansættelse i Folkeskolen før Myndighedsalderen; hvorfor skulle Kvinder først kunne naa Ansættelse med det 24de Aar, men Mænd allerede med det 19de? Altsaa, et alvorligt, modent Menneske, der tør paatage sig Gjerningen i Folkeskolen med dens afgjort religiøse Præg, tør man rolig betro Religionsundervisningen; nærmere kunne vi ikke komme det. Hertil kommer, at Religionsundervisning meddelt af et alvorligt, samvittighedsfuldt Menneske, aldrig vil være uden Frugt, forargelig kan den ikke blive. Alvoren og Samvittighedsfuldheden vil lyse igjennem den og paatvinge Agtelse, og desuden er det Guds Ord, der læres, og det ejer i sig en Guds Kraft til Salighed; det staar fast, hvad Herren siger

ved Esaias (55, 10—11): „Thi lige som Regnen og Sneen nedfalder fra Himlen og vender ikke tilbage derhen, men vander Jorden og gjør den frugtbar og kommer den til at give Grøde og frembringer Sæd til at saa og Brød til at æde: saa skal mit Ord være, som udgaar af min Mund, det skal ikke komme tomt tilbage til mig; men det skal gjøre, hvad mig behager, og det skal have Lykke i, hvad jeg sender det til.“ Guds Ord har i sig en Guds Kraft, som vil virke, selv om det læres i stor Skrøbelighed, netop fordi det er Guds Ord, ikke Menneskers Ord.

Den alvorlige Lærer vil i sin Religionsundervisning aldrig optræde forkjættende eller fordømmende, da han vil holde sig Herrøns Formaning efterrettelig: Dømmer ikke! Hvo er du, som dømmer en fremmed Svend, for sin egen Herre skal han staa eller falde. Man maa ogsaa paa det bestemteste tilbagevise den bestandig paa ny fremførte Bebrejdelse, at vi efter vor Folkekirkes Konfession, den augsburgske, skulle være nødte til at udtale Fordømmelsesdommen over anderledes troende. Først maa bemærkes, at i Skolen vil der kun blive gjort lidt Brug af den augsburgske Konfession; man vil i al Fald kun benytte enkelte Artikler, saaledes den 2den og 7de Artikel, og i ingen af dem bruges Ordet fordømme, og dernæst maa bemærkes, at Ordet damnare i Konfessionen, laant fra de gamle Kirkeforsamlings Anathema, efter de givne Forhold ikke skal betyde fordømme, men forkaste. Damnare betyder i Retssproget „at erklære for skyldig“, uden for Retssproget „at fælde en misbilligende Dom“; at damnare i Konfessionen er brugt i Betydningen

„misbillige, forkaste“, fremgaar tydelig af alt. Det er saaledes en bekjendt Sag, at Konfessionen blev fremlagt paa Rigsdagen i Augsburg baade i latinsk og tysk Text, hvilken sidste blev oplæst og maa betragtes som Originalen. I den tyske Text (jvfr. H. N. Clausen) gjengives damnare ved verwerfen i Artiklerne 1. 2. 9. 12. 13. 16. 17. ved verdammen i Artiklerne 5. 8. og 18; men da i Artikel 2, der lige som 18. angaar Pelagianerne, og i Artikel 9, der lige som Artikel 5 angaar Anabaptisterne, bruges verwerfen, fremgaar det heraf klart og tydelig, at Meningen har været ikke at udtale en Fordømmelse, men en Misbilligelse, hvorfor H. N. Clausen i sin Oversættelse af Konfessionen, der benyttes af de studerende ved Universitetet, overalt oversætter damnare ved forkaste. Lærerens Opgave i Skolen er ikke at oplære Lutheraner, Kalvinister, Papister, men Kristne; hans Opgave er at paavirke Børnenes Samvittighed og give dem Kjærlighed til og Forstaaelse af den hellige Skrifts Lærdomme, som passer sig for deres Alder og Udvikling; det bliver Præsternes Sag at præcisere det enkelte Trossamfunds Lærebegreb for de unge Kristne, inden de optages som myndige Medlemmer i Menigheden; dog staa Lærernes og Præsternes Opgaver ikke i Modsætning til hinanden, de supplere hinanden, idet Præstens Undervisning bygger paa det, som er meddelt i Skolen. Begge Slags Undervisning hvile paa den samme Grund og ere øste af den samme Kilde, Aabenbaringens hellige Bøger, og Læreren maa lige saa fuldt som Præsten lære ud af et Trossamfunds Opfattelse; thi som ovenfor paavist, en konfessionsløs Kristen er kun en

Abstraction. Al kristelig Religionsundervisning maa hvile paa den hellige Skrift, en Natur- eller Fornuftreligion kan ikke blive kristelig Religion, fordi denne forudsætter en positiv Aabenbaring; deraf at ville slutte, at den kristelige Religionsundervisning er unaturlig, ufornuftig, menneskefjendsk, fordummende, er utilstedeligt. Tvertimod aabner Kristendommen os jo netop Øjet for Guds Herlighed i Naturen uden for os og i Menneskenaturen ved Læren om Verdens Skabelse ved Sønnen og Mennesket som skabt i Guds Billede, ved Læren om Verdens Fuldendelse og Menneskenes Frelse. Disse Betragtninger har jeg henført under de methodiske Spørgmaal, fordi Lærerens personlige Stilling til Religionen og hans Opfattelse af dens Sandheder vil have en afgjørende Indflydelse paa Læremaaden; til syvende og sidst vil man dog give det gamle Ord Ret; „Personen er Methoden.“

Omfanget af det meddelte Stof kan selvfølgelig ikke nøje afgrænses, da det maa rette sig efter Tiden, der kan anvendes, og Elevernes større eller mindre Modtagelighed; men der har dannet sig en Praxis, som vel maa regnes at angive, hvad der nødvendig maa læres, saa faar Læreren efter Omstændighederne lægge mere eller mindre til, dog saaledes, at hvad der meddeles, tilegnes fuldt ud. Chr. Møllers og Angers Bibelhistorier forekomme [mig at angive for Bibelhistoriens Vedkommende, hvad der maa fordres. Grundlaget for al sund Religionsundervisning maa være Bibelhistorien 3: Fortællinger af Bibelen holdte saa nær som muligt til Bibelens Ord; med Bibelhistorie begynder Religionsundervisningen i Skolen, hvortil saa

føjes Smaavers og lettere Salmer. Forud for denne Undervisning vil jo i Reglen være gaaet Religionsundervisningen i Hjemmet, der bestaar i, at Forældre og Søskende lære den lille enfoldige Bønner, Smaavers og lignende, hvorved Barnets religiøse Følelse vækkes. Naar Bibelhistorien er forsvarlig gennemgaaet, og Barnet er modent dertil, kommer Katekismusundervisningen til; de Lærdomme, som i Katekismen meddeles i Sammenhæng, ville enkeltvis være indprentede Børnene ved Undervisningen i Bibelhistorie; Methoden er jo den samme som ved Sprogundervisningen: først Exemplerne, saa Reglen. Religionsundervisningen afsluttes med Bibellæsning og lidt Undervisning i Kirkehistorie. Undervisning i Kirkehistorie maa selvfølgelig indskrænkes til Meddelelse af Livsbilleder fra Guds Riges Historie, desværre vil Tiden kun tillade heraf at meddele ganske lidt. Særlig Vægt lægger jeg paa at meddele Børnene Træk af Personers Liv, som ere Børnene bekjendte, selv om disse ere ganske dagligdags, for i det enkelte Menneskes Liv at kunne paavise Religionens Indvirkning. Naar Diesterweg og andre mene, at man godt kan meddele Børnene opdigtede Fortællinger, naar disse blot have indre Sandhed, da maa dette mødes med bestemt Indsigelse. Hvad man fortæller Børn ved Undervisningen skal være virkeligt, sandt i og for sig; en hver erfaren Børneven véd jo godt, at et af de første Spørgsmaal, man hører fra Børnene, er dette: Er det ogsaa virkeligt? Vi kjende ogsaa alle, hvor Børnenes Interesse taber sig, naar Svaret lyder benægtende. De bibelske Fortællinger ere og blive

dog de bedste; der er heller ingen Fortællinger, Børnene tilegne sig saa let og beholde saa sikkert som de bibelske, ikke mindst paa Grund af Fremstillingsmaaden. Den naturalistiske Opfattelse er strax her til Rede og fordrer, at alle Fortællinger, som indeholde noget Under, skulle forbigaa, de ere naturstridige. Altsaa til en Begyndelse maa Skabelseshistorien ikke medtages, selvfølgelig heller ikke Syndefaldshistorien, da det efter naturalistisk Opfattelse, er natur- og fornuftstridigt, at Gud har nogensomhelst personlig og directe Indflydelse paa Menneskene; ikke at tale om Slangen! I Jesu Liv maa intet underfuldt medtages: Englenes Aabenbaring ved hans Fødsel blive til Lamper eller Lysfænomener, Underet ved Daaben et Tordenvejr, hans Død til Stivkrampe, og hans Opstandelse en Opvaagnen, hidført ved Gravens Kjølighed og de stærkt lugtende Kryderier; det vilde blive en underlig Bibelhistorie efter denne Forskrift. Vi ville dog foretrække Biblens Beretninger, som de lyde, og begynde vor Undervisning med Biblens: „I Begyndelsen skabte Gud Himlen og Jorden“, det bliver dog til sidst den eneste fornuftige Løsning paa, hvorledes Verden er bleven til. Man raaber saa meget paa, at Underet er fornuft- og naturstridigt, og i samme Øjeblik ponerer man med største Sindsro den evige Kraft, de evige Naturlove og ser ikke, at i samme Øjeblik man har Ordet evig, har man Underet og er inde i det, som overgaar al Menneskets Forstand. Er der noget mere fornuftigt i at tale om de evige Naturlove end om den evige Skaber, hvis Almagt og Visdom giver sig Vidnesbyrd i den hele levende og

livløse Natur og er Lovgiveren. Jeg skal blot minde om Ørsteds Ord, som han udtalte ved sine Forelæsninger: „Jo dybere man trænger ind i Naturens Hemmeligheder, desto flere Vidnesbyrd faar man om Skaberen“. At han ikke ad Naturforskningens Vej søgte og kunde finde de kristelige Sandheder er indlysende. En ikke ubekjendt Forfatter, Dr. Kurtz, siger i sin Kirkehistorie, hvor han taler om Karl Vogts og Moleschotts rent naturalistiske Anskuelse: „Videnskabens og Livets Janhagel tiljubler dem sit Bifald, mens de ægte Videnskabsmænd tugtede den lige saa aandløse som uvidenskabelige Fremfærd efter Fortjeneste og bekjendte sig til den kristelige Sandhed“. Videnskaben har som alt menneskeligt sin Grænse; Hæder og Ære tilkommer den sande Videnskabsmand og grundige Forsker; han vil ogsaa vedgaa, at vi til sidst stanse ved de uløselige Gaader, hvor det hedder; Hertil og ikke videre. De mest dagligdags Fænomener, Væseners og Gjenstandes Tilblivelse, Forholdet mellem Sjæl og Legeme, ere jo den Dag i Dag uløselige Gaader, naar vi forkaste Skabelsen. Men nødes vi tilsidst til at tro paa ham, den evige Giver baade af Naturens og Menneskelivets Love, saa nødes vi ogsaa til at vedgaa, at han kan virke ad andre Veje og paa anden Maade, end vi ere vant til at se; det er Underet, som i Guds Riges Historie er et af de store Opdragelsesmidler for Mennesket. Som saadant be-
 tragtes det i den kristelige Religionsundervisning; men vi give os ikke af med at forklare Underet. Skulde vi kun maatte meddele Børnene, hvad der er videnskabeligt godtgjort, da blev det visselig ikke

meget; jeg skal blot for en enkelt Videnskabs, Historiens, Vedkommende pege paa de Omvæltninger, den historiske Kritik har foraarsaget, og hvem borger os for, at ikke en ny Kritik vil komme til andre Resultater?

Naar Barnet er 12 Aar gammelt, vil det med Lethed have tilegnet sig det i ovennævnte Lærebøger givne bibelhistoriske Stof som et sikkert Grundlag at bygge paa; ca. 20—30 passende Salmer ville til den Tid kunne være lærte saaledes, at Barnet baade kan fatte Indhold og Tankegang og fremsige dem smukt, en Ting, der maa lægges megen Vind paa. Ønskeligt var det, om Børnene havde lært Melodierne til Salmerne, saa at disse kunne synges ved Undervisningen; ved denne som ved al anden historisk Undervisning er Sang med Maade et vækkende og oplivende Læremiddel. Fra 12—14 Aar gennemgaaes Luthers Katekismus, læres nogle flere Salmer og religiøse Digte, udvides Antallet af de bibelhistoriske Fortællinger, læses Stykker af den hellige Skrift, og kirkehistoriske Fortællinger medtages. Heldigt vilde det være, om Tiden tillod at anvende hele det sidste Aar til Bibellæsning, saa man kunde gennemgaa et eller to Evangelier og Apostlenes Gjerninger, samt meddele korte Oplysninger om vor hellige Skrifts Historie. Under alle Omstændigheder maa større Afsnit læses i Sammenhæng, saaledes til Ex. Math. 5—7 Kap. Kapp. 13. 17. 20. 21. 24. 25. Marc. 5. Luc. 7, og da fornemmelige alle Herrens Lignelser. Nogle foretrække at gennemgaa Kirkeaarets Evangelier; hensigtsmæssigt vilde det i alt Fald være Dagen før et Kirkebesøg at forklare Børnene

Søndagens Epistel og Evangelium. Passende Skriftsprog, dog ikke i for stort Antal, læres nøjagtig uden ad; men ved hele Religionsundervisningen gjælder det om at indrette den saaledes, at Børnene ikke føle den som en Tynge og Plage, den maa helt igjennem være baaret oppe af Liv og Anskuelighed. Børnene maa stedse mærke, at her have de ikke at gjøre med tomme Abstractioner, men med levende Sandheder. Tidligere er omtalt, hvor mange Haande Oplysninger af forskellig Art, den forsvarlige Religionsundervisning kan drage ind under sit Omraade, ligesom om dens Anskuelighed. Gode bibelske Billeder, som give et virkeligt og korrekt Indtryk af Personer, Klædedragt, Natur, ere af stor Betydning ved Undervisningen.

Paa det første Trin af Undervisningen, omtrent til Barnets 10de Aar, vil det være naturligst at meddele alt mundtligt. Børnenes Læsefærdighed tillader dem endnu ikke at lære efter Bog, og selv i det følgende Par Aar kan det i Reglen ikke nytte noget at give Barnet en Lectie for efter Bog, uden at det opgivne Pensum først paa det omhyggeligste er gennemgaaet og forklaret, ligefrem „tydet,“ da Barnet ellers let kan faa de forunderligste og mærkeligste Ting ud af det læste. Alt Ramseri maa bandlyses; der maa vaages over, at Børnene ikke komme ind paa den Uvane ikke at kunne fortælle uden at faa begyndt. Børnene maa lære at sætte Fortællingen i Forbindelse med det foregaaende og at gjøre Rede for, under hvilke Forhold Begivenheden foregaar; ellers glipper let den organiske Sammenhæng, og de bibelske Fortællinger komme til at staa som løsrevne Brudstykker.

En hver Fortælling maa behandles som et Exempel, hvoraf en god religiøs eller moralsk Lærdom kan uddrages, og de omhandlede Personer fremhæves som Forbilleder til Efterligning eller Advarsel. Paa denne Maade vil Barnet faa Hovedsummen af Lærdommene baade i Tros- og Sædelæren let og umærkelig ind. Og saaledes komme vi da til det meget omstridte Hovedpunkt Katekismusundervisningen, den, som jo fornemmelig er Gjenstand for Angreb og betragtes som Religionsundervisningens bête noire. Er dette nu ogsaa med Rette? Jeg tager ikke i Betænkning ubetinget at svare Nej. Ja hvis vi underviste i Katekismus saaledes, som det unægtelig før er sket, at Børnene fik en mere eller mindre forstaaelig (maaske rationalistisk) Lærebog at lære uden ad, som havde et mere eller mindre forlorent Præg af Dogmatik, og Lærebogsundervisningen stod som noget isoleret uden Forbindelse med Bibelhistorien, og var Lærebogen tilmed affattet i de bekjendte Spørgsmaal og Svar — hvor ofte have vi ikke hørt det stadigt tilbagevendende: Hvad er det — Svar, som om disse Ord hørte med til Lærdommen — ja saa maatte Katekismen hellere ud af Skolen i Dag end i Morgen; men saaledes undervise vi aldeles ikke. Naar hertil kom den strængt gennemførte kateketiske Methode med sine Over- og Underafdelinger af mere eller mindre forstaaelige Spørgsmaal, saa skulde Undervisningen nok blive kjedelig og død. Dog er den kateketiske Methode ikke helt at forkaste, tvertimod kan god Katekisation baade være vækkende, livlig og anskuelig, og den kan med godt Udbytte benyttes til at forvise sig om, at Børnene

have tilegnet sig det meddelte, og Katekisationen skal være god. For unge Lærere vil det være meget at anbefale, at de, i al Fald nogle Aar, udarbejde sig fuldstændige Dispositioner, baade for at vinde Herredømme over Stoffet og den priselige Egenskab, Begrænsning. Den mest formaalstjenlige Fremgangsmaade vil være en Förening af Fortælling, Samtale og Katekisation. Katekismusundervisningens Opgave maa være at ordne og nærmere belyse de Hovedlærdomme i sin Sammenhæng, som ere meddelte ved Undervisningen i Bibelhistorie. Man bør sikkert ikke bruge nogen større Lærebog end Luthers lille Katekismus; man kan passende benytte en Del af de Skriftsprog, som findes i Balslevs Forklaring; al lade Børn lære denne maa bestemt fraraades, det behøves heller ikke, naar blot Bibelhistorieundervisningen har været drevet paa rette Maade.

Der er ivret meget imod at lade Børn aflægge Trosbekjendelse; jeg kan ikke se andet, end at det er fuldstændig i sin Orden, at Børn, der ere døbte som smaa, lære at kjende og bekjende den Tro, de ere døbte paa. Naar da Børnene have lært de 3 Trosartikler uden Forklaring, vil det naturligste være først at gjennemgaa Loven som vor Tugtemester til Kristum og Udtrykket for Guds hellige Villie. Særlig i vor Tid, bør dvæles ved Pligtlæren.

Prøven i Religion afholdes her adskilt fra den anden Examen og uden Karaktergivning, for at der kan blive Lejlighed til at give et fyldigt Billede ej blot af det læstes Mængde, men fornemmelig af den Aand, som gaar gennem Undervisningen.

Men, dersom iblandt eder en Søn beder sin Fader om et Brød, monne han da give ham en Sten? Og dersom han beder ham om en Fisk, monne han for Fisken give ham en Slange? Eller og dersom han beder om et Æg, monne han give ham en Scorpion? (Luc. 11. 11—12).

Lad os mindes disse Ord, naar der tales om at fratage Børnene Religionsundervisningen i Skolen; thi det, der kommer i Stedet er ikke af det gode; vi kunne intet bedre give Børnene end dette at føre dem til Kristus. Vi synge i en af vore smukke Salmer: „Staa fast min Sjæl, staa fast i Herrens Krige“; nu have vi en Krigstid, maatte det staa klart for alle, der virke i Folkeskolen baade som Over- og Underordnede, saa en hver paa sin Plads vaager over, at alle fritænkerneske og kristendomsfjendenske Elementer holdes ude fra Skolens Gjerning; blandt de smaa høre de ikke hjemme. Staa vi fast, Skulder mod Skulder, vil det lykkes, saa sandt vor Herre har sagt: „Lader de Smaa komme til mig og formener dem ikke,“ thi han, og han alene, vil sejre.

Skoleefterretninger.

Den aarlige Eksamen afholdtes i Fjor den 24de, 25de og 26de April. Den 28de meddeltes Udfaldet af Prøven og Vidnesbyrdene for det forløbne Halvaar. Derefter begyndte de 23 Konfirmander at afrejse. Af disse kom 3 paa Grossererkontorer her i Byen, 3 til Handelen, en i Kallundborg, to her i Byen, 3 paa Flaadens og 2 paa Hærens Elevskole, 1 blev Haandværkslærling paa Holmen, 2 bleve Snedkere i Herning og Tranekjær, 2 Smede i Holbæk og ved Skjælskør, 1 Bødker i Rudkjøbing, 1 Blokkedrejer i Svendborg, 1 Billedskærer her, 1 Former her, 1 Maskinlærling hos Burmeister & Wain 1 Blikkenslager i Silkeborg, og 1 Tømrer her i Byen. De 2 Kjøbmandslærlinge her i Byen maatte paa Grund af indtrufne Omstændigheder skifte Lære; den ene kom i Bogtrykkerlære i Rudkjøbing, den anden i Kjøbmandslære her i Byen; det gaar dem begge godt. For de ældre Lærlinges Vedkommende er Aaret forløbet i det hele roligt og godt, skjønt der i enkelte Tilfælde har været Rivninger, som i 3 Tilfælde have ført til Lærlingeforholdets Ophevelse. Det i forrige Beretning omtalte Lærlingeforhold er nu hævet, og for Øjeblikket staar et uafgjort, hvor Mesteren aabenbart har Uretten paa sin Side. Ved en Inspektionsrejse, som Forstanderen i Sommerferien foretog paa forskellige Steder i Provinserne, fandtes i det hele alt vel, om der end enkelte Steder kunde være et eller andet at ændre i Forholdet mellem Mester og Læredreng. Det er desværre vedblivende

vanskeligt at faa Elever anbragte her i Staden, da Mestrene kun tage Lærlinge mod at give dem Løn, og vore Elevers Forældre kun undtagelsesvis kunne paa-tage sig Byrden at give dem Ophold hos sig, og Lærlingehjemmet, trods al udvist Imødekommen, kun kan give enkelte Plads. Det synes, som om man ogsaa i Provinserne mere og mere vil komme bort fra at give Kost og Logis, i al Fald paa større Værksteder; dog har det endnu ikke havt særlig Vanskelighed af faa vore Elever anbragte paa de gamle Betingelser. Elevantallet var ved Begyndelsen af Aaret 95. Efter Konfirmationen udgik 23, tilbage bleve saaledes 72. Senere indkom 28 Elever — 24 efter Ansøgning, 2 paa privat Plads og 2 for Betaling — saa Elevantallet nu er 100. Af disse 100 Elever ere 15 forældre- 43 fader- og 10 moderløse; 32 have begge Forældre levende. 83 Drengene høre hjemme i Kjøbenhavn, 17 ere fra Landet. Siden Opfostringshuset begyndte sin Virksomhed den 1ste Oktober 1755 har her været optaget 8863 Drengene; 3763 ere udgaaede herfra.

Disciplinen har været god.

Ogsaa i Aar have Eleverne kunnet glæde sig ved en aldeles fortræffelig Sundhedstilstand. Stiftelsens Læge Dr. Stockfleth, udtaler sig saaledes:

I det forløbne Aar er der forekommet følgende Sygdomstilfælde blandt Drengene:

Lette chirurgiske Tilfælde 11, Albue af Led (Luxatic cubiti completa) 1, Eczem af Læber og af Halsen 2, lette scrofuløse Tilfælde (Eczem i Hovedet og ubetydelige Kjertelsvulster) 1, scrofuløs Øjenbetændelse 3, Øjenbetændelse 1, Ondt i Halsen (Angina catarrhalis) 10, ondartet Udslæt 1, Ansigtrosen 1, Skarlagensfeber 2, Nældefeber 1, Chronisk Diarrhoe 1, Krampe (Eclampsie) 1, Rheumatisk Feber med Hjertesygdom 1, Ialt 37. Sundhedstilstanden har været særdeles god; intet af de alvorligere Sygdomstilfælde kan tilskrives Opholdet i Anstalten. Der kjendes intet til de sædvanlige Lidelser hos Skoledrengene, hidrørende fra

den daarlige Luft i Klasseværelserne og den megen Stillesidden baade paa Skolen og i Hjemmet. Den kraftige Kost, den gode Luft i Klasseværelserne i Forbindelse med, at Børnene færdes saa meget som muligt i den frie Luft baade Sommer og Vinter, bevirke, at Sundhedstilstanden blandt Drengene maa kaldes fortrinlig. Dette viser sig ogsaa ved, at Børn, der ved Optagelsen lide af Anæmi og Sviter af daarlig Forplejning og slette hygiejniske Forhold i de ofte fattige Hjem, hurtigt tage til i Huld og Kræfter, blive muntre og faa et sundt og kraftigt Udseende. — Et godt Bevis paa den fortrinlige Virkning af Opholdet i Anstalten afgive de scrofuløse Sygdomme, der i Reglen forsvinde i Løbet af de første Aar hos de fleste Dreng, der ved Optagelsen lide deraf, eller, naar de undtagelsesvis optræde, vise sig under den mildeste Form. — Det Tilfælde af Gigtfeber og (chronisk) Hjertesygdom, der er anført, optraadte hos en Dreng i 4de Kl, hos hvem disse Sygdomme vare opstaaede længe før hans Optagelse og nu recidiverede. — Dreng, lidende af Skarlagensfeber og andre smitsomme Sygdomme, ere umiddelbart efter, at disse ere paaviste, indlagte paa Hospitalet.

Børnene blive regelmæssig vejede, og Hr. Rolsted, som med stor Interesse har paataget sig dette Arbejde, bemærker derom:

De regelmæssige maanedlige Vejninger ere fortsatte som de foregaaende Aar.

Gjennemsnitsvægten var den 1. November 1884:

	1883.		1882.			
for en 11 Aars Dreng	59,97	Pd.	59,88	Pd.	60,45	Pd.
— — 12 — —	64,27	—	64,81	—	61,96	—
— — 13 — —	71,45	—	68,47	—	70,61	—
— — 14 — —	75,80	—	78,94	—	74,08	—

Sammenligne vi Vægten for de samme Dreng i November 1883 og November 1884, faa vi Tilvæksten i Løbet af et Aar at være:

	82—83.		81—82.			
I Alderen fra 11 til 12 Aar	4,41	Pd.	4,36	Pd.	3,98	Pd.
— 12 — 13 —	6,64	—	6,51	—	5,65	—
— 13 — 14 —	7,83	—	8,33	—	7,08	—

De yngste Dreng, for hvilke vi kun have Vejninger fra Juni til November ($10\frac{1}{2}$ —11 Aar), vise i denne Tid en Gjennemsnitstilvæxt af 4.08 Pd. mod 4.95 Pd. det foregaaende Aar.

I Sommerferien 1884 vare næsten alle Drengene paa Landet; vi havde kun 12 Dreng hjemme, nemlig 1 af ældste Kl., 1 af 2. Kl., 2 af 3. Kl., og 8 af 4. Kl.

Gjennemsnitstilvæksten viste sig at være følgende:

	1883.	1882.	
I ældste Kl. her hjemme (kun 1 Dreng)	+1.00	+0.28	÷1.34
paa Landet	+1.82	+3.05	+0.40
I anden Kl. her hjemme (kun 1 Dreng)	÷0.70	+1.15	÷0.91
paa Landet	+1.07	+2.30	+0.39
I tredje Kl. her hjemme (2 Dreng)	+0.25	+0.10	÷0.62
paa Landet	+0.78	+2.31	+0.20
I fjerde Kl. her hjemme (8 Dreng)	÷0.01	+0.95	+0.21
paa Landet	+0.39	+1.72	+0.21

Vi have i Aar én Gang om Maaneden holdt og vilie den sidste Søndag i hver Maaned holde en lille Gudstjeneste med Bøn, Salmesang og Tale affattet efter Børnenes Fatteevne. Til at overvære disse Gudstjenester indbyde vi venligst Børnenes Forældre og Værger, for at de kunne erfare, hvorledes vi stille os til Børnene i det højeste Anliggende; deres Saligheds-sag. Vi kunne ikke noksom i det hele opfordre Børnenes nærmeste til at støtte os i enhver Sag, der angaar Børnenes Vel, og lægge dem paa Hjærte, at fordi Børnene ere betroede os og ere overgaaede til Opfostringshusets Forsorg og Værgemaal, paahviler der dog lige fuldt deres nærmeste Ansvar; thi vi sende hver Uge Børnene til deres Hjem. Dér ville de kunne modtage levende og kraftige Paavirkninger til alt godt; Fader og Moder blive dog altid de bedste for de smaa.

Vi opfordre dem indtrængende til at komme til os, naar de have noget paa Sinde; ethvert Vink til rigtig Forstaaelse af Børnene vil blive modtaget med Tak og samvittighedsfuldt blive benyttet. Det er vort Ønske at staa i et hjærteligt Forhold til Børnenes Hjem; en god Forstaaelse og gjensidig Tillid mellem os og Hjemmene vil bidrage saare meget til, at Børnene

her finde et nyt Hjem uden derfor at glemme det gamle. Vi ville altid stræbe at styrke, ikke at løse det. Baand, som binder Børnene til deres egentlige Hjem. Men vi maa ogsaa opfordre Forældre og Værger til nøje at vaage over de Smaa i den Tid, de tilbringe i Hjemmet.

Skolehøjtider, Præmier og Legater.

Tre Højtidsdage: Kongens Fødselsdag, Stiftelsesdagen og den Dag, Julefesten afholdes, faa Eleverne et Festmaaltid. Søn- og Helligdage gives Ekstraforplejning til de hjemmeværende. Stiftelsesdagen fejres desuden ved Skolehøjtid og Præmieuddeling, Julefesten ved Juletræ og Dans, hvortil hver Elev indbyder en lille Pige. I Sommerens Løb foretages paa Fridage adskillige Fodture og en større Skovtur til Vogns eller Skibs. Ved Hr. Theaterdirektør Rasmussens Velvillie have Eleverne nogle Gange besøgt Kasino; til Holbergfestens ene Generalprøve fik de 2 øverste Klasser Billetter. Museer, zoologisk Have og Maleristillingen ere besøgte. Præmierne bestaa dels i Bøger, dels i Penge og udredes af de „til Undervisningens Fremme og Elevernes Opmuntring“ stiftede Legater, som eje 7700 Kr. 4 af disse Legater; det Borupske, det Mortensenske, 29de Juniforeningens og Opfostringshusforeningens (Elvius's Mindelegat) ere stiftede af ældre Elever. I Aarets Løb har Stiftelsen end videre modtaget kjærkomne Gaver til Elevernes Opmuntring fra; Hr. Konferentsraad Ehlers, Udvalget til Folkeoplysningens Fremme ved dettes Formand, Dr. Steenstrup, D'Hrr. Grosserere Grøn og Amnitzbøll, Hr. Handskefabrikant Larsen, D'Hrr. Thaning og Appel og Opfostringshusforeningen. Vi bringe vor bedste Tak baade for Gaverne og for den Interesse og Velvillie for Stiftelsen, hvormed de vidne. Stiftelsens Bogsamling tæller 1306 Bind og benyttes stærkt.

Lærerpersonalet.

Ved Stiftelsen virke 3 faste inspektionshavende Lærere og Forstanderen, 1 Faglærer, 1 Skrædermester, 1 Gymnastiklærer og 1 Oldfrue, der tillige er Økonoma.

1. Konstruktør F. Alstrup ansat $\frac{7}{8}$ 45. Tegning
1—4, ialt . . . . . 12 T.
2. Kand. phil. V. Fritz, inspektionshavende
Lærer, ansat $\frac{1}{4}$ 56. Dansk 2—4, Tysk
1—4, Geografi 1—3, ialt . . . . . 35 T.
3. Skrædermester O. Kristensen, ansat $\frac{1}{8}$ 66.
Haandgjerning i hele Skolen; han er for-
pligtet til at være her . . . . . 42 T.
4. Gymnastiklærer Erichsen, ansat $\frac{1}{9}$ 68. Gym-
nastik og Dans i hele Skolen, ialt . . . . . 8 T.
5. Forstanderen, Kand. theol. Otto Jensen,
ansat $\frac{9}{5}$ 74. Religion 1—4, Historie 1—4,
Dansk 1, ialt . . . . . 26 T.
6. Kand. phil., Seminarist H. Rolsted, inspek-
tionshavende Lærer, ansat $\frac{1}{8}$ 83. (ved Kom-
muneskolerne $\frac{1}{1}$ 82). Regning og Natur-
historie 1—4, Geometri 1—3, Arithmetik og
Naturlære 1—2, ialt . . . . . 36 T.
7. Seminarist M. Mathiesen, inspektionshavende
Lærer, ansat $\frac{1}{7}$ 84. Skrivning og Sang 1—4,
Geografi 4, ialt . . . . . 18 T.
Oldfrue og Økonoma er Frk. M. C. Friis,
ansat $\frac{1}{9}$ 76.

Det kongelige Opfostringhus's

Aktivbeholdning den 1. Januar 1884:

Stiftelsen selv	522,000	00
Særskilte Legater, knyttede til Stiftelsen	7,700	00
Indtægt.		
Kontant Beholdning fra 1883 .		1,913 71
Renter af den samlede Formue	14,328	00
Klasselotteriafgift	12,000	00
Godtgjørelse for bortfalden Kollektpenge samt for Ophævelsen af Tavleombæringen i Kirkerne	2,900	00
Tilskud fra de Spannørske Legater	2,000	00
Tilskud fra J. A. Eibeshützs Reservelegat	500	00
Tilskud fra Nissens Stiftelse .	2,000	00
Tilskud fra Magistratens Blegdamsskoles Legat	200	00
Tilskud fra Grosserer Vilhelm Sass's Legat	400	00
Konsumtionsgodtgjørelse . . .	171	20
Indbetalt af Private for Drenges Optagelse og Underholdning i Stiftelsen	1,950	00
Indbetalt af nyoptagne Elever som Bidrag til deres Ekvipering	230	00
	36,679	20
	38,592	91

Regnskab for Aaret 1884.

Udgift.

Udbetalt Forstanderen til Bestridelse af
Udgifter ved Stiftelsen 36,371 08

Udgiften fordeler sig saaledes:

	Budget:	Regnskab:
Lønninger	12,185	12,124 51
Forpleiningsudgifter	11,070	10,708 27
Beklædningsudgifter	3,700	4,062 37
Skolesager	500	562 21
Konfirmationsudgifter	1,650	1,575 09
Medicinaludgifter	150	126 70
Brændselsudgifter	1,930	1,888 94
Belysningsudgifter	795	720 05
Kontor-Repræsentations- og andre Udgifter for		
Forstanderen	150	151 69
Bygningsudgifter	600	1,390 42
Inventarieudgifter	700	1,318 05
Rengjøringsudgifter	310	281 72
Vask	265	244 64
Skatter	650	636 44
Assurancepræmie	210	130 78
Blandede Udgifter	350	449 20
	<u>35,215</u>	<u>36,371 08</u>

Udbetalte Renter af særsilte Legater, knyt-
tede til Stiftelsen 308 00

Kontant Beholdning ultimo 1884 . . . . . 1,913 83

38,592 91

Aktivbeholdning ultimo 1884: Stiftelsen selv 522,000 Kr.
+ Særskilte Legater 7,700 Kr.

De 522,000 Kr. bestaar af:

Ejendommen ved Kalkbrænderivej . . . . . 180,000 Kr.

Panteobligationer à 4 % p. a. (forentes
med 4½ % fra 11. December 1884): . . . . . 120,000 —

Panteobligationer à 4½ % p. a. . . . . 58,500 —

Obligationer af Vest- og Sønderjydske Kre-
ditforening à 4½ % p. a. . . . . 9,500 —

Tilgodehavende Restkjøbesum for Ejen-
dommen i store Kongensgade 4 % p. a. 154,000 —

Undervisningen omfatter følgende Fag: Religion, Dansk, Historie, Geografi, Tysk, Naturlære, Naturhistorie, Geometri, Arithmetik, Regning, Skrivning, Tegning, Sang, Haandgjerning og Gymnastik med Dans. De ugentlige Undervisningstimer ere fordelte saaledes paa hvert Fag:

	1. Kl.	2. Kl.	3. Kl.	4. Kl.
Religion	2	2	4	4
Dansk	6	6	6	8
Historie	2	2	2	2
Geografi	2	2	2	2
Tysk	3	2	2	2
Naturlære	2	2		
Naturhistorie	2	2	2	2
Geometri	2	2	2	
Arithmetik	2	2		
Regning	3	3	4	4
Skrivning	2	3	3	4
Tegning	3	3	3	3
Sang	2		2	
Haandgjerning	6	6	6	5
Gymnastik og Dans	4		4	
Ialt	43	43	42	42

I det forløbne Skoleaar ere følgende Pensa gennemgaaede:

Religion.

1. Klasse; Af Katekismen er lært 2den, 3dje, 4de og 5te Part. Det ny Testaments Bibelhistorie efter Anger. Saadanne Stykker af det N. T., som der henvises til i Angers Bibelhistorie, ere i Reglen lærte. De i de foregaaende Klasser lærte 36 Salmer ere repeterede og 4 ny lærte.

2. Klasse: 1ste, 4de og 5te Part af Katekismen ere gennemgaaede. Det gamle Testamentes Bibelhistorie er lært efter Anger med flittig Benyttelse af Bibelen. De i de foregaaende Klasser læste 24 Salmer ere repeterede og 12 ny lærte. Palæstinas Geografi er gennemgaaet.

3. Klasse: 2den og 3dje Part af Katekismen ere gennemgaaede. Af det gamle Testamentes Bibelhistorie er lært fra Rigets Deling ud og hele det ny Testaments. De i 4de Klasse lærte 12 Salmer ere repeterede, 12 ny ere lærte.

4. Klasse: Af Katekismen er gennemgaaet 1ste Part og af Bibelhistorien det gamle Testamente, 12 Salmer. Ordret uden ad læses i Katekismen kun Skriftordene og Luthers Forklaringer.

Hovedvægten ved Religionsundervisningen lægges paa at fremstille de kristelige Sandheder saa levende og let fattelig som mulig. Al abstrakt Dogmatiseren undgaas, idet der ved Indskærpelsen af Kristendommens Børnelærdomme gaaes ud fra Fortællinger i Bibelen, Herrens Lignelser eller enkelte fyndige Bibelsprog og Salmevers. Prøven i Religion afholdes før den øvrige Eksamen i Overværelse af særlig indbudne Censorer. 1ste Klasses Elever katekiseres ved den sidste Guds-tjeneste her før deres Konfirmation i Overværelse af hele Forsamlingen af Tilhørere.

Dansk.

1. Klasse: Til Oplæsning og Gjenfortælling benyttes Flors Haandbog. Da det ved Undervisningen i Dansk er følt som et Savn, at Eleverne som oftest faa Brudstykker at læse, og vi kun i faa Tilfælde kunne give dem den Bog i Hænde, hvoraf Brudstykket er taget, blev der besluttet at danne en Læsebog bestaaende af en Del af Folkelæsnings Srifter. Ved velvillig Imødekommen fra Udvalgets Side blev det muligt

at anskaffe en Samling af 19 forskjellige Skrifter i 24 Eksemplarer. Herved er bragt en heldig baade nyttig og interessant Afveksling ind i Undervisningen. For Læreren er det selvfølgelig ogsaa et stort Gode ikke at være nødt til Aar ud og Aar ind at bevæge sig inden de samme snævre Grænser. Eleverne have lært et kort Omrids af den danske Grammatik og ere flittig blevne øvede i Analyse. 40 Stile ere skrevne og rettede. Opgaverne have været hentede fra de gennemgaaede Pensa i Historie, Geografi, Naturhistorie og Naturlære; nogle Beskrivelser, Breve og fri Opgaver, disse sidste med opgivne Momenter, ere skrevne. Nogle af vore fremragende Digteres Levned er læst efter Flors Haandbog, lige som der i Aarets Løb baade i og uden for Skoletiden er blevet oplæst Stykker af gode Forfattere.

2. Klasse: Til Oplæsning og Gjenfortælling er benyttet Joakim Larsens Læsebog. Ved Analyse er det vigtigste af den danske Grammatik indøvet, 57 Stile ere skrevne; Opgaverne have været Gjenfortællinger, Breve med opgivet Indhold og Omsætning af Vers paa Prosa.

3. Klasse: Til Oplæsning og Gjenfortælling er benyttet Wulffs Læsebog III. Alle Ordklasserne og de vigtigste Forbindelser af Hoved- og Bisætninger ere indøvede ved Analyse. 68 Stile, Diktat og Gjenfortællinger, ere skrevne og rettede. Nogle Digte ere lærte udenad.

4. Klasse: Matzens II og III benyttes til Oplæsning og Gjenfortælling. Eleverne have lært de vigtigste Ordklasser og ere blevne øvede i at opløse den simple Sætning med Hensyn til Grundord, Omsagn, Gjenstand og Hensynsgjenstand. 87 Diktatstile ere skrevne og rettede. Nogle Digte ere lærte uden ad.

I 1ste og 2den Klasse maa Eleverne skrive deres Stile i ulinierede Bøger.

Historie.

1. Klasse: Af Fædrelandets Historie efter Nissen er læst fra 1448 ud. Efter Kofods fragmentariske Verdenshistorie er læst Middelalderens og den nyere Tids Historie

2. Klasse: Af Fædrelandets Historie efter Nissen er læst fra 1730 ud, for fra til 1448. Af Verdenshistorien efter Bloch er læst fra 1. puniske Krig til Reformationen.

3. Klasse: Af Fædrelandets Historie er læst for fra til 1730 efter Nissen. Af Verdenshistorien efter Kofod er læst for fra til den første puniske Krig. For at lette Børnene Arbejdet bliver Verdenshistorien ugentlig benyttet i en af de danske Timer til Oplæsning og Gjenfortælling.

4. Klasse: Efter Nissens Fædrelandshistorie er læst for fra til 1559. Ved den første Gjennemgang af Stoffet benyttes ingen Bog, men alt fortælles.

I Verdenshistorien overspringes adskillige Fortællinger, idet kun epokegjørende Begivenheder læres og saadanne Stykker, som tjene til at belyse Fædrelandets Historie. Paa denne lægges Hovedvægten; skulde Verdenshistorien læres i et blot nogelunde fyldigt Omrids, vilde der kræves langt mere Tid, end der kan ofres her paa dette lærerige Fag.

Geografi.

1. Klasse: Hele Geografien efter Erslev Nr. 3.

2. Klasse: Evropa fra de brittiske Øer, Asien, Afrika, Amerika og Avstralien. Palæstinas Geografi gennemgaas udførlig.

3. Klasse: For fra til de britiske Øer.

4. Klasse: Indledningen til Geografien og Danmark.

Tysk.

1. Klasse: Af Kapers Læsebog II fra Side 72 til Side 171. Hele Formlæren med Hjorts lille Grammatik som Grundlag. Kursorisk Læsning.

2. Klasse: Kapers Læsebog II til Side 72. Formlæren er gennemgaaet.

3. Klasse: Kapers Læsebog I fra Side 44 ud. Af Grammatiken er gennemgaaet Artiklernes, Adjektivernes og Substantivernes Deklination, Talord, Stedord, Konjugation af Hjælpeverberne og de regelrette Verber.

4. Klasse: Kapers Læsebog I til Side 44. Artiklernes og Substantivernes Deklination, Konjugation af Hjælpeverberne og de regelrette Verber.

Naturlære.

1. Klasse: Efter Deichmann-Brants Lærebog er gennemgaaet Varme, Magnetisme og Elektricitet.

2. Klasse: Efter samme Lærebog er gennemgaaet Tyngdens almindelige Virkninger (Faldet) samt Virkninger paa faste, flydende og luftformige Legemer.

Naturhistorie.

1. Klasse: Hele Plante- og Dyreriget efter Feddersens og Strøms Lærebøger.

2. Klasse: Efter Strøms Plantelære: den almindelige Del samt de frikronbladede og helkronede. Af Zoologien er repeteret Krybdyr, Fiske, Padder, Leddyr og Bløddyr.

3. Klasse: Hele Dyreriget efter Feddersen.

4. Klasse: Pattedyr, Fugle og Krybdyr.

Geometri.

1. Klasse: Julius Petersens Lærebog i den elementære Plangeometri er gennemgaaet.

2. Klasse: Efter samme Bog til § 100 Pagnia 50.

3. Klasse: Efter samme Bog til § 67, Pagnia 28.

Arithmetik.

1. Klasse: Efter Jul. Petersens Lærebog er gennemgaaet Arithmetik og Algebra I. Rationale Størrelser.

2. Klasse: Efter samme Bog: De 4 Species, og Decimalbrøk.

Regning.

1. Klasse: Delings-, Blandings-, Kjæde- og Rentesregning samt Fladers og Legemers Beregning.

2. Klasse: Reguladetri med Brøk, omvendt og sammensat Reguladetri og Procentregning.

3. Klasse: Reguladetri samt de 4 Regningsarter med Brøk.

4. Klasse: De 4 Regningsarter med benævnte Tal. I alle Klasserne benyttes Nehms Regnebøger.

Skrivning.

1. Kl. Klasse: Eleverne øves enkelte Timer i Skjøn-skrivning efter Forskrift og stort Latin, men i Reglen skrives efter Bog og uden Streger. Øvelser i Hurtig-skrivning efter Diktat.

2. Klasse: Af de 3 ugentlige Skrivetimer anvendes de 2 til Skjøn-skrivning, den ene til Øvelse i Hurtig-skrivning og Afskrivning efter Bog.

3. Klasse: Skjøn-skrivning efter Forskrift og Afskrivning efter Bog.

4. Klasse: Skjøn-skrivning efter Forskrift.

Tegning.

1. Klasse: Frihaandstegning efter stor Fortegning og Gibs. De fremligere Elever øves i Tegning efter Klodser. I geometrisk Tegning have Eleverne udført forskellige Ovaler og Elipser samt et Par Projektions-tegning, nemlig et Paralleloppedon og en Pyramide med Snit og Udfoldning. Der er udført nogle Prøver paa at forme disse Legemer af Papir.

2. Klasse: Frihaandstegning efter stor Fortegning og til dels efter Gibs. I geometrisk Tegning er udført regelmæssige ind- og omskrevne Mangekanter, en Mangekant med given Side, Cirkler i forskellige Stil-

linger mod hinanden, Cirkelns Gradeinddeling, en alm. Maalestok, Trekanter med givne Maal paa Sider og Vinkler, samt kongruente og ligedannede Figurer.

3. Klasse: Frihaandstegning efter stor Fortegning. I geometrisk Tegning er udført Konstruktioner for rette Liniers Stilling mod hinanden, Deling af Linier og Vinkler, Figurkonstruktioner, nemlig Trekant med givne Sider, Parallelogrammer med givne Sider og Vinkler, en alm. Firkant med Siderne og en Diagonal givne, en Mangelkant forvandlet til en Trekant, tegnet en Cirkel gennem 3 givne Punkter, søgt Centret til en given Cirkelbue, indskreven en Cirkel i en Trekant og tegnet Tangenter til en Cirkel gennem et givet Punkt.

4. Klasse: Her er udført regelmæssige Sammenstillinger af rette og krumme Linier, dels efter Lineal dels paa fri Haand, og alm. Frihaandstegning, alt efter stor Fortegning.

Fortegninger bruges ikke ved den geometriske Tegneundervisning, men Forbillederne optegnes paa Vægtavlen.

Sang.

Eleverne have, inddelte i 2 Hold, lært adskillige flerstemmige Sange efter C. V. Mortensen III og Sannes 2stemmige Sange. Koraler.

Haandgjerning.

Af alle tidligere Haandgjerningsfag er nu kun Skræderiet tilbage. Paa Opfostringshusets Værksted forfærdiges og repareres alle Elevernes daglige og Konfirmationsklæder; i Aaret 1883 er her forfærdiget 171 Klædninger.

Gymnastik.

Eleverne ere delte i 2 Hold. Opfostringshuset har haft Gymnastikundervisning siden 1ste Juli 1799;

da Gymnastik er af stor Vigtighed for Børn og da især for vore Dreng, der ere meget beskæftigede, lægges der stor Vægt paa denne Side af Undervisningen. 1 Time om Ugen anvendes til Dans. Om Sommeren gaa Eleverne hver Dag til Svømning, og det er rent undtagelsesvis, at en Elev ved Udgangen herfra ikke er Frisvømmer. Ved sidste Svømmeeksamen vare 78 Frisvømmere; 22 svømmede i Stramsele.

Den aarlige Eksamen afholdes i Dagene den 22de, 23de og 24de April efter nedenstaaende Schema:

1. Klasse. Lokale Nr. 1.

Onsdag den 22de April.

8—9 $\frac{1}{2}$	Historie	Forstanderen.
9 $\frac{1}{2}$ —11	Naturlære	} Hr. Rolsted.
3—4 $\frac{1}{2}$	Arithmetik	
4 $\frac{1}{2}$ —6	Geometri	

Torsdag den 23de April.

9 $\frac{1}{2}$ —11	Dansk	Forstanderen.
2—3 $\frac{1}{2}$	Naturhistorie	Hr. Rolsted.
3 $\frac{1}{2}$ —5	Geografi	Hr. Fritz.

Fredag den 24de April.

9 $\frac{1}{2}$ —11	Tysk	Hr. Fritz.

2. Klasse. Lokale Nr. 2.

Onsdag den 22de April.

8—9 $\frac{1}{2}$	Naturlære	Hr. Rolsted.
4 $\frac{1}{2}$ —6	Tysk	Hr. Fritz.

Torsdag den 23de April.

8—9 $\frac{1}{2}$	Naturhistorie	Hr. Rolsted.
9 $\frac{1}{2}$ —11	Geografi	} Hr. Fritz.
2—3 $\frac{1}{2}$	Dansk	
3 $\frac{1}{2}$ —5	Geometri	

Fredag den 24de April.

8—9 $\frac{1}{2}$	Historie	Forstanderen.

3. Klasse. Lokale Nr. 3.

Onsdag den 22de April.

8—9 $\frac{1}{2}$	Dansk	}	Hr. Fritz.
9 $\frac{1}{2}$ —11	Geografi		
11 $\frac{1}{2}$ —12 $\frac{1}{2}$	Regning		

Torsdag den 23de April.

8—9 $\frac{1}{2}$	Tysk	Hr. Fritz.
9 $\frac{1}{2}$ —5	Historie	Forstanderen.
5—6	Naturhistorie	Hr. Rolsted.

4. Klasse. Lokale Nr. 4.

Onsdag den 22de April.

9 $\frac{1}{2}$ —11	Historie	Forstanderen.
3—4 $\frac{1}{2}$	Tysk	Hr. Fritz.

Torsdag den 23de April

9 $\frac{1}{2}$ —11	Regning	Hr. Rolsted.
2—3 $\frac{1}{2}$	Geografi	Hr. Mathiesen.

Fredagen den 24de April.

8—9 $\frac{1}{2}$	Dansk	Hr. Fritz
9 $\frac{1}{2}$ —11	Naturhistorie	Hr. Rolsted.

Fredagen den 24de April.

12—1	Hele Skolen Sang	Hr. Mathiesen.
1—2	— — Gymnastik	Hr. Erichsen.

Børnenes skriftlige Arbejder og Tegneprøver ligge under hele Eksamen til Eftersyn i Tegnesalen.

Til at overvære Prøven indbydes Børnenes Forældre, Værger og enhver, der maatte interessere sig for Stiftelsen.

Det kongelige Opfostringshus, April 1885.

Otto Jensen.

Efterretninger

om

det kongelige Opfostringshus

for

Skoleaaret 1. Mai 1885 til 30. April 1886

ved

Otto Jensen,

Stiftelsens Forstander.

Kjøbenhavn.

S. L. Møllers Bogtrykkeri (Møller & Thomsen).

1886.

09.385
Op. 25
7

1885/86

Skolefterretninger

og nogle Bemærkninger om Lærlingesagen.

Den aarlige Eksamen afholdtes i Fjor den 22de, 23de og 24de April; den 25de meddeltes Udfaldet af Prøven og Vidnesbyrdene for det forløbne Halvaar. Derefter begyndte de 23 Konfirmander at afrejse; den 24de blev først konfirmeret til Mikkelsdag. Disse 24 Konfirmander anbragtes saaledes: 1 paa Grossererkontor i Kjøbenhavn; 5 ved Handelen, 2 i Kjøbenhavn, 2 i Provinserne, 1 paa Island; 4 i Snedkerlære, 2 i Kjøbenhavn, 1 i Herning, 1 i Tranekjær; 1 i Guldsmedlære i Kjøbenhavn; 1 som Porcellainsmaler i Kjøbenhavn; 1 i Malerlære i Kjøbenhavn (optagen i Lærningehjemmet); 1 paa Holmen, Kjøbenhavn; 1 i Klejnsmedlære i Ringkjøbing; 3 i Smedelære, 1 i Kjøbenhavn, 1 i Tranekjær, 1 paa Møen; 2 paa Elevskolen i Kjøbenhavn; 1 paa Burmeister & Wains Maskinfabrik i Kjøbenhavn; 1 i Hattemagerlære i Kjøbenhavn (optagen i Lærningehjemmet); 1 forbereder sig til Præliminæreksamen i Kjøbenhavn; 1 overgik til Forældrene.

Hattemagerlærningen egnede sig ikke til Faget og blev efter Prøvetidens Udløb sat i Sadelmagerlære i Hørsholm; de øvrige Lærningeforhold gik i Orden og vedvare til gjensidig Tilfredshed.

Ved en Inspektionsrejse, som Forstanderen foretog i Jylland i Sommerferien for at tilse de udgaaede Elever, blev alt befundet i Orden undtagen paa et Sted; Kontrakten hævedes og Lærlingen anbragtes i en anden Plads, hvor alt gaar godt. Det i forrige Beretning omtalte Lærlingeforhold hævedes den 1ste Maj 1885, og Lærlingen staar sin Lære ud hos en anden Mester. Aaret har i det hele ikke i Lærlingeforholdet været saa roligt som de tidligere; men det vilde jo ogsaa være urimeligt at vente, at den stærke Gjæring og Ophidselse i Gemytterne ikke skulde paavirke nogle af vore tidligere Elever; dog er endnu intet Tilfælde forekommet, hvor Opfostringshuset ikke har kunnet hævde sin Myndighed. Det maa heller ikke tabes af Syne, at Principalen i mange Tilfælde har sin store Del af Skylden, idet han enten optræder for strængt eller mangler den fornødne Avtoritet eller ikke nøjagtig opfylder Kontraktens Bestemmelser.

Foruden disse Tilfælde har der været noget i Vejen sex andre Steder. I ét af disse Tilfælde jævnedes Dissentsen, i et andet maatte Lærlingen helt opgive at lære noget Haandværk, da hans Evner ere overordentlig svage; han maa tjene sit Brød som Bud.

I to Tilfælde maatte Kontrakten hæves inden Læretidens Udløb, og Lærlingene bleve udskrevne som Svende. Her laa Fejlen udelukkende paa Lærlingenes Side. I de to resterende Tilfælde havde Lærlingene hovedsagelig Skylden. Den ene har prøvet forskjellige Pladser, men kan ikke komme til Ro noget Steds, da han under Smedestrejken i Sommer og ved Avislæsning er bleven stærkt paavirket i socialistisk Retning; han maa nu sørge for sig selv, da Opfostringshuset ikke i det ubegrænsede kan vedblive at sætte en Elev i den ene Lære efter

den anden; thi saadan en urolig Lærling gjør os stor Skade og lukker mange Steder for andre flinke Dreng. Som almindelig Regel — der heldigvis yderlig sjelden finder Anvendelse — følge vi den Fremgangsmaade ikke at anbringe en Lærling mere end tre Gange i ny Plads, naar Fejlen ligger hos ham. Den sidste endelig, en Kjøbmandslærling, var anbragt i en Provinsforretning, som overgik til en anden Principal, og nu var det gode Forhold forbi; Lærlingen var selvraadig, og, trods gjentagne Paa-mindelser, maatte han fra Pladsen. Det egentlige Motiv var vistnok Lyst hos ham og hans Familie til at faa ham til Byen. De have faaet deres Lyst styret; han har her faaet en meget daarlig lønnet Plads, hvilket forhaabentlig er den bedste Kur; de unge Mennesker have godt af at lære at sande det gamle Ord: «Af Skade bliver man klog, men sjælden rig», og at det ikke altid er heldigt at faa det, som man ønsker det.

Som tidligere har det ogsaa i Aar sine store Betæneligheder og Vanskeligheder at faa vore Elever anbragte her i Byen, da saa godt som ingen Mester mere tager en Lærling i Huset, men giver Lærlingen Ugeløn, der i de første Aar er saare lille, 2—3 Kr. om Ugen. Det er indlysende, at det for Forældre i smaa Kaar er meget besværligt paa saadanne Vilkaar at faa deres Sønner uddannede til Haandværkere, og at Lærlingen ofte kommer til at mangle tilstrækkelig Forplejning, Beklædning og Bøllig, hvorved han bliver fortrykt og forkommen fra Begyndelsen, ikke at tale om de moralsk uheldige Virkninger, Bitterhed og Misundelse mod de bedre stillede, og det er ikke saa underligt, at dette bliver Tilfældet, thi er man sulten, og fryser man, er man ikke tilbøjelig til at tænke og dømme billigt. Naar Opfostringshuset dog i adskillige Tilfælde anbringer

sine Myndlinge her i Byen, saa sker det ikke uden Garanti for, at der i Hjemmet er saadanne Betingelser til Stede, at Lærlingen kan faa et taaleligt Underhold. Ikke saa sjeldent træder en eller anden hjælpende til, eller Eleven har nogle Spareskillinger her inde fra, eller vi opnaa lidt bedre Betingelser, fordi Mestrene have Garanti for, at Lærlingen ikke uden videre kan forlade Pladsen; nogle faa kunne ogsaa faa Plads paa Lærningehjemmet.

Vi ville jo ogsaa gjerne imødekomme Forældrenes saare naturlige Ønske om at beholde Sønnen i Nærheden for at vaage over dem. De fleste Lærlinge, som anbringes her i Byen, ere Enkesønner, og Opfostringshuset retter sig, naar Barnets Tarv tilsteder det, efter deres Ønske om at beholde Sønnen i Nærheden; de fleste af Mødrene ere haardt prøvede Kvinder, hvis væsentligste Glæde og Haab i Livet er knyttet til Sønnen; det kan ogsaa hændes sig, at Sønnen kan blive anbragt paa samme Værksted, hvor Faderen har arbejdet. Hertil kommer, at der her i Kjøbenhavn er rigere Lejlighed til videre Uddannelse i Faget, hvilket spiller en stor Rolle for den vordende Haandværker. Men misligt er det under alle Omstændigheder, at Lærlingen i sin Læretid faar saa daarlige Kaar, og at han ikke som i gamle Dage er nærmere hnyttet til Mesterens Hjem og optaget i dennes Husstand. At Mestrene paa den anden Side ikke ere meget tilbøjelige til at yde større Vederlag eller knytte dem fastere til sig, kommer af den Løshed i Lærningeforholdet, som hersker nu, og af den vlstnok fejlagtige Mening, at Tyendelovens Bestemmelser om det fyldte 18de Aar kan overføres paa Lærningeforholdet, hvorved enhver Lærningekontrakt vilde blive umulig, og af den Opsætsighed, som de sidste Aaringers Agitation har bragt ind ogsaa i de unges Kreds, men kommer alt

dette dog tilsidst ikke af det mere fremmede Forhold, hvori Mesteren nu staar til sin Lærling? Det kan imidlertid ikke gaa an at lade Alt gaa sin skjæve Gang i samme Spor som nu; det vil blive skjæbnesvangert for Haandværksstanden selv. Noget maa gjøres, og det skulde være underligt, om der ikke kunde, med lidt god Villie og Energi, findes en tilfredsstillende Løsning, da begge Parters Interesse dog til sidst falde sammen, idet jeg nemlig gaar ud fra, at det tjenligste for alle er, at Forholdet mellem Arbejdsgiver og Arbejder er Fred, ikke Strid. De Tegn paa, at Mestrene nu begynde i forskellige Fag at organisere sig i fast Forening, som Svendene alt længe have været organiserede, finder jeg overordentlig glædeligt, og dette vil kunne faa stor Betydning for Spørgsmaalets Løsning, naar en saadan Organisation da ikke vil blive staaende ved det negative at være et Kampmiddel, om end af Nødværge, men ogsaa, naar fredeligere Tider komme, vil tage positive Formaal op, baade dette, at bringe Fasthed i Lærlingeforholdet og dette, at arbejde paa at knytte Arbejderne til Arbejdsgiverne. Man maatte ønske, at de gamle Lav maatte kunne gjenfødes i ny og tidssvarende Skikkelse, berøvede de snærende Baand paa Driftigheden, bevarende og styrkende Enigheden og Samfundsfølelsen hos dem, der arbejde i samme Fag.

Hvorom Alting er, en Kjendsgjerning er det, at en stor Mængde Lærlinge gaa baade fysisk og moralsk til Grunde i Læretiden, fordi de leve under ulykkelige Forhold. De faa et usselt Vederlag, blive mange Gange ikke ordentlig beskæftigede ved Professionen, men blive navnlig i den første Tid brugte som Bydreng, til Husgjerning, til at hente Drikkevarer til de voksne Arbejdere, og derved lægges Grunden til Dovenskab og til, at Lærlingen

taber Lysten til sit Haandværk. Mange Steder have Lærlingene paa Værksteder intet godt Eksempel for Øje i de Voksne: Drikkeri, Politiseren, de idelige Striker, alt bidrager til at berede Lærlingene Vanskeligheder. Blot man vilde mindes Ordet: «Ve det Menneske, som forarger en af disse smaa.»

Der bliver gjort uendelig meget godt, og det maa fuldt ud indrømmes, at der er stor Offerberedvillighed til at yde Bidrag baade til det ene og til det andet velgjørende og almennyttige Formaal; men det forekommer mig, at der bliver gjort alt for lidt for de unge, og dog er det saa, at skal der gøres noget til sandt og varigt Gavn for Samfundet, saa er det her, der skal tages fat: paa at støtte og hjælpe de unge. Der synes ogsaa at være Tilbøjelighed til at sprede Kræfterne, til at tage fat paa mange ny Formaal, inden de alt begyndte Foretagender ere ret konsoliderede, enten det nu sker af Iver eller af Lyst til at se sit Navn paa Tryk; men derved svækkes Lysten til at give og Tilliden. Af Anstalter, der antage sig Lærlinge, kjender jeg kun Lærlingehjemmet og et Legat paa Frederiksværk, — hvor lidt er dog det overfor den store Trang netop her!

Opfostringshuset støtter selvfølgelig sine Myndlinger, navnlig ved at give dem Tilhold og anbringe dem paa ny, om de komme af Plads; men endnu er det ikke lykkedes at faa Penge til at yde de udgaaede Elever kraftig Støtte, — blot 2000 Kroner om Aaret, og vi vilde kunne udrette meget, langt mere, end man skulde tro.

Lærlingehjemmet antager sig meget fattige eller enestillede Lærlinge her i Byen og giver dem et Hjem; det er et godt og priseligt Formaal, Anstalten gjør virkelig Gavn; men det vil efter Sagens Natur kun blive et forsvindende lille Antal blandt de mange,

som kunne hjælpes, og det bliver en kostbar Hjælp, hvorfor det vel ogsaa burde tages under Overvejelse ved en eventuel Udvidelse af Virksomheden, om man ikke ogsaa burde støtte med Penge eller Klæder, saa at Hjælpen kunde naa flere. Denne Anstalt er stiftet af Lærlingeforeningen, blandt hvis Formaal ogsaa det findes, at fæstne og ordne Forholdet mellem Principal og Lærling. Foreningen har rigtig havt Øje for det heldbringende i, at Lærlingen hører til Mesterens Husstand; men netop den Omstændighed, at Hjemmet er udgaaet fra denne Forening, er et Vidnesbyrd om, at den i sin Virksomhed er stødt paa den Sten, som den foreløbig ikke kan rokke. Stenen maa imidlertid løftes af Vejen, og vi maa haabe, at Kjendsgjerningernes Logik maa hidføre, at det bliver mere og mere almindeligt at vende tilbage til den gode gamle Skik, eller i alt Fald til, at der bydes Lærlingen bedre Vilkaar; men saa maa nødvendigvis ogsaa Forholdet ordnes saaledes, at Mestrene faa Garanti for, at de kunne beholde Lærlingen; der maa fastsættes klare og bestemte, meget kraftige og alvorlige Lovbestemmelser om de gjensidige Rettigheder og Forpligtelser, der maa være let og hurtig Adgang til at faa Kontraktsbrud paatalt og domfældt. Hertil bliver Lovgivningsmagtens Bistand nødvendig; at opnaa dette er vel foreløbig et fromt Ønske, og det er vel ogsaa Tvivl underkastet, hvilken Modtagelse et saadant Lovforslag vilde faa, da det jo vilde lede Udviklingen af Arbejderforholdet ind paa Baner, vidt forskellige fra de hidtil betraadte. Dog det kan maaske have lange Udsigter, inden vi naa saa vidt, og imidlertid begynder den ene Skare Lærlinge efter den anden sin Uddannelse under de uheldige Forhold og kommer til at lide derunder; derfor maa man søge ad privat Vej at komme i Gang med at sætte noget

i Værk, som kan hidføre en gavnlig Forandring. Medens Lærlingehjemmet har betraadt den Vej, at give Lærlinge det Hjem, de burde have i Mestrenes Huse, bør man efter min Mening ogsaa slaa ind paa andre Veje for at hjælpe Haandværkslærlingene og hæve dem saaledes, at de tilføre Standen dygtige Kræfter, der kunne blive en Pryd for den. Der er gjort overordentlig meget for Lærlingenes tekniske Uddannelse; men det slaar ikke til, der maa foruden Uddannelsen i mange Tilfælde ydes Hjælp, navnlig i det første Aar, og arbejdes paa, at den unge straks faar godt fat paa Arbejdet under heldige Betingelser.

Jeg skal kort anføre mine Tanker derom og kun foreløbig bemærke, at jeg er bleven ført ind paa denne Tankegang ved at overveje Sløjdens Stilling og Betydning i Skolen. Skulde Sløjd blive indført i en eller to af Almueskolens Klasser, og blev den ledet paa en praktisk Maade, saa Elevens Haandfærdighed og Øvelse i at bruge Øjet blev udviklet, vilde det lette den vordende Haandværkslærling Arbejdet noget; men man maa vel vogte sig for at overvurdere Sløjdens Betydning og Nytte. De fleste af Skolens Elever forlade denne i 14 Aars Alderen og gaa saa lige i Lære; men ere disse Smaaafyre paa 14 Aar nu virkelig legemlig udviklede nok til at arbejde en hel Dag paa et Værksted, selv om der bliver taget noget Hensyn til de svage Kræfter? Jeg tror det ikke, men er overbevist om, at mange blive overanstrengte og lægge Grunden til senere Svaghed og Deformation af Legemet, eller ogsaa bliver Lærlingen ikke, paa Grund af manglende Kræfter, beskæftiget ved Professionen, men bliver benyttet til Byløben, Haandlangerarbejde, Opvartning eller lignende, hvorved hans Tid spildes, og han selv let vænnes til Unoder; thi det maa dog staa fast, at skal en Lærling uddannes til et Fag, maa

det ske med Alvor, og al Slags uvedkommende Beskjæftigelse kan kun have en ugunstig Indvirkning. Skulde dette mon ikke være Grunden til, at man uimodsaagt, med stor Styrke har paastaaet, at en stor Mængde unge Haandværkere efter 5 Aars Læretid ere ude af Stsnd til at udføre et ordentligt Stykke Arbejde paa egen Haand — i Sandhed et tarveligt og bedrøveligt Resultat; relata refero.

Overgangen fra Skolelivet til Livet paa Værkstedet, fra det rent aandelige til det rent legemlige Arbejde forekommer mig ogsaa vel brat; her tilside sættes den gradvise Overgang, som ellers er af saa stor Betydning i Udviklingen af Barnets Natur; der mangler et Led; der maa dannes et Overgangstrin. For at tilvejebringe dette, for at lette Barnet Overgangen fra Skolen i sin kommende Livsstilling, for at støtte det i den første Tid og bidrage til at tilføre Haandværksstanden Tilgang af vel forberedte, dygtige og disciplinerede Kræfter har jeg tænkt mig som et godt Middel Oprettelsen af en Fortsættelsesskole, eller hvad man vil kalde den, for vordende Haandværkere, hvor theoretisk og praktisk Uddannelse gik Haand i Haand. Naar Eleverne forlade Almueskolen fra 1ste Klasse ved det fyldte 14 Aar med hæderligt Vidnesbyrd — vare de paa fornuftig og praktisk Maade vejledede i Sløjd, vilde dette være en stor Fordel — skulde der gives de værdigste Plads i den projekterede Skole, hvor de skulde gjenremgaa et Kursus paa ét Aar; Skolen maatte have sit eget Lokale paa et passende Sted i Byen; Eleverne anbringes efter deres Lyst og Anlæg den halve Dag, Formiddagen, paa gode Værksteder, hvor de hverken skulde have eller yde Vederlag, men udelukkende oplæres i Professionen. Ved Arbejdets Ophør samles Eleverne i Skolen og faa et forsvavligt Middagsmaaltid. Fra Kl. 2—5 hver Dag Undervisning i saadanne Fag,

som kunne være dem til Nytte i det praktiske Liv dog ikke i Tegning, f. Eks. Fysik, Kemi, Mathematik Maskinlære, Bogføring, Sprog, derunder Modersmaalet, og Retskrivning. Kl. 5 atter et Maaltid og derefter Undervisning paa teknisk Institut. Kunne tilstrækkelige Pengemidler skaffes, da vilde Hjælp til Beklædning være et stort Gode, for det er et Punkt, hvor det al Tid kniber. Jeg er overbevist om, at saaledes forberedte Lærlinge ville kunne opnaa bedre Løn og en noget kortere Læretid, da Mestrene ville staa sig ved at modtage saadanne omhyggelig forberedte og disciplinerede arbejdslystne Lærlinge, og at de ville blive en god Tilvækst for Standen. Søndagsarbejde maatte være forbudt. En saadan Skole beregnet for 50 Elever vil koste c. 12,000 Kr. aarlig. At knytte Værksteder til en saadan Skole vilde blive for kostbart, og man maatte da vel gaa et Skridt videre til at udvide Skolen saaledes, at den ligefrem uddannede sine Elever i enkelte Fag, som Tilfældet er i Paris; men det vilde koste meget betydelige Summer. At Skolen maatte støtte enkelte fremragende Elever yderligere er en Selvfølge. Af en kort Notits i et tysk Skoleblad har jeg, efter at dette var nedskrevet set, at man i Østerrig skal have noget lignende Skoler; om deres Virksomhed og Organisation vil det være let at indhente Oplysning paa Stedet.

Som ovenfor berørt er Løsningen af Lærlingspørgsmaalet paa tilfredsstillende Maade rykket os her ind paa Livet, da det i Aar har Vanskelighed at finde Anbringelse paa passende Steder for vore Elever paa acceptable Betingelser, da vore Elever efter Sagens Natur ikke kunne vente synderlig Støtte fra Hjemmene. Det vilde være et stort Gode at have en lille Sum at raade over, som kunde bruges til at støtte saadanne Elever i det første Aar, som slet ingen Bistand kunne faa hjemme fra — hvor-

mange ere ikke rundt om lige saa uheldig, ja langt uheldigere stillede. Det er i Sandhed en Samfundsopgave af stor Betydning at tilvejebringe en heldig Forandring i Lærlingesagen; blot mange vilde tage fat, at Begyndelsen kunde ske snart.

Skolens Elevantal var ved Begyndelsen af Aaret 100; ved Konfirmationen til Paaske udgik 23, til Mikelsdag 1. Den 30. Maj optoges 24 ny Elever, senere ($\frac{1}{11}$) 1, ialt 25, deraf efter Ansøgning 22, 2 paa privat Plads og 1 for Betaling, saa at Elevantallet nu er 101. Om de ledige Pladser indkom 68 Ansøgninger deraf 53 fra Kjøbenhavn, 11 fra det øvrige Sjælland og 4 fra Jylland. Af vore 101 Elever ere 78 fra Kjøbenhavn, 23 fra Landet; 17 ere forældre-43 fader- og 8 moderløse; 33 have begge Forældre levende. Siden Opfostringshuset begyndte sin Virksomhed d. 1ste Oktober 1755 har her været optaget 3888 Elever; 3787 ere udgaaede.

Disciplinen har været god.

Sundhedstilstanden har ogsaa i Aar været god, idet ingen Farsot har hjemsøgt Stiftelsen.

Børnene blive regelmæssig vejede og maalte, og Hr. Rolsted, der med usvækket Interesse har udført dette Arbejde, udtaler derom:

De regelmæssige maanedlige Vejninger ere fortsatte som de foregaaende Aar. Tallene i Parenthes bag Vægtangivelserne i det følgende betegne Middeltallet for de tilsvarende Størrelser i Aarene 1881—85.

Gjennemsnitsvægten var 1. November 1885:

for en 11 Aars Dreng	.....	60,60	Pd.	(59,77).
— — 12 — —	.....	65,86	—	(64,27).
— — 13 — —	.....	70,07	—	(69,52).
— — 14 — —	.....	81,72	—	(77,48).

Sammenligne vi Vægten for de samme Drengene i November 1884 og November 1885, faa vi Tilvæksten i Løbet af et Aar at være:

I Alderen fra 11—12 Aar	5,39 Pd. (4,54).
— 12—13 —	5,80 — (6,15).
— 13—14 —	10,27 — (8,25).

De yngste Drengene, for hvilke vi kun have Vejninger fra Juni til November ($10\frac{1}{2}$ —11 Aar), vise i denne Tid en Gjennemsnitstilvækst af 3,90 Pd. mod 4,08 Pd. og 4,95 Pd. de nærmest foregaaende Aar.

I Sommerferien 1885 vare næsten alle Drengene paa Landet; vi havde kun 14 Drengene hjemme hele Ferien.

Gjennemsnitstilvæksten viste sig at være følgende:

I ældste Klasse: alle 24 paa Landet	+2,22 Pd. (+1,87).
I anden Klasse: her hjemme (2 Dr.)	+0,10 — (÷0,09).
paa Landet (24 Dr.)	+1,90 — (+1,42).
I tredje Klasse: her hjemme (4 Dr.)	+0,60 — (+0,08).
paa Landet (23 Dr.)	+0,74 — (+1,01).
I fjerde Klasse: her hjemme (8 Dr.)	+0,29 — (+0,39).
paa Landet (16 Dr.)	+1,30 — (+0,91).

Ved Hr. Forstander Pastor Malling-Hansens Velvilje er der overladt os et Apparat, hvorved vi nemt kunne maale Drengenes Højde. Samme Dag, paa hvilken Drengene ere blevne vejede, ere de i det forløbne Skoleaar blevne maalte, og Gjennemsnitshøjden for vore Drengene har vist sig at være:

For en 11 Aars Dreng	1328 mm.
— — 12 — —	1374 —
— — 13 — —	1414 —
— — 14 — —	1481 —

1 Tomme er omtrent $26\frac{1}{7}$ mm.

Vi have i Aar én Gang om Maaneden holdt og ville den sidste Søndag i hver Maaned holde en lille Gudstjeneste med Bøn, Salmesang og Tale affattet efter Børnenes Fatteevne. Til at overvære disse Gudstjenester indbyde vi venligst Børnenes Forældre og Værger, for at de kunne erfare, hvorledes vi stille os til Børnene i det højeste Anliggende: deres Saligheds-

sag. Vi kunne ikke noksom i det hele opfordre Børnenes nærmeste til at støtte os i enhver Sag, der angaar Børnenes Vel, og lægge dem paa Hjærte, at fordi Børnene ere betroede os og ere overgaaede til Opfostringshusets Forsorg og Værgemaal, paahviler der dog lige fuldt deres nærmeste Ansvar; thi vi sende hver Uge Børnene til deres Hjem. Dér ville de kunne modtage levende og kraftige Paavirkninger til alt godt; Fader og Moder blive dog altid de bedste for de smaa.

Vi opfordre dem indtrængende til at komme til os, naar de have noget paa Sinde; ethvert Vink til rigtig Forstaaelse af Børnene vil blive modtaget med Tak og samvittighedsfuldt blive benyttet. Det er vort Ønske at staa i et hjærteligt Forhold til Børnenes Hjem; en god Forstaaelse og gjensidig Tillid mellem os og Hjemmene vil bidrage saare meget til, at Børnene her finde et nyt Hjem uden derfor at glemme det gamle. Vi ville altid stræbe at styrke, ikke at løsne det Baand, som binder Børnene til deres egentlige Hjem. Men vi maa ogsaa opfordre Forældre og Værger til nøje at vaage over de smaa i den Tid, de tilbringe i Hjemmet.

Skolehøjtider, Præmier og Legater.

Tre Højtidsdage: Kongens Fødselsdag, Stiftelsesdagen og den Dag, Julefesten afholdes, faa Eleverne et Festmaaltid. Søn- og Helligdage gives Ekstraforplejning til de hjemmeværende. Stiftelsesdagen fejres desuden ved Skolehøjtid og Præmieuddeling, Julefesten ved Juletræ og Dans, hvortil hver Elev indbyder en lille Pige. I Sommerens Løb foretages paa Fridage adskillige Fodture og en større Skovtur til Vogns eller Skibs. Ved Hr. Theaterdirektør Rasmussens Velvillie have Eleverne nogle Gange besøgt Kasino.

Museer, Neuperts Dampvæveri, zoologisk Have, og Maleriudstillingen ere besøgte. Præmierne bestaa dels i Bøger, dels i Penge og udredes af de »til Undervisningens Fremme og Elevernes Opmuntring« stiftede Legater, som eje 7700 Kr. 4 af disse Legater; det Borupske, det Mortensenske, 29de Juniforeningens og Opfostringshusforeningens (Elvius's Mindelegat) ere stiftede af ældre Elever. I Aarets Løb har Stiftelsen endvidere modtaget kjærkomne Gaver til Elevernes Opmuntring fra: Hr. Konferentsraad Ehlers, Udvalget til Folkeoplysningens Fremme ved dettes Formand, Dr. Steenstrup, D'Hrr. Grosserere Grøn og Amnitzbøll, Hr. Handskefabrikant Larsen, D'Hrr. Thaning og Appel og Opfostringshusforeningen. Vi bringe vor bedste Tak baade for Gaverne og for den Interesse og Velvillie for Stiftelsen, hvorum de vidne. Stiftelsens Bogsamling tæller 1326 Bind og benyttes stærkt

Lærerpersonalet.

Ved Stiftelsen virke 3 faste inspektionshavende. Lærere og Forstanderen, 1 Faglærer, 1 Skrædermester, 1 Gymnastiklærer og 1 Oldfrue, der tillige er Økonoma.

1. Konstruktør F. Alstrup ansat $\frac{7}{8}$ 45. Tegning 1—4, ialt ..... 12 T.
2. Kand. phil. V. Fritz, inspektionshavende Lærer, ansat $\frac{1}{4}$ 56. Dansk 2—4, Tysk 1—4, Geografi 1—3, ialt ..... 35 T.
3. Skrædermester O. Kristensen, ansat $\frac{1}{8}$ 66. Haandgjerning i hele Skolen; han er forpligtet til at være her..... 42 T.
4. Forstanderen, Kand. theol. Otto Jensen, ansat $\frac{9}{8}$ 74. Religion 1—4, Historie 1—4, Dansk 1, ialt ..... 26 T.

5. Kand. phil., Seminarist H. Rolsted, inspektionshavende Lærer, ansat $\frac{1}{8}$ 83. (ved Kommuneskolerne $\frac{1}{1}$ 82). Regning og Naturhistorie 1—4, Geometri 1—3, Arithmetik og Naturlære 1—2, ialt ..... 36 T.
6. Seminarist M. Mathiesen, inspektionshavende Lærer, ansat $\frac{1}{7}$ 84. Skrivning og Sang Geografi 4, ialt ..... 18 T.
7. Gymnastiklærer Thøistensen, ansat $\frac{1}{5}$ 85. Gymnastik og Dans, ialt ..... 8 T.
Oldfrue og Økonoma er Frk. M. C. Friis, ansat $\frac{1}{9}$ 76.

Den $\frac{1}{5}$ fratraadte vor dygtige og nidkjære Gymnastiklærer Erichsen efter eget Ønske; da han sidste Gang fungerede, bragte vi ham en hjertelig Tak for hans Virksomhed.

Den 7de August var det 40 Aar, siden Hr. Alstrup begyndte sin Virksomhed her. Hans Kollegar og ældre Elever bevidnede ham i den Anledning vor uskrømtede Hengivenhed og Agtelse og overrakte ham som synligt Vidnesbyrd 2 Prospekter i Akvarel af af Opfostringshuset.

Det kongelige Opfostringshus's

Aktivbeholdning den 1. Januar 1885:

Stiftelsen selv	522,000	00
Særskilte Legater, knyttede til Stiftelsen.....	7,700	00
Indtægt.		
Kontant Beholdning fra 1884 .		1,913 83
Renter af den samlede Formue	14,938	00
Afdrag paa den tilgodehavende Restkjøbesum for Ejendommen i store Kongensgade ..	4,000	00
Klasselotteriasgift	12,000	00
Godtgjørelse for bortfaldne Kollektpenge samt for Ophævelsen af Tavleombæringen i Kirkerne	2,900	00
Tilskud fra de Spannørske Legater	2,000	00
Tilskud fra J. A. Eibeschützs Reservelegat	500	00
Tilskud fra Nissens Stiftelse ..	2,000	00
Tilskud fra Magistratens Blegdamsskoles Legat.....	200	00
Tilskud fra Grosserer Vilhelm Sass's Legat	400	00
Tilskud fra Etatsraad A. N. Hansens Legat for $\frac{1}{2}$ Aar .	50	00
Konsumtionsgodtgjørelse.....	179	16
Indbetalt af Private for Drenges Optagelse og Underholdning i Stiftelsen.....	1,575	00
Indbetalt af ny optagne Elever som Bidrag til deres Ekvipering	280	00
		41,022 16
		42,935 99

Regnskab for Aaret 1885.

Udgift.

Udbetalt Forstanderen til Bestridelse af
Udgifter ved Stiftelsen 36,364 13

Udgiften fordeler sig saaledes:

	Budget:	Regnskab:
Lønninger	12,370	12,326 08
Forplejningsudgifter .	11,320	10,689 60
Beklædningsudgifter .	4,040	4,376 89
Skolesager	550	732 73
Konfirmationsudgifter	1,530	1,573 94
Medicinaludgifter	150	256 01
Brændselsudgifter ...	1,930	1,631 01
Belysningsudgifter...	725	810 27
Kontor - Repræsenta- tions- og andre Ud- gifter for Forstan- deren	150	160 79
Bygningsudgifter	600	962 47
Inventarieudgifter ...	800	1,185 24
Rengjøringsudgifter ..	320	275 93
Vask	265	224 31
Skatter	650	637 20
Assurancepræmie....	210	130 40
Blandede Udgifter...	400	491 26
	<u>36,000</u>	<u>36,364 13</u>

Udbetalt Renter af særskilte Legater, knyt-
tede til Stiftelsen 308 00
Indkjøbt til Stiftelsen selv 4,000 Kr. Obl.
af vest- & sønderjydske Kreditf. à 4¹/₂ % 4,016 01
Kontant Beholdning ultimo 1885..... 2,247 85
42,935 99

Aktivbeholdning ultimo 1885: Stiftelsen selv 522,000 K.
+ Særskilte Legater 7,700 Kr.

De 522,000 Kr. består af:

Ejendommen ved Kalkbrænderivej.....	180,000 —
Panteobligationer à 4 % p. a. (forrentes med 4 ¹ / ₂ % p. a. fra 11. Juni 1887.) ...	150,000 —
Panteobligationer à 4 ¹ / ₂ % p. a.	178,500 —
Obligationer af vest- & sønderjydske Kre- ditforening à 4 ¹ / ₂ % p. a.	13,500 —

Undervisningen omfatter følgende Fag: Religion, Dansk, Historie, Geografi, Tysk, Naturlære, Naturhistorie, Geometri, Arithmetik, Regning, Skrivning, Tegning, Sang, Haandgjerning og Gymnastik med Dans. De ugentlige Undervisningstimer ere fordelte saaledes paa hvert Fag:

	1. Kl.	2. Kl.	3. Kl.	4. Kl.
Religion	2	2	4	4
Dansk	6	6	6	8
Historie.....	2	2	2	2
Geografi	2	2	2	2
Tysk	3	2	2	2
Naturlære	2	2	»	»
Naturhitorie.....	2	2	2	2
Geometri.....	2	2	2	»
Arithmetik.....	2	2	»	»
Regning	3	3	4	4
Skrivning	2	3	3	4
Tegning	3	3	3	4
Sang	2		2	
Haandgjerning.....	6	6	6	5
Gymnastik og Dans....	4		4	
Ialt.....	43	43	42	42

I det forløbne Skoleaar ere følgende Pensa gennemgaede:

Religion.

1ste Klasse: Af Katekismen er lært 2den, 3dje, 4de og 5te Part. Det ny Testamentes Bibelhistorie efter Anger. Saadanne Stykker af det N. T., som der henvises til i Angers Bibelhistorie, ere i Reglen lærte. De i de foregaaende Klasser lærte 36 Salmer ere repeterede og 4 ny lærte.

2den Klasse: 1ste, 4de og 5te Part af Katekismen ere gennemgaaede. Det gamle Testaments Bibelhistorie er lært efter Anger med flittig Benyttelse af Bibelen. De i de foregaaende Klasser læste 24 Salmer ere repeterede og 12 ny lærte. Palæstinas Geografi er gennemgaaet.

3dje Klasse: 2den og 3dje Part af Katekismen ere gennemgaaede. Af det gamle Testaments Bibelhistorie er lært fra Rigets Deling ud og hele det ny Testaments. De i 4de Klasse lærte 12 Salmer ere repeterede, 12 ny ere lærte.

4de Klasse: Af Katekismen er gennemgaaet 1ste Part og af Bibelhistorien det gamle Testamente, 12 Salmer. Ordret uden ad læses i Katekismen kun Skriftordene og Luthers Forklaringer.

Hovedvægten ved Religionundervisningen lægges paa at fremstille de kristelige Sandheder saa levende og let fattelig som mulig. Al abstrakt Dogmatiseren undgaas, idet der ved Indskjærpelsen af Kristendommens Børnelærdomme gaas ud fra Fortællinger i Bibelen, Herrens Lignelser eller enkelte fyndige Bibelsprog og Salmevers. Prøven i Religion afholdes før den øvrige Eksamen i Overværelse af særlig indbudne Censorer. 1ste Klassen Elever katekiseres ved den sidste Gudstjeneste her før deres Konfirmation i Overværelse af hele Forsamlingen af Tilhørere.

Dansk.

1ste Klasse: Til Oplæsning og Gjenfortælling benyttes Flors Haandbog. Da det ved Undervisningen i Dansk er følt som et Savn, at Eleverne som oftest faa Brudstykker at læse, og vi kun i faa Tilfælde kunne give dem den Bog i Hænde, hvorefter Brudstykket er taget, blev der besluttet at danne en Læsebog bestaaende af en Del af Folkelæsnings Skrifter. Ved velvillig Imødekommen fra Udvalgets Side blev det

muligt at anskaffe en Samling af 19 torskjellige Skrifter i 24 Eksemplarer. Herved er bragt en heldig baade nyttig og interessant Afveksling ind i Undervisningen. For Læreren er det selvfølgelig ogsaa et stort Gode ikke at være nødt til Aar ud og Aar ind at bevæge sig inden de samme snævre Grænser. Eleverne have lært et kort Omrids af den danske Grammatik og ere flittig blevne øvede i Analyse. 40 Stile ere skrevne og rettede. Opgaverne have været hentede fra de gennemgaaede Pensa i Historie, Geografi, Naturhistorie og Naturlære; nogle Beskrivelser, Breve og fri Opgaver, disse sidste med opgivne Momenter, ere skrevne. Nogle af vore fremragende Digteres Levned er læst efter Flors Haandbog, lige som der i Aarets Løb baade i og uden for Skoletiden er blevet oplæst Stykker af gode Forfattere.

2den Klasse: Til Oplæsning og Gjenfortælling er benyttet Joakim Larsens Læsebog. Ved Analyse er det vigtigste af den danske Grammatik indøvet, 56 Stile ere skrevne; Opgaverne have været Gjenfortællinger, Breve med opgivet Indhold og Omsætning af Vers paa Prosa.

3dje Klasse: Til Oplæsning og Gjenfortælling er benyttet Wulffs Læsebog III. Alle Ordklasserne og de vigtigste Forbindelser af Hoved- og Bisætninger ere indøvede ved Analyse. 68 Stile, Diktat og Gjenfortællinger, ere skrevne og rettede. Nogle Digte ere lærte uden ad.

4de Klasse: Matzen II og III benyttes til Oplæsning og Gjenfortælling. Eleverne have lært de vigtigste Ordklasser og ere blevne øvede i at opløse den simple Sætning med Hensyn til Grundord, Omsagn, Gjenstand og Hensynsgjenstand. 94 Diktatstile ere skrevne, og nogle Digte ere lærte uden ad.

I 1ste og 2den Klasse maa Eleverne skrive deres Stile i ulinierede Bøger.

Historie.

1ste Klasse: Af Fædrelandets Historie efter Nissen er læst fra 1448 ud. Efter Kofoeds fragmentariske Verdenshistorie* er læst Middelalderens og den nyere Tids Historie.

2den Klasse: Af Fædrelandets Historie efter Nissen er læst fra 1730 ud, for fra til 1448. Af Verdenshistorien efter Kofoed er læst fra 1ste puniske Krig til Reformationen.

3dje Klasse: Af Fædrelandets Historie er læst for fra til 1730 efter Nissen. Af Verdenshistorien efter Bloch er læst for fra til den tørste puniske Krig. For at lette Børnene Arbejdet bliver Verdenshistorien ugentlig benyttet i en af de danske Timer til Oplæsning og Gjenfortælling.

4de Klasse: Efter Nissens Fædrelandshistorie er læst for fra til 1553. Ved den første Gjennemgang af Stoffet benyttes ingen Bog, men alt fortælles.

I Verdenshistorien overspringes adskillige Fortællinger, idet kun epokegjørende Begivenheder læres og saadanne Stykker, som tjene til at belyse Fædrelandets Historie. Paa denne lægges Hovedvægten; skulde Verdenshistorien læres i et blot nogenlunde fyldigt Omrids, vilde der kræves langt mere Tid, end der kan ofres her paa dette lærerige Fag.

Geografi.

1. Klasse: Hele Geografien efter Erslev Nr. 3.

2. Klasse: Evropa fra de brittiske Øer, Asien, Afrika, Amerika og Avstralien. Palæstinas Geografi gjennemgaas udførlig.

3 Klasse: For fra og til de brittiske Øer.

4. Klasse: Indledningen til Geografien og Danmark

Tysk.

1. Klasse: Af Kapers Læsebog II fra Side 72 til Side 171. Hele Formlæren med Hjorts lille Grammatik som Grundlag. Cursorisk Læsning.

2. Klasse: Kapers Læsebog II til Side 72. Formlæren er gennemgaaet.

3. Klasse: Kapers Læsebog I fra Side 44 ud. Af Grammatiken er gennemgaaet Artiklernes, Adjektivernes og Substantivernes Deklination, Talord, Stedord, Konjugation af Hjælpeverberne og de regelrette Verber.

4. Klasse. Kapers Læsebog I til Side 44. Artiklernes og Substantivernes Deklination, Konjugation af Hjælpeverberne og de regelrette Verber.

Naturlære.

1. Klasse: Efter Deichmann-Brants Lærebog er gennemgaaet Varme, Magnetisme og Elektricitet.

2. Klasse: Efter samme Lærebog er gennemgaaet Tyngdens almindelige Virkninger (Faldet) samt Virkninger paa faste, flydende og luftformige Legemer.

Naturhistorie.

1. Klasse: Hele Plante- og Dyreriget efter Feddersens og Strøms Lærebøger.

2. Klasse: Efter Strøms Plantelære: den almindelige Del samt de frikronbladede og helkronede. Af Zoologien er repeteret Krybdyr, Fiske, Padder, Leddyr og Bløddyr.

3. Klasse: Hele Dyreriget efter Feddersen.

4. Klasse: Pattedyr og Fugle.

Geometri.

1. Klasse: Julius Petersens Lærebog i den elementære Plangeometri er gennemgaaet.

2. Klasse: Efter samme Bog til § 100 Pag. 50.

3. Klasse: Efter samme Bog til § 67, Pag. 28.

Arithmetik.

1. Klasse: Efter Jul. Petersens Lærebog er gennemgaaet Arithmetik og Algebra I. Rationale Størrelser.

2. Klasse: Efter samme Bog: De 4 Species og Decimalbrøk.

Regning.

1. Klasse: Delings-, Blandings-, Kjæde- og Renteregning samt Fladers og Legemers Beregning.

2. Klasse: Reguladetri med Brøk, omvendt og sammensat Reguladetri og Procentregning.

3. Klasse: Reguladetri samt de 4 Regningsarter med Brøk.

4. Klasse: De 4 Regningsarter med benævnte Tal. I alle Klasserne benyttes Nehms Regnebøger.

Skrivning.

1. Klasse: Eleverne øves enkelte Timer i Skjøn-skrivning efter Forskrift og stort Latin, men i Reg-len skrives efter Bog og uden Streger. Øvelser i Hurtigskrivning efter Diktat

2. Klasse: Af de 3 ugentlige Skrivetimer anvendes de 2 til Skjøn-skrivning, den ene til Øvelse i Hur-tigskrivning og Afskrivning efter Bog.

3. Klasse: Skjøn-skrivning efter Forskrift og Af-skrivning efter Bog.

4. Klasse: Skjøn-skrivning efter Forskrift.

Tegning.

1. Klasse: Frihaandstegning efter stor Fortegning og Gibs. De fremligere Elever øves i Tegning efter Klodser. I geometrisk Tegning have Eleverne udført forskellige Ovaler og Elipser samt et Par Projektions-tegninger, nemlig et Parallelopipedon og en Pyramide med Snit og Udfoldning. Der er udført nogle Prø-ver paa at forme disse Legemer af Papir.

2. Klasse: Frihaandstegning efter stor Fortegning og tildels efter Gibs. I geometrisk Tegning er ud-ført regelmæssige ind- og omskrevne Mangekanter, en Mangekant med given Side, Cirkler i forskellige

Stillinger mod hinanden, Cirkelns Gradeinddeling, en alm. Maalestok, Trekanter med givne Maal paa Sider og Vinkler, samt kongruente og ligedannede Figurer.

3. Klasse: Frihaandstegning efter stor Fortegning. I geometrisk Tegning er udført Konstruktioner for rette Liniers Stilling mod hinanden, Deling af Linier og Vinkler, Figurkonstruktioner, nemlig Trekant med givne Sider, Parallelogrammer med givne Sider og Vinkler, en alm. Firkant med Siderne og en Diagonal givne, en Mangelkant forvandlet til en Trekant, tegnet en Cirkel gennem 3 givne Punkter, søgt Centret til en given Cirkelbue, indskreven en Cirkel i en Trekant og tegnet Tangenter til en Cirkel gennem et givet Punkt.

4. Klasse: Her er udført regelmæssige Sammenstillinger af rette og krumme Linier, dels efter Lineal dels paa fri Haand, og almindelig Frihaandstegning, alt efter stor Fortegning.

Fortegninger bruges ikke ved den geometriske Tegneundervisning, men Forbillederne optegnes paa Vægtavlen.

Sang.

Eleverne have, inddelte i 2 Hold, lært adskillige flerstemmige Sange efter C. V. Mortensen III og Sannes 2stemmige Sange. Koraler.

Haandgjerning

Af alle tidligere Haandgjerningsfag er nu kun Skræderiet tilbage. Paa Opfostringshusets Værksted forfærdiges og repareres alle Elevernes daglige og Konfirmationsklæder; i Aaret 1885 er her forfærdiget 171 Klædninger.

Gymnastik.

Eleverne ere delte i 2 Hold. Opfostringshuset har havt Gymnastikundervisning siden 1ste Juli 1799;

da Gymnastik er af stor Vigtighed for Børn og da især for vore Dreng, der ere meget beskjæftigede, lægges der stor Vægt paa denne Side af Undervisningen. 1 Time om Ugen anvendes til Dans. Om Sommeren gaa Eleverne hver Dag til Svømning, og det er rent undtagelsesvis, at en Elev ved Udgangen herfra ikke er Frisvømmer. Ved sidste Svømmeeksamen vare 78 Frisvømmere; 23 svømmede i Stramsele.

Den aarlige Eksamen afholdes i Dagene den 15de, 16de og 17de April efter nedenstaaende Schema:

1. Klasse. Lokale Nr. 1.

Torsdag den 15de April.

8--9 ¹ / ₂	Historie	Forstanderen.
9 ¹ / ₂ —11	Naturlære	
3—4 ¹ / ₂	Arithmetik	} Hr. Rolsted.
4 ¹ / ₂ —6	Geometri	

Fredag den 16de April.

9 ¹ / ₂ —11	Dansk	Forstanderen.
2—3 ¹ / ₂	Naturhistorie	Hr. Rolsted.
3 ¹ / ₂ —5	Geografi	Hr. Fritz.

Lørdag den 27de April.

9 ¹ / ₂ —11	Tysk	Hr. Fritz.

2. Klasse. Lokale Nr. 2.

Torsdag den 15de April.

8—9 ¹ / ₂	Naturlære	Hr. Rolsted.
4 ¹ / ₂ —6	Tysk	Hr. Fritz.

Fredag den 16de April.

8—9 ¹ / ₂	Naturhistorie	Hr. Rolsted.
9 ¹ / ₂ —11	Geografi	} Hr. Fritz.
2—3 ¹ / ₂	Dansk	
3 ¹ / ₂ —5	Geometri	Hr. Rolsted.

Lørdag den 17de April.

8—9 ¹ / ₂	Historie	Forstanderen.

3. Klasse. Lokale Nr. 3.

Torsdag den 15de April.

8-9 ^{1/2}	Dansk	}	Hr. Fritz.
9 ^{1/2} -11	Geografi		
11 ^{1/2} -12 ^{1/2}	Regning		Hr. Rolsted.

Fredag den 16de April.

8-9 ^{1/2}	Tysk	Hr. Fritz.
3 ^{1/2} -5	Historie	Forstanderen.
5-6	Naturhistorie	Hr. Rolsted.

4. Klasse. Lokale Nr. 4.

Torsdag den 15de April.

9 ^{1/2} -11	Historie	Forstanderen.
3-4 ^{1/2}	Tysk	Hr. Fritz.

Fredag den 16de April.

9 ^{1/2} -11	Regning	Hr. Rolsted.
2-3 ^{1/2}	Geografi	Hr. Mathiesen.

Lørdag den 17de April.

8-9 ^{1/2}	Dansk	Hr. Fritz.
9 ^{1/2} -11	Naturhistorie	Hr. Rolsted.

Lørdag den 17de April.

12-1	Hele Skolen Sang	Hr. Mathiesen.
1-2	-- -- Gymnastik	Hr. Thorstensen.

Børnenes skriftlige Arbejder og Tegneprøver ligge under hele Eksamen til Eftersyn i Tegnesalen.

Til at overvære Prøven indbydes Børnenes Forældre, Værger og Enhver, der maatte interessere sig for Stiftelsen.

Det kongelige Opfostringshus, April 1886.

Otto Jensen.